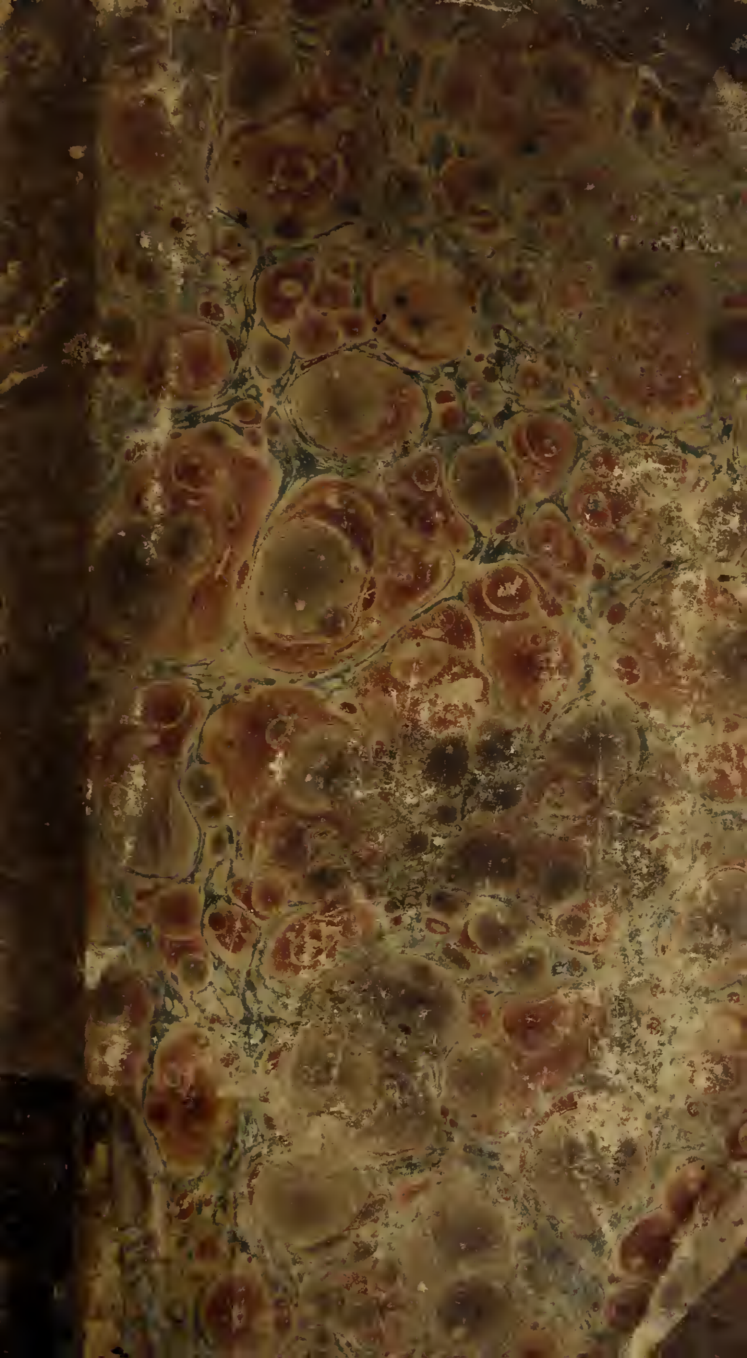
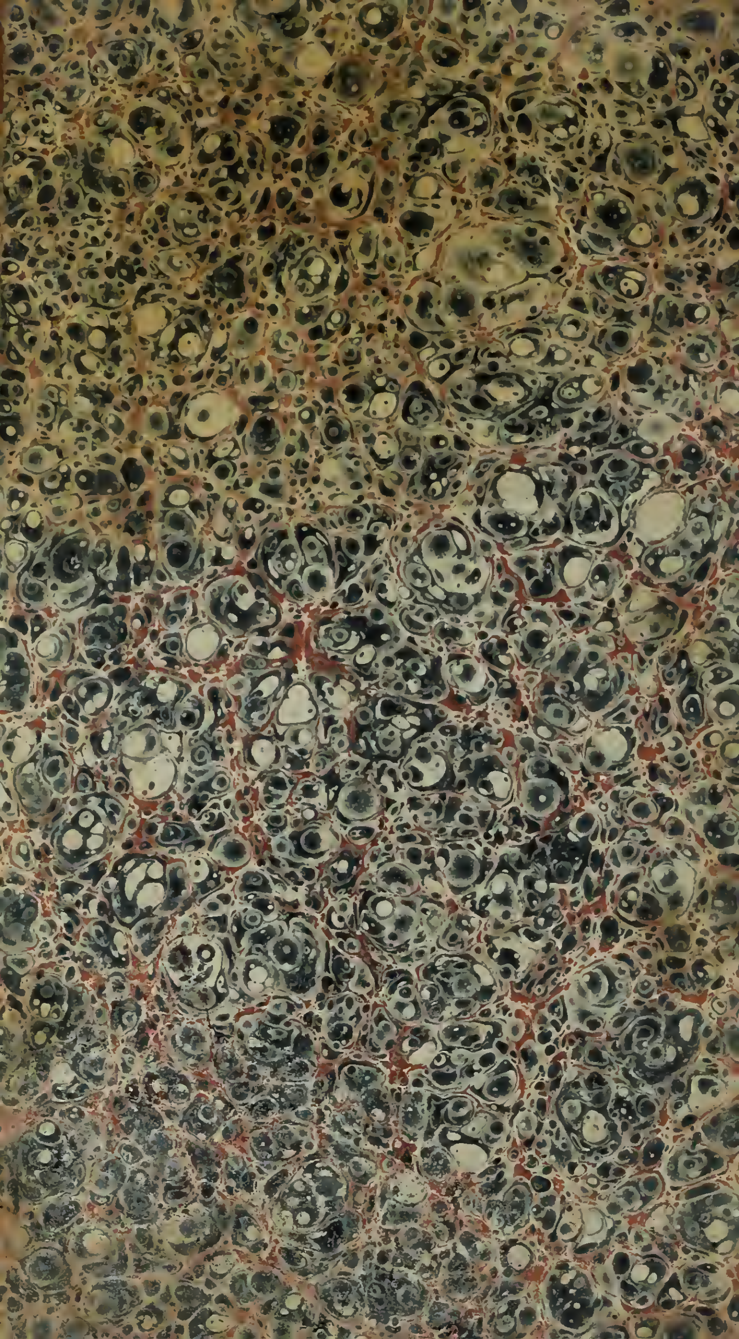






J. C. de Jongh

AFRICANA

MERENSKY-BIBLIOTEEK
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA.
Klasnommer ZPA 264
Registernommer 66404

VAN NIER

17 AUG. 1940

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
University of Pretoria, Library Services

https://archive.org/details/eenvoudigeleerre00ritz

VERZAMELING

VAN

EENVOUDIGE

LEERREDENEN,

AAN DE GEMEENTE VAN DE HOOFD-
PLAATS VAN CABO DE GOEDE HOOP,

TER GEDACHTENIS TOEGEWIJD DOOR
HAAREN MEDE-LEERAAR

HELPERUS RITZEMA VAN LIER,

UITGEGEVEN EN VERMEERDERT MET EENE NIEUWE
VOORREDE VOOR DE TWEEDE UITGAAF,

DOOR

CORNELIS VAN DER LEEUW,

PREDIKANT TE HOORN.

TWEEDE DRUK.

Te UTRECHT,
BIJ W. VAN YZERWORST.
1802.

De ondergeteekende Visitatores Librorum, geleezen hebbende het boek van Wijlend den Wel Eerwaardigen en zeer Geleerden Heer HELPERUS RITZEMA VAN LIER, in leeven PREDIKANT *te Cabo de Goede Hoop*, genaamd *Verzameling van Eenvoudige Leerredenen*, uitgegeeven door den Wel Eerwaardigen en zeer geleerden Heer CORNELIS VAN DER LEEUW, PREDIKANT *te Hoorn, tweede druk, vermeerderd met eene nieuwe Voorreede van den Uitgeever*, verklaaren in het zelve niets gevonden te hebben, strijdig met de aangenomene Leere der Gereformeerde Kerke, vervat in haare Formulieren van Eenigheid, oordeelende hetzelve, veel eer, uitneemend geschikt te zijn ter bevoordering van waar Geloof en Godzaligheid; weshalven zij geene zwaarigheid maaken, hetzelve, ook bij deeze Tweede Uitgave, te adprobeeren, met bede dat God over het zelve zijnen genaadigen zeegen gebiede.

G. MASMAN, Predikant te Utrecht,
Deput. Class. Ultrajectinæ.

R. VAN OOSTERHOUT, Pred. te
Abkoude, Cl. Ultr. Deputatus.

E. L. DE BRUYN, Pred. te Wilnis,
Cl. Ultr. Deputatus.

UTRECHT
den 2 Augustus
1802.

VOORREDE

VÓÓR DE

TWEEDE UITGAAF.

DE wegen van Gods hooge Voorzienigheid zijn dikwijls zeer donker. De regeering van den Allerhoogſten is veeltijds voor ons geheel onverklaarbaar. Intusſchen, is het volkomen zeker, dat het Godsbeſtuur, rust op de rechtvaardigſte grondſlagen, en uitgeoeffend word volgends de wijſte, de heiligſte, de beste grondregelen — dat het over het algemeen eene ſtrekking heeft, om de menſchen tot Godsdienst en tot deugd aantezetten, en ingericht is, om de hoogſte gelukzaligheid aan alle te bezorgen, welke God en zijnen Zoon *Jeſus Christus*, naar de bekendmaakingen en voorſchriften van het Euan-

gelium zoeken te eerbiedigen en te dienen. Wij zijn gewoon deze waarheden als ontwijfelbaar zeker toete-ſtemmen; maar, als wij van dezelve, in deze en geene onderſcheidene omſtandigheden en bijzondere gevallen gebruik willen maaken, vooral, als die omſtandigheden en gevallen ons onaangenaam, treffend en bedroevend zijn, vinden wij dan niet maar al te dikwijls, dat ons dit zeer ongemaklijk valt? Treffen wij dan niet veeltijds zwaarigheden aan, die voor ons onoplosbaar zijn? En als dit plaats heeft, welk is dan menigmaal het oordeel van ons, geringe, nietige, kortzigtige ſtervelingen over de daaden en wegen van den Oneindigen? Helaas! wij, welke God altijd behoorden te aanbidden, die in de donkerheid woond — wij, die voor den Ondoorgrondelijken, den eeuwig Onbegrijpelijken behoorden te zwijgen en ons *niet* te gevoelen — wij openbaaren zoo ras onze geneigdheid, om Gods doen te bevitten — onze eigenliefde, of onze hoogmoed, of onze waanwijsheid, of ons ongeduld, of onze ontevredenheid, of verſcheidene van deze verkeerdheden, of alle t'zaamengevoegd, vervoeren ons tot verkeerde beoordeelingen van het geen de hoogſte wijsheid, de hoogſte magt, de uitneemendſte Liefde, en de volkomendſte Rechtvaardigheid wilden, dat geſchieden zoude. En wat is dan hier het gevolg van? Dit — het geen uit zulk eene verkeerde geſteldheid en onbetaamentlijke handelwijze zeer natuurlijk voortvloeid — dat het geen, in het Godsbeſtuur, onbevatlijk, en ondoorgrondelijk is en zijn moet met nog veele, zeer veele onbevatlijkheden en ondoorgrondlijkheden

ver-

vermeerderd word, die niet aan het Godsbeſtuur zelf, maar aan onze eige jammerlijk misleidde en deerlijk verbijſterde verbeelding zijn toetekennen. Bij zulk eene verkeerde geſteldheid en onbetaamentlijke handelwijze, winnen wij, dan, niets, maar verliezen veel — zeer veel — wij berooven ons van eene rust, van eene kalmte, van eenen vrede, die, zullen wij het in alles, wat ons omringd, en in alles, wat ons ontmoet, wél hebben, voor ons noodzaaklijk en onontbeerbaar zijn — en in plaats van Hem, wiens doen altijd Majeſteit is en Heerlijkheid, eerbiedig te aanbidden, maaken wij ons ſchuldig aan zondige klagten over de beſchikkingen en de uitkomſten van zijne regeering, en ons hart raakt in opſtand tegen onzen Schepper, onzen Verzorger, onzen Weldoener, in wiens hand ons lot is, en wiens bedoelingen met ons, op al onzen weg, gewis de beste zijn. O! dat wij het verkeerde van zulk eene geſteldheid, het onbetaamentlijke van zulk eene handelwijze meer inzagen, meer gevoelden! om er meer tegen te waaken, meer tegen te bidden, en er meer van genezen te worden. Hoe zeer hebben wij dit inzonderheid ook noodig, als (hetgeen toch dikwijls gebeurd) dwaaze, ſlegte, ondeugende lieden, nuttelooze bewooners van de aarde, ballasten en pesten van de maatſchappij hooge jaaren bereiken, en grijs ten grave daalen? En daarentegen verſtandige, geleerde, braave, edele, nuttige, werkzaame en Godvreezende menſchen, vroeg, in den bloei van hun leven, in de kragt van hunne dagen, door den dood, worden weggeraapt? Hadden wij, hadden veele dit, in-

zonderheid ook niet zeer noodig, toen wij het treurig, hartgrievend bericht ontvongen: *Van Lier*, die verstandige, geleerde, braave, edele, nuttige, werkzaame en Godvreezende Man en Leeraar, is niet meer onder de levendige op aarde — de dood heeft aan zijn nuttig werkzaam leven een eind gemaakt — en hier mede aan de hoop en aan de verwagting, welke men dagt, met zoo veel grond, te moogen voeden, dat hij ten uitgebreiden zegen zoude zijn voor veele — voor veel meer, dan hij tot hier toe nog geweest is? En hebben wij, hebben veele dit nog niet zoo dikwijls noodig, als wij ons zijn leven en zijn sterven herinneren, en dat met het leven en het sterven van veele anderen vergelijken? Hoe ligtelijk en hoe meenigmaal loopen wij gevaar, om, met bedilling van het Godsbestuur, te denken en te vraagen: waarom moest *Van Lier*, die, bij een schrander brein, zulk eenen grooten schat van Wijsgeerige en Godgeleerde kundigheden bezat, die zulk een uitneemend voorbeeld was in geloov en Godzaligheid, die zijne geheele ziel had overgegeven aan den dienst van *Jesus Christus*, die leerde, om te leeren, om te stichten, die zoo gaarne met zijnen kring van werken ook den kring van zijne nutbaarheid zoude hebben uitgebreid — waarom moest *Van Lier* — zulk een Man! — zoo jong en zoo vroegtijdig sterven? waarom moest zijne Vrouw zoo spoedig zulk eenen verstandigen braaven Echtgenoot, zijne Kinderen zulk eenen Godvreezenden Vader, de Gemeente zulk eenen ijverigen, getrouwen voorbeeldigen Herder en Leeraar missen? En, daar zijne Kinderen zoo vroeg-

tij-

tijdig moederloos zijn geworden, waarom mogten deze niet de opvoeding van zulk eenen tederlievenden Vader langer genieten? Wat zoude men, in eenen tijd, waarin zoo veele poogingen worden aangewend, om blinde Heidenen met de kennis van het Euangelie te verlichten, onder den Godlijken zegen, niet hebben moogen verwagten van de medewerking van eenen Man, in wiens hart een vuur van liefde brande voor den Naam en voor de zaak van onzen Heer *Jesus Christus*? — die zulk eenen uitneemenden aanleg had, om, on er de hooge begunstiging van zijnen Heer, zijnen arbeid met dien van anderen te vereenigen, die met menschkundigen ijver en onvermoeiden vlijt steeds bezig zijn, om onzen Godlijken Zaligmaker en zijnen beminnelijken dienst aan hunne medemenschen bekend te maaken en aanteprijzen? Waarom? — waarom? O! hoe dikwijls loopen wij gevaar, om dat waarom? nog te vermeenigvuldigen? — Dan, laaten wij ons voor zulk onbetaamentlijk vraagen, en voor alle onbescheidene redeneeringen over deze en geene handelingen der Voorzienigheid zoeken te wagten — en ons hart zoeken overgeboogen te krijgen tot eene gelaatene onderwerping, aan haare schikkingen! Laaten wij meer zoeken te gelooven, dat alle de wegen des Heeren wijs en goed — geheel en al geschikt zijn, om zijne hooge bedoelingen te bereiken, al kunnen wij daarvan niets zien, niets bevatten! Hier van moogen wij ons verzekerd houden: God wil ons, hier, zoo veel licht en inzien in zijne handelingen en oogmerken geven, als wij noodig hebben en als wij verdraagen kunnen — en als

 wij

wij door geloov en heiligmaaking voorbereid worden, om in de lichtgewesten der zalige onſterflijkheid te woonen, dan zullen wij, als wij daar in zullen zijn overgevoerd, wel meer licht en inzien ontvangen — dan, zullen wij, met alle de gezaligden, de wonderen der Godlijke wijsheid en goedheid, in de onbegrijpelijke wegen der Voorzienigheid, met aanbiddenden lof, roemen en prijzen — dan, zullen wij duidelijk beſeffen, dat Gods regeeringsplan over de Wereld, over de Kerk en over ons, dat zijne beſchikkingen ook over het leven, de lotgevallen en den dood van zijne en onze geliefden, en die zoo meenigmaal invloed hadden op onze vreugd of op onze droefheid, volkomen beantwoordend aan zijn doelwit waren — dan, zullen wij danken voor hetgeen ons hier bedroefde, en juichen over hetgeen waar over wij hier weenden.

Zulk eene hoope der Zaligheid bied het Euangelie van *Jeſus Christus* aan zondaaren aan — en hen hier bij te bepaalen en tevens den weg aantewijzen, om dezelve deelachtig te worden, was onder anderen ook hetgeen *Van Lier* beöogde met het voorſtellen en de uitgaaf van deze Leerredenen — Leerredenen, die den gantſchen weg des geloofs en der Godzaligheid in zig behelzen — Leerredenen, in welke men eenen rijken voorraad van nuttig onderwijs, van gewigtige herinneringen, van nadruklijke waarſchuwingen, van kragtige opwekkingen en van hartverſterkende bemoedigingen aantreft — Leerredenen, die zeker veele kenmerken draagen, dat

de

de nu zalige *Van Lier* de gesteldheid en de behoefte van zijne eige Gemeente zeer onder zijne aandacht hield (want voor deze had hij ze bijzonder geschikt); maar die even daarom voor andere niet minder nuttig kunnen zijn, en, vooral, in eenen tijd van zoo veel loszinnigheid en zedenloosheid, als thands hand over hand toeneemen, overwaardig zijn gelezen te worden.

Ik reken, met gevoel en met dankzegging aan God, onder de goede dingen, die opmerking verdienen, dat, in ons Vaderland, en ter plaatse, daar mijn overlede Vriend in het heilig Dienstwerk gearbeid heeft, deze Leerredenen zoo veel en met zulk eene graagte gelezen worden, dat men er eene tweede uitgaaf van verlangd.

Ik durf niet bepaalen — en wie zal dat durven doen? welke bijzonderheden van hetgeen in *Jesus* Kerk op aarde gebeurd, aan onze zalig gestorvene Vrienden in den Hemel wórden bericht; maar dit weeten wij, toch, *dat er blijdschap is in den Hemel over eenen zondaar, die zig bekeerd, meer dan over negen- en- negentig rechtvaardigen, die de bekeeringe niet van nooden en hebben* (*a*) en dat *door de gemeinte bekend gemaakt wordt den overheden ende den machten in den Hemel de veelvuldige wijsheid Gods.* (*b*) En kan ér geen twijfel aan zijn of voorstanders van de partij des ongeloofs, medearbeiders aan het bederf van het hart en van de zeden hun-

(*a*) *Luc.* XV: 7. (*b*) *Ephes.* III: 10.

hunner medemenschen, zullen, als zij in hun ongeloof en in hunne ongerechtigheid sterven, in de plaatse van rampzaligheid, de akeligste gewaarwordingen hebben, bij het herhaald nadenken over het menigvuldig kwaad, dat zij op aarde hebben gesticht — moogen wij ons, daarentegen, ten vollen verzekerd houden, dat zij, die, uit een beginsel van geloof en liefde, tot *Jesus* en zijne rijksbelangens, door mond en pen, aan anderer verlichting en verbetering, tot 's Heeren eer en ter bevoordering van de zaligheid hunner medezondaaren, hebben zoeken mede te werken, en welkers werken hun, toen ze de rust ingingen, zijn nagevolgd, dat de zoodaanige, met hemelsch gevoel, van wegen hunne verwaardiging, gedenken aan den eerbied, dien zij hebben moogen verrichten — is er dan wel iets strijdigs in met Gods wijsheid en liefde dat 's Heeren Engelen hun er nu en dan eens van verwittigen, als de middelen, door welke zij nog op aarde spreeken, na dat zij gestorven zijn, tot wezenlijken zegen verstrekken en veele vruchten nalaaten, waardoor God en *Jesus Christus* verheerlijkt worden? Als dit, althands, geschied, zal het aan *Van Lier* ook blijdschap, in den Hemel, geven, wanneer hij verneemd, dat, het geen van hem geschreven is overgebleven, voor veelen tot wezenlijk nut verstrekt.

De gedachtenis van dezen rechtvaardigen blijve voorts nog lang in zegeninge! — en de herinnering aan zijn voorbeeldig leven wekke veele op, om hem, in zijnen Godvruchtigen wandel, natevolgen, op dat zij daar

moo-

moogen komen, daar hij, nu reeds, veelen zijner medestrijdelingen op aarde vooruit, het einde des geloofs, de zaligheid der ziele is deelagtig geworden!

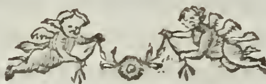
Zeer gaarne besproeide ik eens zijne grafplaats met mijne traanen — zeer gaarne wilde ik eens het weemoedig genoegen smaaken, om, op dezelve, aan eenige overdenkingen botte vieren; maar, nog veel liever wilde ik eens het Euangelie, aan dezelfde plaats verkondigen, van welke mijn zalige Vriend meermaalen tot U, Gemeente, in welke hij, in den dienst van zijnen Heer, gearbeid heeft, de boodschap van verzoening en van genade bragt. Dan, mijne betrekkingen in mijn Vaderland, en mijne verbindenis aan mijne dierbaare Hoornsche Gemeente, gevoegd bij den verren afstand, die er tusschen uwe en mijne woonplaats is, laaten mij dit niet toe. Zij verhinderen mij echter, in geenen deele, het goede, van den Hemelschen Vader, in den Naam van zijnen Zoon *Jesus Christus*, voor U te bidden — en hartelijk te wenschen, dat deze Leerredenen (welke *Jesus* overal, daar ze gelezen zullen worden, met zijnen zegen vergezelle!) met al den Euangelie-arbeid, die onder U word verricht, aan veeler geloof, Godzaligheid en vertroosting, door Gods genade, moogen bevoorderlijk zijn, op dat verblinde door eigenliefde, vervoerde door wereldsgezindheid en geruste door ongevoeligheid tot nadenken moogen worden gebragt, en de genade eerbiedigen, die, aan de grootste zondaaren zelfs, in het Euangelie word aan-

ge-

geboden — heilzoekende harten van vooroordeelen en agterdogtigheden, die zoo hinderlijk zijn aan de oeffening van het eenvouwig geloof, moogen worden genezen, — door geloof en liefde, aan *Jesus* en zijnen dienst, verbondene Christenen in geloof en Godvrucht en daar aan verbondene sterkte en blijdschap in den Heere moogen toeneemen — en vrije ontferming hier vooral de eer ontfange.

CORNELIS VAN DER LEEUW.

HOORN,
26 *July* 1802.



AAN DEN LEEZER.

DEZE Leerredenen worden, een enkel woord uitgezonderd, even zo uitgegeeven, als ze uitgeſprooken zijn. Eene hartelijke begeerte, om aan mijne Gemeente, ook na mijn overlijden, nuttig te zijn, heeft mij tot derzelver uitgaave genoopt. De zwakke ſtaat van mijn ligchaam maakt het zeer waarſchijnlijk, dat ik welhaast van haar zal geſcheiden worden. Dit geſchrift zij haar een blijvend gedenkteken van mijne liefde en van mijne grootſte bekommering, dat zij de waarheid, zo als die in Jeſus is, moge kennen en in liefde betrachten. De ſtoffen, die hier verhandeld worden, zijn gewigtig. De tijd is, volgens mijn oordeel, zo kort, en de aandacht der menigte wordt tot zo veele andere dingen afgetrokken, dat ik op den Predikſtoel geene min belangrijke waarheden durve voorſtellen, noch mijne Toehoorders onderhouden over zaaken, die weinig betrekking hebben tot de zaligheid hunner zielen. Geleerdheid zou men hier te vergeefs zoeken. Al konde ik, zou ik echter niet durven geleerd prediken; ik predik, om verſtaan te worden, en verre het grootſte deel mijner

Toe-

Toehoorders bestaat uit ongeleerde en eenvoudige lieden, die mij naauwlijks verstaan, wanneer ik meene mij zeer klaar en duidelijk te hebben uitgedrukt.

Even zo min zou ik mij in gewoone Leerredenen, welker oogmerk is te onderwijzen en te stichten, eene verhevene, dichterlijke taal veroorlooven, al waare ik ook bekwaam, om met dezelve te schitteren. Nimmer hoop ik te vergeeten, dat ik niet mij zelven moet prediken, maar Christus Jesus den gekruisten, — en ik wensch, met Paulus, liever vijf woorden in de Gemeente te spreeken met mijn verstand, dan tienduizend in eene vreemde taale.

Meermaalen zal men hier geene naauwkeurige verklaaring van de woorden van den text, noch eene uitgewerkte verhandeling over de waarheid daar in vervat, aantreffen. Gewoonlijk bepaalde ik mij tot de voornaamste hoofdzaaken, waar over ik op die wijze, zogt te spreeken, als mij op dien tijd het meest tot nut en stichting der Gemeente scheen te strekken. Mijne hartelijke wensch is, dat ook deze geringe bladeren door Gods zegen nuttig zijn mogen; en dat welhaast alle kniën zich voor Jesus mogen buigen, en alle tongen belijden, dat Hij de Heer is ter heerlijkheid des Vaders!

CABO DE GOEDE HOOP
den 10 *Augustus* 1792.

HELPERUS RITZEMA VAN LIER.

INHOUD.

EERSTE LEERREDE.

HET BEVEL VAN JESUS AAN ZIJNE APOSTELEN TOT EENE ALGEMEENE PREDIKING VAN HET EUANGELIUM.

MARC. 16: 15.

En Hij zeide tot hun: gaat henen in de geheele waereld, predikt het Euangelium allen creaturen.

II.

DE VERSCHILLENDE GEVOLGEN VAN ONZE VERSCHILLENDE DENK- EN HANDELWIJZE OMTRENT HET EUANGELIUM.

MARC. 16: 16.

Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden.

III.

DE ONGELUKKIGE STAAT VAN DEN NATUURLIJKEN MENSCH.

ESTHER 5: 9—13.

Toen ging Haman ten zelven dage uit, vrolijk en goeds moeds: maar doe Haman Mordechai zag in de poorte des Konings, en dat hij niet opstond, noch zich voor hem beweegde, zoo werd Haman vervuld met grimmigheid op Mordechai. Doch Haman bedwong zich, en hij kwam tot zijn huis; en hij zond henen, en liet zijne vrienden komen, en Zeres zijne huisvrouwe. En Haman vertelde hun de heerlijkheid zijnes rijkdoms, en de veelheid zijner zoonen, en alles daar in de Koning hem groot gemaakt hadde, en daar in hij hem verheven hadde, boven de vorsten en de knechten des Konings. Voorder zeide Haman, ook heeft de Koninginne Esther niemand met den Koning doen komen tot den maaltijd, dien zij bereid heeft, dan mij: en ik ben ook tegen morgen van haar met den Koning genoodigd. Doch dit alles baat mij niet, zoo langen tijd, als ik den Jood Mordechai zie zitten in de poorte des Konings.

IV.

DE ONDOORGRONDELIJKE GROOTHEID VAN GOD,

Leerr. I.

JOB 36: 26.

Ziet God is groot, en wij begrijpen het niet.

V.

V.

DE ONDOORGRONDELIJKE GROOTHEID VAN GOD,

Leerr. 2.

JOB 36: 26.

Ziet God is enz.

VI.

DE VOLEINDING DER WAERELD.

Leerr. 1.

2 PETR. 3: 10—13.

Maar de dag des Heeren zal komen, als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daar in zijn, zullen verbranden. Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gij te zijn in heiligen wandel, en Godzaligheid: Verwachtende en haastende tot de toekomste van den dag Gods, in welken de hemelen door vuur ontsteken zijnde zullen vergaan, en de elementen brandende zullen versmelten. Maar wij verwachten, naar zijne belofte, nieuwe hemelen, en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.

VII.

DE VOLEINDING DER WAERELD.

Leerr. 2.

2 PETR. 3: 10—13.

Maar de dag enz.

VIII.

DE ONDOORGRONDELIJKE LIEFDE GODS IN HET GEEVEN VAN ZIJN EENIGGEBOOREN ZOON AAN DE WAERELD.

JOH. 3: 16.

Want alzo lief heeft God de waereld gehad, dat hij zijnen eenig-gebooren Zoon gegeven heeft, op dat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

IX.

DE VRIJGUNSTIGE NODIGING VAN HET EUANGELIUM.

OPENB. 22: 17b.

En die dorst heeft koome, en die wil, neme het water des levens om niet.

X.

X.

DE GEZEGENDE UITWERKING VAN PETRUS PREDIKING OP DEN PINXTERDAG, OF DE WAARE VERSLAGENHEID DES HARTEN.

HAND. 2: 37, 38.

En als zij dit hoorden, wierden zij verslagen in 't harte, en zeiden tot Petrus, en de andere Apostelen, wat zullen wij doen? mannen broeders: en Petrus zeide tot hen, bekeert u, en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jesus Christus tot vergevinge der zonden: en gij zult de gaven des Heiligen Geest ontfangen.

X I.

DE NOODZAKELIJKHEID EN AART VAN DEN GEESTELIJKEN EN BEVINDELIJKEN GODSDIENST.

Leerr. 1.

ROM. 8: 9b.

Maar zo iemand den Geest van Christus niet heeft, dis komt Hem niet toe.



XII.

DE NOODZAKELIJKHEID EN AART VAN DEN GEESTELIJKEN EN BEVINDELIJKEN GODSDIENST.

Leerr. 2.

Rom. 8: 9b.

Maar zo iemand enz.

XIII.

DE NOODZAKELIJKHEID EN AART VAN DE GELOOFS-VEREENIGING MET JESUS.

1 Joh. 5: 12.

Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet.

XIV.

DE HEERLIJKHEID VAN JESUS.

Jes. 9: 5.

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeeven, en de heerschappije is op zijne schouder: en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vrede-Vorst.

X V.

HET ZALIGE VAN GODS NABIJHEID.

Leerr. 1.

PSALM 73: 28a.

Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te zijn.

X V I.

HET ZALIGE VAN GODS NABIJHEID.

BIJ GELEGENHEID VAN HET H. AVONDMAAL.

Maar mij aangaande enz.

X V I I.

DE TOEVLUGT VAN DEN CHRISTEN IN DEN DAG DER BENAAUWDHEID.

PSALM 50: 15.

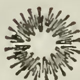
En roept mij aan in den dag der benaauwdheid, ik zal er u uit helpen, ende gij zult mij eeren.

XVIII.

HET GELUK EN HOOGSTE DOEL VAN DEN CHRISTEN IN ZIJN LEVEN EN STERVEN.

PHILIPP. I: 21.

Want het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.



I.

LEERREDE

OVER

JESUS BEVEL TOT EENE ALGEMEENE VERKONDIGING VAN HET EUANGELIUM; NAAR MARC. XVI: 15.

Uitgesproken den 17 *May* 1789.

De Leer der vrijgunſtige vergeving onzer zonden door Christus Jeſus, is 't allen tijde door menſchen, die lasteren, het geen zij niet verſtaan, beſchuldigd —— als of zij eene ruime deur openzette voor zorgeloosheid, en ontwijfelbaar aanleiding gaf, tot allerlei ondeugd en losbandigheid. —— Maar indien wij deze leer en den toeſtand der menſchen regt kennen, indien wij weeten met welke eene gemoedsgezindheid, en op welk eene wijze deze Leer door den boetvaardigen zondaar wordt aangenomen, zullen wij geheel anders oordeelen. Het is er zo verre van daan, dat dezelve eenige inbreuk zou maaken, op de geheiligde regten van deugd en Godsvrugt, dat den zondaar daar door vrijheid om te zondigen zou gegeven worden — dat zij veeleer den haat tegens alle zonden kragtig opwekt, de ſterkſte beweegredenen tot elken pligt, en tot alle godzaligheid oplevert, jaa dat deze leer het eenig middel is, om den mensch tot ongeveinsde deugd en godsvrugt bekwaam te maaken. —— Jeſus al-

thans

thans onze Heere was van deze gedagten. Hij gaf zig voor zijn volk over, om het van alle ongeregtigheid te verlosſen — zijn groot oogmerk was, om Gods beeld op aarde te herſtellen, om de gekogten door zijn bloed —— tot waare heiligheid en zaligheid te brengen — en wat middel, meent gij, verordende hij daar toe, welken last gaf hij aan zijne afgezondenen tot het menschdom? Niet, verkondigt en beſchrijft de verſcheidene deugden en ondeugden — vermaant allen om de eerſte te doen, en de laatſte te vlieden — maar, predikt het Euangelium allen creaturen. ——

T E X T.

Marc. XVI: 15, 16. *Ende hij zeide tot hun: gaat henen in de geheele waereld, predikt het Euangelium allen creaturen. —— Die geloofd zal hebben, ende gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden.*

Na dat Marcus de zonderlinge ontmoeting van eenige Godvrugtige vrouwen bij het graf van Jeſus, die uit den dood was opgeſtaan, verhaald had vs. 1—8, zo geeft hij ons in het overige van dit hoofdſtuk een kort bericht van eenige merkwaardige verſchijningen van den verreezenen Zaligmaaker, en van eenige aanmerkelijke geſprekken, die Hij met zijne discipelen hield — van zijne opneming ten Hemel aan Gods regtehand, en van de gezegende Euangeliepredikirg van zijne Apostelen. Eerst verſcheen Jeſus aan Maria Magdalena, vs. 9—11. Voorts aan twee discipelen, die naar Emmaus gingen, vs. 12,

13 —

13 — Daar na dien zelfden avond aan de elf Apostelen, uitgezonderd Thomas, vs. 14. Alle deze verschijningen en de redenen daar bij gewisseld zijn uwe aandacht in het breede ontvouwd. —— Jesus openbaarde zig nog een en andermaal daarna, en gaf bij die gelegenheden aan zijne Apostelen zeer merkwaardige onderrigtingen en bevelen, gelijk U een voorbeeld daar van op den voorigen dag des Heeren is voorgedragen.

De woorden van onzen Text leveren een ander zeer aa merkelijk voorbeeld daar van op.

Wij willen thans uwe aandacht volgens den inhoud van denzelven bepaalen, — bij het merkwaardig bevel van den verreezenen Jesus aan zijne Apostelen, om alomme aan alle volkeren het Euangelium te prediken; en zijne nadruklijke verklaaring, van de heerlijke of geduchte gevolgen, die eene hartelijke aanneming, of de versmaading van het zelve voor allen zal te weeg brengen. Gewigtige stof in de daad! wij hebben alle in dezelve een onmiddelijk belang. Het Euangelium wordt onder u gepredikt, wat zullen de gevolgen zijn van deze prediking? — wilt gij ons niet gelooven — gelooft Jesus zelven — Jesus zelve verzekert u op eene plegtige en onwederspreekelijke wijze — zo gij het Euangelium hartelijk aanneemt, zo zult gij zalig worden, zo gij het Euangelium versmaadt, zoo zult gij verdoemd worden. Die ooren heeft om te hooren, die hoore. Och of wij allen een hart hadden, om optemerken! De Heere opene ons verstand en onze harten; hij doe zijn licht opgaan in onze duisternis; hij gebiede over ons den zegen en het leven! Amen.

I. In de nadere ontvouwing dezer stoffe zullen wij in de eerste plaats acht geeven op het bevel van Jesus aan zijne Discipelen tot eene algemeene prediking van het

Euangelium: vs. 15. en daar na op de bijgevoegde nadruklijke verklaaring van de zalige gevolgen, die eene hartelijke aanneeming daar van, en de akelige gevolgen, die de versmading van het zelve zal te weeg brengen.

En hij zeide tot hun, namelijk tot de Apostelen, waar van in het vorige vers is gesprooken. Het is niet wel te bepaalen, en het is ook niet nodig — of Jesus dit op den zelfden dag zijner opstanding, dan op eenen anderen dag, of Hij dit voor of na de onderrigting, die hij naar Luc. 24: 44 voor of na den last, dien hij op den berg in Galilea aan zijne Discipelen gaf, Matth. 28: 18, 19. tot hun gesprooken hebbe. Hoewel wij trouwloos zijn, Jesus blijft getrouw. Zijn voornemen is onwankelbaar en zijne liefde wordt nimmer veranderd. Zijn medelijden is oneindig groot, en groot is zijn geduld. Hoe veele ook de gebreken zijner Discipelen waren, toen Hij op aarde met hun omwandelde, Hij droeg dezelve met liefde. Hoe schandelijk ook hunne trouwloosheid, hoe onbetamelijk hun ongeloof zijn mogt, toen Jesus wierdt gevangen genoomen — toen Hij leed, stierf. ja na dat hij reeds was verreezen, de vrijwillige liefde van Jesus tot hun wierdt daar door niet verminderd. Hij wilde gaarn eenige dagen zijn zegepraalend vertrek naar den Hemel uitstellen, om hen in persoon te vertroosten, te onderrigten en de nodige bevelen te geeven, tot de verhevene bediening, waar toe Hij hen had aangesteld, en in welke zij nu vooral zouden gebruikt worden.

Gaat henen in de geheele waereld, en predikt het Euangelium allen creaturen, zo luidde de last, dien Jesus thans aan zijne Apostelen gaf.

Gaat henen in de geheele waereld, dat is, over de gansche aarde, in alle landen, onder alle volkeren en geslachten. Toen Jesus weleer gedurende zijne omwandeling

ling op aarde zijne Apostelen uitzondt om te leeren en wonderen te doen, zo gelastte Hij hun uitdruklijk „ gij zult niet henen gaan op den weg der Heidenen, noch gij zult niet ingaan in eenige ſtad der Samaritaanen; maar gaat veél meer henen tot de verloorene ſchaapen des huizes Israëls". *(a)* —— De Heere Jeſus verſcheen onder Israël in het vleesch. Hij ſtelde zich als den Mesſias voor, aan dat zonderling bevoorregt volk, en bepaalde zijne tegenwoordigheid en zijne leer alleen tot hen — met uitſluiting van andere volkeren. Zo tragtte Hij Jacob weder te brengen, maar Israël wilde zig niet laaten verzamelen. Toen ſprak God: 't is te geringe dat gij mij een knegt zoudt zijn, om op te rigten de ſtammen Jacobs, en om weder te brengen de bewaarden in Israël — ik heb u ook gegeven ten lichte der Heidenen, om mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde. Jeſus gaf dan nu een bevel van een gansch anderen inhoud aan zijne Apostelen. Weleer moesten zij hunne prediking tot het Joodſche land bepaalen, en niet gaan op den weg der Heidenen, noch in eenige Stad der Samaritaanen, maar nu wierd hun bevolen om henen te gaan in de ganſche waereld — in alle landen zonder onderſcheid, onder alle volkeren en taalen. — Zij moesten zich niet alleen, niet bepaalen bij het Joodſche land en de aangrenzende rijken — maar zelfs moesten zij hunnen dienst niet beperken, binnen de Heerſchappij der Romeinen. — Ook derwaards mogten en behoorden zij henen te gaan — alwaar de Romeinſche adelaars niet meer wierden geëerbiedigd — in Arabië, Perſië, Indië, Scythië, Aethiopië, en andere landen. Zij kreegen geen bevel, om zig te bepaalen tot die landen en ſteden, alwaar de verſtrooiden uit Israël zich hadden

(a) *Matth.* 10: 15, 16.

den nedergezet, hoewel er misschien geen enkele voornaame stad in het wijd uitgestrekt Romeinsch gebied gevonden wierd, waar de Jooden zig niet hadden gevestigd, hoewel ook veele der Oostersche landen, die aan Rome niet onderworpen waren, eene groote menigte Jooden bevatteden. Geen de minste bepaaling wordt hier gemaakt. Hun last strekt zig uit tot alle landen, tot alle volken, die op den ganschen aardbodem woonen. Jesus de groote Koning, gezalfd over Zion den berg van Gods heiligheid, zou heerschen van de zee tot aan de zee, (volgens de oude godspraken,) en van de riviere tot aan de eindens der aarde. De Koningen van Tharsis — de Koningen van Scheba en Seba zouden hem vereeren, en alle Heidenen hem dienen (*a*). Aan Tharsis, Pul, Lud, de Boogschutters — Tubal, Javan, en de vergelegene eilanden, zou zijne heerlijkheid worden verkondigd (*b*). Alle knie zou Hem gebogen worden, en alle tonge zou Hem zweeren (*c*). ——

Het oogmerk en de bezigheid der Apostelen in het doorkruissen van alle landen en volkeren moest zijn om het Euangelium te prediken aan alle creaturen —. *gaat henen* en *predikt* &c.

1. *Euangelium* betekent woordelijk eene *blijde boodschap.* In het bijzonder wordt dit woord gebruikt om de leere van Jesus, de leer van den weg der zaligheid door hem aanteduiden, daar deze leer indedaad de belangrijkste en blijdste boodschap is, die immer den menschen kan worden aangekondigd. Het Euangelium is eene van God door Christus geopenbaarde leer omtrent den weg der verlossing voor den gevallen mensch, en zij-

(*a*) *Ps.* 72, 8, 10, 11. (*b*) *Jes.* 66: 19.
(*c*) *Philipp.* 2: 11.

zijne volkomene herſtelling door Christus Jeſus tot heiligheid en zaligheid.

Met regt mogen wij het Euangelium eene *geopenbaarde* leer noemen. De wijze waar op de zondaar behoudens de eer van Gods deugden vergeving zijner zonden kan ontvangen, en in Gods gunst en gemeenſchap herſteld worden, alles wat tot het zoenoffer van Jeſus betrekking heeft, kan de natuur, noch de ſcherpzinnigſte redeneering ons niet leeren. De dingen die Jeſus van den Vader gehoord had, die ſprak Hij in de waereld (*a*). — En zal het Euangelium waarlijk voor ons van nut zijn en regt door ons begrepen worden, zo moet deze leer — die uitwendig geopenbaard is, in de heilige ſchrift, inwendig door Gods Geest geopenbaard worden aan onze zielen. Hoewel wij de uitwendige openbaaring van het Euangelium bezitten en kennen — zo kan echter het Euangelium in een anderen zin voor ons bedekt en verborgen zijn. God openbaart het zelve inwendig door zijn Geest aan de kinderkens, terwijl het verborgen gehouden wordt voor den wijzen en verſtandigen (*b*); hoe veel kennis dezelve ook van de uitwendig geopenbaarde leer des Euangeliums bezitten. Zullen wij Jeſus regt kennen als den Christus, den Zoon des levendigen Gods — zo zal de Vader die in de Hemelen is, aan ons, gelijk aan Simon Petrus, dit moeten openbaaren (*c*).

Het Euangelium is eene van God geopenbaarde leer door Christus Jeſus. 't Is waar, de hoofdleer des Euangeliums is ook onder het O. Testament verkondigd, maar niet zo duidelijk, en niet op die wijze, als onder het N. Testament. God voortijds veelmaalen en op veelerlei wijze tot de vader geſproken hebbende door de Pro-

(*a*) *Joh.* 8: 26. (*b*) *Matth.* 11: 25. (*c*) *Matth.* 16: 12.

Propheeten — heeft in deze laatste dagen, (zegt Paulus) tot ons gesproken door den Zoon (*a*). —— Jesus predikte zelve het Euangelium, hij kondigde het volmaakt zoenoffer aan als nu daargesteld. —— En gelijk het Euangelium door Jesus is geopenbaard, zo is ook Jesus daar van het pit en merg, — de *Alpha* en de *Omega*, het begin en het einde.

Immers de voornaame inhoud van het Euangelium is de ontdekking van den weg der verlossing voor den gevallen mensch, van de wijze, waar op hij volkomen kan hersteld worden tot heiligheid en zaligheid door Christus Jesus. Jesus wordt daar in geopenbaard als de Jehovah, in wien geregtigheden en sterkte zijn, als de eenige en tevens de volkomene Zaligmaaker, de weg, de waarheid en het leven, zonder wien niemand tot den Vader komt; wiens bloed van alle zonden reinigt — wiens Geest het verstand verlicht, en het hart opent, wiens magt, liefde, geduld en trouwe oneindig zijn, die de zijnen volkomen zal en kan zaligmaaken, die hen verlicht, heiligt, vertroost, bewaart en veilig overbrengt in zijne eeuwige heerlijkheid, die aan de grootste en schuldigste zondaaren zijne geregtigheid en Geest wil schenken, zonder geld en zonder prijs, het water des levens om niet, — die de snoodste overtreeders toeroept, wendt u tot mij en wordt behouden — die niemand uitstoot, of afwijst, welke boetvaardig tot Hem vlugt, — daar hij, volgens zijne plegtige verklaaring — al die tot Hem koomt niet zal uitwerpen — en die, daar niemand tot Hem kan koomen, ten zij door Goddelijke kragt getrokken, verhoogd is aan de regtehand des Vaders, om de bekeering ten leven aan zondaars te schenken, om ze door

(*a*) *Hebr.* I: I.

door zijn Geest levendig te maaken — gewillig en bekwaam te maaken, om tot hem te koomen. Deze is de hoofdleere des Euangeliums.

2. En dit Euangelium moesten de Apostelen *prediken.* Het Euangelium te prediken is — deze waarheden openlijk, met allen ernst en aandrang, in betooning van geest en van kragt te verkondigen, om andere van derzelver waarheid te overtuigen, en ze in hunne gemoederen ingang te doen vinden. Het Euangelium wordt gepredikt niet dan, als eene Heidenſche zedeleer wordt voorgedragen; niet, als natuurlijke, of ook Godsdienſtige zaaken met een kunſtige zwier, en woorden van menſchelijke wijsheid worden voorgeſteld; niet, als de mensch vermaand wordt om de verzoening met God, of de gunst van Jeſus geheel, of ten deele, op grond van zijne deugden en werken te verwagten; niet, als de diepe verdorvenheid, onmetelijke ſchuld, doodelijke onmagt, het dreigend gevaar, waar in de mensch zich van natuure bevindt, wordt agtergehouden en verzwegen; eindelijk niet, als waare deugd en heiligheid voor onnodig verklaard wordt, of uit eene andere bron dan het geloof in Jeſus wordt afgeleid.

Maar, het Euangelium wordt dan gepredikt, als de Heere Christus Jeſus eenvoudig, duidelijk en ernſtig wordt voorgedragen, als de eenige en volkomene geregtigheid, waar door de zondaar in Gods gerigte kan beſtaan, en als de eenige en volkomene bron van verlichting, heiligheid, troost, en zaligheid, voor die gene, die door den H. Geest met Hem vereenigd worden; als den zorgeloozen zondaar zijn ſchuld, bederf, onmagt, gevaar nadrukkelijk wordt voorgeſteld, op dat Hij Jeſus Christus voor zig zelven noodzakelijk en dierbaar moge achten, en van harten tot Hem vlugten — als den ont-

waakten zondaar de algenoegzaamheid, de magt, de liefde van Jesus, uit de verklaaringe, en de beloften des Euangeliums worden voorgehouden, en hij genodigd en gedrongen wordt, om zonder geld en prijs, om niet de geregtigheid van Jesus en zijn Geest te ontvangen, en Hem aanteneemen, op Hem te steunen, van Hem gebruik te maaken, om geregtvaardigd, verlicht, geheiligd, bewaard, vertroost te worden; als de geloovige wordt vermaand en onderricht om door Jesus te leeven, uit deszelfs volheid dagelijks alle zijne nooden te vervullen, en waardiglijk zijne heilige roeping te wandelen, maatig, regtvaardig, Godzalig in al zijn gedrag, strijdende in Jesus naam en door zijne kracht tegen den boozen en tegen alle zonden. — Zo predikte Paulus het Euangelium, wanneer hij niets wilde weeten, dan Jesus Christus en dien gekruist, wanneer hij den schrik des Heeren verkondigde, om den gekruisten Jesus aanteprijzen; en wanneer hij de gelovigen vermaande om op die wijze in Jesus te wandelen, gelijk ze Hem hadden aangenoomen.

Alzo wilde Jesus dat zijne Apostelen het Euangelium zouden prediken, bekwaam gemaakt, onderwezen en bemoedigd door dien Geest, dien zij bij aanvang hadden ontvangen, en die nu welhaast in eene zeer overvloedige maate, ook in zijne wonderdadige gaven over hen zoude worden uitgestort. Toen zij van te voren wierden uitgezonden, konden zij alleen bekend maaken, dat het Koningrijk Gods was nabij gekoomen — maar van nu af aan zouden zij in den nadruklijkšten zin, het Euangelium het volbragt zoenoffer, de dadelijke komst van het Godsrijk prediken.

3. Dit Euangelium moest, op zulk eene wijze, niet aan zommige, met uitsluiting van andere, maar aan alle *creaturen* gepredikt worden — aan alle *creaturen*, of aan al-

alle fchepzelen — dat is aan alle redelijke fchepzelen, die de aarde bewoonen. Het was nodig dat Jefus er dit bijvoegde. Indien Hij alleen bevolen had, gaat henen predikt het Euangelium in de gantfche waereld, zo zouden de Apostelen hebben kunnen denken, dat zij wel wijd en zijd het Euangelium moesten verkondigen in alle landen, maar alleen aan de Jooden, aan het bijzonder volk van God, het geen in dien tijd over de bekende deelen der aarde, onder alle volkeren, alom was verfpreid. Met opzet verkiest Jefus deze fpreekwijze *aan alle fchepzelen* — om te leeren, dat het Euangelium aan alles, wat den naam van mensch kan dragen, mag en moet worden verkondigd, ook aan de godloosfte Heidenen, ook aan de meest Barbaarfche volkeren, ook aan de allereenvoudigften, en onkundigften. Geene uitzondering kan hier worden gemaakt. Jefus heeft alle uitvlugten afgefneden: aan ieder mensch, hoe wild, hoe onkundig, hoe fnood en misdadig ook, moet het Euangelium worden gepredikt. —— Niemand kan zo onkundig, niemand zo misdadig zijn, of het Euangelium mag hem worden verkondigd. En niemand is zo deugdzaam, of hij heeft het Euangelium nodig. Geen mensch, welk eene vertooning van deugd en onfchuld hij ook maake, kan het Euangelium misfen — en aan geen mensch, hoe fchuldig en gruwelijk ook, wordt het Euangelium geweigerd. —— Hoe fchoon zig ook de mensch voordoe, hoe goed zijn hart, hoe onberispelijk zijn gedrag fchijnen moge — hij moet als een veroordeeld zondaar worden befchouwd, en hem moet als zodanig het Euangelium worden voorgefteld. En weder, hoe fterk ook de boosheid van den mensch zig naar buiten vertoone, hoe groot en openlijk de misdaden van een overgegeven booswigt ook zijn mogen, — wij mogen hem niet alleen de fchrikken van Gods

Gods wet, maar ook de bemoedigende verklaaringen van het Euangelium verkondigen. Het is in der daad niet zeer aannemelijk voor onze menschelijke wijsheid en hoogmoed, en het is echter zeker, dat hij die onberispelijk leeft, die van allen voor braaf en Godsdienstig erkend wordt, even zo zeer het Euangelium nodig heeft, als hij die aan openlijke wanbedrijven schuldig op een schavot zijn leven eindigt. Het luidt vreemd, en het is echter zeker, dat de grootste en openlijkste zondaar even het zelfde regt, even dezelfde aanmoediging heeft, om de stem van het Euangelium te hooren, en tot den Zaligmaaker daar in geopenbaard, te vlugten, als die gene, die zedig en ingetogen leeft, die een goed burger, en een hoogachter van den Godsdienst is. Immers, om nu niet te zeggen, dat de minste zonde ons schuldig maakt in Gods gerichte, en ons aan den vloek zijner wet onderwerpt, zo dat hij die weinig zondigt, even zo wel het zoenoffer en den Geest van Jesus nodig heeft, als de grootste zondaar, zo is het daar en boven zeker, dat de bedenking des vleesches van alle menschen vijandschap is tegen God; — dat uit vleesch gebooren wordt dat is vleesch, — alle menschen, ook die op het zedigst zich naar buiten vertoonen, zijn in hunnen natuurstaat geheel schuldig, onrein, verduisterd in het verstand, zonder hartelijke liefde tot God, dood in zonden en misdaaden. De zaaden van alle boosheid zijn in allen te vinden; maar de opvoeding — de omstandigheden, waar in de mensch zich bevindt, zijne verkeering met andere, eene natuurlijke vrees voor schande en straf kunnen te weeg brengen, dat veele boosheden in het hart verborgen blijven, en zig niet naar buiten openbaaren. Hoewel de onbekeerde mensch eerlijk, zedig en Godsdienstig zich uitwendig gedrage, zijne pligtsbetragtingen koomen niet

uit

uit eene hartelijke liefde tot God voort, nòch zijn tot Gods eer ingericht; zijn hart is en blijft onrein. Hij is als een wit geplaasterd graf, waar bij Jesus hem vergelijkt, schoon van buiten, maar van binnen vol van onreinheid. Het is zeer mogelijk, dat zommige, die zig zedig en ingetogen naar buiten gedragen, veel schuldiger zijn bij God, die het harte kent, dan openlijke booswigten. Wie weet of de misdadiger, die aan galg en rad zijn leven eindigt — niet zeer zedig en ingetogen zou geleefd hebben, wanneer hij eene andere opvoeding gehad had, of in andere omstandigheden geweest ware. En wie weet of hij — die nu eerlijk, zedig, Godsdienstig zig vertoont, die men houdt voor een braaf man en een goed burger, zijn leven niet op een schavot zou geëindigd hebben, indien hij eene andere opvoeding gehad had, en in andere omstandigheden geplaatst geweest ware. Ik hoop, dat niemand onzer zich aan grove en openlijke dieftallen zal hebben schuldig gemaakt, maar God weet, waar toe wij zouden vervallen zijn, indien groote armoede, nijpende honger, de uiterste ellende van een behoeftig huisgezin ons gedrukt had. — Wij hebben, hoop ik, nooit iemand gewond of vermoord, maar wie weet wat 'er gebeurd zou zijn, indien wij grootelijks beledigd, in een vlaag van bitteren toorn en dolle woede, de vrees voor schande en straf vergeeten hadden, en aan ons zelven waren overgelaten. Wij zijn dan alle van natuure tot alle boosheid bekwaam — en het is alleen aan Gods bewaarende en beteugelende hand, aan de opvoeding, aan de omstandigheden, waar in wij ons bevinden, te wijten, dat wij niet alle tot openlijke misdaaden vervallen. Het hart van hem, die onberispelijk is voor het uiterlijke, is van nature niet minder bedorven en onrein, dan dat van den grootsten zondaar, en de

eer-

eerste heeft dus Gods vrije genade in Christus — het bloed en den Geest van Jesus even zo nodig als de laatste —— Ook geeft het Euangelium aan de grootste misdadigers dezelfde vergunning en aanmoediging, als aan de allerheiligsten. Jesus verkeerde met zondaars en tollenaars. —— Alle worden zonder onderscheid genodigd — Jesus bloed wordt voorgesteld als reinigende van alle zonden; al die tot Hem komt, wie hij ook zij, wordt niet uitgeworpen, — om tot Jesus te koomen, wordt geen deugd of goedheid vereischt — de allerschuldigste mag zig tot Hem wenden — en alle mogen en moeten koomen zonder geld en prijs. Job, David, en de allerheiligsten hebben in Gods gerigte geen meer aanprijzing, geen anderen grond, geen andere geregtigheid, dan de moordenaar aan het kruis. Het eeuwig leven wordt aan allen, die zalig worden, volstrekt om niet geschonken, uit genade door de verlossing, die in Christus is (*a*), en niet om hunne deugden, niet om hunne werken (*b*), hoewel het beginzel van dit eeuwig leven door de wedergeboorte in de ziel gelegd zekerlijk zal en moet vrugtbaar zijn in goede werken, in alle deugd en Godzaligheid. —— Het Euangelium moet dan verkondigd worden, aan zedigen en losbandigen.

Het moet verkondigd worden aan geleerden en ongeleerden, aan verstandigen en eenvoudigen. De verstandige en geleerde, kan met al zijn verstand, en wijsheid geen anderen weg der zaligheid ontdekken, dan die in het Euangelium wordt geopenbaard, en niemand kan zo ongeleerd en eenvoudig zijn, of het Euangelium kan een kracht Gods ter zaligheid voor hem zijn. God wil zig aan de kinderkens openbaaren; — de verhevene baane, de

(*a*) *Rom.* 3: 24. (*b*) *Rom.* 3: 28. *Gal.* 2: 16. *Tit.* 3: 5.

de heilige weg, in het Euangelium geopenbaard, is van dien aart, dat zelfs de dwaazen daar op niet zullen dwaalen. Het Euangelium moet verkondigd worden aan rijken en armen, aan aanzienlijken en onaanzienelijken. — Noch rijkdom, noch aanzien kan den mensch gelukkig maaken, hem vrijkoopen, en verlosfen van de ftraffen zijner zonden. Wat zal het den mensch baten de gansche waereld te gewinnen, en fchade te lijden aan zijne ziele? Zonder Gods gunst, en gemeenfchap kan de Koning even zo min waarlijk gelukkig zijn, als de bedelaar: —— en in het Euangelium wordt alleen de wijze geopenbaard, om Gods gunst en gemeenfchap te verkrijgen. Geen armoede of geringe ftaat kan den mensch uitfluiten van de nodiging des Euangeliums. Bij God is geene aanneming des perzoons. De arme en rijke ontmoeten elkanderen, — de Heere heeft ze beide gemaakt. De Apostelen en eerfte leerlingen van Jefus waren meest arme en geringe menfchen, gelijk Jefus zelve was hier op aarde. Veele armen verkoor God fteeds om rijk te zijn in het geloof, en ook nu nog gaat het meermaalen gelijk te Corinthen, dat de geroepene en geheiligde niet zijn, veele rijke, edele, magtige, wijze, naar den vleefche. Het Euangelium moet dan, volgens Jefus bevel, aan alle fchepzelen, aan alle menfchen, wie zij ook zijn mogen, worden gepredikt — en voor niemand kan deze prediking onnoodig zijn. ——

Groot is de liefde en ontferming van Jefus dat hij van nu af aan ook de Heidenen — ook de meest afgodifche en ruwfte volkeren wilde verwaardigen met de prediking van het Euangelium, ja dat hij niemand wilde uitfluiten, en zulk een onbepaalden last gaf aan zijne Apostelen, om het zalig licht des Euangeliums alom te verbreiden. —— Niet min vrijmagtig is de Heer — wie

zal

zal zijne raadslagen doorgronden? —— Hij geeft geen rekenschap van zijne daaden. —— Weleer wilde Hij alleen aan Israël den weg der zaligheid bekend maaken — en nu aan allerlei volken, en geslachten. —— Het behaagde Hem echter — om zommige volkeren veel laater dan andere met het Euangelie-licht te bezoeken — en zommige zitten nog tot op dezen dag in eene dikke donkerheid en de schaduwe des doods. —— De Apostelen en hunne navolgers predikten binnen weinige jaaren in alle de deelen der Romeinsche heerschappij, en in andere landen — maar veele hinderpaalen hebben van tijd tot tijd belet — de volkomene uitvoering van dit bevel van Jesus, zo dat er ook nu nog volkeren zijn, die zijn geruchte niet gehoord hebben. Och of welhaast de volheid der Heidenen mogt ingaan, en gansch Israël zalig worden.

Zeer groot was indedaad het voorregt der Apostelen. —— Alleruitstekendst was de bediening, tot welke zij geroepen wierden, allerheerlijkst de last hun thans gegeven. Zij waren gezanten van den God des Hemels en der aarde: — als gezanten van den mensch geworden God tot het gansche menschdom ontvangen zij hier hunne bevelen. In de verhevenste waardigheid en bediening zouden zij gebruikt worden, tot de heerlijkste eindens, de eer van God en de zaligheid der menschen. Maar — was hunne bediening verheven en heerlijk, — niet min moeilijk en zwaar was dezelve, — omstuwd met duizenden beletzelen van uit- en inwendige zwarigheden. Echter dit kon hunne hoop ondersteunen, — hun vertrouwend doen waaken, bidden, en strijden, — en ook dit is het anker onzer hoop en bemoediging, — die nu Dienaars des Euangeliums zijn, dat Jesus gezegd heeft en dat hij het ook zal bevestigen, — ziet ik ben met ulie-

lieden alle de dagen tot aan de voleinding der waereld.

Dit wilde ik u thans voordragen.

Het Euangelium is alom verkondigd, ook aan onze Voorvaders; zij zijn ook met de herſtelde gezuiverde Euangelieprediking beſchonken, God heeft het van hun, tot ons overgebragt. —— Veele volkeren kennen Jeſus niet — ons wordt het Euangelium verkondigd. —— Veele hebben alleen een Euangelium in naam, — onder ons wordt de waarheid, zo als die in Jeſus is, gepredikt, ja het zuiver Euangelium wordt ernſtig in ons midden verkondigd. In veele Proteſtantſche kerken, ook in Hervormde Gemeentens, vreeze ik, wordt in deze dagen niets minder gepredikt dan het zuiver Euangelium, maar onder ons — God zij geloofd! ſtaat het licht nog helder op den kandelaar. —— Jeſus Christus en die gekruist, wordt u onvervalscht en ernſtig gepredikt. —— Betuigt tegens ons, die hier tot het werk der bediening zijn gezonden, waar in zouden wij het Euangelium vervalſchen? —— 't Is waar, groot en veele zijn onze gebreken — helaas! wij beantwoorden, in veele opzigten weinig aan onzen wijd uitgeſtrekten last, en duure verpligting — maar dit echter mogen wij door Gods genade onbeſchroomd verklaaren, — wij prediken het zuiver Euangelium aan alle menſchen. —— Wij durven, en wij willen de waarde en de kracht van Jeſus bloed en Geest niet verzwijgen, — niet verbergen, dat Jeſus de eenige naam is, die onder den Hemel gegeven is, door welken wij konnen zalig worden, de weg, de waarheid en het leven, zonder wien niemand koomt tot den Vader; dat in Hem alleen geregtigheden en ſterkte zijn. — Wij durven u niet aanmoedigen, om op Gods gunst te hoopen, op grond van eenige uwer goede hoedanigheden,

den, of werken, — wij kunnen en willen niet nalaaten, om u gedurig onder het oog te brengen uw schuld, onmagt, diep bederf, gevaar, de ontzaglijke vloeken der wet, — Gods gedugten toorn. Wij durven den Predikstoel niet misbruiken tot geleerde verhandelingen of twiststukken, die geen nut doen. —— Wij durven ons niet veroorlooven, om met zwierige woorden van menschelijke wijsheid, kunstige welsprekendheid en hoogdravende spreekwijzen uwe ooren te streelen, en uwe harten afteleiden, van het eenvoudig Euangelium, — wij durven u niet vleien met uwe uitwendige belijdenis en mond-geloof, of met eenige hartstogtelijke aandoeningen. —— Wij zoeken u niet te verbergen, — dat 'er eene geestelijke vereeniging met Jesus, eene wedergeboorte nodig is, om het Euangelium aanteneemen. Wij durven voor den zedigen en Godsdienstigen niet verzwijgen, dat zij zonder het geloof in Jesus, en de vereeniging met Hem zullen verloren gaan, en wij durven niet nalaaten, om de grootste zondaars te nodigen, en te wijzen op Christus Jesus den gekruisten. Wij durven niet agterhouden de bronnen, waar uit de waare deugd alleen kan voortkomen, noch nalaaten om aantedringen op heiligheid in die genen, die Jesus hebben aangenomen, om te roepen, — die den naam van Christus noemt, sta af van ongeregtigheid. Veele hebben de stem des Euangeliums gehoord en versmaad, en zijn niet meer. Het eeuwig onherroepelijk vonnis is over hen geveld, — maar wij leeven nog, — wij zijn nog in den wel aangenaamen tijd — wij hooren nog alle het blij geklank des Euangeliums.

Onschatbaar is dit voorregt. Wij alle hebben het Euangelium nodig, — wij hebben Gods wet geschonden, — wij zijn van natuure geheel schuldig, onrein, dood

dood in zonden en misdaden, veroordeeld in Gods gerigte, vervloekt door Gods wet, — erfgenamen der helle.

Hoe vurig moesten wij het Euangelium aannemen, hoe dankbaar daar van gebruik maken?

Maar helaas! om niet van openlijke booswigten te ſpreeken, die alle banden verſcheuren, hunne eere ſtellen in hunne ſchande — hun roem zoeken in openlijk het Euangelium te beſpotten, te verſmaden, in openlijke dronkenſchappen, — overſpel, hoererije — misbruik van Gods naam enz. te leeven, 'er zijn veele onder ons, die zodanig in zinnelijke vermaaken, of aardſche beſlommeringen gedompeld zijn, dat zij geen tijd, geen lust hebben om eens aan het Euangelium te denken. Zij verbannen alle ernſtige gedachten en gaan geheel zorgeloos henen.

Anderen, — die niet geheel zorgeloos zijn, vleien zig met Gods gunst — op grond van hunne zedigheid, kennis der waarheid, Godsdienst pligten — zij zien hun bederf en gevaar niet in, en zoeken hunne eigene geregtigheid opterigten.

Weder anderen, hoewel geheel zuiver in hunne belijdenis, en eenigzins ernſtig in Godsdienst pligten, veranderen de genade in ontugtigheid en vleien zig met het Euangelium, — hoewel hunne harten onveranderd en onwillig zijn, om in waare heiligheid te leeven, als of er waar geloof in Jeſus zijn kon, zonder waare zelfsverloochening, en een leven geheel aan zijnen dienst toegewijd.

O Gij alle, bedenkt uwe dwaasheid en gevaar — waar toe zullen uwe aardſche genoegens en bezigheden u baaten in het uur des doods en in de eeuwigheid? Hoe zoudt gij met uwe eigene geregtigheid voor God kunnen

 be-

beſtaan? Hoe zou Jeſus een dienaar der zonde kunnen zijn? Het oogmerk van het Euangelium, is om den mensch tot heiligheid en zaligheid te brengen, en zonder wedergeboorte zal niemand Gods Koningrijk ingaan: droevig is het vooruitgezicht, ijsſelijk zal uw lot zijn als gij alzo blijft.

Er is egter hoop, — ja nu is het nog tijd, — de ſchuldigſte onder u behoeft niet te wanhoopen. —— Wij prediken u Christus Jeſus den gekruisten, wiens bloed van alle zonden reinigt. —— Hij is algenoegzaam — hij is oneindig in magt, — oneindig in ontfarming, vlugt tot Hem, als tot den eenigen naam, die onder den Hemel is gegeven, waar door wij kunnen zalig worden. Hoe veele, hoe groot uwe zonden ook zijn mogen, gij moogt, gij moet tot Hem koomen, want zijn bloed reinigt van alle zonden; hij kan volkomelijk zalig maaken alle, die door Hem tot God gaan. Gij, die Hem langen tijd en op eene bijzondere wijze hebt getergd. Gij, welker zonden met bijzondere verzwaaringen gepaard gaan, die u herhaalde keeren tegen de krachtigſte waarſchuwingen, tegen de kloppingen van uw geweten hebt verhard, geeft u niet aan heimelijke wanhoop over, denkt niet, het is voor mij voor eeuwig te laat, er is voor mij geen genade meer. Het Euangelium opent u eene deure der hoope, het biedt u vergiffenis, volkoomene vergiffenis van alle uwe zonden aan in het bloed van Jeſus. Het verzekert u, dat al die tot Jeſus koomt, geenzins door Hem zal worden uitgeworpen. Welaan wendt u dan tot Hem, en wordt behouden. Waarom zoudt gij ſterven onder de prediking van zulk een Euangelium? Waarom zoudt gij verlooren gaan, onder het aanbod van zulk een Zaligmaaker? Maar zult gij waarlijk tot Hem vlugten, dan moet gij eerst u zel-

zelven leeren kennen; gij moet hartelijk overtuigd zijn van uwe ſchuld, onreinheid, onmagt en gevaar: die gezond zijn, hebben den medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn. Die geestelijke verlichting, welke hier toe vereischt wordt, kan ik, noch eenig mensch u geeven. Gods Geest moet uwe oogen en harten openen, u roepen uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht. Maakt dan naarſtig gebruik van de middelen der genade, waar onder gewoonlijk de Geest des levens wordt geſchonken, en bidt ernſtig om denzelven.

Kinderen Gods, overweegt uw onwaardeerbaar voorrecht. Het Euangelium is door Gods Geest aan uwe harten gepredikt. Het is voor u een kracht Gods ter zaligheid, om dat de regtvaardigheid Gods, de volkoomene wetvervulling van Jeſus in uwe plaats, daar in wordt geopenbaard. Zijn er onder u, die bezwaard henen gaan, onder een gevoel van ſchuld, en van duizenden gebreken, die door veelerlei twijfelingen den vrede des Euangeliums misſen, waarom toch, mijne broeders en zusters in den Heere! zoudt gij niet vrijmoedig uwe zonden werpen op dat Lam Gods, dat de zonden der waereld wegneemt. Gij kent u zelven als *godloozen:* — maar juist tot dezen ſpreekt het Euangelium. —— Gij ondervindt dat gij arm, blind, naakt en geheel ontbloot zijt van alles goeds — maar juist dezen verzekert het Euangelium, dat hunner is het Koningrijk der Hemelen. Is Jeſus magt niet oneindig groot? Is zijne bereidwilligheid niet even groot? wordt gij niet genodigd, om te koopen zonder prijs en geld, om het water des levens om niet te neemen? Welaan, bedroeft dan den Geest Gods niet meer, geeft Jeſus de eere, komt vrijmoedig tot Hem, en verblijdt u in Hem. Voorts gij alle, betreurt uwe ondankbaarheid en ongeloof. Hoe weinig

ondervindt en betoont gij nog van de kracht des Euangelium. Maakt meer biddende van Jesus gebruik. Zoekt dagelijks vergeving, wijsheid, en kracht bij Hem, vertrouwt op Hem tot alle die eindens, waar toe Hij in het Euangelium is geopenbaard. Denkt toch niet dat het wettisch prediken is, als wij op uwe verpligting tot een heiligen wandel aandringen. Heiligheid is het hoofdoogmerk van Jesus koomst en van het Euangelium, zonder heiligmaaking zal niemand den Heere zien. Het geloof in Jesus bloed reinigt het hart, en is door de liefde werkzaam.

Eindelijk, de blijdschap des Heeren zij uwe sterkte. Gij hebt een algenoegzaamen Verlosser. Hier kunt gij smaaken eenen vrede met God, die de kennis te boven gaat, en na dit leven zult gij verzadiging van vreugde vinden voor Gods aangezigt, eeuwiglijk en altoos.

A M E N.



II.

II.

LEERREDE

OVER

DE VERSCHILLENDE GEVOLGEN VAN ONZE VERSCHILLENDE DENK- EN HANDELWIJZE OMTRENT HET EUANGELIUM; NAAR MARC. XVI: 16.

Zeer treffend en aandoenlijk was de verklaaring, — welke Propheet Jeremia, geduurende de belegering van Jerufalem door de Babijlonifche krijgsmagt, uit 's Heeren naam, den volke moest voordragen, die gij vindt, Jer. 21: 8. „ En tot dit volk zult gij zeggen, zo zegt de Heere — ziet ik ftelle voor ulieder aangezigt den weg des levens, en den weg des doods."

Alle die gene namelijk, die met verfmading van Gods waarfchuwende ftem in de ftad bleeven — zouden gewisfelijk een ellendigen dood fterven, — maar alle die bij de Chaldeën zelve een fchuilplaats zogten, zouden leeven. Jeremia's last kan ons levendig vertegenswoordigen — de boodfchap, waarmede de Dienaars van het Euangelium ook nu nog tot het volk worden afgezonden. Zij hebben bevel om voor ons aangezicht te ftellen, den weg des levens, en den weg des doods, — om te verklaaren dat al wie blijft in zijnen natuurlijken ftaat, den eeuwigen dood zal fterven, maar dat zij die eene fchuilplaats zoeken, in het bloed van Jefus, zullen leeven

tot in eeuwigheid. —— En met dezen plegtigen last ben ik ook thans voor uw aangezicht verfcheenen — ziet ik moet u voorſtellen, den weg des levens, en den weg des doods, — en och! of gij alle, in dezen welaangenaamen tijd, eene betamelijke keuze mogt doen, en door Gods genade leeren ſtrijden, om langs den nauwen weg en de enge poorte integaan ten eeuwigen leven.

T E X T.

Marc. XVI: 16. „ *Die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden.*

II. Voor eenige weeken heb ik uwe aandacht Jeſus merkwaardig bevel aan zijne Apostelen tot eene algemeene Euangelie-prediking, gelijk hetzelve in het vorig vers gevonden wordt, voorgedragen. Wij zagen toen, hoe ver de last der Apostelen zich uitbreide, — wat het Euangelium is, — wat het is hetzelve te prediken, en aan wien deze blijde boodſchap moest gebragt worden, namelijk aan alle menſchen, hoe onbeſchaafd, hoe onkundig, — hoe boos, hoe onwaardig ook. Het 16 vers behelst in zich eene zeer nadruklijke verklaaring van Jeſus, omtrent de zalige gevolgen, die eene hartelijke aanneming van het Euangelium met eene kloekmoedige belijdenis daar van, en de rampzalige gevolgen, die de verwerping van het zelve zal voortbrengen. En over deze belangrijke ſtof wenschte ik Ulieden in dit uur te onderhouden, — terwijl ik ernſtig begeere en bidde, dat het gewigt van deze plegtige en onherroepelijke

lijke verklaaring, zwaar op uwer aller harten moge wegen, en u levendig overreden, dat het geloof in Jefus het eene ding is, dat nodig is, de paerel van groote waarde, die, nooit te vroeg, nooit te ernftig kan worden begeerd, en nagejaagd. „ Och of de Heere uw verftand verlichtte, en uwe harten opende."

In de nadere ontvouwing van onze Text, zullen wij eerst gadeflaan de verklaaring van Jefus zelve, om daar na eene fchoonfchijnende tegenwerping van het ongeloof, daar tegen te beantwoorden.

1. Wat het eerfte betreft, hier behooren wij in de eerfte plaats, de gezegende belofte te befchouwen aan hem, die het Euangelium hartelijk aanneemt, en kloekmoedig belijdt, — waar na wij ten anderen, onze aandacht moeten vestigen, op de geduchte bedreiging, aan hem, die het Euangelium, verwerpt.

a. „ Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden."

De belofte wordt gedaan aan hem, die het Euangelium, waar van vs. 15. is gefproken, *geloofd* zal hebben, en die, ten blijke van zijn geloof, *gedoopt* zal zijn. ——

Het geloof is dan het eerfte, en voornaamfte, het geen hier wordt gevorderd.

Het Euangelium moest gepredikt worden, onder alle creaturen —— aan allerlei menfchen, onder allerlei volkeren. De gevolgen dezer prediking zouden ten hoogften gewigtig zijn. Het was niet onverfchilling, hoe men daar omtrent dacht. Het ftond niet in iemands keuze, om op deze prediking al of niet acht te geeven. Het aanneemen van deze leer, zou allerzaligst, het verwerpen daar van allerverfchrikkelijkst zijn. Die geloofd zal hebben, zal zalig worden. Niet, die het Euangelium gehoord zal hebben zal zalig worden. Er zijn helaas!

 maar

maar al te veele, die het zelve hooren, maar die weigeren, om het te gelooven, om naar de kracht en troost daar van te jaagen. Veele hoorden het Euangelium uit den eigen mond van Jesus, tot wien hij moest zeggen „ gij wilt tot mij niet koomen, op dat gij het leven hebt — hoe zoudt gij de helsche verdoemenis ontvlieden?

Niet, die het Euangelium zal hebben beleden, zal zalig worden. Ach — hoe veele geveinden zijn er niet onder de uitwendige belijders! —— maar het zal niets baaten, Heere, Heere, tot Jesus te zeggen, zonder hartelijk gezind te zijn, om den wil te doen zijns Hemelschen Vaders. Paulus moest weenende van veele uitwendige belijders getuigen, dat zij vijanden waren van Jesus kruis, dat hun God was de buik, en dat hun einde het verderf zijn zou (*a*).

Niet, die het Euangelium met blijdschap zal ontvangen, en met een schijnbaaren ijver daar van gesproken, en zig daar na uiterlijk zal gerigt hebben, zal zalig worden. Immers ook onder de zodanige kunnen er zijn, die den wortel der wedergeboorte missen, en niet door den Geest, maar door het vleesch geleid worden. Er waren ten allen tijde Bileams, vurig, ijverig, maar niet verlicht, —— welker hartstogten door de Euangeliewaarheden bewogen, maar welker harten nimmer geopend wierden, om dezelve regt te kennen, en lief te hebben. Het ontbrak nooit aan dezulken, die gelijk de schaaren, omtrent Jesus gezind, eerst roepen Hosanna — gezegend is Hij — maar die welhaast de Hosannas vergeeten, en daar na, kruist Hem! schreeuwen.

Niet een iegelijk, die meent een Gelovige te zijn — of

(*a*) *Philipp.* 3: 18, 19.

of die door andere daar voor gehouden wordt — maar die geloofd zal hebben, zal zalig worden. Ons hart is arglistig en bedriegelijk meer dan eenig ding: — groot is de list en de magt des Satans. Veele hebben zich zelven opgedrongen, dat zij geloofden, en zijn in eenen valſchen vrede met een leugen in de regtehand verlooren gegaan. Van anderen zegt men, des Heeren tempel zijn deze, hoewel het in den dag des oordeels zal blijken, dat zij tempelen des Satans waren. Judas Iscarioth wierdt voor een geloovige, voor een geloovige van den eerſten rang gehouden — maar hoe boos was zijn hart, en hoe rampzalig zijn lot?

Hij dan alleen die het Euangelium geloofd zal hebben, zal zalig worden.

Gelooven in het gemeen is iemands getuigenis, omtrent het een of ander, toeteſtemmen, en aanteneemen. Het Euangelium te gelooven is niets anders dan aanteneemen, toeteſtemmen, het getuigenis des Euangeliums omtrent de goddelijke waarheden daar in geopenbaard; vooral aanteneemen, toeteſtemmen het getuigenis, het geen God in het Euangelium geeft van Jeſus zijn Zoon, dat Hij is de eenige en de algenoegzaame verlosſer, zonder wien geen de minſte genade, maar door wien eene volheid van genade wordt verkregen, dat Hij is de eenige en volmaakte grond van des zondaars regtvaardiging — de eenige en volkoomene bron van verlichting, heiligheid, troost, ſterkte, — en dat zondaars, hoe onwaardig, en ſchuldig ook, op zijn eigen noodiging mogen en moeten koomen om het water des levens van Hem om niet te neemen, om zonder geld en prijs gebruik te maaken, van zijn verzoenend bloed en reinigenden Geest. Om eenige gepaste begrippen van dit geloof te verkrijgen, moeten wij kortelijk overwegen — de voorafgaande

de gesteldheid des harten, — het wezen des geloofs zelve, en de werkzaamheden, die onmiddelijk daarmede verbonden zijn en daar uit voortvloeien.

Die gezond zijn, zegt Jesus, hebben den Medicijnmeester niet nodig, maar die ziek zijn, zonder zelfskennis kan er geen geloof zijn. Voor dat wij kunnen gelooven, moeten wij onze schuld — bederf — gevaar en onvermogen levendig kennen, met eene heilzaame ontroering, schaamte — en berouw zijn aangedaan, het zij dan dat deze zelfskennis met meerdere, het zij met mindere schrikken, inwendige vreeze, en uitwendige beroering vergezeld zij. Door Gods Geest wordt het verstand verlicht om Gods oneindige heerlijkheid, onze duure verpligting — de uitgestrektheid en geestelijkheid van Gods wet, onze verregaande afwijking daar van met hart en daaden — Gods regtvaardigheid — ons gevaar en hulpeloosheid levendig intezien — en uit deze levendige en geestelijke begrippen wordt liefde tot God, droefheid, schaamte, berouw, bekommering, vrees, rusteloosheid, ijver, gebooren. Wanneer deze werkzaamheden uit een levendig inzien van Gods beminnenswaardigheid, en onze ondankbaarheid — uit liefde tot God voortspruiten, — zo zijn ze vrugten des Geestes, werkingen van Gods genade, en zij zullen voorzeker op het geloof in Jesus uitloopen. Maar indien zij niet uit deze bron voortvloeien, zullen ze geen voorbereiding zijn voor het geloof. Kaïn was bekommerd voor Gods wraak. Saul deed een en andermaal eene nadruklijke belijdenis zijner zonden. Achab vernederde zich in zak en assche voor den God van Israël. Felix wierd bevreesd en beevende, toen Paulus hem het toekomend oordeel verkondigde. Agrippa wierdt in die maate door het verhaal van s'Apostels bekeering getroffen, dat hij ge-

gedrongen wierdt, om in het midden der aanzienelijke vergadering te betuigen, „ gij beweegt mij bijna, om een „ Christen te worden." —— Doch alle deze indrukken waren als eene morgenwolke, als eene vroegkomende dauw, die henen gaat. Er was geen hemelfche verlichting in het verftand — en het hart was niet geopend, om God te beminnen. —— Hij, die waarlijk tot het geloof wordt voorbereid, — ontvangt om Jefus wil door den Geest een beginzel van een nieuw leven. Bij de eene of andere gelegenheid, — begint hij te zien de geringe waarde van al het aardfche, — het gewigt der geestelijke en eeuwige dingen. Hij verkrijgt geheel andere denkbeelden van God, dan van te vooren. Hij ziet Gods Heerlijkheid en beminnenswaardigheid, en even daar door zijne duure verpligting, om God te beminnen, te danken, te gehoorzaamen. De eisch van de wet komt hem zeer billijk voor, — en hij bemerkt nu dat de wet billijk het ganfche hart — alle krachten, alle oogenblikken voor God vordert. —— Hij is overtuigd, dat hij nimmer die volmaakte liefde Gods en der menfchen, — welke de wet voorfchrijft, — in zijn hart bezeten, en in zijn wandel getoond hebbe. —— Hij weet dat God den fchuldigen niet onfchuldig houdt, en dat hij een voorwerp is, van Gods toorn — het geen hem zomtijds vreeslijke angften kan aanbrengen. Hij beproeft misfchien eerst om zijn uitwendig gedrag te verbeteren — en is genegen om heimelijk daar op zijne hoop van vergiffenis te vestigen. Maar hij ziet dat hij ftruikelt — en Gods Geest leert hem meer, en meer, dat het uitwendige niet voldoet — dat ook de gedachten en begeertens heilig zijn moeten. —— Hij tragt daar op zijn hart te reinigen, te waaken over zijne gedachten — geen de minfte zondige begeerten toetegeeven — en dit denkt hij,

hij, is de weg der zaligheid en der verzoening met God. —— Maar welhaast gevoelt hij op nieuws den zwaaren last der zonde — hij vermoeit zig vrugteloos, — zijn hart bedriegt hem dagelijks — en hoe meer hij tragt te waaken, dies te meer vindt hij, dat hij vleeschelijk is, verkogt onder de zonde, en dat hij onbekwaam is, om zelfs een enkel uur aan de wet te voldoen. Hij weet niet wat hij doen zal, alles loopt hem tegen, — en zijn geweten verwijt hem, dat hij, in plaats van vergeving der zonden te ontvangen — zijne schuld dagelijks vermeerdert.

Nu weent hij misschien een vloed van traanen; berouw over zijne zonde, — vrees voor Gods toorn, — vuurig verlangen naar Gods gunst — ernstige zuchtingen vervullen zijne ziele —— en als hij hartelijk mag schreien — bittere smart over zijne zonden gevoelen — ernstig bidden — zo is hij niet zelden genegen om te denken — dat dit juist dat gene is, het welk hem ontbreekt — dat hij nu zeker vergeving der zonden zal ontvangen; zijne hoop rust dan op zijne traanen, en gebeden, — maar wel haast kan hij niet meer met gevoel weenen en bidden, daar en boven, hij ziet dat de wet niet voldaan wordt met millioenen traanen of met millioenen beden. Dit maakt hem moedeloos — Hij heeft het nu op alle wijzen beproefd, maar alles is te vergeefs. Hij is uit alle zijne schuilplaatzen uitgedreeven. Hij vindt zig geheel en al onverantwoordelijk, en hij ziet niets in de gansche waereld — het geen hij Gode als een zoenoffer kan aanbieden. Hij is hartelijk overtuigd, — dat zijne verdoemenis regtvaardig zijn zou — en het is, dunkt hem, bijna onmogelijk, dat God zig niet zou verheerlijken in zijn verderf. Hij heeft zulke leevendige indrukken zijner zonden — dat hij als geheel

schul-

ſchuldig, geheel onverſchoonlijk, niet anders, dan gelijk de Tollenaar durft roepen — o God! zijt mij zondaar genadig, — en hij heeft tevens zulke levendige begrippen van Gods oneindige Majeſteit en hoog gezag, dat hij zig geen genade, geene vergeving durft belooven, dan alleen op grond eener volmaakte wetvervulling, en voldoening aan den eisch van het Godsregt: —— In dezen toeſtand begint hij op eene geheel andere wijze, dan ooit van te vooren in te zien, de noodzakelijkheid van zulk een verloſſer als Jeſus is. Zijn aandacht wordt door Gods Geest bij die groote waarheid bepaald, dat Jeſus Christus in de waereld is gekomen om zondaars zalig te maaken. —— En dat Hij tot dat einde voor zondaars de ſtraf gedragen, en de wet vervuld hebbe. En geestelijke begrippen daar van werken het geloof in zijne ziele. Dit geloof is niets anders dan eene hartelijke en hebbelijke toeſtemming van het getuigenis van Gods woord omtrend Christus Jeſus — dat Hij de algenoegzaame en bereidwillige Zaligmaaker is, niet alleen voor anderen maar ook voor ons, volmaakt gepast voor alle onze (*a*) nooden. Hierom wordt het in de H. Schrift een geloof in Jeſus — een geloof in zijn bloed genoemd. Eene deure der hoope wordt voor den radeloozen zondaar geopend, wanneer zijn verſtand verlicht wordt om den Zoon te aanſchouwen — en in zijne gehoorzaamheid, lijden en dood — — — een zoenoffer en geregtigheid te zien, waar door Gods gehoond gezag herſteld, en de eer van zijne wet beveiligd wordt. Hij ziet in Jeſus den weg, de waarheid en het leven, zonder welken niemand komt tot den Vader. Trapswijze worden zijne twijfelingen opgelost. Hoe zwaar en menig-

(*a*) *Matth.* 16: 16. *Joh.* 9: 35, 38. *Hand.* 8: 37.

nigvuldig zijne zonden ook zijn mogen — hij leert uit Gods woord geloven, dat Jesus bloed van alle zonden reinigt. Hoe groot zijne verblinding, de vijandschap en verharding van zijn hart ook zij, — hij wordt meer en meer geneigd, om toeteftemmen, het geen Gods woord leert van de onoverwinnelijke kracht van Jesus Geest — die het duisterst verstand verlicht, en het hardste hart verbrijzelt. Misschien twijfelt hij nu nog aan Jesus bereidwilligheid, — om Hem te redden; — maar een toenemend inzien in den weg der verlossing — eene behoorlijke oplettendheid op de verklaaringen en nodigingen van Jesus — doet hem Gods woord gelooven, dat hij komende niet zal worden uitgeworpen. Misschien staat hij nu nog in bedenking — of hij wel zo mag koomen, als hij is, geheel schuldig, en geheel onrein — of er niet eerst eenige voorwaarden volbragt, eenige bevoegd maakende hoedanigheden bezeten moeten worden, — maar hij tragt daar na te vergeefs, zijne pogingen mislukken, — hij wordt hoe langs, hoe meer schuldig en ellendig in zijn eigen oog, — hij begint door Gods Geest te zien, dat hij niets kan, of behoeft medetebrengen, tot zijne aanprijzing, dat hij mag en moet koopen, zonder geld en zonder prijs, en het water des levens neemen, om niet. Alle deze dingen leert de Geest hem recht inzien, en hartelijk toeftemmen. Alle dingen acht hij schade en drek, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jesus. De gekruiste Jesus is hem dierbaar; — alles wat aan Hem is vindt hij zeer begeerlijk — in Hem vindt hij eene volkomene vervulling van alle zijne behoeftens, — tot zijn naam en tot zijne gedagtenis is de begeerte zijner ziele.

Ik wil niet zeggen, dat alle, die het geloof ontvangen, juist alle deze denkbeelden en werkzaamheden onder-

dervinden, en wel in deze orde. De weg, langs welken de Heer zijn volk tot zich brengt, is in veele omſtandigheden en bijzonderheden zeer verſcheiden, maar echter de hoofdzaak is bij allen dezelfde — en veele van Gods kinderen, zo ik mij niet bedriege, zijn op eene zoortgelijke wijze, als ik kortelijk heb zoeken voorteſtellen, tot het geloof in Jeſus gebragt, en tot een vrijmoedig geloof in Hem opgeleid.

En met deze geestelijke toeſtemming of geloof is onmiddelijk verbonden — en er gaat mede gepaard, of er vloeit onmiddelijk uit voort.

Voor eerst een gebruikmaaken van Jeſus als den grooten Leeraar, den eenigen Hoogepriester, en den opperſten Koning van zijn volk — ernſtige zuchten en begeerten des harten tot Hem — om, volgens de bijbelſche ſpreekwijzen — tot Hem te koomen — zich tot Hem te wenden — op Hem te zien, te ſteunen, te betrouwen — Hem te gewinnen, en aantedoen, in zijn kruis te roemen, alle hoop van vergeving en zaligheid uit zijn zoenoffer en voorbede af te leiden — en wijsheid — heiligheid — ſterkte — troost biddende en pleitende op zijn bloed, bij hem te zoeken (*a*).

Ten anderen eene hartelijke liefde tot Jeſus, en dus ook tot zijn woord, inſtellingen, en volk — eene werkzaame begeerte om alleen voor Hem te leeven, om ons geheel en al aan zijn dienst toetewijden, ons zelven te verlochenen, zijn voorbeeld te volgen — maatig, regtvaardig, Godzalig te wandelen, en zo daar eenige deugd, en zo daar eenige lof is, dezelve te bedenken, en te doen. ——

Dit is de aart van het waar geloof, — gij ziet dat het iets

(*a*) *Jeſ.* 45: 22. 55: 1—3. *Matth.* 11: 28. *Rom.* 10: 13.

iets meer is, dan eene mond belijdenis, of eene beredeneerde toestemming, aan het Euangelium. —— Simon de Tovenaar geloofde alzo — maar hij kende Jesus niet. De Duivelen gelooven alzo en zij zidderen. —— Maar Hij — die dat geloof bezit — het geen wij nu beschreeven hebben, en die het zelve kloekmoedig belijdt — is als de berg Zion, die niet wankelt tot in eeuwigheid.

Ik voege er bij — die dit geloof kloekmoedig belijdt, — immers, die geloofd zal hebben, en gedoopt zal zijn zal zalig worden.

Jesus voegt er bij, die *gedoopt* zal zijn, niet om daar door de volstrekte noodzakelijkheid van den Doop tot de zaligheid aantetoonen, en een vonnis van verdoemenis te vellen over hun, die buiten hun schuld van den Doop verstooken zijn, — al waarom wij in het volgende alleen leezen, *die niet geloofd zal hebben* &c. Maar om aanteduiden, — dat het geloof, het geen het hart reinigt, naar buiten moet worden beleden en vertoond. Zij tot wien de Apostelen predikten, die het Euangelium geloofden, moesten ten blijke van hun geloof den H. Doop ontvangen, en kloekmoedig uitkoomen voor zijn naam en zaak. Die Jesus voor de menschen belijdt; zal ook van Hem beleeden worden, — maar die zig zijns schaamt, en die Hem verloochent voor de menschen, dien zal Hij ook voor zijn Vader verloochenen.

Hij dan die het Euangelium hartelijk gelooft, en voor de menschen het zelve kloekmoedig beleeden zal hebben, die zal, niet om de waardigheid van zijn geloof, maar om Jesus verdiensten door het geloof omhelsd, zalig worden; zalig in dit leven — zalig tot in eeuwigheid.

De zwakgeloovige, hoe zeer hij ook met veele twijfelingen worstelt, — vindt in zijne keuze, en in zijne

flaau-

flaauwe hoope, eene zaligheid — die hij niet zou willen verwisfelen met alle de fchatten van Ophir, noch met het genot van Belfafars maaltijden, of van alle die aardfche vreugde, welke Salomon uitdacht in de dagen zijner ijdelheid. ——

De bevestigde gelovige ondervindt Gods gunst en gemeenfchap, en daar in is verzadiging van vreugde. Hij ondervindt een vrede met God die alle verftand te boven gaat. Hij verheugt zig in Jefus — met eene onuitfpreekelijke blijdfchap, weetende dat alle zijne belangens door Hem veilig zijn, en dat hij eeuwig met Hem zal leeven.

De gelovige vindt in zijne hartelijke onderwerping aan Gods beftuur en gehoorzaamheid aan Gods geboden eene aangenaame zielsruste, en een grooten loon.

Zomtijds openbaart zig de Heere op eene bijzondere wijze aan zijne ziele. De Heere verheft over hem het licht van zijn aanfchijn, en geeft vreugde in zijn hart; dan geniet hij de voorfmaaken des Hemels. In één woord, zijn ftaat is veilig — Jefus in wien hij geloofd heeft, blijft getrouw, hij krijgt van de aardfche zegeningen zijn befcheiden deel — hij eet zijn brood met vreugde — alle rampen werken hem mede ten goede — en welhaast is zijn ftrijd vervuld, zijn loop geëindigd.

Zalig zal hij worden vooral na dit leven.

Bij den dood gaat zijne ziele over tot eenen ftaat van volmaakte heiligheid, en ongeftoorde blijdfchap: —— daar zullen alle traanen ophouden, — daar zal vrede en ruste zijn, — daar zal zij blijmoedig afwagten den dag van de vernieuwing aller dingen.

In dien dag zal hij opftaan met een Hemelsch onfterfelijk ligchaam, getuige zijn van Jefus heerlijkheid — zegepralende voor zijn throon verfchijnen, blijmoedig het zalig vonnis hooren; waar op hij zal beërven de

nieuwe hemelen, en de nieuwe aarde, waar in geregtigheid woont — om daar altijd bij enkel licht — heiligheid — verwondering, in de nauwste vereeniging met God en Jesus te leeven, en daar in eene Zaligheid te genieten, die geen oog gezien, geen oor gehoord heeft, noch in geens menschen harte is opgekoomen.

2. Zo zalig zijn de gevolgen van eene hartelijke aanneeming van het Euangelium — maar zeer rampzalige uitwerkzelen zal deszelfs versmading te weeg brengen, — die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. — Onder die gene welke van den Doop verstoken bleeven, zijn er misschien veele die zalig worden, — maar zonder geloof is er geene zaligheid; die niet gelooft, zal verdoemd worden. Al wie het Euangelium openlijk versmaadt — of die hetzelve heimelijk verwerpt — al wie alleen hetzelve met den mond gelooft — of slegts uiterlijk met het verstand toestemt — in één woord, die, hoewel in schijn gelovende, verstoken is van dat geloof, waar van wij spraken, — die niet hartelijk het Euangelium gelooft, die zal worden overgelaaten aan de verdiende straffen zijner zonden, hij zal blijven, gelijk hij van natuure is, onder den vloek der wet, den toorn Gods — en zo hem het Euangelium is verkondigd — zal zijn oordeel verzwaard worden, door zijne hardnekkige versmading van hetzelve.

Een ongelovige, al draagt hij ook den naam van een Christen, — is ten uitersten rampzalig, hier en eeuwig.

Hij mist Gods gunst en gemeenschap, — hij vindt hier op aarde geen bestendig genoegen, — steeds blijft hij onvoldaan, onverzadigd, — er is voor hem geen troost tegen aardsche rampen — veel minder tegen de verschrikkingen der eeuwigheid.

Bij den dood zinkt hij neder onder het gewigt van Gods

Gods toorn, in die plaats daar weening der oogen en knersfing der tanden is: — in den dag des oordeels wordt de beangftigde ziel, met het ijsfelijk ligchaam vereenigd, — en moet, op het verfchriklijkst gefolterd — het verdoemend vonnis hooren uit Jefus mond. —— Daarna zal hij, tot in eeuwigheid, naar ziel en ligchaam Gods toorn ondervinden — huilen, knerstanden, en branden, in het altoos brandend vuur, terwijl, hoe zeer ook duizenden millioenen jaaren voorbij gaan, nimmer het einde nadert van zijne fmarten. —— „ Die in den „ Zoon gelooft, die heeft het eeuwig leven; maar die „ in den Zoon niet gelooft, is alreeds veroordeeld — „ de toorn Gods blijft op hem *(a)*," die Jefus niet lief heeft, die is een vervloeking, Maranatha. *(b)*

2. Er blijft overig, dat wij kortelijk eene gewigtige tegenwerping, welke het ongeloof tegen deze verklaring inbrengt, voorftellen, en oplosfen.

„ Hoe, zegt men, kan het waar geluk uit het ge- „ loof — uit eene befpiegelende kennis of toeftemming „ voortkomen — en veel meer, hoe zou het gebrek „ aan eenige kennis of een dwaling in het verftand ons „ kunnen verdoemen? — Geloof zonder heiligheid zal „ ons niets baaten — en ongeloof zal niet beletten, dat „ de deugdzaame zalig wordt — God wil de deugd be- „ loonen, waar Hij dezelve ook vindt. Een Jood, „ Heiden, Muhammedaan heeft misfchien een deugd- „ zaam hart — vol van menfchenliefde. Zal hij dan „ verdoemd worden, om dat hij zonder zijne fchuld nooit „ van Jefus hoorde, en in Hem geloofde? En ook on- „ der die gene aan wien het Euangelium verkondigd „ wordt — is het niet hard, en onbegrijpelijk, dat eene

„ meer-

(a) Joh. 3: 36. *(b)* 1 *Cor.* 16: 22.

„ meerdere of mindere toeftemming aan, of befpiege-
„ ling van zommige waarheden — den mensch of eeu-
„ wig gelukkig, of eeuwig ongelukkig zou maaken?" — Hoe gewigtig ook deze bedenking in den eerften opflag moge fchijnen, zal dezelve echter bij eene nadere overweging blijken, van allen grond ontbloot te zijn.

De Heidenen, en alle die genen, aan wien Jefus niet verkondigd wordt, gaan niet verlooren, wegens hun ongeloof, maar wegens hunne zonden. Gods Majefteit en Heerlijkheid worden zo duidelijk in den mensch zelven, en in alle de werken der natuur, ten toon gefpreid, dat een ieder die God niet als God, als den Grooten Opperheer, en Koning van alles erkend, aangebeden en gehoorzaamd heeft, even daar door ten eenemaal onverfchoonlijk zijn zal. —— Voorts dat het ongeloof der gener, die onder de bediening des Euangeliums weigeren aan Jefus hulde te doen, hunne verdoemenis verzwaart — is allerbillijkst, dewijl zij het grootfte gefchenk van God roekeloos verachten, en zig moedwillig verharden tegen de hoogstmogelijke betooning van goedheid, en ontfarming. Eindelijk niets is ongerijmder dan zig het geloof, waar van hier gefproken wordt, voor te ftellen, als eene befpiegelende toeftemming, als eene werkzaamheid des verftands, die zonder waare deugd en godvrucht kan plaats hebben

Dit geloof is een leevendig en werkzaam beginzel, de eenige bron van waare heiligheid. Er wordt eene wedergeboorte — eene groote verandering des harten vereischt, om het zelve voorttebrengen. Die in Christus is, is een nieuw fchepzel, het oude is voorbijgegaan, het is alles nieuw geworden. Voorts die zelfde verlichting, waar door de zondaar Gods beminnenswaardigheid, zijne zonden, de noodzakelijkheid van Jefus leert ken-

kennen, en tot het geloof gebragt wordt, — moet noodwendig het hart, en den wandel verbeteren, en heiligen. Immers uit een levendig inzien van Gods heerlijkheid en schoonheid — moet liefde tot God boven alles voortkomen, en deze liefde is de wortel van alle deugd en Godsvrucht. Daar en boven het geloof steunt niet alleen op Jesus zoenöffer, maar het eerbiedigt Hem ook als Koning en Heer, en het onderwerpt zich aan zijne geboden. Die in Jesus gelooft, en Hem lief heeft, die wordt door zijne liefde gedrongen, om niet meer voor de zonde te leeven, maar om te wandelen, gelijk Hij gewandeld heeft. —— En dit geloof wordt ons in den Bijbel beschreven, als een geloof werkzaam door de liefde, het geen het hart reinigt, de waereld overwint — en vruchten voortbrengt des geloofs en der bekeering waardig. Al die waarlijk gelooft — is dan ook deugdzaam en heilig. Maar al wie niet gelooft, mist waare deugd en heiligheid, hoe hij ook daar van den schijn betoone.

Dit wilde ik Ul. thans voordragen — en och of ik niet alleen tot uwe ooren, maar tot uwe harten had mogen spreeken!

Alle menschen kunnen tot deze twee zoorten van gelovigen en ongelovigen, waarvan hier gesproken wordt, gebragt worden. —— Gij allen behoort tot een van beide. Gewichtig onderscheid indedaad, — indien gij hartelijk gelooft, zo zult gij zalig worden. Maar wat zal uw lot zijn, indien gij niet gelooft? Niet ik, maar Jesus zelve verzekert u — die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Onderzoekt dan u zelven, beproeft u zelven, of gij in het geloof zijt. Gij zijt gedoopt — gij hebt misschien belijdenis gedaan, maar gij

hebt uit het verhandelde kunnen merken, dat 'er iets meer tot onze veiligheid gevorderd wordt, dat een hartelijk geloof alleen ons met Jesus kan vereenigen. Houdt gij niet alleen het Euangelium voor waar en Godlijk — belijdt gij het niet alleen voor de menschen, maar maakt gij waarlijk gebruik van Jesus, die daar in wordt geopenbaard? Hebt gij ooit u zelven leeren kennen, als schuldige, doemwaardige, hulpelooze zondaaren? Zaagt gij immer met een verlicht verstand Gods majesteit, het gezag van zijne wet, het zalige van zijn gunst, en het verschriklijke van zijn toorn? Vondt gij geen redding, geene hoope in u zelven, of in het schepzel? Wierd Jesus u boven alles dierbaar? Hebt gij Hem gevonden, als gepast voor alle nooden? Zijt gij tot Hem uitgedreven, met de vuurige zuchten van een door schuldbezef verslagen hart? Hebt gij alle dingen schade en drek gerekend, om de uitnemendheid der kennisse van Christus Jesus onzen Heere? —— Ziet gij de noodzakelijkheid van eene geestelijke vereeniging met Hem? Kunt gij niet rusten voor dat Hij in u geopenbaard zij, in u eene gestalte gekreegen hebbe, en door het geloof woone in uwe harten? Dringt zijne liefde u om voor Hem te leeven? Bemint gij zijn Volk, zijne Dienaars en instellingen? Voegt gij u kloekmoedig, hoe ook de waereld schimpt en spot – bij die gene, die Hem lief hebben — en is steeds uwe zorg, om meer God, dan de menschen te behaagen?

Ik ben verzekerd omtrend de meesten uwer, dat uw geweten u veroordeelt, bijaldien het zelve niet ten eenemaal verhard is.

Er zijn onder u veelligt eenigen, ik wil hoopen weinigen — die zelfs eene uiterlijke toestemming aan het Euangelium weigeren, en het zelve, zo al niet openlijk be-

beſchimpen — althans verſmaaden en verwerpen in hun binnenſte. Gij, waar mede het alzo geſteld is, gij zult in dien dag, waar op God de waereld zal oordeelen, ten eenemaal onverſchoonlijk zijn. Gij ſluit moedwillig uwe harten voor de waarheid, — gij verhardt u tegen de grootſte zekerheid. Wanneer gij de gronden van de Godlijkheid en waarheid van het Euangelium, naarſtig onderzocht, begeerig om de waarheid te vinden, wanneer gij ernſtig bedacht, dat alle tegenwerpingen, die gij bij anderen aantreft, of die gij zelve uitvindt, duizendmaalen zijn wederlegd —— zo zoudt gij uwe dwaasheid, en vermetelheid inzien. De verheven inhoud van de leere des Euangeliums — de wijze waar op het is verkondigd — de wonderdadige voortplanting van het zelve alom, in weerwil van de grootſte hinderpaalen, — de echtheid der geſchiedenisſen, waar op die leere rust — de ondervinding van veele duizenden, ook van duizenden in het uur des doods, op den oever der Eeuwigheid — dit alles kan u, zo gij lust hebt, om de waarheid te zoeken, overvloedig overtuigen, dat er alle reden is, om het Euangelium te gelooven. —— Hebt gij echter beſlooten, om u niet te laaten overtuigen, om geen moeite te doen, in het onderzoeken dezer dingen, om verder te lasteren, het geen gij niet verſtaat, — welaan — wandelt uwen weg — maar ziet hier uw vonnis geveld — die niet gelooft, zal verdoemd worden — ſpot hier nu mede, veragt alle vermaningen — maar weet het voorzeker, God zal u welhaast ontmoeten, — Jeſus leeft. Die Jeſus welken gij verſmaadt, is aan de regtehand des Vaders, en Hij heeft alle magt in Hemel, en op aarde. Zo gij thans weigert, om u te buigen voor den ſcepter zijner genade — zo zal Hij u wel haast verpletteren met den ijzeren ſtaf zijner verbolgenheid.

De meeste uwer, dit wil ik gaarn gelooven, zijn geene openlijke ongelovigen, gij belijdt het Euangelium — gij hoopt daar door zalig te worden — maar zoudt gij wel kunnen rekenschap geven, van de hoope, die in u is? Gij meent dat gij gelooft, maar kan uw geloof den toets doorstaan? Gij zijt gedoopt, gij belijdt het Euangelium. Simon de Tovenaar was ook gedoopt — hij was ook een belijder, maar Petrus vondt in hem een gansch bittere galle en zamenknooping van ongeregtigheid, en verklaarde hem dat hij geen deel had in de zaligheid. Gij stemt toe dat Jesus de eenige en volkomene Zaligmaaker is, — de Duivelen gelooven het ook, en zij zidderen. — — — — Gij komt misschien vlijtig in de kerk, — zo kwamen ook de Jooden ten tijde van Jeremia vlijtig in het Huis des Heeren, dat naar Gods naam genoemd was, zeggende — wij zijn verlost om alle deze gruwelen te doen. —— Gij laat u misschien steeds bij het H. Avondmaal vinden, — Judas Iscarioth ontving veelligt het brood, en den drinkbeker uit Jesus hand, en hij ging echter verlooren. —— Gij zijt misschien in aalmoesen en andere Godsdienstige werken overvloedig, — de Phariseën vasteden tweemaal in de week, en gaven tienden van alles wat zij bezaten — maar zij waren den Heere een grouwel. —— Gij verkeert veelligt met Gods volk — gij acht de leeraars hoog — en luistert eenigzins naar hunne vermaningen, — maar wat baatte het Herodes Antipas, dat hij Johannes in waarde hield, hem gaarn hoorde — veele dingen deed, en liet om zijnent wille? — Gij wenscht zalig te worden, gij kunt verzekeren dat gij den Hemel begeert — maar gij weet het ongelukkig lot van Bileam, en echter hij wenschte vurig — mijne ziele sterve den dood des opregten. Gij belijdt uwe zonden — Kain —

Saul —

Saul — Achab deeden desgelijks. Gij wordt misſchien ontroerd, als er ernſtig gepredikt wordt, — even zo wierd Felix, toen Paulus ſprak van Regtvaardigheid, Matigheid, en van het toekomende Oordeel, zeer bevreesd en beevende — maar ſchielijk verdweenen zijne indrukken. Gij ſtaat misſchien zomtijds op het punt, en hebt het ernſtig voornemen om uwe zonden te verlaaten — uwe ijdele gezelſchappen vaarwel te zeggen, en u bij Gods volk te voegen; — maar Koning Agrippa wierdt bijna bewogen om een Christen te worden —— en hij bleef echter die hij was. —— Gij wordt veelligt voor een geloovige gehouden van anderen, — maar onder de oude Jooden waren er ook van wien men zeide, des Heeren Tempel, des Heeren Tempel zijn deze, en zij waren Tempelen des Satans. —— Gij gevoelt veelligt uwe hartstogten bewogen door het Euangelium — Gij verblijdt u in het zelve — gij zweert met ijver Jeſus trouwe, — maar gij weet dat die zelfde ſchaaren, die bij Jeſus intreede te Jeruſalem, de lucht van hunne Hoſannas deeden weergalmen, eenige dagen daarna riepen, kruist Hem, weg met Hem.

Uw geloof is ijdel, mijne vrienden! en uwe hoope bedrog, zo gij niet waarlijk u zelven regt, hebt leeren kennen, zo gij niet als veroordeelde misdadigers tot Jeſus gevlugt, en door het geloof met Hem vereenigd zijt — zo gij geen lust hebt, om alleen voor Hem te leeven. —— Het is niet genoeg bij vlagen Godsdienſtig te zijn; — dit ſchijnen zommige uwer te denken. Niet weinige onder u, hebben de gewoonte, om in de week in allerlei zonden en ijdelheid te leeven, en des zondags hier een ernſtig gelaat te vertoonen, veele denken, dat zij in Jeſus kunnen gelooven, en tevens de waereld dienen. Zij gaan in zondige gezelſchappen, vermaaken

zig

zig met de waereld, en komen dan met een geveinsd hart, en een gelaat, het geen weigert schaamrood te worden, voor Gods aangezigt. —— Als zij maar in de kerk koomen, en zomtijds aan het Avondmaal, meenen zij, dat zij, voor het overige, zo nauw gezet niet moeten zijn, dat zij zig naar de waereld mogen schikken, en zig voornamelijk moeten wagten om niet voor fijn, of voor vroom, gehouden te worden. —— Gij bedriegt u, — Jesus eischt het gansche hart. Gij alle, die het waar geloof, dat geloof dat met Jesus vereenigt, mist, uw gevaar is groot, en uw toestand zeer rampzalig. Niet ik, maar Jesus zelve zegt u, die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Door niet te gelooven, blijft gij in uwen natuurlijken staat, onder den vloek der wet, onder het vonnis des doods, onheilig, en van God vervreemd. Daar en boven door niet te gelooven, verzwaart gij grootelijks uw oordeel, dewijl gij den Zoon van God versmaadt, het hoogste geschenk van Gods goedheid, het eenig middel ter uwer behoudenis hardnekkig verwerpt. Hier zult gij alzo blijvende allen waaren troost missen, en wat uw vonnis na den dood zijn zal, verklaart Jesus u, in onzen text. Vreesselijk vooruitzicht: die niet gelooft, zal verdoemd worden. En deze verdoemenis behelst niets minder dan een volkomen gemis van Gods gunst, eene geduchte ondervinding van zijne gramschap, in die plaats, alwaar de worm niet sterft, en het vuur nimmer wordt uitgebluscht.

Nu nog wordt u het Euangelium gepredikt. Nu nog is het voor u de welaangenaame tijd, de dag der zaligheid. Zo waarachtig, als ik leeve, spreekt de Heere, zo ik lust heb in den dood des godloozen, maar daar in heb ik lust, dat hij zig bekeere en leeve. Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Chris-

tus

tus Jefus in de waereld gekomen is, om zondaaren zalig te maaken.

Het is waar, gij kunt u zelven het geloof niet geven — het is Gods gave: maar Jefus is verhoogd om dit geloof aan zondaars te fchenken. Zoekt het biddende bij Hem. Zo gij het waarlijk begeert, zo zal gewislijk uwe wensch worden voldaan. Bidt om hemelfche verlichting, om u zelven en God te kennen — en maakt een naarftig gebruik van Gods woord, en de Godsdienftige inftellingen.

Geloovigen — eertijds waart gij duisternis, nu zijt gij licht in den Heere. De Vader heeft u getrokken, om tot Jefus te koomen. Gij hebt u zelven, en Hem leeren kennen. Gij zijt als godloozen tot Hem gekoomen. Gij hebt pleitende op zijn offer, uwen vrede met God gemaakt. Gij hebt Hem aangenoomen als u van God geworden tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligheid en verlosfing. U, die gelooft is Hij dierbaar geworden. Door het geloof roemt gij in zijn kruis, door het geloof, hoewel Hem niet ziende, verheugt gij u in Hem met eene heerlijke en onuitfpreekelijke vreugde. Door het geloof vervult gij alle uwe nooden uit zijne volheid, en door het geloof oefent gij eene zalige gemeenfchap met Hem, welke het onderpand is van uwe toekomende zaligheid bij Hem in de gewesten des lichts. Is uw geloof als een mostaartzaad, het is echter een waar geloof. Gij zijt nog niet verzekerd, dat Jefus uw verlosfer, uw eeuwige vriend is — maar gij gelooft echter in Hem, — gij gelooft, dat Hij is de Christus, de Zoon des leevendigen Gods, gij zegt van harten, dat Hij de Heer is, gij roept zijn naam aan, gij verkiest zijn dienst, — en hier uit is het klaar, dat de Geest des geloofs u is gefchonken. Bidt gij, bidt gij alle: Heer vermeerder ons

het

het geloof. Neemt de verordende middelen ijverig waar, vooral de verborgene pligten. Zoekt in alles, van Jesus geloovig gebruik te maaken, — en brengt vrugten voort, des geloofs, en der bekeeringe waardig. Belijdt Jesus vrijmoedig voor de menschen. Koomt openlijk uit voor zijn naam en zaak. Eindelijk rigt uwe hoofden op. Heft den lofzang aan. Welk eene zaligheid is niet voor u bereid! Jesus zelve verzekert u, dat gij zalig zult worden, en zijn woord bestaat in eeuwigheid.

A M E N.



III.

LEERREDE

OVER

DEN ONGELUKKIGEN STAAT VAN DEN NATUURLIJKEN MENSCH. VOLGENS ESTHER V: 9—13.

Zeer aanmerkelijk is de Goddelijke verklaaring omtrent het verſchillend lot der vroomen en der godloozen, die wij vinden bij den Propheet Jeſaia LXV: 13, 14. „ Daarom zegt de Heere Heere alzo, ziet mijne knech- „ ten zullen eeten, doch gij lieden zult enz." Indedaad deze betuiging zal niet alleen ten vollen worden bevestigd in het toekoomend leven, wanneer de godloozen alle ſchijngoederen zullen misſen, terwijl de regtvaardigen vinden voor Gods aangezicht verzadiging van vreugde; maar ook reeds in dit leven ziet het opmerkzaam gemoed, hoe groot het geluk is van Gods vrienden, en hoe rampzalig zij zijn die den Heere niet kennen. Terwijl de regtvaardige onder het genot van eenen waaren zielenvrede, met het heuglijkst vooruitzicht op een beter leven zijnen weg met blijdſchap wandelt, zegepraalende over alle rampen, ook over de verſchrikkingen des doods, zo wordt de Godlooze door onvoldaane begeertens ontrust, door zijne onbeteugelde driften gepijnigd. In het midden van alle aardſche genoegens blijft er één ledig over in zijne ziele. Hij heeft geen troost

in rampen, geen hoop in het uur des doods; er is voor hem geen waar geluk in dit leven, en hij nadert dag aan dag eene verſchrikkelijke eeuwigheid.

Den ongelukkigen ſtaát van den natuurlijken mensch hoe hoog ook begunſtigd, wilde ik in een treffend voorbeeld thans uwe aandacht voordragen.

T E X T.

Toen ging Haman ten zelven dage uit, vrolijk, ende goeds moets: maar doe Haman Mordechai zag in de poorte des Konings, ende dat hij niet op en ſtond, noch zich voor hem en beweegde, zoo wert Haman vervult met grimmigheid op Mordechai. —— Doch Haman bedwong zich, ende hij quam tot zijn huis: ende hij zondt henen, ende liet zijne vrienden komen, ende Zeres zijne huisvrouwe. — Ende Haman vertelde hen de heerlijkheid zijnes rijkdoms, ende de veelheid zijner zonen, ende alles daar in de Koning hem groot gemaakt hadde, ende daar in hij hem verheven hadde boven de Vorſten, ende knechten des Konings. —— Voorder zeide Haman, ook heeft de Koninginne Esther niemant met den Koning doen komen tot de maaltijd, die zij bereidt heeft, dan mij: ende ik ben ook tegen morgen van haar met den Koning genoodigd. —— Doch dit al en baat mij niet, zoo langen tijd, als ik den Joode Mordechai zie zitten in de poorte des Konings.

In het boek van Esther vinden wij hoofdzakelijk verhaald de wonderbaare beſtiering der Goddelijke Voorzienigheid, in de Joodſche natie, welke zich onder de Per-

Perſiſche heerſchappij bevondt, te redden van den verſchrikkelijken ondergang, waar meede zij door de woedende driften van des Konings voornaamſten gunſteling Haman gedreigd wierdt, welk dreigend en zo het ſcheen onvermijdelijk gevaar op die wijze wierdt afgewend, dat de Jooden zegepraalden, terwijl hun vijand met zijn ganſche huis het ijsſelijk loon zijner verregaande boosheid ontving.

In het voorgaande deel van dit boek wordt ons gemeld, op wat wijze Hadasſa of Esther, eene Joodſche Dochter en Nicht van Mordechai, de eerſte plaats verkreeg; onder de vrouwen van den Perſiſchen Monarch *Ahasveros*, door de Grieken *Artaxerxes* genoemd, in plaats van de Koningin Vasthi, die om haare eigenzinnige ongehoorzaamheid, althans onder dien naam, was verſtooten Cap. I. en II.

Verder, de verſchrikkelijke raadſlagen van Haman tot 's Konings eerſten gunſteling verheven, tegen de Joodſche Natie, om dat de Jood Mordechai, die echter onlangs het leven van den Monarch gered had, weigerde Hem die hulde toe te brengen, welke hem van anderen wierdt gegeven Cap. III.

Voorts het kloekmoedig beſluit van Esther, ingevolge den dringenden raad van Mordechai, om met gevaar van haar leven, alles aan te wenden, om zo mogelijk haar volk voor de woede van Haman en de uitvoering der genomene moordbeſluiten te beveiligen Cap. IV.

Eindelijk in het begin van dit hoofdſtuk, vinden wij aangetekend, hoe Esther het waagde om tegen het verbod op levensſtraffe, in den binnenſten Voorhof van het Paleis den Koning te naderen, die haar den gouden Scepter toereikte, van zijne gunst verzekerde, en op haare bede met zijnen gunſteling Haman bij haar den

maaltijd hield, met belofte om den volgenden dag, volgens haar verzoek, weder met Haman tot den maaltijd, dien zij bereiden zou, te koomen. Cap. V. vs. 1—8.

Onze textwoorden vertoonen ons de geweldige driften van den anders zo gelukkigen Haman, over de gewaande belediging hem door Mordechai aangedaan, waar over hij zijne vrienden bij een roept, voor welke hij geheel en al door zijne hartstogten vervoerd, niet kan verbergen, dat alle zijne heerlijkheid en genoegens hem niet konden voldoen, zo lang hij zig niet van Mordechai hadt gewrooken.

Wij zullen bij het behandelen dezer ſtoffe, overvloedige gelegenheid hebben om te zien, de ongenoegzaamheid van alle waereldſche voordeelen, en de noodzakelijkheid van een beter goed, van Gods gunst en gemeenſchap in Christus Jeſus, zullen wij waaren troost hebben in dit leven, en het heuchlijk vooruitzicht om te leeven tot in eeuwigheid. „ Mogt de Heere ons verſtand verlichten om Hem te kennen, onze harten neigen om „ Hem te verkiezen als ons hoogſte goed, als ons deel „ in eeuwigheid Amen!

Eerst zullen wij kortelijk het geſchiedverhaal toelichten, om daarna uwe aandacht bij eene hoofdleering daar uit afgeleid te bepaalen, namelijk den allerongelukkigſten ſtaat van een natuurlijk mensch, al is hij ook met de uitneemendſte aardſche voorregten begunſtigd.

I. Wat het geſchiedverhaal betreft, hier treffen wij eerst aan Hamans onbillijken toorn, over de zogenaamde beleediging door Mordechai hem aangedaan, vs. 9. Voorts, de merkwaardige bekentenis die hij voor zijne zaamgeroepene vrienden deed, van zijne onrust en onvoldaanheid in het midden der grootſte zeegeningen, tot dat hij zijn wraaklust gekoeld had vs. 10—13.

1. *Toen*

1. *Toen ging Haman*, enz. HAMAN de Agagiter, was volgens zommigen een Macedonier, naar zijn geboorteplaats de Agagiter genoemd. Wij denken liever dat hij een Amalekiter was, uit den ſtam van Koning Agag, die in den oorlog gevangen, en door Saul tegen Gods bevel geſpaard, van Samuel wierdt omgebragt. Deze Haman wierdt, kort na Esthers verhooging, de eerſte gunſteling van Koning Ahasveros, aan wien bijna dezelfde eer als aan den Oppervorst zelven moest bewijzen. Mordechai weigerde hem alzo te vereeren. Hij, die als een Amalekiter, een gebooren vijand der Jooden was, wierdt daar door zo verbitterd dat hij beſloot, en de noodige koninglijke bevelen daar toe verkreeg, om op een bepaalden dag alle Jooden te laaten ombrengen.

Esther door Mordechai gedrongen, zogt deze bloedige beſluiten te verijdelen. Daar toe ging zij ongevraagd tot den Koning, en daar toe hield zij den maaltijd, tot welken de Koning met Haman volgens haar verzoek gekoomen was. Na het eindigen van dezen maaltijd ging Haman vrolijk en goeds moeds uit het koninglijk paleis, ten hoogſten verblijd over de blaakende gunst, waar in hij bij den Koning ſtond, en ook nu vooral, om dat hij zig verbeeldde insgelijks de gunſteling der Koninginne, die hem alleen nevens den Koning genoodigd had, te zijn geworden.

Maar ziet, dezelfde trotschheid, welke hem ſtof gaf tot blijdſchap, baarde hem welhaast de grievendſte ſmarten. Bij den uitgang van het koninglijk paleis in de poorte, of voor de poorte op de ſtraat, vergel. Cap. IV: 2—6. vondt hij den Jood Mordechai, die zich aldaar gewoonlijk in deze dagen ophield, het zij om dat hij eenige bediening had aan het Hof, het zij om geduurig eenige verkeering met zijn nicht Esther te kunnen houden.

 den.

den. Mordechai ſtond niet op voor Haman, en beweegde zich niet voor hem, gelijk hij dit reeds te vooren geweigerd had.

Maar hoe! was dit niet onbetamelijk van Mordechai? Moest hij niet het bevel des Konings gehoorzaamen, en zich nederbuigen voor den eerſten Vorst des Rijks. Gewislijk, mijne hoorders, hadt Haman ſlegts eene burgergerlijke eerbewijzing gevorderd, Mordechai zou dezelve niet geweigerd hebben. Maar de Perſiſche Monarchen eischten van hunne onderdaanen eene afgodiſche aanbidding, en de eerſte Vorſten wilden met zoodanige afgodiſche hulde geëerd worden. Zodanig eene Godlijke eerbewijzing wilde Ahasveros, dat Haman zoude worden toegebracht, Cap. III: 2.

Aan dit gebod konde noch wilde Mordechai gehoorzaamen, om dat hij een Jood was vs. 4. dien het niet voegde een mensch die hulde toe te brengen, welke alleen Jehovah den God des Hemel toekomt. Mordechai weigerde dan met regt, eenige eer te bewijzen aan iemand, die begeerde geëerd te zijn als God. Met eene billijke verontwaardiging liet hij Haman voorbij gaan, zonder hem te eeren. Dit was voor Hamans eerzucht onverdraagelijk. Hij wierdt vervuld met grimmigheid op Mordechai; zijn toorn rees op en bragt hem in de hevigſte woede, om dat Mordechai hem weigerde te aanbidden.

2. Doch hij bedwong zich thans door Gods goede voorzienigheid. Hoe ligt zou hij anders Mordechai op de plaats hebben kunnen ombrengen? God verhoedde dit. Haman hield zich in, om, zo hij dacht, eene meer geduchte wraak van Mordechai te neemen. Hij kwam in zijn huis, en zondt henen en liet zijne vrienden koomen, om met dezelve te raadpleegen over de wijze waar

op

op hij Mordechai zou ſtraffen, en nevens zijne vrienden moest ook Zeres zijne huisvrouw, van welker trotschheid en ſchranderheid hij overreed was, bij dezen raadſlag tegenswoordig zijn.

En Haman vertelde hun de heerlijkheid zijns rijksdoms enz. Hij ſtelde zijne huisvrouw en vrienden op het nadruklijkst voor oogen, de grootheid van zijn geluk, de heerlijke ſchatten en rijkdommen die hij bezat, de veelheid van zijne zoonen, het geen in het Oosten, en in het bijzonder in Perſiën als een zeer uitſtekend voorregt wierd gereekend. Hij hadt tien zoonen, gelijk uit Cap. IX: 10. blijkt. Verder vertoonde hij zijne vrienden, de hooge eer en waardigheid, die hij bekleedde, de blaakende gunst waar in hij ſtond bij den Monarch, die hem ten hoogſten hadt groot gemaakt, en boven alle zijne knechten, ja zelfs boven de eerſte Vorſten verheeven, zo dat hij de naaste was aan den Koning in rang en gezag, dien men bijna als den Koning zelven veréérde.

Vervolgens gaf hun Haman zijne gegronde hoop te kennen, dat ook de meest begunſtigde Koningin Esther hem tot haaren gunſteling had verkooren, daar behalven de Koning, niemand dan hij, dezen dag aan haaren maaltijd had aangezeten, en het hare uitdrukkelijke wil was, dat hij alleen, nevens den Koning, met haar den volgenden dag den maaltijd zou houden. Zijn gezag ſcheen dan ten vollen bevestigd, door de gunst van den Koning en van de Koningin beide. Alle aardſche zegeningen genoot hij overvloedig. Hij verheugde zich in een talrijk kroost. Hij bezat onmeetelijke rijkdommen, hij was naast den Koning de eerſte in waardigheid, en de Koningin bewees hem eene zeer onderſcheidene achting. Doch dit alles gaf Haman geene voldoening. Dit alles, zegt hij, baat mij niets, voldoet mij niet, is voor

mij van geen prijs, zo lang enz. De Jood Mordechai zou, gelijk alle Jooden, na eenige maanden worden omgebracht, maar de wraakzucht van Haman, kon dit uitſtel niet dulden. Hij vond geene ruste, zo lang hij Mordechai zag zitten enz. Mordechai moest worden uit den weg geruimd. Eer kon de trotſche Haman geen genoegen vinden in alle zijne zegeningen. Hoewel met aardſche grootheid overlaaden, wierdt hij gepijnigd door de ingebeelde belediging hem van Mordechai aangedaan, op die wijze, dat alles hem ſmaakeloos was, zo lang zijne getergde eerzucht, zich niet aan zijnen vijand, hoe gering ook, had gewrooken. Zie hier wat de driften vermoogen. Zie hier den rampzaligen ſtaat van den ſlaaf der zonde. Verſcheidene nuttige aanmerkingen zou ik over dit voorval kunnen maaken.

II. Maar ik wil thans liever uwe aandacht, bij eene hoofdleering bepaalen, die het oplettend gemoed hier van zelve in het oog ſtraalt, namelijk, de natuurlijke mensch, hoe grootelijks ook beweldadigd, is allerongelukkigst. Om u dit korrelijk te doen zien, zullen wij met weinige woorden den natuurlijken mensch beſchouwen, in een ſtaat van tegenſpoed, in een ſtaat van voorſpoed, en eindelijk in zijn waaren ſtand voor God en met betrekking tot een toekomend leven.

1. De mensch, die God niet kent, als de fontein des levens, als den God van Zaligheid, die geen deel heeft aan God door Christus Jeſus, ſtrekt zijne heerſchende begeerte uit tot de vergangelijke ijdelheden van dit leeven, en tot de genietingen der zonden, hij zoekt naar rijkdom, naar eer en aanzien, naar vleeſchelijke wellusten en zinnelijke genoegens. Daar in is zijne blijdſchap, hij kent geen ander geluk. De gemeenſchap met God door Christus is hem onbekend, en wat ook zijn mond be-

belijde, hij erkent dezelve niet voor zijn hoogfte goed, mag hij maar zijne aardfche lusten voldoen, zijne wenfchen verkrijgen, dan wil hij gaarn de geestelijke zegeningen aan haare plaats laaten. Zijn ganfche hart is voor de genietingen van dit leven. De vervulling zijner aardfche begeerten moet hem gelukkig maaken, en daarom is hij allerongelukkigst, wanneer hij zijne begeerten niet kan verkrijgen. Als zijne pogingen om rijk te worden, om lof, eer en achting te verwerven, om zijne driften te voldoen, en deze en die zinnelijke genoegens te genieten, mislukken, dan is hij ten hoogften rampzalig. Hij ziet zich verftooken van dat geen, waar in, zo hij meent, zijn geluk beftaat. Hij ftelt alles in het werk, maar te vergeefs. Er is een akelig ledig in zijne ziele. Hij is in geduurige, onrust en heeft geen vrede. Het verdriet knaagt als een worm in zijne ziele, en aanhoudende onvergenoegdheid en hartzeer verteert hem. Hij wenscht misfchien te fterven, om dat hij helaas niet weet wat het is te fterven. Daar en boven, bij aldien zijne oogmerken niet alleen mislukken, maar als ook het tegengeftelde gebeurt, gelijk de dagelijkfche ondervinding leert, waar zal hij dan troost zoeken? Hij zoekt rijkdom, maar ziet, hij wordt arm. Hij jaagt lof en eere naar, maar hij vindt verachting en fchande. Hij begeert een gemaklijk, onbezorgd leven, eene goede tafel, vrolijk gezelfchap, en andere zinnelijke genoegens, maar hij wordt bezogt met pijnen, fmarten, ziektens of andere kwaalen, zo dat hij gelijk het verlaaten Israël, des morgens moet uitroepen: „ Och of het avond ware, en „ des avonds, och of het morgen ware!" — Alle deze rampen en zorgen moet hij alleen dragen. Hij heeft geen God om tot Hem te roepen, geen Jefus om op Hem te vertrouwen. Er is voor hem geene vertroosting des

Geestes, geen gevoel van Gods gunst, geen vooruitzicht op een beter leven. Hij is overgelaaten aan zich zelven, hij gevoelt al het bittere der tegenſpoeden, en zijn ongeduld vermeerdert zijne ſmarten.

2. Maar zal hij niet gelukkig zijn in een ſtaat van voorſpoed? wanneer hij eer, aanzien, geld en goed, allerlei zinnelijke genoegens en vermaaken deelachtig wordt, is hij dan niet waarlijk gelukkig? Laat Haman of Achitophel voor mij antwoorden. De eerſte hadt alles wat men zou kunnen wenſchen, de hoogſte bediening in de Perſiſche Monarchie, onmeetelijke rijkdommen, veele zoonen en goede vrienden, de gunst van zijnen vorst, en dit alles baatte hem niets, dit alles was voor hem van geene waarde, om dat zijne ziele gepijnigd wierdt door wraakzucht over eene zogenoemde belediging, hem door een gering, en niets beduidend mensch aangedaan. De ander was ten hoogſten geacht bij David en Abſalom. Zijn raad wierdt aangenomen als het woord van God, maar om dat éénmaal zijn raad verwaarloosd wierdt, kon niets hem troosten, alle zijne genoegens konden hem niet te vrede ſtellen, hij ging henen en verhing zig. Hoe zeer ook de natuurlijke mensch zijne wenſchen verkrijgt, en met zegeningen wordt overlaaden, nooit is hij ten vollen vergenoegd. Er blijft ſteeds iets overig, het geen hij begeert, en waar van het gemis hem pijnigt. De geringſte beuzelingen zelfs kunnen hem het genot van allen zijnen overvloed beneemen. Eenige minachting en hoon, eenig gering verlies kan hem berooven van de genoegens van zijnen voorſpoed. De vrees voor verandering, of de begeerte naar meerder, maakt hem dikwerf het leven lastig. Daar en boven, de waare vrede der ziele, het waar geluk van een redelijk wezen, kan hij nimmer vinden, in het genot der uitnee-

mend-

mendste zegeningen. Salomon beproefde alles. Hij bouwde, hij planttte, hij bestelde zangers en zangeressen, al wat zijne oogen begeerden, ontrok hij hun niet, hij wederhield zijn hart van geene blijdschap; maar ziet hij ondervondt, dat het alles ijdelheid was en kwelling des geestes. Voor eenigen tijd moge de mensch in deze dingen vreugde vinden, maar welhaast is hij voldaan, hij zoekt naar iets anders, en ook dit zal hem maar voor een korten tijd voldoen. Er blijft eene ledigheid, eene onvoldaanheid, eene onrust in zijne ziele, hoewel alles voor den wind gaat. Als hij iets zoekt, meent hij daar in zijn geluk te vinden, maar wanneer hij het verkreegen heeft, wordt zijn genoegen trapswijze verminderd, en eindelijk wordt het hem onverschillig of zelfs tot een last.

3. Maar vooral blijkt de rampzalige staat van den natuurlijken mensch, als wij hem beschouwen in zijnen waaren stand voor God, en met betrekking tot een ander leven.

Een iegelijk die niet door het geloof met Jesus vereenigd, noch door de wedergeboorte in Gods rijk is overgebracht, bevindt zich in dien ongelukkigen staat, waar in hij is gebooren. Hij is schuldig in Adam, in zonden gebooren, strafbaar in Gods gerichte, onrein en walgelijk in Gods heilig oog, en van zijne jeugd af aan onder den vloek der wet, en onder het vonnis des doods. Er is geene verlichting van Gods heerlijkheid in zijn verstand, en daarom kan hij God niet op de regte wijze liefhebben. Gods woord beschrijft hem, als dood in zonden en misdaaden, wiens bedenking vijandschap is tegen God, als een kind des toorns, op wien de toorn Gods blijft. (*a*) Hij is verstooken van Gods gunst,

(*a*) *Joh.* 3: 6. *Rom.* 3: 19. 8: 7, 8. *Gal.* 3: 10. *Joh.* 3: 36.

gunst, beroofd van Gods gemeenſchap, en even daar door vervreemd van alle waar genoegen, blijdſchap en troost. Niet zelden ondervindt hij hier de knagingen en folteringen van zijn geweeten, eene gegronde vrees voor Gods naderenden toorn, en alle zijne aardſche voorregten, zijn geld en goed, eer en gezag, zijne wijsheid en vrienden, niets kan zijn beroerd geweten ſtillen, noch hem een middel aanwijzen om de geduchte wraak van een beledigd God te ontvlieden. Helaas! welk een vooruitzicht voor den dood en voor de eeuwigheid. De dood nadert hem ieder dag, hij mooge zijne gedachten daar van afwenden, zomtijds zal dit akelig denkbeeld tegen zijnen wil hem pijnigen. Welk een vooruitzicht op Gods ontzagchelijk gerichte, op eene eeuwigheid, waarin hij zonder hoop van uitkomst of verlichting, eeuwig zal gevoelen, op de verſchriklijkſte wijze gevoelen, het vlammend vuur van Gods verbolgenheid. Welk een vooruitzicht voor hun, die onder het Euangelium leefden, om verlooren te gaan, onder de meest mogelijk verzwaarde ſchuld van gezondigd te hebben, tegen het aanbod van vergiffenis en zaligheid in Christus Jeſus, van geweigerd te hebben zig met hunnen Richter te laaten verzoenen door Christus Jeſus. En geſteld, dat de natuurlijke mensch, zijn geweten op die wijze in dit leven kan verharden, dat hij nimmer door deze verſchriklijke denkbeelden wordt gefolterd, genomen dat hij een onafgebrooken voorſpoed vindt, zonder verdriet, dat hij vrolijk onbekommerd leeft tot in lengte van dagen; is daarom zijn ongeluk minder groot; zal hij daar door den dood, zal hij daar door eene rampzalige eeuwigheid ontvlieden? Wie hij ook zij, rijk of arm, een Vorst of een onderdaan, een wijze of een dwaaze, een uiterlijk zedige, of openbaar god-

godlooze, hij zal ſterven, en dan zullen alle zijne genoegens worden weggenoomen. Hij zal ſterven, en dan zal hij voor den Richter van Hemel en Aarde worden gedagvaard, dan zal hij ondervinden, hoe vreeslijk het is te vallen in de handen des leevendigen Gods, dan zal hij nederzinken in eeuwige duisternis, vertwijffeling en wanhoop. Millioenen Jaaren gaan voorbij, maar nimmer eindigen zijne rampen, geen hoop is er voor hem tot in eeuwigheid, geen druppel waters om zijne tong te verkoelen. Hij mist zijne ſchijngoederen, hij mist God, hij gevoelt Gods toorn, in ziel en ligchaam, onder het verſchriklijkst gezelſchap, onder het ijsſelijkst vooruitzicht, eeuwiglijk (*a*).

Ziet mijne waarde vrienden, zo ongelukkig is de natuurlijke mensch, hoe grootelijks ook beweldadigd, zo rampzalig zijn wij alle van natuure. Wij zoeken ons geluk in de genietingen dezer waereld, wij jaagen naar aardſche goederen en vermaaken. Indien wij ons oogmerk misſen, zo worden wij gepijnigd door hártzeer en verdriet. Worden onze wenſchen vervuld, wij vinden die rust, dat genoegen niet, het geen wij begeeren. Eene kleine omſtandigheid berooft ons van het genot der grootſte zegeningen. Eenige nijd of wraakzucht of teleurſtelling of vreeze, maakt ons gemoed onrustig, en verbant den vrede uit onze zielen. Er koomen ſteeds nieuwe begeertens in ons op, en nimmer zijn wij voldaan. Al zijn wij, gelijk Haman, ten hoogſten bevoorregt met rijkdommen en aanzien, wij zien gelijk hij een Mordechai, misſchien alleen in onze inbeelding, in de

(*a*) *Matth.* 25: 46. 26: 24. *Marc.* 9: 43, 48. 2 *Thesſ.* 1: 8, 9.

de poorte zitten, en dit beneemt alle onze genoegens. Wij mogen zomtijds gelijk Haman vrolijk en goedsmoeds zijn, maar welhaast zullen wij, gelijk hij, door eenige te leurſtellinge, de grievende ſmarten ondervinden van onze onbeteugelde driften. Onze vreugde is, gelijk Salomon aanmerkt, als het geluid der doornen onder een pot, wel luidruchtig, maar haast voorbijgaande. Daarenboven, wij zijn in den allerverſchriklijkſten toeſtand, met betrekking tot God, en ons toekomend beſtaan. Wij wandelen op den rand van eene ontzagchelijke eeuwigheid, waarin Gods langgetergde wraak, ons ieder oogenblik kan nederſtorten, wij misſen het waare goed, den vrede der ziele, troost in rampen. Wij zullen ſterven, en wij zijn onbereid voor den dood. Wij zullen wel haast een ander leven intreden, maar helaas! een leven verſchriklijker dan den dood, vol van eeuwigduurende angſten. God is tegen ons en wie zal dan voor ons zijn? Zijn toorn brandt, de vloek der wet rust op ons, en de uitvoering van dat ontzagchelijk en onherroepelijk vonnis over ons geveld, nadert dag aan dag, uur aan uur. In dezen ſtaat worden wij gebooren, en zo leven wij, zo blijven wij leven, wanneer niet Gods genade onze ziele met hemelſche verlichting beſtraalt, en ons overbrengt in het Rijk van Jeſus. Dan worden wij nieuwe ſchepzelen, waar in het oude is voorbij gegaan en alles is nieuw geworden: onze heerſchende begeertens ſtrekken zig uit tot Gods gunst en gemeenſchap in Christus. Daar in vinden wij waare rust, onvergangelijke blijdſchap. Dit geeft ons van alle aardſche zegeningen het regt genot. Dit geeft ons waaren troost in alle rampen. Dan is God onze blijdſchap in voorſpoed, en onze ſterkte ten dage des kwaads. Alle onze belangens zijn veilig in Christus Jeſus, en alle dingen werken ons mede ten

goe-

goede. De dood heeft zijn prikkel verlooren, en de eeuwigheid haare verſchrikking.

Hier genieten wij een vrede die alle verſtand te boven gaat, en als het ſterfuur nadert, dan nadert onze verlosſing. Hier genieten wij de voorſmaaken der heerlijkheid, en na den dood zullen wij eeuwig met Jeſus leeven.

Mogt gij alle deelgenooten zijn van deze hoope en van dat geluk. Hoe gaarn zou ik mij daar mede vleien, maar helaas! omtrent de meesten uwer heb ik alle reden om het tegendeel te vreezen.

Gij zoekt, gelijk Haman, uw geluk in dit leven, gij kent geen hooger goed dan het geen de waereld opleevert. Het is uwe hoogſte begeerte om geld te winnen, om eer en aanzien te verkrijgen, of om uwe lusten te voldoen, en uwe zinnelijke genoegens na te jaagen. Ik ben verzeekerd dat er zommige onder u zijn, die nimmer met ernst denken aan de belangens hunner zielen, en de naderende eeuwigheid. Van den morgen tot den avond is al hunne aandacht tot het aardſche bepaald. Hun tijd is verdeeld tusſchen waereldſche beſlommeringen en ijdele vermaaken. Er ſchiet geen uur over om in eenzaamheid te overdenken, wie is God, wie ben ik, wat doe ik, wat zal het gevolg zijn van mijne levenswijze, wat zal mijn lot zijn bij den dood? Zij belooven zich vrede en geen gevaar, en weiden zich zonder vreeze.

Andere ſchijnen niet ten eenemaal hun eeuwig welzijn te verwaarloozen: zij meenen eenen weg te hebben uitgevonden om God te dienen, en echter hunne aardſche begeertens te volgen: zij neemen zommige pligten waar, vertoonen eenige achting voor den Godsdienst, en zijn oplettend op hun uiterlijk gedrag; zij verheugen zich dat ze geen roovers, geen dronkaarts, geen overſpeelers zijn, en daar zij boven dien den openbaaren Godsdienst

waar-

waarneemen, den Bijbel leezen, en eene vertooning van bidden maaken, denken zij zeer wel bij God te ſtaan, en deelgenooten van zijne gunst te zijn, hoewel zij nimmer met een verſlagen hart tot Jeſus hebben leeren vlugten, noch gewillig zijn om alle zonden te verlaaten en geheel en al hun geluk in Hem te zoeken.

Nog andere zien zomtijds leevendig de ijdelheid der waereld en hun rampzaligen ſtaat. Zij hebben merkelijke overtuigingen en aandoeningen van het verſchrikkelijke van Gods toorn, en de noodzakelijkheid van geloof en wedergeboorte, maar het blijft bij deze natuurlijke beweegingen der hartstogten. Zij begeeven zich weder in de waereld, en vinden daar voor een tijd een valſchen vrede, allengskens houdt hunne ontroering op, zij komt daarna weder, maar met het zelfde gevolg. Zo vergaderen zij zig toorn als een ſchat, en verharden zich tegen de herhaalde waarſchuwingen van hun geweten, en de opwekkingen van Gods Geest.

Hoe groot is uw gevaar, hoe rampzalig uw toeſtand. Gij zoekt het aardſche en gij zult vroeg of laat ondervinden, dat al uw arbeid ijdelheid is en kwelling des geestes. Het goed, dat gij najaagt laat uwe zielen onvoldaan. Gij zijt ſlaaven van uwe driften. Gij ondervindt dagelijks de pijnigende werking van ongeregelde eerzucht, geldgierigheid, nijd, toorn en wraakzucht: uwe bezigheden en vermaaken ſtrekken niet zelden daar toe, om uwe gezondheid te verwoesten, uwen geest te verdooven, uw goeden naam te krenken, en uwe huisgezinnen te verderven. Daarenboven hoe dikwerf mist gij uwe oogmerken, alles loopt u tegen. En waar is dan uw troost, of zo gij uwe wenſchen verkrijgt, zijt gij dan voldaan, is er vrede in uwe ziele? ſpreekt vrij van de heerlijkheid uwes rijkdoms; maar ach! als gij uw

hart

hart zoudt openleggen, moet gij er dan niet bijvoegen: Dit alles baat mij niet? Verder, Gods toorn rust op u, gij zijt fchuldig, onrein en de dood nadert, de eeuwigheid is nabij.

Vlugt tot Jefus, zoekt nu nog de wedergeboorte en het geloof deelachtig te worden, maakt nu nog van de verordende genademiddelen gebruik, en bidt vooral, dat God uwe oogen opene, om de ijdelheid van al het aardfche intezien, en dat Hij uwe harten door zijne genade los maake van het ftof.

Zijn er onder u, die twijfelmoedig vraagen „ wat „ moeten wij doen om zalig te worden? — wij zien, „ wij gevoelen ons gevaar, maar wij vinden geene uit„ komst — welken weg zullen wij inflaan om den „ toekoomenden toorn te ontvlieden?" Ik antwoorde, wendt u tot Jefus en wordt behouden (Jef. XLV: 22) — gelooft in Jefus, en gij zult zalig worden (Hand. XVI: 31).

Zegt gij, „ zouden wij, zulke groote en verharde „ zondaars, zouden wij tot Jefus mogen vlugten en op „ Hem hoopen"? Ja, mijne geliefden, want juist daarom kwam Jefus in de waereld, juist daarom ftortte Hij zijn dierbaar bloed, om eene volkomene vergiffenis, eene volmaakte geregtigheid voor godloozen, voor de fchuldigften der zondaaren te verwerven, Hij verkeerde hier op aarde met tollenaars en zondaars. Hoe genadig nam Hij de zondaresfe (Luc. VII: 41.) en Zaccheus (Cap. XIX: vs. 1.) aan! Hoe groot was zijne ontfarming omtrent den moordenaar aan het kruis. Veele, wien men mogt verwijten, dat zij Hem hadden gedood, verkreegen genade en vergiffenis (Hand. II: 36, 37.) Hij kwam, volgens zijne eigene verzekering, in de waereld, niet om regtvaardigen, maar om zondaars te roepen tot bekee-

keering, om te zoeken het geen verlooren was, (Luc. V: 52.) Die tot mij komt, zegt Hij, zal ik geenzins uitwerpen (Joh. VI: 37.) Welaan, ſtaat dan niet van verre; gij moogt, gij moet als arme en bij u zelfs veroordeelde zondaars tot Jeſus vlugten.

Maar, zegt gij, moeten wij dan niet eerst eenige voorbereiding, eenige aanprijzende hoedanigheid bezitten, moeten wij niet eerst eene zekere betamelijke gemoedsgeſteldheid deelachtig zijn, eer wij onreine tot den heiligen Jeſus naderen? Neen, mijne vrienden, dit is tevens onnodig en onmogelijk. Het heil, dat Jeſus verwierf, wordt volſtrekt om niet geſchonken. God regtvaardigt ons als godloozen, volſtrekt om niet, alleen door de verlosſing, die in Jeſus is (Rom. III: 24, IV. 5.) Gij wordt genodigd, om te koopen zonder geld en zonder prijs, om het water des levens te neemen om niet (Jeſ. LV. Openb. XXII: 17.) En als gij overweegt de uitgebreidheid, de geſtrengheid, de geestelijkheid van Gods wet, zo zult gij overtuigd worden dat alle uwe pogingen, om u zelven voortebereiden, om u eenigzins bij Jeſus aanteprijzen, te vergeefsch zijn, en uwe zonden vermeerderen. Koomt dan zo als gij zijt, koomt als arme, blinde, naakte, en gij zult de vrugt van Jeſus bloed en Geest ondervinden.

Kinderen Gods, hoe onſchatbaar is uw geluk, dat uw deel niet is in deze waereld. Terwijl veele zeggen, wie zal ons het goede doen zien, zo is het de taal van uwe harten, verhef gij over ons o Heere, het licht uwes aanſchijns. Door de gunst van God hebt gij een dubbel genot van de zegeningen dezes levens. —— Gij kunt uw brood eeten met vreugde, en uwen wijn drinken van goeder harten. En bij tegenswoordige rampen of toekoomende gevaaren is uw verlosſer uw toevlugt en

rotz-

totzſteen. Gij vindt dan Jeſus eene krachtige hulpe in den dag der benaauwdheid. —— Gebruikt dan op eene maatige wijze de voorregten van dit leven, maar misbruikt ze niet. Wordt dezer waereld niet gelijkvormig, maar leeft als burgers van den Hemel. Welhaast zal het blijken, welk eene zalige keuze gij gedaan hebt. —— De dood zal u overbrengen, daar, alwaar gij de heerlijkheid van Jeſus zult aanſchouwen, en verzadiging van vreugde vinden voor Gods aangezicht, eeuwiglijk

A M E N.



IV.

LEERREDE

OVER

DE ONDOORGRONDELIJKE GROOTHEID VAN GOD.

NAAR JOB XXXVI: vs. 26.

T E X T.

Job XXXVI: *vs.* 26. *Ziet God is Groot, en wij begrijpen het niet.*

De voornaamſte reden, waarom het gros der menſchen het zoenoffer en de geregtigheid van onzen Heere Jeſus, zo niet met den mond, althans met het hart gering acht en verſmaadt, is eene diepe onkunde van den droevigen ſtaat, en het dreigend gevaar waar in zij zich bevinden, en deeze neemt haaren oorſprong uit het gemis eener leevendige kennis, van de Grootheid en Heerlijkheid van dien God, met wien wij te doen hebben; wanneer wij met een verlicht verſtand de oneindige Majeſteit en Opperheerſchappij des Allerhoogſten inzien, zo hebben wij even daar door, leevendige denkbeelden van den aart, en de uitgeſtrektheid onzer verpligting, om den God

God des Hemels en der Aarde, ieder ogenblik, hartelijk lief te hebben, en ootmoedig te gehoorzaamen. Eene behoorlijke kennis van onze duure verpligting, tot eene onbepaalde en onafgebrokene dankbaarheid, en gehoorzaamheid aan God, zal ons overtuigend leeren, dat de gesteldheid van ons hart en wandel, daaraan ten eenemaal ongelijkvormig is, dat onze zonden groot, veele, en onverschoonlijk zijn, dat wij schuldig zijn in het gerichte van een God, die de orde in zijn Rijk handhaaft, die de eer van zijn gezag, en de achtbaarheid zijner wetten door welverdiende straffen beveiligt, dat wij geheel en al onbekwaam zijn, om Gods billijken toorn weg te neemen, en om ons verstand, en hart te hervormen, om ons zelven vatbaar te maaken voor Gods gemeenschap. Leevendige bezeffens van deeze groote waarheden, die alleen door Gods Geest worden voortgebragt, werken in ons eene ernstige aandoening, en bekommering, omtrent ons gevaar, eene hartelijke goedkeuring van den weg der verlossing door Christus Jesus, en eene vuurige begeerte, om door het bloed van Jesus gereinigd, om door zijn Geest verlicht en geheiligd te worden. Zonder leevendige kennis in tegendeel van Gods oneindige Heerlijkheid, kan er geen regt begrip van onze pligten, geene waare overtuiging van onze zonden en onvermogen, geen diepe indruk van ons gevaar, geene overtreding van de noodzaakelijkheid en gepastheid van Jesus zoenoffer, geene werkzaame lust en poging zijn, om in Jesus te gelooven, en door hem behouden te worden, en voor Hem heilig te leeven. Eene leevendige kennis van Gods Grootheid en Majesteit, is dus de bron van het geloof in Jesus, de bron van allen Godsdienst, van alle deugd en Godzaligheid. Het is van het uiterste gewigt veel aan Gods Heerlijkheid te denken,

ken, en veel daar van te ſpreeken. Onze Text geeft ons eene gepaste gelegenheid aan de hand, om daar bij thans in het bijzonder onze aandacht te bepaalen: „ en „ och! of de Heere onder deeze verhandeling ons ver- „ ſtand verlichtede, om Hem te kennen, en onze harten „ gevoelig maakte voor zijne luisterijke deugden.". —

Elihu tracht in dit, gelijk in de drie voorgaande hoofdſtukken, zijnen vriend Job te brengen tot eene hartelijke erkentenis van Gods wijze en ondoorgrondelijke wegen, tot eene ootmoedige onderwerping, aan alle Gods beſtellingen. Hij ſpreekt tot dat einde, eerst van Gods regtvaardigheid, en zijne handelwijze met zijne kinderen, ook in hen te kastijden, vs. 1—15. Hij doet voorts Job de reden opmerken, waarom God voor hem zijn aangezicht verbergde, en zijne redding uitſtelde, terwijl hij tevens Job ernſtig beſtraft, en waarſchuuwt, zig ootmoedig en voorzichtig te gedragen, vs. 16—21. Eindelijk vermaant hij zijn vriend, om acht te geeven op Gods Majeſteit en onafhangelijke magt, om God groot te maaken in zijne werken, waaruit wij iets van Gods oneindige heerlijkheid leeren kennen vs. 22—25. Immers, verre is het er van daan, dat wij God volkomen zouden kennen. Hij is oneindig groot, ondoorgrondelijk voor onze verhevenſte begrippen, ondoorgrondelijk in het bijzonder, in zijn eeuwig en onveranderlijk beſtaan, vs. 22. Hier op wordt Gods onbegrijpelijke grootheid, uit eenige van Gods werken aangetoond, vs. 27—33, alles om Job te doen opmerken, de onbetamelijkheid om met God te twisten, om hem rekenſchap van zijne daaden afte vorderen.

Onze text leert ons, Gods onbegrijpelijke grootheid: „ ziet," zegt Elihu, „ let er op, dit is alle uwe aan- „ dacht waardig, God is groot, zeer uitſteekend in vol-

„ maakt-

„ maaktheden, en wij begrijpen het niet. Onze begrip-
„ pen zijn ten eenemaal onbekwaam, om deze ondoor-
„ grondelijke grootheid te bevatten."

In de nadere ontvouwing dezer woorden, zullen wij eerst Gods grootheid en onze geringe begrippen daar van beſchouwen, om daar na te zien, met hoe veel regt Elihu deze waarheden, aan onze ernſtige oplettendheid aanprijst, als hij zegt „ ziet God is Groot."

I. Met het hoogſte regt zegt Elihu *God is groot*. God is indedaad ten hoogſten groot. Hij bezit alle volmaaktheden, en in alle zijne deugden is Hij oneindig. Wij zullen ter loops, Gods grootheid in zijne werken en wegen gadeſlaan, en daar uit, als mede uit het getuigenis van de Reden, en Gods heilig Woord zien, dat God oneindig groot is in zig zelven, oneindig groot in zijn weezen, en in alle zijne eigenſchappen.

A. God is Groot in zijne *Werken* en *Wegen*.

1. Groot, zeg ik, in zijne *Werken*. Dit blijkt *vooreerst*, in de verbaazende uitgebreidheid van het geheelâl. De Aarde, waar op wij woonen is een uitgebreid ligchaam van meer dan 7000 uuren in den omtrek. Zij is echter klein, in vergelijking van het Zonneſtelzel, waar van zij een deel uitmaakt, en eene nietsbeduidende ſtip, in vergelijking van de ganſche waereld. De afſtand van de Aarde tot de Zon, bedraagt veele honderd duizenden uuren, en zij is millioenen uuren verwijderd, van de uiterſte grenzen van den loopkring der Dwaalſtarren, en duizenden millioenen van de uiterſte einden van de loopbaanen der Staartſtarren. Deze afſtanden zijn nog eenigzins te bereekenen, maar de afſtand der Aarde tot de vaste Starren is volſtrekt onberekenbaar, en de tusſchenruimten tusſchen de Starren zelve, zijn onafmeetelijk. Door kunstglaazen ontdekken wij nog veele Star-

 ren,

ren, die het bloote oog ontvlugten, en wie weet hoe veel duizenden ten eenemaal buiten ons bereik zijn? Op zulke ondoorgrondelijke, alle inbeelding verzwelgende afstanden, breidt zich het geheeläl aan alle zijden der Aarde, van rondsom uit.

Met regt moogen wij dan met David verwonderd uitroepen „ ô Heere, onze Heere, hoe heerlijk is uw „ Naam op de gantſche aarde, die Gij uwe Majeſteit „ geſteld hebt boven de hemelen. Als ik uwen hemel „ aanzie, het werk uwer vingeren, de maan en de ſtar- „ ren die gij bereid hebt, wat is de Mensch, dat Gij „ zijner gedenkt, en de Zoon des Menſchen dat Gij „ hem bezoekt." (*a*) Billijk mogen wij met Job verbaasd getuigen „ ziet, dit zijn maar uiterſte einden „ zijner wegen" (*b*). Hoe oneindig moet niet het Alvermogen, en de Majeſteit zijn van dien God, die zulk een waereld uit niets heeft voortgebragt. God is oneindig Groot in de uitgebreidheid van het Geheeläl.

God is Groot *ten anderen*, in de verbaazende menigte, en de wonderbaare verſcheidenheid der Schepzelen, die men vindt in alle de deelen van het Geheeläl.

In den Hemel der Hemelen, alwaar God op eene bijzondere wijze tegenwoordig is, worden ontelbaare Engelen, die misſchien in veele verſchillende rangen onderſcheiden zijn, gevonden. Wanneer Daniel God aanſchouwde, op den Throon zijner Heerlijkheid, zo dienden Hem duizendmaal duizenden, en tienduizendmaal tienduizenden ſtonden voor Hem (*c*). Behalven de Engelen, vindt men in den hoogſten Hemel een ſchaare die niemand tellen kan, uit alle geſlachten en volkeren,

van

(*a*) *Pſ.* 8: 2, 4, 5. (*b*) *Job* 26: 14. (*c* *Dan.* 7: 10. *Openb.* 5: 11.

van de geesten der volmaakte geregtvaardigden, gekogt door het bloed van Jesus (*d*). In die deelen der Hemelen, alwaar zig de vaste Starren bevinden, zal men veelligt eene groote menigte, en verscheidenheid van schepzelen aantreffen, hoewel wij daaromtrent, niets zekers durven bepaalen.

In ons Zonnestelzel, vindt men, behalven de Zon, negentien of twintig grootere en kleinere Dwaalstarren, en eene groote menigte Staartstarren, waar van ieder zo het schijnt gemaakt is om van schepzelen bewoond te worden; althans derzelver grootte, gedaante, plaatzing, betrekking tot de Zon, en omloop, maaken dit zeer waarschijnlijk. Op deze Aarde eindelijk, treft men eene talloze menigte en zonderlinge verscheidenheid van levendige, levenlooze, redelijke, redelooze schepzelen aan. De Zee en Wateren behelzen een onnoemelijk getal van zeer verschillende visschen, insecten, schulpdieren, koraal- en andere gewassen. De ingewanden der Aarde bevatten eene verbaazende menigte van onderscheidene steenen, zouten, metaalen. De oppervlakte der Aarde, is met een onbereekenbaar getal van verschillende soorten van steenen, planten, boomen, insecten, kruipende en viervoetige dieren, en menschen voorzien. De dampkring behelst, behalven eene menigte fijne vloeistoffen, van de allerverwonderlijkste werking, en andere deelen, ontelbaare vogelen, en vliegende insecten, die in zeer veele soorten onderscheiden zijn. Ieder deel der Aarde is met schepzelen vervuld, waar van verre de meeste onze opmerking ontsnappen. Het vergrootglas doet ons in een enkel druppel waters duizenden leevendige schepzelen aanschouwen. Wij wande-

(*d*) *Openb.* 7 9.

delen in het midden van millioenen diertjes, die onze zintuigen ontvlugten. En onder deze en alle andere ſchepzelen, heerscht eene verbaazende verſcheidenheid. De duizenden verſchillende ſoorten, zijn niet alleen merkelijk van elkanderen onderſcheiden, maar ook de millioenen ondeelbaare wezens, hoe zeer zij ook tot een en hetzelfde ſoort behooren, zijn verſchillende; een ieder hunner heeft iets bijzonders, zo dat men, bij voorbeeld, geen twee bladen van denzelfden boom en tak, geen twee vogelen van hetzelfde nest zal aantreffen, die volkomen aan elkander gelijk zijn. Welk een God, is dan niet de God, dien wij dienen? de groote Schepper, de oneindige Opperheer van het talloos heir der ſchepzelen, in millioenen in ſoorten, millioenen met millioenen vermenigvuldigd in getale? Is Hij niet oneindig Groot in Wijsheid en in Magt? Wij mogen billijk met den Prophcet betuigen. „ Hij is het die daar zit „ boven den kloot der Aarde, en derzelver inwoonders „ zijn als ſpringhaanen. Ziet de volken zijn geacht als „ een druppel aan den emmer, en als een ſtofken aan „ de weegſchaal, alle volken zijn als niets voor Hem, „ en zij worden bij Hem geacht, minder dan niets, en „ ijdelheid (*a*). ô Heere! gij zijt groot, en groot is „ uwe Naam in Mogendheid, looft Hem alle zijne Engelen, looft Hem alle zijne Heirſchaaren (*b*), want „ zijn Naam alleen is hoog verheven, zijne Majeſteit „ is boven de Aarde en den Hemel.'

God is oneindig Groot *in de derde plaats*, in de zamenſtelling, en beſtemming van alle de gewrogten van zijn vermogen; in ieder ſchepzel in Hemel en op Aarde, blinkt de ondoorgrondelijke Grootheid Gods luisterrijk uit,

(*a*) *Jeſ.* 40: 22, 15, 17. (*b*) *Pſ.* 148: 2, 3. *Jer.* 10: 6.

uit, in de kleine zo wel als in de groote, in de geringste zo wel als in de voornaamste. God is Groot, in den Engel die voor zijn Throon staat, en in den worm die op Aarde kruipt. Groot in de Zon, die aan den Hemel schijnt, en in den zandkorrel die nauwlijks wordt opgemerkt.

De Hemel der Hemelen overtreft zekerlijk in schoonheid en luister, alles wat de ingespannenste verbeelding zig kan voorstellen. De Engelen en de overige Geesten, die daar in woonen, bezitten de uitnemendste vermogens en bekwaamheden, die ons het verhevenst denkbeeld moeten geven, van de Grootheid van Hem, die dezelve gemaakt heeft.

De vaste Starren zijn waarschijnlijk gelijk aan de Zon, die ons verlicht; wij weeten zeer weinig van dezelve, maar in de Eeuwigheid, vertrouw ik, dat Gods Kinderen, in duizenden Zonnestelzels, duizenden Waerelden, die thans voor ons bedekt zijn, Gods Grootheid zullen bewonderen.

Voorts, hoe wonderbaar is niet de Zon die ons verlicht en warmte geeft, hoe gepast is haare verbaazende grootte, haare plaats, haare afstand van de Aarde? Zeer nuttig is het voor ons, dat daar en boven de Maan onze Aarde getrouwelijk verzelt, op dezelve het licht der Zon terugkaatst, en met de Zon in de lucht en in het water, de noodzakelijkste beweegingen veroorzaakt. Hoe wonderbaar zijn niet de andere Dwaalstarren met hunne Wagters, en de Staartstarren, welke alle, hoewel van eene verbaazende Grootheid, hunne loopkringen rondom de Zon in gezette tijden doorwandelen; en wie weet, welke wonderen in dezelve worden gevonden, die hier namaals, aan de vrienden van Jesus zullen worden vertoond.

De Aarde waar op wij woonen, verdient eindelijk onze opmerking. Door haare dubbele beweeging, wordt het verfchil van dag en nagt, en het verfchil van de Jaarfaifoenen gebooren, het geen zo nuttig en onontbeerlijk is. De lucht of dampkring die de Aarde omringt, is tot de ademhaaling, tot de verfpreiding van het licht, tot het draagen der wolken, tot de vruchtbaarheid der Aarde, ten hoogften noodzaakelijk, en wonderlijk tot dat einde ingericht. De werkingen van de magnetifche, electrifche en vuurftoffe, zijn allerzonderlingst, en onontbeerlijk voor het dierlijk en groeiend leven: het drooge en de wateren zijn vol van wonderen, en niets wordt er overtolligs gevonden, ieder fchepzel heeft zijn plaats en bepaald oogmerk, alle zamen maken een keeten uit, waar van geen één fchakel kan worden gemist. Aarden, fteenen, metaalen en andere delfftoffen, die op en in de Aarde gevonden worden, doen den oplettenden waarnemer verbaasd ftaan. Uitnemend is het maakzel der planten, keurig haar weefzel, verre boven de kunst der menfchen. Millioenen infecten worden er gevonden, waar van er veele alleen door het vergrootglas kunnen worden waargenomen, die op het allerkunftigst zijn zamengefteld, welker fprieten, oogen, vleugels en andere deelen, eene onbegrijpelijke fijnheid en fchoonheid vertoonen. En wilde ik fpreeken van het verwonderlijk maakzel, van de zonderlinge eigenfchappen en beftemming der visfchen, vogelen, kruipende en viervoetige dieren, waar zoude ik beginnen, en waar zou ik eindigen? Ieder van dezelve verkondigt Gods magt, wijsheid en goedheid, een ieder van hun is een getuige van Gods Majefteit. Eindelijk hoe kunftig is de Mensch gemaakt. Het menfchelijk ligchaam is een pronkftuk van onbegrensde wijsheid en oneindig vermogen,

gen, de zintuigen, de werktuigen der voeding, zijn verwonderlijk in hunne zamenſtelling, verbaazend in hunne werkingen. De ziel is met de uitnemendſte vermogens vercierd, en op eene onbegrijpelijke wijze met het ligchaam vereenigd: zommige deelen en werkingen des ligchaams, beſtiert de ziel door haaren wil, en zij ontfangt denkbeelden van ligchaamelijke zaaken, door de zintuigen. Zij denkt, oordeelt, beſluit: haare vermogens ſtrekken zig tot duizenden voorwerpen uit, en zij is gelijk voor de eeuwigheid geſchapen, zo ook tot in eeuwigheid voor aanwas in kennis en bekwaamheden vatbaar. De Mensch is nu jammerlijk door de zonde ontaard, maar de regtſchapen mensch, droeg het Beeld van God, en vertoonde op het heerlijkst Gods grootheid: het luisterrijkſte werk van God op Aarde was zekerlijk de Menſchelijke Natuur van den Heere Jeſus Christus, die nu is aan Gods regtehand, en daarna kan onder de Menſchen en op Aarde geen luisterrijker, geen heerlijker ſchepzel worden uitgedagt, dan de gelovige, die door Jeſus bloed gekogt, en door zijnen geest herſchapen is. Gods oneindig Alvermogen, zijne vlekkelooze Heiligheid, onkreukbaare Regtvaardigheid, onbegrensde Liefde, gadelooze Wijsheid, vertoonen zig in hem om ſtrijd. Hij draagt Gods Beeld. Jeſus leeft in hem, en hij is een tempel van Gods Geest, een heerlijk en verbaazend eeuwig zegeteken, van de ondoorgrondelijke Grootheid Gods tot in eeuwigheid. God is dan oneindig Groot in alle zijne Schepzelen, ieder deel van het geheeläl, ieder diertje, ieder ſtofken hier op aarde vertoont zijne Majeſteit, en zingt zijnen lof. „ De „ Hemelen vertellen Gods eere, en het uitſpanzel ver„ kondigt zijner [illegible] werk." „ Het Aardrijk is vol

„ van

„ van zijne goederen. ô Heere! hoe groot zijn uwe „ werken, gij hebtze alle met wijsheid gemaakt" (*a*).

2. Ten anderen, God is niet minder groot in zijne wegen, in de regeering der waereld, vooral in zijne handelingen met zijne redelijke Schepzelen. Wij zullen niet ſpreeken van de andere deelen van het geheel äl, noch van Gods wegen met de Engelen, waar van ons weinig of niets bekend is, maar ons alleen tot de Aarde en haare bewooners bepaalen.

De geregelde beweegingen der Aarde en de daar uit voortſpruitende afwisſelingen van dag en nacht, en de verſchillende jaargetijden; de wonderbaare inrichting des Dampkrings, en der verhevelingen, die zig daar in bevinden, van den regen, hagel, ſneeuw, blikſem enz., de verzorging, en voeding van zo veele Millioenen ſchepzelen, — welker aller oogen om ſpijze wachten op den Heere; de bewaaring en voortplanting van zo veel duizenden ſoorten verſchillende ſchepzelen, zonder verwarring; — de evenredigheid, tusſchen de dieren en menſchen, die ſterven, en die gebooren worden, — de verwonderlijke evenredigheid, tusſchen die van de mannelijke en de vrouwelijke ſexe, en honderd andere waarneemingen, die mijn oogmerk, en de tijd mij niet toelaat aan te haalen, leveren de treffendſte bewijzen op van Gods gadelooze wijsheid, volſtrekte opperheerſchappij, en onbegrijpelijke Majeſteit, de duidelijkſte blijken dat God oneindig Groot is, in de beſtiering der Aarde, en van haare volheid.

Groot is ook de Heere, in het bijzonder, in de lotgevallen van ieder mensch, en in de wegen die Hij houdt met

(*a*) *Pſ.* 19: 1. 104: 24.

met gansche Geslachten, en Volkeren. Alles is aan zijne Heerschappij onderworpen. Hij doet in Hemel en op Aarde al wat Hem behaagt, alles moet medewerken ter vervulling zijner verhevene oogmerken. Zijne vijanden moeten dezelve onweetende bevorderen: hoe zeer de uiterlijke schijn het mislukken van Gods raadslaagen aanduide, Hij doet zijn welbehagen, zijn Raad bestaat in eeuwigheid. Wonderlijk zijn zijne wegen, niet zelden doet Hij aan een Mensch, of volk, het zij in zegeningen, het zij in oordeelen, juist het tegendeel van het geen men zou verwagten, meermalen doet hij uit eene zeer geringe omstandigheid, de grootste gebeurtenissen voortkoomen. Een huiselijk krakeel tusschen Joseph en zijne Broeders gaf aanleiding, dat Joseph naar Egypten verkogt wierdt, de onreine drift van eene vrouw bragt Hem in de gevangenis, en een droom van Pharao verhief hem tot den eersten Vorst van Egypten, werwaards hij vervolgens zijn Geslacht deed overkoomen. Billijk mogen wij met den Dichter aanheffen: (*a*) „ Looft den Heere; „ want ik weet dat de Heere groot is, en dat onze „ Heere boven alle Goden is, al wat den Heere behaagt, „ doet Hij, in de Hemelen en op de Aarde, in de „ Zeeën en alle afgronden.

Maar boven alles, is God oneindig Groot in het ontwerp en den weg der verlossing, door den Heere Christus Jesus. Hier schijnt Gods grootheid in het heerlijkst licht. Hier worden alle Gods volmaaktheden vereenigd, en aan den dag gelegd, op de allerluisterrijkste wijze: in de zending van Christus Jesus, om aan den eisch van het Godsrecht te voldoen, en eene volkoomene verzoening aan te brengen, vinden wij de hoogst-

(*a*) *Ps.* 135: 3, 8, 6.

hoogstmogelijke openbaaring van alle Gods deugden, van onkreukbaare Regtvaardigheid, vlekkelooze Heiligheid, ondoorgrondelijke Liefde, gadelooze Wijsheid, oneindig Alvermogen, hoogste Vrijmagt, onwankelbaare Trouw.

Wij zien iets van Gods verhevene waardigheid, in de beschouwing van de werken der Natuur, maar hoe onuitspreekelijk vertoont zich Gods oneindige Majesteit, de ondoorgrondelijke waardigheid zijner Natuur daar in, zo onbegrijpelijk groot, als Jesus Goddelijke waardigheid ondoorgrondelijk is, dat het zondigen tegen Hem, zo verschrikkelijk, zo ijsselijk is, dat de diepste vernedering, het lijden en de dood van den Mensch geworden God werdt vereischt, om voor de zonde te boeten. Wij kunnen iets van Gods Heiligheid opmaaken, uit de beschouwing zijner deugden, en de wegen zijner voorzienigheid, maar hoe verwonderlijk moet ons Gods Heiligheid voorkoomen, als wij bedenken, dat geen zondaar tot Gods gemeenschap kan worden toegelaaten, dan alleen gereinigd door Gods Zoon, die daarom voor een tijd, des Vaders troostrijke gemeenschap moet missen. Wij zien iets van Gods Opperheerschappij en Regtvaardigheid, door de overweging van de orde van het geheeläl, en Gods handelingen met de menschen. Maar hoe verbaazend zal deeze Regtvaardigheid voor ons worden, als wij verneemen dat God geen eene zonde kan ongestraft laaten, — dat eer Gods geliefde Zoon, de Heer der Heerlijkheid, tot het allerijsselijkst lijden en dood, tot de Helsche angsten van Gethsemane en Golgotha, moest worden overgegeven, dan dat het minste zou onvervuld blijven van de eischen der strengste Regtvaardigheid. Wij kennen eenigzins Gods Goedheid uit de blijken daar van in zijne schepzelen, en die wij daagelijks

on-

ondervinden, maar hoe gering is deze goedheid bij die, waar door Hij zijn eenigen Zoon heeft overgegeven om onwaardige zondaars, uit den diepsten afgrond van ellende, tot het hoogste toppunt van zaligheid te verheffen, om zondaars, zijne vijanden te redden, ten koste van zijn bloed en leven. O liefde die de kennis te boven gaat!

Wij verneemen veele blijken van Gods Wijsheid in ons zelven, en in de werken der Natuur die ons omringen. Maar oneindig heerlijker vertoont zich Gods Wijsheid, in een weg der verlosfing uittevinden, waar in de strengste regtvaardigheid gepaard gaat met de vrijmagtigste ontfarming, waar door de wet volmaakt wordt vervuld, en de overtreeder der wet volkomen gezaligd, waar door Gods volmaakte Natuur zig openbaart, in de wonderbaarste overeenstemming en onuitdrukkelijke kracht.

Wij zien Gods Almagt in de Schepping en Onderhouding der waereld, maar heerlijker blinkt dezelve uit, in de Menschwording van Jesus, in zijne wonderen, in zijne opstanding, in de nieuwe Schepping, en opwekking van duizenden geestelijk dooden, die door zijn bloed zijn gekogt. Verder, hoe heerlijk worden hier Gods hooge vrijmagt, onwankelbaare trouw, en andere zijner deugden geopenbaard. Hoe wonderlijk wierdt dit ontwerp der verlosfing uitgevoerd, op eene wijze, waar door de wijsheid dezer waereld te leur gesteld, en de Satan, die zelve Jesus aan het kruis hielp, op het krachtigst beschaamd wierdt. Gewigtig waren de beweegredenen van Jesus Menschwording en lijden, Gods eer, en de verlosfing der Menschen, allerverbaazendst de vrugten, en uitwerkzelen, de bekeering en de zaligheid van duizenden, die geweest zijn, die nu zijn, en die zijn zullen na dezen. In dit Lijden en Dood, is de grondslag en verdienende oorzaak, van alle ligchaamelijke

ke en geestelijke zegeningen, die God immer in zijne gunst den Menfchen verleend heeft en verder zal fchenken. Nimmer was 'er, of zal 'er grooter gebeurtenis zijn in het gansch geheeläl; om dezelve zo en niet anders daar te ftellen, wierdt weleer de Aarde beftierd, daar na rigtte zich het lot der volkeren, en tot aan den dag der Eeuwigheid zullen alle Geflachten en Natien beftierd worden op die wijze, als het meest kan dienen om Gods groote oogmerken, in het zenden van Jefus, en het oprichten van zijn Rijk te vervullen. Voorts, hoe heerlijk blinkt Gods Grootheid uit in de gevolgen van dit zoenoffer, in zijne wegen met de zondaars, die door Jefus bloed gekogt zijn. De veele duizenden uitverkorenen worden op eene wonderbaare wijze geroepen, wedergebooren, tot het Geloof in Jefus gebragt: wonderbaar zijn de wegen langs welke de Heere zijn volk leidt. Heerlijk vertoont zich zijne Magt, zijne Wijsheid, zijne Goedheid in hunne benaauwdheden, ftrijden, zegepraalen, afdwaalingen, wederkeeringen, kastijdingen, vertroostingen, verzoekingen, bewaaringen, in alle de wegen, die Hij in den beginne, en verder met hun houdt tot hunne overbrenging in eeuwige heerlijkheid. En hoe zonderling en heerlijk waren Gods wegen met zijne Kerk, voor en na Jefus geboorte, voor en na de gezegende Kerkhervorming in alle landen; waar van de tijd ons niet toelaat thans te fpreeken. Hoe heerlijk zal God zig openbaaren in de toekomende lotgevallen der Aarde, de toebrenging der Heidenen, de bekeering der Jooden, den luisterrijken ftaat der kerke, de geduchte oordeelen en plagen, over zijne haaters. Eindelijk, hoe Groot zal God niet zijn in den dag der Eeuwigheid, in de verbaazende opwekking der dooden, in het algemeen gerichte over millioenen redelijke Schep-

ze-

zelen, in de ontvouwing van zijn beſtuur voor de zaamvergaderde waereld, in de verſchrikkelijke wraak die Hij dan van zijne vijanden zal neemen, in de Heerlijke Zegepraal zijner vrienden, in de nieuwe Hemelen, en de nieuwe Aarde waar in geregtigheid woont. „ Laten wij „ zingen van de wegen des Heeren, want de heerlijkheid „ des Heeren is groot, want de Heer is hoog, won- „ derlijk zijn zijne werken (wonderlijk zijne wegen.) „ Daarom hoe kostelijk zijn mij ô God uwe gedachten, „ hoe magtig veele zijn haare ſommen, zou ik ze tellen, „ haars is meerder dan des zands. Groot en wonderlijk „ zijn uwe werken, Heer, gij Almagtige God, regt- „ vaardig, en waarachtig zijn uwe wegen, gij Koning „ der Heiligen! ô diepte des Rijkdoms, beide der wijs- „ heid en der kennisſe Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn „ zijne oordeelen, en onnaſpeurlijk zijne wegen (*a*)!

B. Over Gods ondoorgrondelijke Grootheid, in zijn wezen en eigenſchappen; over onze geringe begrippen van de Grootheid Gods, en het gewigt dezer waarheden, die onze grootſte oplettendheid verdienen, hoop ik, bij de volgende gelegenheid met u te ſpreeken.

Wat dunkt u Geliefden, is deze God, oneindig in grootheid, niet een gepast voorwerp van ootmoedige Aanbidding, is Hij niet onze hoogſte hulde, onze hoogſte liefde en onderwerping waardig?

Ieder oogenblik moesten leevendige gevoelens van dankbaarheid, verwondering, eerbied, vertrouwen onze harten bezield, en zig vertoond hebben in onzen wandel. Steeds hadden wij God moeten erkennen voor het geen Hij waarlijk is, ons leevendig zijne ondoorgrondelijke Groot-

(*a*) *Pſ.* 138: 5. 139: 14, 17, 18. *Openb.* 15: 3. *Rom.* 11: 33.

Grootheid moeten vertegenswoordigen, en zoodanige begrippen en aandoeningen hadden alle onze begeerten, alle onze woorden en daaden moeten beſtuuren. De gevoelens van verwondering, aanbidding, uit een leevendig inzien van Gods Grootheid ſpruitende, moesten als een ſtilzwijgende Lofzang onafgebrooken, uit onze harten tot God opklimmen; geſtadig behoorden onze tongen te zingen van zijn lof, en alle onze daaden te vertoonen de diepe indrukken onzer zielen van de Majeſteit en Heerlijkheid van onzen Schepper en Weldoener. Zo wierdt de eerſte mensch geſchapen, hij was hier toe bekwaam en genegen; maar hij viel, en alle zijne nakomelingen met Hem. Wie is er op aarde, wie is er onder ons, die zulke leevendige begrippen en gevoelens van Gods Grootheid bezit, en die daar na alleen zijnen wandel inricht. Wij allen zijn gebooren, beroofd van Gods beeld, onder den vloek der wet, met een verduisterd verſtand, met een hart ongevoelig voor Gods Heerlijkheid, van onze jeugd af aan hebben wij God vergeeten. Het zij zoo, dat wij niet ſchuldig zijn aan openlijke zonden, ja al ware het, dat wij ons nimmer aan eenige uiterlijke zonden hadden ſchuldig gemaakt, jadat meer is, al hadden wij ons nimmer werkelijk aan haat, nijd, wraakzucht, vleeſchelijke driften in onze harten toegegeven, zo zou alleen onze hebbelijke ongevoeligheid voor Gods Grootheid, onze hebbelijke verwaarloozing van Gods wonderen, het gebrek aan hartelijke dankbaarheid, verwondering, aanbidding, ons geheel ſchuldig in Gods gerichte maaken, en onrein in zijn heilig oog. Hoe ſchoon onze pligten ook uiterlijk ſchijnen, indien zij niet uit eene levendige kennis van Gods heerlijkheid en beminnelijkheid, uit eene hartelijke zucht tot zijne eer voortkoomen, zo hebben zij alleen de gedaante van deugd, en

zijn

zijn niets meer dan blinkende zonden. Wij alle zijn dan ſchuldig voor God, onbekwaam voor zijne gemeenſchap, Gods toorn dreigt ons, en ons diep bederf maakt ons onvatbaar voor alle waare Zaligheid. Wij zijn geheel onmagtig om God te verzoenen, en ons zelven te herſcheppen. Maar Gode zij dank! Hij heeft zijn Zoon overgegeven tot den dood, om alle de ſtraffen der zonde te draagen, om alle gehoorzaamheid te vervullen, en daar door eene volmaakte vergeeving der zonde, eene heerlijke herſchepping, en verandering des harte voor zondaars te verwerven. Zij, die met een hart door ſchuldbezef verſlaagen, tot dezen Jeſus vlugten, worden door zijn bloed en geest gereinigd, bevrijd van alle ſchuld en ſtraf, geregtigd tot alle zegeningen, en door een nieuwe geestelijke Geboorte, bekwaam gemaakt, om met een verlicht verſtand, Gods Heerlijkheid, in de Natuur, en in de Genade, in te zien, om Gods Heerlijkheid te gevoelen, dezelve te beminnen, en voor God te leeven, in den naam van Jeſus, maatig, rechtvaardig, godzalig. Zij zullen tot in eeuwigheid zalig zijn, in het kennen, en bewonderen van Gods Grootheid.

Hoe gaarn wenschte ik mijne waarde vrienden, van u allen te mogen hoopen, dat Gij de verzoening met den oneindigen God, door Christus Jeſus hadt verkreegen, dat Gij door Hem waart herſchapen, om met een vernieuwd en verlicht verſtand, de ondoorgrondelijke Grootheid van God te beſchouwen, om dien God te bewonderen, te aanbidden, te danken, te gehoorzaamen, en geheel en al voor Hem te leeven. Maar helaas! hoe zou ik dit durven veronderſtellen, ik vreeze veeleer, dat verre de meesten uwer, God niet kennen, en ongevoelig zijn voor zijne Grootheid. Uw geweten zal mijne vreeze billijken, wanneer het zich zelven antwoordt op

 dee-

deeze vraagen. „ Zijn uwe gedachten geduurig omtrent
„ God werkzaam, is het uwe lust, uwe blijdſchap, om
„ aan God te denken, en aan zijne wegen; vervult Gods
„ Heerlijkheid uwe ziel met bewondering, aanbidding,
„ liefde; verkrijgt gij daar door levendige indrukken,
„ van uwe oorſprongelijke verpligtingen, verregaande
„ ongevoeligheid, en ondankbaarheid, wordt gij daar
„ door aangezet, om u als gansch doemwaardige zon-
„ daars, op het diepst voor God te vernederen, om
„ ootmoedig tot Jeſus te vlugten, zijn offer en Geest
„ dierbaar te achten, en daar van gebruik te maaken;
„ dringen u de bezeffens van Gods Heerlijkheid tot
„ waare deugd, en Godsvrucht, tot afſtand van alle
„ zonden, durft uw geweeten hier op Ja en Amen zeg-
„ gen"? Immers, neen, gij zijt bij u zelven veroor-
deeld.

Veelen uwer bekommeren zig in het geheel niet over God en zijne wonderen, zij denken nooit met ernst aan Gods groote werken en wegen. Aardſche bezigheden en vermaaken neemen al hun tijd weg, en vorderen al hunne oplettendheid! hunne harten zijn verhard, zij weeten niet wat het is God te bewonderen en te aanbidden, zij zijn onkundig van hunne verpligting.

Andere ſpreeken met een ſchijnbaaren ernst van Gods Grootheid, zij vermelden zijne groote werken en wonderbaare wegen, maar helaas! hunne harten zijn en blijven ongevoelig. Er is geen inzien in het verſtand, geen indruk in de ziel van de waarheden, waar van hunne lippen gewagen. Eindelijk, er zijn er misſchien onder u, die in de daad eenig begrip hebben van Gods Grootheid, in het verſtand, die eenig gevoel en aandoening daaromtrent ondervinden, welker hartstogten, zomtijds worden bewogen, op het overwegen van Gods wonde-

ren, —

ren, — maar het blijft bij deze oppervlakkige befchouwingen en vlugtige aandoeningen: daar uit ontftaat geen regte zelfskennis, noch begeerte naar Jefus: de zonde en de waereld behouden haar kracht, ten blijke dat noch de regte kennis, noch het regte gevoel van Gods Grootheid, bij hun plaats hebbe. ô Gij alle, die naar uw eigene begrippen en begeerlijkheden wandelt, en uwen tijd verdeelt tusfchen aardfche bezigheden en aardfche uitfpanningen, gij kent Gods ondoorgrondelijke Grootheid niet, anders zou de dienst van God uw lust en vermaak zijn. Gij alle, die zorgeloos en onbekommerd over uwe zonden op uwen weg voortfnelt, gij kent de ondoorgrondelijke Grootheid van God niet, anders zou dezelve uwe ziel met eene heilzaame ontroering vervullen, en u diepe indrukken geven van uwe uitgebreide pligten en afwijkingen, fchuld en gevaar. Gij alle, die uwe eigene geregtigheid opbouwt, Gij kent Gods ondoorgrondelijke Grootheid niet. Anders zoudt gij geheel andere denkbeelden dan nu hebben, van de dankbaarheid, en gehoorzaamheid, die Gode moet worden toegebragt. Dan zoudt gij uwe fchuld, uwe onreinheid, Gods oneindige regtvaardigheid, en geduchten toorn bezeffen, en gedrongen worden om tot Jefus te vlugten, om alleen op Hem te hoopen.

Groot is uw gevaar.

Gij zijt ongevoelig voor Gods Grootheid, voor uwe pligten, voor uwe zonden, voor uw gevaar, voor de noodzakelijkheid van Jefus, gij gelooft niet in Hem, en buiten Hem, is er geene zaligheid

Gij zijt onbekwaam voor den Hemel, alwaar Gods Grootheid aanhoudend wordt ingezien, gevoeld, bewonderd, en bezongen.

Vlugt tot Jefus, zijn bloed kan alleen uwe fchuld,

F 3 zijn

zijn Geest alleen uw ongevoelig hart wegneemen. Denkt met ernst aan Gods Grootheid, befchouwt aandachtig zijne werken en wegen, leidt daar uit uwe verpligting af, vergelijkt daar mede uw hart en wandel, kent uwe ongeregtigheden en gevaar, wendt u tot Jefus, met eene ernftige bekommering over uwen toeftand, bidt om zijnen Geest, dat die u oogen geeve om te zien en een hart om optemerken. Och of gij nu nog wijs waart, om goeden raad aanteneemen. Hoe vreesfelijk zal het zijn te vallen in de handen van den leevendigen God; hoe verfchriklijk zal het zijn eeuwig te misfen de gunst van zulk een Groot en Heerlijk God, eeuwig zijne ondragelijke grimmigheid te ondervinden in die plaats daar weening der oogen is, en knersfing der tanden. Welk een vreesfelijk vooruitzicht om verlooren te gaan onder het aanbod des Euangeliums, onder de meest mogelijke verzwaaring van het offer van Gods Zoon te hebben verfmaad! En welk een waar en beftendig genoegen kan u toch de zonde en de waereld aanbrengen? Zijt gij voorfpoedig in uwe onderneemingen, gij blijft echter fteeds onvoldaan, er blijft één ledig in uwe zielen over. En waar zult gij troost zoeken in de donkere uuren van uw leven, in drukkende bezwaaren of bij dreigende onheilen? Helaas! als gij uwe gezondheid, uwe aardfche voorrechten mist, — dan heeft uw zogenoemd geluk een einde. Maar vooral, wat zal u ftaande houden voor de poorten des doods, wat zal u bemoedigen en vertroosten, wanneer gij tot den oever der eeuwigheid zult zijn genaderd?

Wij bidden u dan bij het gewigt eener naderende eeuwigheid, bij de waarde uwer onftervelijke zielen, bij het vreesfelijke van Gods toorn en het zalige van zijne gunst, bij Gods onbegrijpelijke ontfarming in Chris-

Christus Jesus, bedenkt nu nog die dingen, die tot uwen vreede dienen.

Vrienden van God, hoe groot is niet uw voorregt! Gij hebt den alleen waarachtigen God leeren kennen en Christus Jesus, dien Hij heeft gezonden. Uwe oogen zijn geopend, om intezien, wie God is en wie gij zijt. De oneindige Heerlijkheid Gods in Christus Jesus is door Hemelsche verlichting aan uwe zielen geopenbaard, zo dat het de taal van uw hart is, wien heb ik nevens u, o God! in den Hemel, nevens u lust mij ook niets op Aarde. Dezen oneindigen God te kennen, lief te hebben, te verheerlijken en geheel voor Hem en tot Hem te leeven, is hier en eeuwig uwe Zaligheid.

Klaagt gij over gebrek aan kennis van God, gij moogt dit met regt; verootmoedigt u over uw onverstand en nalaatigheid, gebruikt naarstig alle de middelen der genade, zoekt vooral biddende wijsheid van boven, wacht op den Heere en Hij zal trapswijze uw licht vermeerderen. Maar denkt niet, dat gij hier alles zult doorzien en begrijpen. Gij kent slechts ten deele. Eene uitvoeriger en nauwkeuriger kennis wordt voor de eeuwigheid bewaard. En zelfs tot in eeuwigheid zult gij God niet doorgronden. Zij dan niet wijs in uw eigene oogen. Wacht op u voor het meesterachtig oordeelen en het meesterachtig beslissen. Zijt met ootmoedigheid bekleed en steunt op uw verstand niet.

Voorts zoekt dagelijks Gods oneindige Grootheid natespooren in zijne werken en wegen.

De Heilige Schrift hebt gij in handen. Zij zij uwe betrachting dag en nacht. Het boek der Natuur is voor u steeds geopend. De Hemelen vertellen Gods eer en het uitspanzel zijner handen werk. Heerlijk is Gods naam over de gansche aarde. Gods eeuwige kracht en

Goddelijkheid worden duidelijk uit zijne ſchepzelen verſtaan en doorzien. Tracht dan in alles Gods Grootheid te zien en te bewonderen, — en daar zulk een God uw God en Vader in Christus Jeſus zijn wil, zo wandelt met diep ontzag, Heiligen eerbied, hartelijke dankbaarheid en vuurige liefde voor zijn aangezicht. Zoekt daar toe wijsheid en kracht bij Jeſus. Zonder Hem kunt gij niets doen, maar met Hem vermoogt gij alle dingen.

Hoe onbegrijpelijker mijne Broeders! de grootheid en de Heerlijkheid is van onzen God, dies te grooter en uitneemender is ons geluk, want God is alles, wat Hij is ons ten goede. Wij zijn Erfgenaamen Gods en Medeërfgenaamen van Christus. Nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen, — maar wij zullen Hem gelijk zijn, want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is. —— Dan zullen wij Hem tot in eeuwigheid bewonderen.

A M E N.



V.

LEERREDE

OVER

DE ONDOORGRONDELIJKE GROOTHEID GODS.

NAAR JOB XXXVI: vs. 26.

De onbegrijpelijke grootheid van den oneindigen God levert voor hun, die door Christus Jesus met God verzoend en door zijn Geest verlicht zijn, om God regt te kennen en te beminnen, eene voldoende oplossing op van alle zwarigheden en donkerheden, die zig in de geopenbaarde waarheden of in de wegen van Gods voorzienigheid voordoen. Hij die God niet kent en lief heeft, moge zig onderwinden om met zijne formeerder te twisten, om den Allerhoogsten naar zig zelven af te meeten en Hem te beoordeelen naar zijne bekrompene begrippen. Geheel anders is de handelwijze van den Christen, indien hij waardig zijne heilige roeping wandelt. Hij kent Gods ondoorgrondelijk Majesteit. De ondervinding heeft hem de zwakheid van zijn verstand geleerd. Komen hem onpeilbaar geheimen, onoplosselijke zwarigheden in Gods Woord of in Gods Regeering voor, hij denkt aan de taal van Elihu. „ Ziet God is groot, en wij begrijpen het niet," en aan die van Zophar. „Zult gij de on„ doorzoeking Godes vinden?" Wijkt hij af tot vermetel-

heid in het beoordeelen van Gods waarheden of regeering; zo dra Gods Geest hem op nieuw Gods ondoorgrondelijke grootheid doet zien, zo zegt hij met Job: „ Met het gehoor der oore heb ik u gehoord, maar nu ziet u mijn ooge; daarom verfoeije ik mij in ftof en asfche."

T E X T.

Job XXXVI. vs. 26. *Ziet God is Groot; en wij begrijpen het niet.*

Toen wij bij eene voorige gelegenheid een begin maakten, om over deze ftof te handelen, ftelden wij ons voor, om, in de eerfte plaats, Gods onbegrijpelijke grootheid te befchouwen, om daar na te zien, hoe gepast Elihu deze waarheid aan onze ernftige oplettendheid aanprijst, als hij zegt: „ Ziet God is groot; en wij &c." Na getoond te hebben, dat God waarlijk groot is, zouden wij onze geringe begrippen omtrent Gods Grootheid gadeflaan. En om u duidelijk Gods oneindige Grootheid te doen zien, wilden wij uwe aandacht eerst aanwijzen, dat God oneindig Groot is in zijne werken, en in zijne wegen, en daarna dat Hij oneindig groot is in zich zelven, in zijn wezen en eigenfchappen.

God is groot in zijne werken; oneindig groot in de verbaazende uitgebreidheid van het geheeläl, het geen zich aan alle zijden der Aarde, van rondsom tot op onmeetbaare afftanden uitftrekt. Oneindig groot in de ontelbaare menigte der fchepzelen, die Hij gemaakt heeft,

heeft, daar tienduizendmaal tien duizenden der Engelen, en een talloos heir van gezaligde zielen zijnen throon omringen, terwijl millioenen redelijke en redelooze, leevendige en leevenlooze fchepzelen met millioenen vermenigvuldigd, de overige deelen van het geheeläl vervullen, zo dat hier op Aarde zelfs duizenden leevendige fchepzelen, door het kunstglas zichtbaar, een enkelen zandkorrel, of een enkelen waterdrup bewoonen. Oneindig groot in de zamenftelling en beftemming van alle deze fchepzelen, in hun maakzel, verfcheidenheid, overeenftemming, verband. Onbegrijpelijk groot, in de kleine en groote, de aanzienlijke en geringe. Groot in de duizenden der volmaakte geesten, die in zijne zalige nabijheid, enkel lof, en aanbidding zijn, en in de duizenden diertjes, die het vergrootglas in een druppel waters ontdekt. Groot in de verbazende zonnen en waerelden, die wij in het uitfpanzel befchouwen, en in het ftof dat onze voet vertreedt. Groot vooral hier op Aarde in den redelijken mensch, boven alles in den mensch, die door Jefus bloed gekogt, en door zijn Geest herfchapen, een luisterrijk zegeteeken van alle Gods deugden tot in eeuwigheid zijn zal.

Oneindig groot is God in zijne wegen; in de ordeningen des Hemels en der Aarde, vooral in de wonderbaare regeering van de kinderen der menfchen, van alle geflachten, volken en rijken, in de bewaaring, voeding, voortplanting, inrichting der menfchelijke maatfchappij. Oneindig groot boven alles, in het verbaazend ontwerp en den weg der verlosfing door onzen Heere Christus Jefus, waar door zondaars overeenkomftig Gods éér, uit den diepften afgrond van ellende gerukt, tot het hoogfte toppunt van zaligheid verheven worden, door een middel, het geen alle eindig begrip verre te boven

gaat.

gaat, het leven, lijden en dood van den menschgeworden God. God is groot in de uitvoering, groot in de gevolgen van deze volmaakte voldoening aan den eisch van het Godsrecht. Groot in de wijze waar op zijn gunst verworven, en groot in de wijze, waar op dezelve wordt medegedeeld. Dit alles is ul. heden voor drie weeken meer uitvoerig voorgedraagen. Er blijft overig, dat wij nu Gods Grootheid in zijn wezen en eigenſchappen beſchouwen, om voorts te toonen, dat in de daad onze begrippen omtrent Gods grootheid zeer gering zijn; en eindelijk aan te wijzen, dat Gods onbegrijpelijke grootheid alle onze aandacht verdient, en tot nuttige betrachtingen ons opleidt, al waarom ook deze waarheid, met zo veel nadruk door Elihu aan onze ernſtige oplettendheid word aangepreezen.

B. Wij zagen eenige blijken van Gods oneindige grootheid in zijne werken en wegen; wanneer wij daar bij tevens in overweging neemen, het geen de Rede, en vooral Gods heilig Woord omtrent God getuigt, zullen wij overvloedige ſtof vinden om te erkennen, dat God oneindig groot is in zijn *Natuur* en *Eigenſchappen*.

1. Hij is het Wezen aller wezens, de bron van al het mogelijke en van al het daadelijke, waarin alles leeft, zich beweegt, en is, die aan allen geeft het leven, den adem en alle dingen. Alle mogelijke deugden en volmaaktheden zijn in Hem vereenigd, vereenigd op de volkomenſte wijze, in de volmaaktſte overeenſtemming. Hij bezit alle volmaaktheden, en in ieder van dezelve is Hij oneindig.

Hij beſtaat noodzakelijk door zijn eigen natuur, zo in zijn beſtaan als in zijne werkingen is Hij volſtrekt onafhangelijk van alles wat buiten Hem is. Hij heeft het leven in Hem zelven. Wie heeft Hem iets gegeven dat

Hij

Hij het hem zou vergelden. Van eeuwigheid tot eeuwigheid is Hij God. Er is geene onderzoeking aan het getal zijner Jaaren. Duizend Jaaren zijn bij Hem als een dag, en een dag als duizend Jaaren.

In zijn Wezen en in alle zijne Eigenfchappen is Hij onveranderlijk. Welke wisfelvalligheden er ook plaats hebben in de werken zijner handen, Hij is de Jehovah, Hij zal zijn die Hij zijn zal. Hij is en blijft tot in eeuwigheid dezelfde. Hij is onmeetelijk onbegrensd, zo min door plaats als tijd bepaald. Aan zijne duuring zijn geene perken, en ook kan niemand de grenzen van zijne tegenwoordigheid aanwijzen. Aan alle de plaatzen van zijn rijk, bij alle de fchepzelen die Hij gemaakt heeft, is Hij op eene onbegrijpelijke wijze tegenwoordig. Hij is een God van nabij en van verre. Hij vervult den Hemel en de Aarde.

Zijn wezen is geheel onftoffelijk en geestelijk. Niets ligchaamelijks, geene uitbreiding wordt aan Hem gevonden. Hij is de onzienlijke, de onvergelijkelijke, de Vader der Geesten, een oneindige Geest, die, zonder in eenigen tijd, of ruimte te zijn, alom beftaat, en alom werkt.

Zijns verftands is geen getal noch doorgronding, Hij is de God der weetenfchappen. Alle dingen zijn voor Hem naakt en openbaar. Van eeuwigheid tot eeuwigheid kent Hij volmaakt alles, wat geweest is, wat nu is, wat zijn zal na dezen. Hij kent volmaakt de duizenden millioenen fchepfelen, alle de bewegingen van millioenen ligchaamen, alle de gedachten van millioenen Geesten. Hij kent al het mogelijke volmaakt, alle mogelijke ordeningen en zamenftellingen van mogelijke dingen, Hij kent alle ftarren bij naame. Hij telt alle de hairen des hoofds. Hij is de alleen wijze God, die de Hemelen en

de

de Aarde met verſtand heeft bereid. De beste eindens bedoelt Hij ſteeds, en tot derzelver verkrijging verkiest Hij altoos de beste middelen. Hij beraamde een weg der verlosſing, waar door het gezag zijner Wet en Rechtvaardigheid volmaakt wierdt beveiligd, en tevens genade aan ſchuldigen bewezen. ô Diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennisſe Gods; hoe ondoorzoekelijk zijn zijne oordeelen, en onnaſpeurlijk zijne wegen!

Zijn Magt ſtrekt zig uit tot al het mogelijke. Niets is te wonderlijk voor zijn vermogen. Alles wat Hij wil, doet Hij. Hij ſpreekt en het is er. Hij gebiedt en het ſtaat er.

Geregtigheid en gerichte zijn de grondſlagen van zijn throon. Hij heeft de billijkheid lief. Een ieder vergeldt Hij naar zijne werken. Den ſchuldigen houdt Hij niet onſchuldig. Hij bevestigt het gezag zijner wetten, in die onuitſpreekelijke maate, dat Hij zijn eenigen Zoon als een offer der Geregtigheid overgaf, tot eene verzoening door het geloof in zijn bloed.

Hij is te rein van oogen dan dat Hij het kwaade zou aanſchouwen. Hij bemint volmaakt zig zelven, en heeft een afkeer van alles wat tegen zijne deugden ſtrijdt. God is een licht en geene duisternis is in Hem. Hij kan alleen met den mensch door Jeſus bloed en Geest gereinigd eene gunſtige gemeenſchap oeffenen.

Hij is aan allen goed en zijne barmhartigheden zijn over alle zijne werken. Aan alle zijne ſchepzelen ſchenkt Hij zo veele volmaaktheden als met zijne eer en met hunne vatbaarheid overeenkomt. Genadig en langmoedig is de Heer, en oneindig groot van Goedertierenheid. Hier in is vooral Gods onbegrensde liefde openbaar, dat Hij zijn Zoon heeft overgegeven, overgege-

gegeven tot de diepfte vernedering, en het ijsfelijk lijden en dood, overgegeven voor onwaardige fchuldige zondaars, zijne vijanden, om dezelven van den grootften dood te verlosfen, en tot een eeuwig leven te brengen. Zijne kinderen heeft Hij lief met eene vrijwillige onveranderlijke onbegrijpelijke liefde door Christus Jefus, met eene liefde die de genegenheid van een vader tot zijn kroost, die de tederheid van eene moeder voor haaren zuigeling oneindig verre te boven gaat.

Bij Hem is geene verandering of fchaduwe van omkeering. Hij is waarachtig en getrouw. Alles wat Hij doet, koomt overeen met zijne volmaaktheden, en met zijne beloften. Nimmer faalt zijn woord, nimmer wordt zijne trouw verbrooken.

Bij Hem is de fontein des levens, in zijn licht zien wij het licht. Hij is volmaakt gelukzalig in zig zelven van eeuwigheid tot eeuwigheid. En Hij is de bron van alle blijdfchap en zaligheid, de Zon en het leven van alle, die voor zaligheid vatbaar zijn. Het is zijne vrienden goed nabij Hem te zijn. Verzadiging van vreugde is voor zijn aangezicht, lieffelijkheden in zijne regtehand eeuwiglijk en altoos. Hij heeft de aarde gegrond, de Hemelen zijn het werk zijner handen. Hij voert een onbepaald bewind over alles wat is, en beftaat. Alles moet met of tegen wil zijn welbehaagen volbrengen. Onze God is in den Hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. Met het heir des Hemels, en met de inwoonders der aarde doet Hij naar zijnen wil, en er is niemand die zijn hand affaan of tot Hem zeggen kan wat doet gij?

Bij God is eene vreesfelijke Majefteit. Oneindig groot is zijne uitnemendheid boven alle fchepzelen, die bij Hem zijn als een druppel aan den emmer, en een ftofken aan de weegfchaal, ja minder dan niets en ijdelheid.

heid. De oneindige waardigheid en verhevenheid van Gods Natuur gaat alle begrip oneindig te boven. De minfte afwijking van het bevel van dezen Hoogen en Verhevenen, maakte noodzaakelijk de diepe vernedering, het lijden en den dood, van God geopenbaard in het vleesch.

Zo beftaat God met alle mogelijke volmaaktheden zonder eenige zamenftelling, van eeuwigheid tot eeuwigheid. Welke volkomenheid kan er worde uitgedacht, die niet in Hem wordt gevonden? Een ieder van zijne deugden is oneindig zonder paalen. Hij werkt zonder moeite! zonder vervolg van tijd. Zonder teleurftelling, zonder werktuigen, tot in eeuwigheid; doende alles in Hem leven, bewegen en zijn, en ftrekken tot het groot oogmerk, het geen Hij zig voorftelde, namelijk zijne Eer, de hoogstmogelijke luisterrijke openbaaring van alle zijne volmaaktheden.

„ Niemand is Hem gelijk. Hij is groot, groot is zijn
„ naam in mogendheid. De Heere God is de waarheid.
„ Hij is de leevendige God en een eeuwig Koning, van
„ zijne verbolgenheid beeft de aarde, en wie kan zijne
„ gramfchap dragen? Die de aarde gemaakt heeft door
„ zijn kracht, die de waereld bereid heeft door zijne
„ wijsheid, en den Hemel uitgebreid door zijn verftand.
„ Als Hij zijne ftemme geeft, zo is een gedruis van
„ wateren in den Hemel. Hij doet de dampen opklim-
„ men van het einde der aarde — Hij maakt de blikfe-
„ men met den regen, en doet den wind voortkoomen
„ uit zijne fchatkameren. Alle afgoden zijn leugen en
„ ijdelheid, maar Jacobs deel is niet gelijk die, want Hij
„ is de formeerder van alles, en Israël is de roede zijner
„ erfenis. Heere der heirfchaaren is zijne naam (*).

„ Hij

(*a*) *Jer.* 10: 6, — 16.

„ Hij is de Koning der eeuwen, de onverderfelijke,
„ de onzienlijke, de alleen wijze God, de zalige alleen
„ magtige Heer, de Koning der Koningen en de Heer
„ der Heeren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een
„ ontoegangelijk licht bewoont, den welken geen mensch
„ gezien heeft of zien kan. Hem zij de Eer en eeuwige
„ kracht. Amen (*a*).

Onbegrijpelijk groot is God, in die ondoorgrondelijke verborgenheid van Gods Natuur, waar door een en het zelfde Godlijk Wezen aan drie Persoonen is medegedeeld. Drie zijn er die getuigen in den Hemel, de Vader, het Woord, en de Heilige Geest en deze drie zijn een. Alle Godlijke volmaaktheden koomen aan ieder dezer persoonen toe. Zij zijn in natuur en waardigheid dezelfde, maar vooral door eeuwige ondoorgrondelijke werkingen en betrekkingen onderscheiden. De Zoon is gegenereerd van den Vader. De Geest gaat uit van den Vader en den Zoon. ô Diepte van onpeilbaare Godsgeheimen! — en even hier in is de grondslag onzer behoudenis. De Drieëenheid maakt onze zaligheid mogelijk, die anders nimmer met Gods eer zou over een koomen. God is groot in deze eeuwige wonderen.

II. God is groot en wij begrijpen het niet. Neen voorzeker. Wij begrijpen het niet. Wij weeten zeer weinig van Gods wonderen, en helaas! ook dat weinige, dat begrijpen wij niet.

„ Den Almagtigen kunnen wij niet uitvinden. Hij is
„ groot van kracht. (*b*) De kennis van zijne Grootheid
„ is ons te hoog en te wonderlijk wij kunnen daar niet
„ bij."

De regt geschapen mensch kende iets van Gods werken.

(*a*) 1 *Tim.* 1: 17. *en* 6: 15, 16. (*b*) *Job* 37: 23.

ken. Hij beſchouwde in zig zelven, in de aarde en haare volheid, in de Hemelen Gods Grootheid. Hij kende God met een verlicht verſtand. Hij ondervondt Gods gunſtige tegenwoordigheid, en ook daar door leerde hij Gods grootheid kennen. Maar zijne kennis van Gods grootheid was bepaald, en zo min als een der Engelen kon Hij, een eenige van Gods deugden doorgronden. Hij kende Gods deugden niet, zo als die in den weg der verlosſing geopenbaard zijn, en even daar door begreep hij zelfs veel minder van Gods Grootheid, dan wij, die door Jeſus bloed gekogt, en door zijn Geest verlicht zijn, om Gods Heerlijkheid in Christus te aanſchouwen.

De gevallen mensch ziet en begrijpt veel minder van Gods grootheid, dan de mensch in den ſtaat der regtheid. Zijn verſtand is verduisterd en verblind. Geen enkele ſtraal van Gods Heerlijkheid dringt in het zelve. Geen het minſte begrip en geen het minſte gevoel van van Gods waare Grootheid en Heerlijkheid kan er bij den mensch plaats hebben, zo lang hij nog verkeert in dien rampzaligen ſtaat van blindheid en boosheid, waar in hij ter waereld is gekomen. Hoe uitgebreid zijne kennis van Gods natuur, werken, en wegen zijn moge, zijne oogen zijn niet verlicht om Gods Heerlijkheid te aanſchouwen, noch zijn hart geopend om Gods Grootheid te gevoelen en te bewonderen. In onzen tijd is de kennis van God merkelijk uitgebreid. Veele van Gods werken in voorige Jaaren verborgen, zijn nu ontdekt. Wij kunnen Gods wonderlijke wegen in bijna 60 Eeuwen, met alle volken en geſlachten beſchouwen, doch het eindig verſtand kan niet alleen het oneindige niet peilen, het is niet alleen zeker, dat, hoe meer wij van Gods werken en wegen leeren kennen, wij dies te meer zullen erkennen, dat God onbegrijpelijk en ondoorgronde-

delijk is, maar geen de minſte regte kennis, begrip, en gevoel van Gods Grootheid kan bij de menſchen plaats hebben, zoo lang zij niet door den Geest van Christus geroepen zijn uit de duiſternis tot zijn wonderbaar licht; hoe uitgebreid de uitwendige kennis ook zij, op zijn hoogst zal daar uit eene natuurlijke beweeging der hartstogten volgen, maar zij blijven ſteeds het regte begrip en gevoel van Gods Grootheid misſen.

Beter wordt Gods Grootheid gekend en gevoeld door den mensch, die door Jeſus blöed gekogt, en door zijn Geest opgewekt is tot een nieuw leven. Zij, die wederom gebooren en door het geloof met Jeſus vereenigd zijn, hoe eenvoudig, onkundig en ontbloot ook van de wijsheid dezer waereld, kennen en begrijpen veel meer van Gods ondoorgrondelijke Grootheid, dan de wijsſte en verſtandigſte der genen, die het onderwijs van Gods Geest misſen. Zij zien op eene geheel andere wijze dan de waereld, Gods Grootheid in de werken der Natuur, zij zien vooral Gods oneindige Heerlijkheid in Christus Jeſus. Wanneer zij door oplettendheid en naarſtigheid eene uitgebreide kennis van Gods werken en van zijne wegen met de waereld, en met zijn volk, verkregen hebben, en bekwaam gemaakt worden, om met een verlicht verſtand onder de werking van Gods Geest deze wonderen te beſchouwen, dan vinden zij in de daad aanhoudend de ruimſte ſtof tot aanbidding en bewondering. Echter, hoe zeer ook de geloovigen de ruimſte maate van genade bezitten, tevens met alle die kundigheden, die eene langduurige ervaaring en een vlijtig onderzoek van Gods werken en wegen kan opleveren, zij kennen ten deele en zij propheteeren ten deele. Hunne kennis van Gods wonderen is zeer gering, en hun begrip van dezelve zeer bepaald. Hoe weinig weeten wij, hoe ver

ook gevorderd, van de ontelbaare deelen van het groot geheelâl? Hoe weinig weeten wij van het zonneſtelzel, waar toe onze aarde behoort, ja, hoe weinig weeten wij van de aarde zelve, waarop wij woonen. Er zijn veelligt duizenden ſoorten van ſchepzelen op aarde, die nog nimmer door een mensch zijn waargenomen. Wij kennen weinige van Gods werken, en die weinige, die ons bekend zijn, begrijpen wij niet. Wij hebben geen regt begrip noch van ons ligchaam, noch van onze ziele, noch van de vereeniging, die er tusſchen beide plaats heeft. Ieder dier, ieder vlieg, ieder plant is voor ons een onbegrijpelijk wonder. De wijze waar op, menſchen en dieren worden bewaard en voortgeplant, gaat verre ons begrip te boven. Van Gods wegen met het menſchelijk geſlacht weeten wij maar eenige hoofdzaaken. Gods beſtuur omtrent millioenen, die geleefd hebben en nog leeven, is ons onbekend. En hoe veele zaaken koomen ons niet voor in dat weinige, dat wij van Gods voorzienigheid kennen, die ons dringen om te betuigen, God is Groot en wij begrijpen het niet. Hoe weinig kennen wij van den weg der verlosſing door Christus Jeſus. Hoe weinig begrijpen wij die oneindige regtvaardigheid, gadelooze wijsheid, onbegrensde liefde, en ontferming, welke daarin doorſtraalen.

Hoe ſlaauw zijn onze begrippen van die liefde des Vaders en des Zoons, die de kennis te boven gaat. Hoe weinig begrijpen wij van de gevolgen dezer voldoening, van de werkingen des Geestes in de harten van zondaaren, en de wonderlijke wegen langs welke de Goede Herder zijne ſchaapen leidt. Hoe ver gaat niet de ſtaat der afgeſcheidene zielen, de opſtanding der dooden, het algemeen gerichte ten laatſten dage, de eeuwigheid, onze bevatting te boven. En begrijpen wij zo weinig van

van Gods werken en wegen, is het dan wel wonder, dat wij nog veel minder van God zelven begrijpen? Het bestaan van drie Persoonen in een en het zelfde Goddelijk Wezen, overtreft zeer verre onze verhevenste begrippen. Ieder van Gods deugden is voor ons eene ondoorgrondelijke verborgenheid. Wij weeten, dat God eeuwig, alomtegenwoordig, almagtig, en alweetend is, maar als wij God ons als zodanig willen vertegenswoordigen en de eigenlijke gesteldheid dezer deugden nadenken, zo moeten wij met David uitroepen, de kennis daar van is ons te hoog en te wonderbaar, wij kunnen daar niet bij. Ons eindig verstand kan den oneindigen niet bevatten. Wij zullen meer, onuitspreekelijk meer van Gods Grootheid in de eeuwigheid leeren kennen. Maar nimmer zullen wij God kennen gelijk Hij zig zelven kent. Eeuwig blijft hij voor ons ondoorgrondelijk, onbegrijpelijk. Hoe meer wij in de gewesten des lichts van zijne heerlijkheid en grootheid leeren inzien, dies te meer zullen wij enkel aanbidding en verwondering betuigen: „ ziet God is groot en wij begrij„ pen het niet"; en met Zophar den Näämathiter (*a*) „ zult gij tot de volmaaktheid toe den Almagtigen vin„ den? zult gij de onderzoeking Godes vinden? Zij is „ als de hoogte der Hemelen, wat kunt gij doen, die„ per dan de Helle, wat kunt gij weeten, langer dan „ de Aarde is haare maate, en breeder, dan de Zee."

III. Deze waarheid, dat God Groot is, en dat wij het niet begrijpen, is van zeer veel belang, in meer dan een opzicht is zij onze oplettendheid waardig, met het hoogste recht zegt Elihu, *ziet, let er op*, God is groot en wij begrijpen het niet.

Gods

(*a*) *Job.* II: 7–9.

Gods onbegrijpelijke grootheid leert ons in de *eerſte* plaats de verborgenheden van den Godsdienst, die God in zijn woord heeft geopenbaard, als bij voorbeeld, de heilige Drieëenheid, de menschwording des Zoons, de werkingen van den Heiligen Geest enz. te gelooven, hoewel wij dezelve niet begrijpen. Is God onbegrijpelijk Groot, is het dan te verwonderen, dat er ondoorgrondelijke geheimen zijn in Gods natuur en daaden? Zijn er zo veele dingen in de ſchepzèlen, die wij niet begrijpen, waar in wij de wijze van Gods werking niet doorgronden, hoe zou het ons dan verwonderen, onbegrijpelijke dingen aan te treffen in een onbegrijpelijk God? In de daad, indien wij eenige betamelijke denkbeelden hebben van Gods onbegrijpelijke Grootheid, en van ons bepaald en verdorven verſtand — zo zou het ons veeleer vreemd voorkomen, geene ondoorgrondelijke verborgenheden, in den geopenbaarden Godsdienst te vinden. En zo lang wij zelfs de minſte van Gods werken en ons zelven niet begrijpen, zo behooren wij nimmer lust te hebben, om ons begrip tot een regel van ons geloof te ſtellen.

Gods onbegrijpelijke grootheid, moet ons *ten anderen* leeren, alle Gods geboden, alle onze pligten goed te keuren, alle Gods bevelen, hoe zeer wij ook misſchien het oogmerk en de nuttigheid daar van niet begrijpen, gereedlijk te gehoorzamen. Zo deed Abraham, toen God hem gelaste Izaak te offeren. God wil niet, dat wij redekavelen over zijne geboden, dat wij, onder voorwendzel van derzelver nuttigheid en billijkheid niet te begrijpen, in bedenking zouden ſtaan om dezelve al of niet te gehoorzamen. Het is genoeg dat God ons iets gebiedt, komt het ons vreemd voor, laaten wij bedenken, dat God Groot is en dat wij het niet begrijpen.

Ver-

Verder, Gods onbegrijpelijke grootheid moet ons leeren, nimmer te morren, nimmer met God te twisten, ons van harte aan zijn beſtuur te onderwerpen, alle Gods wegen met ons en met anderen goed te keuren, hoewel Gods wegen ons vreemd en ongewoon voorkoomen en wij niet kunnen begrijpen, waarom God op die wijze met ons of met anderen handelt. Tot dat einde wil Elihu, dat zijn vriend Job, op Gods onbegrijpelijke Grootheid acht geeve, welke zwarigheden en donkerheden, zig ook in Gods regeering, en in zijn weg met ons mogen voordoen, het zij ons genoeg, God is Groot en wij begrijpen het niet.

Ten vierden. Gods onbegrijpelijke grootheid moest ons een levendig inzien ſchenken in onze onuitſpreekelijke verpligting, om dien God te aanbidden en te gehoorzaamen, in het ijsſelijke, het ſtrafwaardige van ieder zonde tegen zulk een groot God, in de noodzaakelijkheid en gepastheid van den weg der verlosſing door Christus Jeſus, en ons dus opleiden om een geloovig gebruik te maaken van het bloed en den Geest van Jeſus, om vergeving der zonden en heiligheid te ontfangen.

Eindelijk, Gods onbegrijpelijke Grootheid, vergeleken met onze geringheid en onwaardigheid, moest ons ſteeds met den grootſten eerbied, met den diepſten ootmoed aan God doen denken, van God doen ſpreeken, en met eene heilige bekommering voor Hem doen leeven. Hier door gedrongen, zei Abraham „ ziet ik heb mij onderwonden tot God te ſpreeken, hoewel ik ſtof en asſche ben;" en toen God zijne Grootheid aan Job ontdekte, moest deze uitroepen „ met het gehoor der ooren heb ik u gehoord, maar nu ziet u mijn oog, daarom verfoeie ik mij, en ik heb berouw in ſtof en asſche." (*a*)

Dit

(*a*) *Gen.* 18: 27. *Job* 42: 4, 6.

Dit wilde ik u thans voorſtellen mijne waarde vrienden. „ Och of het een diepen indruk op uwe ziele mogt maaken.

Het behoorde onze voornaamſte bezigheid, onze blijdſchap te zijn, om Gods onbegrijpelijke Grootheid te leeren kennen, om Hem in zijne oneindige deugden ons ſteeds te vertegenwoordigen. Bij het oordeelen over de verborgenheden der Godheid moest het bij ons de vraag zijn, niet wat wij kunnen begrijpen, maar wat God geopenbaard heeft. Nimmer moesten wij daarom eene uitzondering op Gods geboden maaken, of twijffelen aan zijne voorzienigheid. Gods Grootheid behoorde ons leevendige begrippen van onze pligten te geeven, van onze afwijking, van ons gevaar, hulpeloosheid, van de noodzaakelijkheid en dierbaarheid van Jeſus. Zo dat wij Hem hartelijk aannamen, en voorts door Hem met den diepſten eerbied en ootmoed voor God leefden. Is het zo met u geſteld, is het uw lust aan Gods Grootheid te denken, vervult u dezelve met aanbidding, en verwondering, leidt ze u op tot Jeſus, dringt ze u om boven alles zijne ongunst te vreezen, zijne gunst te zoeken, en daartoe tot Jeſus te vlugten, is ze voor u eene voldoenende oplosſing van alle zwaarigheden, een geduurige prikkel tot eerbied, verootmoediging en eene heilige vrees?

Helaas! niet weinige worden hier door hun geweeten, ja zelfs door hun gedrag veroordeeld.

Zijn er onder u die min gunſtig van de Openbaaring denken, ook vooral om de Verborgenheden, ſchaamt u, mijne waarde vrienden, over uwe dwaasheid. Begrijpt gij Gods ſchepzelen, en wilt gij den Schepper begrijpen. Begrijpt gij uwe eigen ziel, uw ligchaam, de veréëniging tusſchen beide? Is het dan niet onredelijk in de Natuur van den oneindigen God, geene ondoorgrondelijke gehei-

heimen te willen erkennen? Zo gij niets wilt gelooven dan het geen gij begrijpt, zo moet gij aan uw eigen beſtaan twijffelen, want gij begrijpt u zelven niet. Ieder van Gods werken is voor u eene verborgenheid, gij zijt omringd van onbegrijpelijke wonderen; hoe durft gij dan de Goddelijke Openbaaring verwerpen, onder voorwendzel dat er veele onbegrijpelijke dingen in voorkoomen? Wat zoudt gij denken van een onkundigen, aan wien gij de werkingen van de Magnetiſche en Electriſche ſtof verhaaldet, die regt meende te hebben om u een leugenaar te noemen, u te verachten en te beſpotten, om dat hij onmogelijk kan begrijpen het geen gij getuigt. Helaas! wij kortzichtige ſchepzelen, willen wij de dieptens van den oneindigen peilen, willen wij God naar ons zelven afmeeten en Hem beoordeelen naar onze bekrompene begrippen? Leert u de Rede zelve niet dat God een eeuwige alomtegenwoordige almagtige Geest is? Maar eijlieve! kunt gij u een begrip maaken van de eeuwigheid, van almagt, van een oneindigen Geest. Gij gelooft echter deze waarheden, hoe onbegrijpelijk ook. En echter zo onbeſtaanbaar zijt gij met u zelven, gij verwerpt de Openbaaring onder voorwendzel dat er veele onbegrijpelijke dingen en verhaalen in voorkoomen. Welaan, begrijpt God, zo als gij Hem door de Rede leert kennen, en weigert dan te gelooven in den onbegrijpelijken God van de Openbaaring. Begrijpt het ganſche ontwerp der waereld, het verband
looven in den onbegrijpelijken God van de Openbaaring. Begrijpt het ganſche ontwerp der waereld, het verband
van alle ſchepzelen, en beriſpt dan de wegen Gods, die ons in den Bijbel worden geopenbaard. Helaas! ziet toe wat gij denkt, en wat gij doet. God laat zig niet beſpotten; wie heeft zig ooit tegen Hem verhard en vrede

 ge-

gehad? De dood nadert, de eeuwigheid is nabij. God zal u gewis ontmoeten. Och of het zijn mogt in genade! Ach of die Jesus, dien gij vervolgt en veracht, welhaast uwe toevlugt, ja uwe roem zijn mogt!

En hoe veele zijn er niet onder u, die geen het minste gevoel hebben van Gods Grootheid, geen lust om dezelve te leeren kennen. Gij hebt op zijn hoogst eenige uitwendige kennis van Gods heerlijkheid, maar uw verstand is niet verlicht, uw hart niet geopend om dezelve regt in te zien en te bewonderen. Immers gij zijt en blijft zorgeloos omtrent uwe zonden, gij ziet uw gevaar niet, gij zijt niet rusteloos om Jesus te zoeken, gij kent de waarde niet van zijn bloed en geest, geen eerbied, geen ootmoed heeft er bij u plaats, noch heilige vrees, gij maakt uitzondering op Gods bevelen, gij twist tegen zijne voorzienigheid; de weereld is uw hoogste goed, uwe uuren worden in aardsche bezigheden en uitspanningen doorgebragt, gij volgt uw eigen lust en de zondelijke gewoonte der menschen. Gij durft misschien niet eens al te Godsdienstig schijnen, uit vrees van voor een dweeper of geveinsde te worden gehouden; of zijt gij al zeer Godsdienstig uitwendig, komt dat wel voort uit een leevendig inzien van Gods ondoorgrondelijke Grootheid, uit liefde tot God door Christus? of veeleer uit eigenbelang, uit vrees voor de Hel, om uwe Conscientie te stillen? Vleit u niet op grond van eenige hartstogtelijke bewegingen, zij zullen uwe verantwoording verzwaaren, zo het daar bij blijft. Wij moeten wederomgebooren, en waarlijk op eene onbegrijpelijke wijze door den Geest met Jesus vereenigd worden.

Groot is uw gevaar. God is oneindig in Hoogheid. Zo zalig zijne gunst is, zo verschrikkelijk is zijne ongunst.

Je-

Jesus alleen kan u helpen. Zijn bloed moet uwe schuld, zijn Geest uw ongevoelig hart wegneemen. Vlugt tot Hem met een verbrijzeld hart, schaamt u over uwe ondankbaarheid, leert uwe zonden kennen; let dagelijks ernstig op de blijken van Gods oneindige Grootheid, in Hemel en op Aarde: bidt vuurig om verlichte oogen des verstands. Geene menschelijke wijsheid of kracht kan u God regt leeren kennen. Hij, die in den beginne zeide, „ daar zij licht", en daar was licht, moet in uwe harten schijnen, en daar voortbrengen verlichting der kennis zijner heerlijkheid in het aangezicht van Jesus Christus. Gebruikt dan naarstig de instellingen van den Godsdienst, als middelen door God verordend, maar bedenkt tevens, dat eene Goddelijke kracht, van alle middelen onderscheiden, uw verstand moet verlichten en uw hart openen.

En gij vrienden van Jesus, Gij waart eertijds duisternis, maar nu zijt Gij licht in den Heere. De oneindige Heerlijkheid, de onbegrijpelijke Grootheid van God in Christus Jesus is door den Geest aan uwe zielen geopenbaard. Gij hebt een weinig van God leeren kennen — maar dit weinige is voor u van eene onberekenbaare waarde. Het is een eersteling en onderpand van eene meer uitgebreide en meer volkoomene kennis, waar mede gij na dit leven zult worden begunstigd. Uw pad zal zijn als een schijnend licht, voortgaande en lichtende tot den vollen dag toe.

Voorts bepeinst veel Gods onbegrijpelijke grootheid, vooral, zo als die zich openbaart in Christus Jesus. Laat het uwe dagelijksche bezigheid zijn, om de deugden van God biddende en dankende te bewonderen. Zijt klein en gering in uwe eigene oogen. Hoe weinig kent gij

van

van God en hoe gebrekkig is niet uwe geringe kennis! Beoordeelt met eerbied en bedachtzaamheid alle de wegen van dien God, waar van de kennis u te hoog is en te wonderbaar. Berust blindelings met kinderlijke eenvoudigheid in zijn beſtier, en vraagt Hem geen rekenſchap van zijne daaden.

Eindelijk verblijdt u in den Heere. Deze God is uw Vader in Christus Jeſus tot in eeuwigheid.

A M E N.



VI.

LEERREDE

OVER DE

VOLEINDING DER WAERELD.

NAAR 2 PETRI III: VS. 10—13.

Wanneer wij overweegen de algemeene verwaarloozing en verfmaading van Gods heilige wetten, die er onder de menfchen plaats heeft, en de ontelbare zegeningen die, dag aan dag, door de voorzienigheid, ook aan de grootfte overtreeders gefchonken worden, zo hebben wij in de daad alle reden om verbaasd te ftaan, over Gods oneindige Langmoedigheid. Hij geeft het leven, den adem' fpijze en drank, gezondheid en vrede aan den zodanigen, die alle hunne voorregten misbruiken, om Hem te beleedigen. Hij biedt vergiffenis en zaligheid aan, aan dezulken, die onophoudelijk het bloed des N. Testaments onrein achten, en den Heiligen Geest fmaadheid aandoen. In een oogenblik zou God alle zijne vijanden kunnen verbrijzelen, maar Hij verfchoont en fpaart, en wagt om genadig te zijn. Bij aldien zij echter, deeze rijkdommen van Gods ontferming en verdraagzaamheid tot den einde toe verfmaaden, dan zal de wraak niet achter blijven: niet alleen zullen zij bij den Dood, in Gods Gerichte worden geoordeeld, maar er zal ook eens een dag der regtmatige vergelding koo-

koomen, waar in God openlijk zijne bedreigingen vervullen, en de phioolen zijner grimmigheid over zijne haaters zal uitstorten. Over dit geducht tijdperk wenschte ik u thans eenig bijzonderheden meede te deelen.

Mogten wij alle met eene heilzaame ontroering getroffen en daar door gedrongen worden, om tot Jesus te vlugten, die ons alleen kan bevrijden van den toekomenden toorn!

T E X T.

2 *Petr.* III: *vs.* 10—13. *Maar de Dag des Heeren zal koomen, als een dief in den nacht, in welken de Hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan, ende de elementen branden zullen ende vergaan, ende de aarde, en de werken die daar in zijn, zullen verbranden. —— Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gij te zijn in heiligen wandel ende Godzaligheid: — Verwachtende ende haastende tot de toekomste van den dag Gods, in welken de Hemelen door vier ontsteken zijnde zullen vergaan, ende de elementen brandende zullen versmelten. — Maar wij verwachten, na zijne belofte nieuwe Hemelen ende een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.*

De Apostel Petrus herinnert in het begin van dit hoofdstuk, de verstrooide Jooden, dat hij hen vooral daarom dezen tweeden brief toezendt, om hun de leere der Propheeten en Apostelen indachtig te maaken, en aan dezelve te doen vast houden vs. 1, 2. Hij waarschuwt hen hierop tegen de spotters, hoedaanige er toen al waren, en die in de laatste dagen zouden vermenig-

vul-

vuldigen, welke de toekomst van Jefus ten oordeel, en de voleinding der waereld ontkenden, om dat dezelve zo lang zal worden uitgefteld vs. 3, 4. — ter wederlegging van deze brengt hij bij, de voormaalige verdelging der waereld door den zondvloed, waarop gewis aan het einde der Eeuwen eene verfchriklijke verwoesting der tegenwoordige waereld, door vuur, zal volgen; terwijl de veelheid der jaaren, waar in dit geducht oordeel wordt uitgefteld, geene tegenbedenking aan hem kan opleveren, die bedenkt, dat bij God geen vervolg van tijd plaats heeft, en dat God om zijn oogmerk te bereiken, gewis zo lang de eindelijke verdelging der waereld moet vertraagen, tot dat alle uitverkoorenen, in het Rijk van Jefus zijn overgebragt vs. 5—9. — niettegenftaande dit uitftel, zal echter zeeker en onverwacht, de Dag des gerichtes koomen, waarin de Hemel en Aarde, op eene vreeslijke wijze zullen vergaan; en waarom de Geloovigen hunne harten van alle vergangelijke dingen aftrekkende, met verdubbelden ernst zich op hunnen pligt ter heiligmaaking moeten toeleggen, te meer, daar zij door Gods gunst eene vernieuwde Waereld mogen verwachten, waar in zij volkoomen voor God zullen leeven. vs. 10—13. —— Eindelijk wordt deze vermaaning tot waakzaamheid en Godzaligheid nader op deze gronden aangedrongen, met het gezag van Paulus bekrachtigd, en met eene hartelijke waarfchuwing, tegen de gemelde fpotters en hunne leer befloten vs. 14—18. —

Dat in de woorden van onzen text niet op eene verbloemde wijze gefproken wordt, van de verwoesting des Joodfchen Lands, door de Romeinen, noch van eenige andere gebeurtenis tot een bijzonder deel der Aarde betreklijk, maar van Jefus laatfte toekomst, en de voleinding der eeuwen, is naar onze meening volkomen

zee-

zeeker. Wanneer wij behoorlijk letten op den zaamenhang dezer woorden, op de krachtige fpreekwijzen, die hier voorkomen, op de tegenftelling tusfchen de verdelging der waereld door den zondvloed, en de verbranding, waar van hier gefprooken wordt, en op het ganfche redebeleid en oogmerk des Apostels in dit hoofdftuk, zullen wij daar van ten vollen overtuigd zijn.

Wij moeten dan, volgens onzen text, met uwe aandacht fpreeken, over de voleinding der Waereld, in den dag van Jefus toekomst, door den Apostel Petrus op de krachtigfte wijze voorgefteld, zo ter overtuiging der bovengemelde fpotters, als wel voornamelijk ter bevestiging der Geloovigen, en ter hunner opwekking om overvloedig te zijn, in alle Christelijke deugden. Hartelijk wenfche ik, dat eene leevendige voorftelling van deze ontzachelijke gebeurtenis u allen moge vervullen met eene heilzaame ontroering en ernftige bekommering, om gevonden te worden in Christus Jefus, en te behooren tot het getal van zijne vrienden, die barmhartigheid zullen vinden in dien dag: bedenkt ernftig dat deeze dag nadert, en gewisfelijk zal aankomen: overweegt wat dan uw lot zijn zal: zoekt nu nog een fchuilplaats in het bloed van Jefus „ God die goed is, opene ons verftand, „ en onze harten, op dat wij nu nog den Zoon mogen „ kusfen, eer wij op den weg vergaan!" Amen.

In de nadere behandeling dezer gewigtige ftof, zullen wij eerst onze aandacht vestigen, op de vreeslijke verbranding der waereld, bij de verfchijning van Jefus ten oordeel. vs. 10 — daarna willen wij overweegen de ernftige vermaaning en opwekking tot Godzaligheid die de Apostel daar uit afleidt en de geloovigen voorftelt; om eindelijk te zien, hoe hij deze vermaaning verfterkt en aandringt, door hun te bepalen bij de heuchelijke ver-

verwachting van eene vernieuwde en onbefmette waereld, waarin zij eeuwig zullen leeven.

I. Over de vreeslijke verbranding der waereld in den dag van Jefus toekomst, wordt vs. 10 gefproken. Laat ons eerst letten op de gewisfe, doch onverwagte koomst van den dag des Heeren, en dan op de ontzagchelijke vernieling van de Hemelen, en de Aarde, die dan zal plaats hebben.

1. Door *den dag des Heeren* verftaan wij hier den dag, waar op Jefus als de Richter van Hemel en Aarde ten oordeel zal verfchijnen. Zoodaanige tijdperken, waar in God, op eene bijzondere wijze, zijne Majefteit en gezag openbaart, en zijne wraak in geduchte oordeelen uitoeffent, worden meermaalen in Gods woord *de dag des Heeren* genoemd: zo noemt Propheet Jefaia den tijd, waar in God op eene verfchrikkelijke wijze, het oude Babel zou verdelgen, den dag des Heeren (*a*); zo wordt het tijdftip, waarin Jerufalem, en het Joodfche Land, naar Gods regtvaardig oordeel, aan eene volkomene en onbefchrijflijke verwoesting, door de wapenen der Romeinen, en andere plagen zou worden overgegeven, de dag, de groote en vreeslijke dag des Heeren genoemd (*b*). Met regt en in den volften nadruk, mag dan die dag dezen naam draagen, waar in Gods Majefteit op de luisterrijkfte wijze geopenbaard, waarin het algemeen oordeel gehouden, en de allergeduchtfte wraak over alle Gods vijanden zal uitgeoeffend worden. Dit tijdftip wordt voorgefteld onder den naam van den dag onzes Heeren Jefus Christus (*c*). Deze dag zal de eeuwen der waereld befluiten, en de laatfte der dagen zijn. Daar in zal Jefus koo-

(*a*) *Jez.* 13: 9. (*b*) *Joel* 2: 31. *en Mal.* 4: 5.
(*c*) 1 *Cor.* 1: 8. *en* 2 *Cor.* 1: 14. *Philipp.* 1: 6. *en* 1 *Thesf.* 5: 2.

koomen, als de verheerlijkte Middelaar, met de hemelſche Heirſchaaren op de wolken des Hemels. De ſtem des Archangels, en de bazuine Gods zal worden gehoord. De dooden zullen opſtaan uit de graven; de leevendige vroomen worden veranderd. De Hemel en de Aarde zal vergaan. Alle volkeren, en geſlachten zullen voor den Richterſtoel van Jeſus verſchijnen: zijne vijanden zullen geworpen worden, in het onuitbluſſchelijk vuur. Zijne vrienden zullen eeuwig met Hem worden verheerlijkt, en in eene vernieuwde Waereld, volmaakt heilig, en zalig voor altoos met Hem leeven.

Deze dag nu zal koomen als een dief in den nacht.

Deze dag zal gewisſelijk *koomen.* De reden zelve vordert zulk een tijdperk, waar in Gods Majeſteit en Regtvaardigheid heerlijk geopenbaard, de wijsheid van Gods Regeering openlijk ontvouwd, en de geduchtſte wraak van zijne vijanden genomen worde. De gewijde ſchriften leeren ons overvloedig dat er een dag zal koomen, waarin God den Aardbodem regtvaardiglijk zal oordelen, door een Man dien Hij daar toe geordineerd heeft; dat wij allen geopenbaard zullen worden voor den Richterſtoel van Christus; dat Hij zal koomen op de wolken des Hemels, om aller lot te beſlisſen; en dat in dien dag alle dooden zullen worden opgewekt, om eeuwig gelukkig, of eeuwig ongelukkig te zijn (*a*). Laat dan de ſpotters Gods langmoedigheid verachten, en roekeloos de toekoomst van dezen dag ontkennen, dezelve zal gewisſelijk koomen: eindelijk zal Gods langmoedigheid ophouden, en zijne lang getergde wraak uitbarſten.

Eindelijk, zal de dag des Heeren koomen als een Dief in

(*a*) *Hand.* 17: 31. *Rom.* 14: 10. *Matth.* 25: 31—46. *Joh.* 5: 28, 29. *en* 2 *Tim* 4: 1. *Joh.* 11: 24. 1 *Theſſ.* 4: 15, 17.

in den nacht. Onder deze spreekwijze, wordt de onverwachte toekoomst van dezen dag meermalen voorgesteld, 1 Thesf. 5: 2. „ want gij weet zelven zeer wel, dat de „ dag des Heeren alzo zal koomen, gelijk een dief in „ den nacht". Ziet, zegt Jesus Openb. 16: 15. ik koome als een dief (*a*). Een dief koomt op het onverwachtst, en neemt vooral zodaanige plaatzen en gelegenheden waar, daar hij weet dat de meeste zorgeloosheid plaats heeft, en men het minst tegen zijne koomst waakt. Wanneer dan de dag des Heeren gezegd wordt, als een dief in den nacht te koomen, wordt daar door aangeduid, *voor eerst*, dat niemand weet wanneer deze dag zijn zal „ want van dien dag en uure weet niemand, „ ook niet de Engelen die in den Hemel zijn, dan mijn „ Vader alleen, (*b*) waakt dan, want gij weet niet in „ welke uur uw Heer koomen zal (*c*)". *En ten anderen*, dat er bij de koomst van den dag des Heeren, eene bijna algemeene zorgeloosheid op Aarde zal plaats hebben, zo dat het grootste gedeelte der Menschen, op het onverwagtst, door dezen dag, als door een dief zal worden verrascht en overrompeld. Gelijk het was in de dagen van Noach, en in de dagen van Loth, zo zal het zijn, in den dag op welken de Zoon des Menschen zal geopenbaard worden. De Menschen zullen eeten, drinken, koopen, verkoopen, planten, bouwen, ten huwelijk neemen en ten huwelijk worden uitgegeven, zonder eenig bezef van het naderend gevaar (*d*). Het is waar, wij verwachten met regt den bloeijendsten staat der kerke, in

(*a*) *Zie ook Openb.* 3: 3. *en Matth.* 24: 43. *&c.*

(*b*) *Matth.* 24: 36. (*c*) *Vs.* 42.

(*d*) *Matth.* 24: 37, 39. *Luk.* 17: 26, 30. *vergeleeken met de uitdrukkelijke verklaaring van Paulus* 1 *Thesf.* 5: 3.

in het laatste der dagen: maar bij het eindigen van denzelven, zal de Satan de volken verleiden, en menigte als het zand der zee in de wapenen brengen tegen het overblijfzel der vroomen, (*a*) en deze zullen in de uiterste zorgeloosheid, en verharding door den geduchten Dag des Heeren worden overvallen.

2. Immers, bij het aanbreeken van dezen dag, zal de Heer de verschrikkelijkste wraak van zijne vijanden neemen. „ De Hemelen zullen met een gedruisch voorbij„ gaan enz.

De Hemelen zullen in dezen dag *met gedruisch voorbij gaan.* Het is onzeeker of wij hier door de Hemelen, alleen het luchtgewest, de Dampkring die de Aarde omringt, en misschien de ruimte onmiddelijk daar aan grenzende moeten verstaan, dan, of wij daar onder de zogenaamde starrenhemel moeten begrijpen. Het laatste komt ons hier het waarschijnelijkst voor: dat althans in dien dag dat gedeelte van den Hemel, het geen tot ons Zonnestelzel behoort, waar in de dwaalstarren, en staartstarren zijn, die met de Aarde om de Zon wentelen, eene verbazende verandering zal ondergaan. Deze Hemelen zullen met een gedruisch voorbij gaan! met een geweldig en schrikbaarend geraas, als van een hevig onweder, als van de golven der Zee door storm beroerd, zullen de Hemelen voorbijgaan, verdwijnen, wegvlieden, voor Hem die op den Throon zit: zij zullen, volgens het 12de vers, door vuur ontstoken worden en vergaan: terwijl zij brandende aan het oog eene ontzagchlijke vertooning zullen aanbieden, zullen zij tevens gelijk de uitbarsting van een allerverschrikkelijkst onweder door een donderend, en vreeslijk geluid, de beevende harten der god-

(*a*) *Openb.* 20: 7—9.

godloozen, op eene geweldige wijze beroeren, en van angst doen inkrimpen.

De elementen daar en boven *zullen branden en vergaan.* Het grondwoord door elementen vertaald geeft te kennen, zodanige ftoffen of beginzelen, waar uit iets met kunst in orde word zamengefteld. Zommigen verftaan door deeze elementen, de dwaal en ftaartftarren die tot ons zonneftelzel behooren, en even gelijk de Aarde zullen verbrand worden. Andere denken hier aan de hoofdftoffen, waar uit de aardfche lichaamen zijn zaamgefteld, en welker verbranding, en ontbinding zal ten gevolg hebben, het vergaan der Aarde, en van alle de werken die daar in zijn, waar van onmiddelijk hier op wordt gefproken. Wij durven, en kunnen dit gefchil niet beflisfen. Hoe het ook zij, zij zullen branden, en daar door vergaan! zij zullen na vs 12. brandende verfmelten, ontbonden worden, en een gansch andere gedaante aanneemen. Immers, dat er eenige ftof geheel zou worden vernietigd, en ophouden te beftaan kunnen wij niet denken.

Eindelijk, de Aarde en de werken, die daar in zijn, zullen verbranden. Niet alleen de Hemelen, maar ook de Aarde, zal aan het vuur worden overgegeven. De ganfche Aarde zal door de vlammen worden ontbonden, en eene zeer verbaazende verandering ondergaan. Alle werken der Natuur, of der kunst die op Aarde zijn, zullen dan worden vernield. Prachtigen Paleizen, kostbaare lusthoven, kunftige gedenkteekenen, in één woord alles wat de menfchelijke vlijt, en fchranderheid gefticht heeft, zal dan een voedzel der vlamme zijn. Alles wat God op Aarde heeft voortgebragt, Mineraalen, Planten, Boomen, alle leevendige redelooze fchepzelen, en misfchien, ook de dan levende godlooze Menfchen zul-

len door het vuur worden verteerd. Ik zeg misschien, ook de dan leevende godlooze Menschen! omtrent de Vroomen, die dan op Aarden zijn zullen, leezen wij 1 Cor. 15. en Thess. 5. dat zij niet zullen sterven, maar veranderd worden; omtrend de dan leevende godloozen, vinden wij daar niets aangeteekend. Er zijn echter naar onze meening eenige gegronde redenen, om te denken, dat zij alle in de ijsselijke verbranding, door de vlammen zullen omkoomen, om daar na te worden opgewekt, en ten oordeel geroepen. Petrus schijnt in dit hoofdstuk aanteduiden, dat gelijk de Menschen van de eerste waereld, ten tijde van Noach, door het water omkwamen; zo de godloozen van deze tweede waereld, aan het einde der dagen, door het vuur zullen verteerd worden. Hij zegt vs. 7, „ dat de Hemelen die nu zijn, „ en de Aarde ten vuure bewaard worden, tegen den „ dag des oordeels, en de verderving der godlooze Men„ schen". Johannes beschrijft ons het uiteinde der laatste godloozen, alzo „ en daar kwam vuur neder van God „ uit den Hemel, en heeft ze verslonden (*a*)."

In de openbaring van den Heere Jesus van den Hemel, zal God met vlammende vuure wraake doen, over hun die Hem niet kennen (*b*), „ de Heere zal met vuur „ koomen, en zijne wagenen als een wervelwind (*c*). „ Hij zal op de Godloozen regenen strikken, vuur, en „ zwavel." (*d*) Voor het overige, wij durven niets zeekers hier omtrent bepaalen. Hoewel deeze gissing ongegrond zij, dit is echter van elders zeeker, dat het lot der godloozen, in dien dag allerverschriklijkst zijn zal.

Zo-

(*a*) *Openb.* 20: 9. (*b*) 2 *Thess.* 1: 8.
(*c*) *Jes.* 66. 15. (*d*) *Psalm* 11: 6.

Zodanig eene algemeene ontflooping der waereld zal er dan in den laatften der dagen plaats hebben. Hemel en Aarde zullen op de ontzagchelijkfte wijze vergaan.

Niet alleen hier, maar in veele andere plaatzen der H. Schrift, wordt dit aangekondigd, zo leezen wij Pfalm 102: 26, 27. „ Gij hebt voormaals de Aarde ge-
„ grond, de Hemelen zijn het werk uwer handen, die
„ zullen vergaan, maar gij zult ftaande blijven, en zij
„ allen zullen als een kleed verouden. Gij zultze ver-
„ anderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn.
„ De Hemel zal als een rook verdwijnen en de Aarde
„ zal als een kleed verouden (*a*). De Zon zal verduis-
„ terd worden, de Maan zal haar fchijnzel niet geven,
„ de ftarren zullen van den Hemel vallen, en de kracht
„ der Hemelen zullen bewogen worden (*b*). En daar
„ zullen tekenen zijn in de Zon, Maan en Starren, en
„ op Aarde benauwheid, den volkeren met twijffelmoe-
„ digheid, als de Zee en watergolven groot geluid zul-
„ len geeven, en de Menfchen het hart zal bezwijken
„ van vreeze, en verwachting der dingen die de Aarde
„ zullen overkoomen, want de krachten der Hemelen
„ zullen bewogen worden (*c*) Johannes zag een groo-
„ ten witten throon, en den genen die daar op zat, van
„ wiens aangezicht de Aarde, en de Hemel wegvloodt,
„ en geen plaatze is voor die gevonden (*d*)."

En dat deze verwoesting der waereld door vuur zal gefchieden, wordt in onzen text op de ftelligfte wijze verzeekerd. Het is waar, zommige hebben beweerd, dat zodanig eene algemeene verbranding, wegens de groote hoeveelheid van vloeiftoffen, die op aarde, in de zee,

(*a*) *Jef.* 51: 6. (*b*) *Matth.* 24: 29.
(*c*) *Luc.* 21: 25, 26. (*d*) *Openb.* 20: 11.

zee, en den dampkring gevonden worden, onmooglijk was. Maar de ondervinding leert, dat de lucht zomtijds in die mate kan worden verhit, dat er ſchielijk vuur in wordt ontſtooken, en dat eene zeekere trap van hitte genoegzaam is, om alle vloeiſtoffen, die wij kennen te doen uitwaasſemen. De ingewanden der Aarde bevatten eene zeer groote hoeveelheid vuur, het geen volgens zommiger waarneminge, meer de oorzaak van de warmte op Aarde is, dan de Zon zelve; bij zommige Aardbeevingen, en bij de vuurſpuwende Bergen, kan men opmaaken, welke ſtroomen vuurs in de Aarde verborgen zijn, die eens alle te gelijk uitbarſtende gewis de Aarde in volle vlam zouden zetten. Voor het overige, al waren geene natuurlijke oorzaaken, als de uitbarſting van het onderaardsch vuur, de aannadering van eene brandende ſtaartſtar, of diergelijke, bekwaam om onder Gods beſtuur zulk eene verbranding te weeg te brengen, zo zou God echter wonderdadig, gelijk ten tijde van den zondvloed, kunnen tusſchen beide koomen, om dit uit te werken; en dit ſchijnt in de daad zeer waarſchijnlijk te zijn.

De orde, waarin deze algemeene verbranding, met betrekking tot de koomst van Jeſus, en het algemeen oordeel zal plaats hebben, is moeilijk te bepaalen. Bijaldien men het voor waarſchijnlijk acht, dat de overblijvende godlooze menſchen, door deze vlammen zullen ſterven, dan zal vermoedelijk dit vuur worden ontſtoken, terſtond, na de verſchijning van Jeſus op de wolken des Hemels: bij zijne toekomst zullen eerst de doode Godzaligen worden opgewekt, voorts, de nog leevende vroomen worden veranderd, om alle te zaamen den Heere te gemoet in de lucht te worden opgenoomen. Dan zullen de Hemelen en de Aarde worden in vlam gezet, de lee-

leevende godloozen in die vlammen omkoomen, om daarna, met alle overige godloozen uit den dood opgewekt, voor Jesus Rechterstoel te verschijnen. Dan zal het beslissend oordeel, het eeuwig verderf van Gods vijanden, en de eenwige Zegepraal zijner vrienden volgen. Of bij aldien het ons onwaarschijnlijk mogt voortkoomen, dat de overblijvende godloozen, in deze algemeene verbranding voor hunne kort daar op volgende opstanding, zullen sneeven, zo kunnen wij gevoeglijk deze geduchte vernieling der waereld, na het oordeel, onmidlijk op het uitgesprooken vonnis doen volgen. Volgens deze opvatting zullen bij Jesus toekomst, alle de dooden te gelijk opgewekt, alle de leevendige vroomen en onvroomen, een ieder naar zijn toestand worden veranderd: daar op zal de vierschaar gespannen, het eeuwig vonnis uitgesproken, en de Hemelen en Aarde die nu zijn, aan de vlammen worden overgegeven.

Eindelijk kan men hier nog vraagen, of de tegenswoordige Hemelen en Aarde, door dit vuur, geheel en al zullen worden vernield, dan of zij alleen daar door eene groote verandering zullen ondergaan, en zo het laatste plaats heeft, tot welk gebruik dan deze Aarde zal dienen. Zommige willen, dat zij in brand zal blijven, en de zetelplaast der verdoemden tot in eeuwigheid zijn; andere meenen in tegendeel, dat zij vernieuwd en gezuiverd, het eeuwig verblijf der gelukzaligen zijn zal; terwijl wederom andere het meer waarschijnelijk achten, dat zij niet door de Gelukzaligen bewoond, maar nu en dan bezocht zal worden. Daar de H. Schrift deeze dingen niet naauwkeurig bepaalt, kunnen wij dezelve niet beslissen, wij zullen echter aanleiding neemen onze aandacht, bij eene volgende gelegenheid, nader daar bij te

bepaalen, wanneer wij over de volgende verfen zullen handelen.

Ziet mijne waarde Vrienden, zoodaning een ontzaggchelijk tijdftip is ons te wachten; wij zullen alle met onze oogen, deze geduchte vertooning aanfchouwen; wij zullen alle met onze ooren hooren het donderend geluid der brandende Hemelen. Ja dat meer is, wij alleen zullen op dien dag het eeuwig beflisfend vonnis wegdraagen, en of zegepraalende, met verheerlijkte Ligchaamen opgewekt Jefus te gemoet fnellen, en juichende zijn Throon omringen, of in doodelijke wanhoop zidderende uitroepen, Bergen valt op ons, Heuvelen bedekt ons, voor het Aangezicht van Hem die op den Throon zit, en voor den toorn des Lams! gewigtig onderfcheid in de daad. Deze dag zal ons, of onuitfpreekelijke vreugde, of onuitfpreekelijke angften aanbrengen. Zij, die hier op Aarde als boetvaardige zondaars tot Jefus gevlugt zijn, Hem van harte aangenomen, en in waare heiligheid voor Hem geleefd hebben, zullen dan blijde getuigen en deelgenooten van zijne heerlijkheid zijn: maar zij, die roekeloos Gods Zoon verworpen, Gods Geest verfmaad, en waare Godvrucht veracht en verwaarloosd hebben, zullen dan, als vijanden van Jefus, zijne langgetergde wraak ondervinden, en geworpen worden in het eeuwig brandend vuur.

Hebt gij ernftig aan dezen dag leeren denken, en zijt gij daar voor bereid? Acht gij het waarlijk van het grootfte belang om in dien dag bij den Heere barmhartigheid te vinden, en ftrekt gij inderdaad daar toe uwe vuurigfte begeertens, uwe ernftige poogingen uit! Doet een levendig bezef van uwe zonden u tot Jefus vlugten,

en

en de verzoening zoeken in zijn bloed? Nadert gij alleen in Jesus naam, en met zijn zoenoffer tot uwen Richter, om op dien eenigen grond te smeeken, om genade, genade en geen regt? Kunt gij geen ruste vinden, voor dat gij Jesus hebt gevonden; is het u boven alles daar om te doen, om met Jesus vereenigd, door zijn bloed gereinigd, met zijne geregtigheid bekleed, en door zijn Geest levendig gemaakt te worden? Is het uwe ernstige begeerte en geduurige pooging, om de zonde en de waereld te verlaten, en in nieuwigheid des levens te wandelen?

Slechts weinige zijn er onder u, die hier op met een goed geweten, een bevestigend andwoord zouden kunnen geeven. Veele, zeer veele, helaas! och of mijn hoofd water ware, en mijne oogen een springader van traanen! zijn ten eenemaal onbereid voor de toekoomst van den Dag des Heeren, en zullen door denzelven, als door een dief in den nacht, worden overrompeld.

Er zijn onder ons, gelijk Petrus in dit hoofdstuk voorspelt, spotters, die de heiligste waarheden roekeloos loochenen en lasteren, die ook in het bijzonder de bedreiging van den dag des gerichtes, voor een verdichtzel, een ijdel uitvindzel houden, en zig niet ontzien om deezen ontzagchelijken dag, tot een onderwerp van hunnen ongezouten scherts te maaken, maar o ongelukkige wie gij ook zijn moogt, te laat zult gij misschien uwe vermeetelheid beklaagen: niet dan met gevoelig medelijden kunnen wij denken aan het verschrikkelijk gevaar waar in gij u bevindt. De dag des Heeren zal koomen, gewislijk koomen. De Rede zelve vordert zulk een tijdstip, en de Openbaring die gij te vergeefs bestrijdt, duldt niet dat wij daar aan zouden twijffelen; en zelfs uw geweeten zal u zomtijds uwes ondanks aankon-

kondigen, dezen ontzagchelijken dag en dit vreesfelijk gerichte. O mogt gij nu nog uwe dwaasheid inzien en betreuren; mogt gij nu nog nedervallen voor dien Jefus, die verhoogd is om zijne vijanden genade te bewijzen en ook de voornaamfte der zondaaren te zaligen.

Anderen erkennen wel met den mond, de naderende koomst van dezen dag, maar zij zijn daar omtrent geheel zorgeloos en ongevoelig? zij leeven als of zij altijd hier op aarde zouden leeven, of bij den dood naar ziel en ligchaam, worden vernietigd, hunne aandacht is geheel aan het aardfche gebonden, hun tijd verdeeld, tusfchen waereldlijke beflommeringen, en waereldfche vermaaken; geen enkel uur blijft er over, om aan hunne zielen, aan de eeuwigheid, en den dag van Jefus toekoomst te denken; koomt er eens eene ernftige gedachte in hun op, dezelve wordt beftreeden en afgewezen, de ftem van het geweeten wordt gefmoord, en alle onrust en bekommering over deze dingen ernftig gemijd.

Nog andere meenen wel bereid te zijn tegen dien dag, om dat zij vrij zijn van openlijke gruwelen, zedig en eerlijk voor het uitwendige leeven, en naarftig zijn in het gebruik van Gods woord, in het bijwoonen van den openbaaren Godsdienst, en in het doen van hunne verborgene gebeden: maar ach! zal dat uwe geregtigheid zijn voor Hem, die te rein van oogen is, dan dat Hij het kwaade kan aanfchouwen, die den fchuldigen niet onfchuldig houdt, die niets minder vordert dan eene volkoomene vervulling zijner wetten.

Gij alle bedenkt uw gevaar.

De dag des Heeren nadert en zal gewisfelijk koomen; vraagt dan u zelven, wat zal mijn lot zijn in dien dag, wie is God, wie ben ik, waartoe ben ik in deze waereld, wat zal er van mij worden in den dag des doods, en in de

de eeuwigheid? vleit u niet met eene ijdele hoop; gij zult dezen dag niet ontvlugten. Zo waarachtig als God leeft, en gij hier voor zijn aangezicht zijt vergaderd, zo waarachtig is het, dat gij alle getuigen van dezen dag zult zijn, zo waarachtig is het, dat gij alle, die niet met Jeſus zijt vereenigd, en geen lust hebt om in waare Godvrucht voor Hem te leeven, dan in den hoogſten trap rampzalig zijn zult. Dan zult gij Jeſus als een vertoornd Richter zien verſchijnen. Een vuur zal voor zijn aangezicht verteeren, en rondom Hem zal het ſtormen. Dan zult gij de Hemelen en Aarde zien ontſtoken door onuitbluſſchelijke vlammen, en er zal geen ſchuilplaats voor u zijn. Dan zult gij te laat, met vrugtelooze traanen, uwe dwaasheid en hardnekkigheid beweenen, en raadeloos uitſchreeuwen van weedom des harten.

En deze dag zal op het onverwagtst koomen, hij zal koomen als een dief in den nacht. En hoe ijsſelijk zou uw lot zijn, als gij door denzelven wierdt overrompeld: en hoewel gij moogt ſterven voor dat deze dag dáár zij, de dood zal uw oordeel verzeegelen, en uw ellende onherroepelijk maaken; zo als gij zijt in het uur van uwen dood, zo zult gij zijn in den dag des gerichtes. En ach, hoe veele uwer zijn misſchien op den oever der eeuwigheid, wie weet, hoe veele onder u dit Jaar niet zullen eindigen. Dagelijks zien wij voorbeelden van de onzeekerheid des levens.

Vlugt dan tot Jeſus, met Hem alleen kunt gij voor God beſtaan, zijn bloed alleen kan u doen juichen in dien dag. O mogten uwe oogen worden geopend, om God en u zelven te kennen! bidt om de verlichtinge des Geestes, en gebruikt naarſtig de middelen. Verzuimt toch den openbaaren Godsdienst niet. Leest biddende

Gods

Gods woord in uwe huizen. Verbant toch niet langer alle ernſtige indrukken, overweegt ernſtig uwen tegenswoordigen toeſtand en uw toekomend lot. Het geducht tijdſtip van uw opontbod voor den Opperſten Richter nadert. Gij zult den dood niet ontvlugten, en waar mede zult gij dan den Heere tegenkoomen en u bukken voor den Hoogen God? wat zal het offer voor uwe zonden, de losprijs uwer zielen zijn? waar op zult gij pleiten voor Hem, die den ſchuldigen niet onſchuldig houdt en die volmaakt is in heiligheid?

Overdenkt dan nu nog in dezen dag der Zaligheid; en och of Gods Geest u dit recht leerde overdenken; de oneindige Majeſteit van dien God, die ons gemaakt heeft, uwe duure verpligting en volſtrekte afhangelijkheid, uwe tallooze afwijkingen van die liefde Gods en der menſchen, die Gods wet vordert, de noodzakelijkheid van zulk een Borg, als Jeſus is, om met zijn offer tot den Richter te naderen, om op zijn bloed te pleiten om genade en vergiffenis.

Gij, die door Jeſus bloed gereinigd en door zijn Geest tot Heiligheid vernieuwd zijt, de dag des Heeren zo vreezelijk voor de godloozen, zal voor u een dag van blijdſchap en zegepraal zijn. Dan zult gij getuigen zijn van Jeſus Heerlijkheid en met Hem zitten op zijnen throon. —— Verheugt u met beeving in het vooruitzicht van dien ontzaggelijken dag, waar in de tegenswoordige geſteldheid der natuur geheel en al zal worden veranderd.

Waakt en bidt, op dat gij ten allen tijde bereid moogt zijn voor de toekoomst van uwen Heer. Laat geene aardschgezindheid of zorgeloosheid u bevangen. Houdt uwe lendenen omgord en de kaarsſen brandende.

Gij

Gij weet den dag des gerichtes, gij weet den dag uwes doods niet, en daarom zijt niet traag in het benaarstigen, maar vuurig van geeste. Laat geene gelegenheid, om wel te doen, voorbijgaan; misschien komt dezelve nimmer weder.

Voor het overige, hoe groot is niet ons geluk. Alle onze belangens zijn veilig in Jesus handen. Alle dingen moeten ons medewerken ten goede, en als Hij, die ons leven is, wordt geopenbaard, dan zullen wij met Hem geopenbaard worden in Heerlijkheid

A M E N.



VII.

LEERREDE

OVER DE

VOLEINDING DER WAERELD.

NAAR 2 PETRI III: VS. 10—13.

Zeer merkwaardig is de verklaaring van Apostel Paulus, die wij vinden 2 Cor. IV: 17. „ want onze „ ligte verdrukking enz."

Veele zijn de tegenſpoeden des regtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere: het leven van den Christen is een ſtrijd, meermaalen worſtelt hij met uitwendige zwaarigheden, en ſteeds wordt hij geoeffend door geestelijke beproevingen; zijne verdrukking echter hoe zwaar ook op zich zelven, mag ligt genoemd worden, om dat het hem nooit aan gepaste onderſteuning ontbreekt; hij wordt onder alle nooden geſterkt, en door alle zwaarigheden heen geholpen. Een elkel uur, waar in zig Jeſus aan zijne ziele openbaart, doet hem allen leed vergeeten, en de ondervinding van Gods trouwe, bemoedigt hem tegen het toekoomende. Daar en boven, zijne verdrukking gaat haast voorbij; de dag zijner ontbinding nadert, en dan is hij aan het einde van zijnen ſtrijd; zijne ligte verdrukking werkt hem dan een onuitſprekelijk geluk, een geluk het geen de Apostel naauwlijks met woorden kan te kennen geeven; hij mag ver-

verwachten eene heerlijkheid, een eeuwig gewigt van heerlijkheid, een uitneemend gewigt van heerlijkheid, een gansch zeer uitneemend gewigt van heerlijkheid! zalige hoop, onuitſpreekelijke verwachting! zou zig dan de Christen niet verblijden, ook in het midden der grootſte wederwaardigheden? Zou hij niet, in het vooruitzicht van dien luisterrijken zegepraal, van die heerlijke kroon, met een heiligen ijver, voor Jeſus leeven, en wandelen, gelijk Hij gewandeld heeft.

Over deeze blijde hoop van den Christen, en zijne duure verpligting, om ingevolge dezelve zig te reinigen van alle beſmettingen des geestes en des vleeſches, wenschte ik thans met u te ſpreeken.

Mogt gij allen deze hoop en de zaligheid boven alle dingen najaagen, mogt Christus uw leven zijn, op dat het ſterven uw gewin zijn mooge!

T E X T.

2 *Petri* III: *vs.* 10—13. *Maar de dag des Heeren zal koomen, als een dief in den nacht, in welken de Hemelen met een gedruisch zullen voorbijgaan, ende de elementen branden zullen ende vergaan, ende de aarde, ende de werken die daar in zijn, zullen verbranden. —— Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gij te zijn in heiligen wandel ende Godzaligheid: — Verwachtende ende haaſtende tot de toekomſte van den dag Gods, in welken de Hemelen door vier ontſteken zijnde zullen vergaan, ende de elementen brandende zullen verſmelten. —— Maar wij verwachten, na zijne belofte nieuwe*

Hemelen ende een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.

Bij eene voorige gelegenheid maakten wij eenen aanvang, om met uwe aandacht te ſpreeken, over de vreeslijke voleinding der tegenswoordige waereld, in den dag des Heeren, door Apostel Petrus op het krachtigst voorgeſteld, zo ter overtuiging der ſpotters, als wel voornamelijk, ter bevestiging der Geloovigen, en ter hunner opwekking, tot alle Christelijke deugden, zo als ons dit in de woorden van onzen Text wordt voortgedraagen.

Wij namen voor om eerst te overweegen de geduchte verbranding van Hemel en Aarde in den dag van Jeſus toekomst vs. 10. om daar na te beſchouwen de ernſtige vermaaning, die de Apostel daar op bouwt, vs. 11, 12, en eindelijk gade te ſlaan, hoe hij deeze vermaaning verſterkt en aandringt, door aan de Geloovigen te herinneren, hunne gegronde verwachting van eene vernieuwde waereld, waarin zij vlekkeloos Heilig, en Zalig, eeuwig zullen leeven.

Met betrekking tot het eerſte deel deden wij ul. in de eerſte plaats zien, dat de dag des Heeren, de dag van Jeſus toekomst, die de laatſte der dagen, de dag der Opſtanding, en des algemeenen Gerichtes zijn zal, gewisſelijk zal koomen, volgens de onfeilbaare getuigenisſen van Gods woord, en volgens de uitſpraak der Rede zelve; en dat deze geduchte dag zal koomen als een dief in den nagt, zo dat niemand het juiste tijdperk van deszelfs verſchijning zal weeten, terwijl het grootſte gedeelte van de inwoonders der aarde, in de uiterſte zorgeloosheid, door denzelven zal overvallen worden.

Waarna wij u, ten anderen, kortelijk, de ontzaggelij-

lijke gebeurtenisſen van dezen dag afmaalden. Wij zagen, hoe dan de Hemelen met een vreesſelijk en donderend geluid, door het vuur, zullen voorbijgaan en verdwijnen, hoe de elementen het zij de dwaal- en ſtaartſtarren, die tot ons zonneſtelſel behooren, het zij de Hoofdſtoffen, waaruit de aardſche ligchaamen zijn zamengeſteld, brandende zullen ontbonden worden en verſmelten; terwijl ook de Aarde met alle de werken der natuur en der kunst, die in of op dezelve worden gevonden, aan de vlammen zal worden overgegeven, waarin ook misſchien de dan nog levende godlooze menſchen zullen omkoomen: het bleek ons verder, dat deze aanſtaande verdelging der waereld op overvloedige gronden rust, dat men te vergeefs getracht heeft, om eene zodanige algemeene verbranding, als onmooglijk voor te ſtellen; dat de orde, waarin dezelve met betrekking tot het algemeen gerichte zal plaats hebben, niet naauwkeurig kan bepaald worden, daar het twijffelachtig is, of wij dezelve onmidlijk na Jeſus toekoomst, en de opwekking der vroomen, dan wel, na het uitſpreeken van het plechtig vonnis, moeten plaatſen; en eindelijk, dat het in geſchil is, of de Hemelen en de Aarde door deze geweldige ontſlooping zullen ophouden te beſtaan, dan of zij vernieuwd, en veranderd tot in eeuwigheid zullen blijven. In welk geval er gevraagd wordt, tot welk einde de vernieuwe Aarde zal ſtrekken. Dit alles hebben wij heden voor 3 weeken overwoogen.

Thans moeten wij uwe aandacht bepaalen, bij de ernſtige opwekking tot Godzaligheid, die de Apostel uit deze ontroerende gebeurtenis afleidt, en den Geloovigen voordraagt vs. 11 en 12. en bij de bekrachtiging daar van vs. 13, alwaar aan de Geloovigen hunne heuchelijke

verwachting van eene vernieuwde onbefmette waereld wordt herinnerd.

Mochten wij alle, mijne waarde vrienden, onder eene leevendige vertegenswoordiging, en vooruitzicht van dezen ontzagchelijkften der dagen, door Gods genade onze harten van het vergangelijke aftrekken, en overvloedig zijn in dat geloof, dat vruchtbaar is in Godzaligheid en in een heiligen wandel. Mochten wij alle door Jefus bloed gereinigd, en door zijn Geest geheiligd, bekwaam gemaakt worden, om eens Inwooners en Burgers te zijn van die Hemelen en Aarde waarin geregtigheid woont. „ God die rijk is in Barmhartigheid, ftrekke daar toe „ zijne eeuwige erbarming over ons uit, en fchenke in „ onze harten, verlichting zijner heerlijkheid in het „ aangezicht van Christus Jefus." Amen.

II. De vermaning, welke de Apostel uit de algemeene ontflooping der waereld afleidt, en den Geloovigen voorftelt, vinden wij in het 11 en 12 vers. „ Dewijl dan „ deze dingen alle vergaan enz."

Befchouwen wij eerst de vermaninge zelve, en daarna de reden, waar mede dezelve wordt aangedrongen.

A. *Hoedanige*, vraagt Petrus, *behoort gij te zijn in heiligen wandel en Godzaligheid*, *verwachtende en haastende* enz.

Wanneer Petrus vraagswijze zegt, „ hoedanige be„ hoort gij te zijn?" zo laat hij het aan hun eigen oordeel over, welke eene uitwerking de voorftelling van dezen dag, op hunnen Christelijke ijver, tot alle deugd moest hebben. Door dit vraagwijs voorftel geeft hij volgens eene gewoone fpreekwijze op het allerkrachtigst te kennen, dat zij zeer overvloedig in alle Christelijke deugden zijn moesten, en dat hij het gerust aan hunne

ei-

eigene beslissing durft overlaaten, of dit niet allerbillijkst en allerbetamelijkst is.

Heilige wandel, en *Godzaligheid*, betekent hier misschien (gelijk elders, alwaar op zoortgelijke wijze gesproken wordt) een en het zelfde.

De Christelijke deugd in alle haare uitgestrektheid, wordt dies te krachtiger door deze twee onderscheidene benamingen voorgesteld. Of zo wij hier eenig onderscheid willen maaken, kunnen wij door *heiligen wandel* verstaan, de Christelijke pligtsbetrachtingen omtrent onze evenmenschen, en door *Godzaligheid*, de Christelijke pligtsbetrachtinge omtrent God; of ook kan de *heilige wandel* te kennen geeven het betamelijk, uitwendig gedrag van den Christen, en *Godzaligheid*, zijne inwendige Godvruchtige gemoedsgesteldheid, waar uit naar buiten een *heilige wandel* voortvloeit. Petrus wil dan, dat de geloovigen, in alle opzichten, overvloedig in heiligmaking zijn zullen. Zij moesten overvloedig zijn, beide in Godvruchtige aandoeningen des harten, en in daadelijke pligtsbetrachtingen. Het is als of hij vraagt „ hoedanig moest uw hart, en hoedanig uw wan„ del zijn, hoe behoorde uw hart met liefde tot God, „ en tot uwe evenmenschen vervuld te zijn, en hoe „ duidelijk moest deze liefde Gods, en der menschen „ in al uw gedrag en wandel doorstraalen?"

Het is van gewigt dat de Apostel er bijvoegt, *verwachtende en haastende* enz., de ontzagchelijke toneelen van dezen dag worden hier herhaald, om aan deze vermaaning dies te meer nadruk te geven, om deze geduchte gebeurtenissen dies te leevendiger aan de verbeeldingskracht voor te stellen, en ze dies te dieper in het hart te drukken, op dat geen spotrede derzelver heilzamen invloed verzwakken, noch achteloosheid, eene

 ern-

ernſtige en aanhoudende aandacht op dezelve mogt verhinderen. De Geloovigen moesten verwachten en haasten, tot de toekomst van dezen merkwaardigen Dag. Denzelven verwachtende en tot denzelven haastende, behoorden zij overvloedig te zijn in alle Christelijke deugden.

Eerst wil de Apostel dat zij dezen dag zullen *verwachten*, wat ook de ſpotters beuzelen, zij behoorden daar op geen acht te geeven, maar op Gods onwraakbaar getuigenis, thans zo plechtig herhaald, dezen dag te gemoet te zien, als die gewislijk zal koomen. Zij behoorden denzelven met lijdzaamheid aftewachten, weetende dat de Heere de beloften niet vertraagt, maar dat Hij dan, wanneer zijne groote oogmerken bereikt zijn, wanneer alle uitverkoorenen zijn toegebragt, zijne toezegging zal vervullen.

Hoewel dus met lijdzaamheid vertrouwende dat de Heere ter zijner tijd zal koomen, behoorden zij echter tevens te reikhalzen naar zijne koomst, en te *haasten* tot dezen Dag! zij moesten met vuurig verlangen denzelven te gemoet zien, door de vuurigſte begeertens, als het ware, deszelfs aankoomst vervroegen? hunne ingeſpannen aandacht moest op dezen Dag gevestigd zijn, en hunne hartelijk verlangende zielen, zig dagelijks tot denzelven uitſtrekken, om deszelfs toekoomst ſmeeken, dankende God daar in verheerlijken, en zig in het vooruitzicht daar van verheugen. Immers die dag zal het toppunt hunner wenſchen zijn, die dag zal voor hun zijn de luisterrijkſte, de zaligſte dag, de roem der dagen. Dan zal de dood worden verſlonden tot overwinning; dan zullen zij de ſtem de Archangels hooren, en met verheerlijkte ligchaamen opſtaan uit de graven. Dan zien zij Jeſus in zijne grootſte heerlijkheid als den

Rich-

Richter van Hemel en Aarde. Dan zullen zij alle hunne Broeders van alle eeuwen, uit alle volkeren, zegepraalende begroeten. Dan wordt hunne zaak voor de ganſche waereld geregtvaardigd, hunne zalige betrekking tot den Heer der Heeren openlijk bekend gemaakt. Dan zullen hunne oogen aanſchouwen de ontelbaare ſchaaren die voor Jeſus Richterſtoel verſchijnen. Dan verneemen zij de aanbiddelijke wijsheid van Gods wegen, de heerlijkheid van zijn beſtuur, langs alle de afgeloopene eeuwen. Dan zien zij alle Gods vrienden verheerlijkt, alle Gods vijanden eeuwig vernederd. Dan zullen zij getuigen zijn van de verbaazende ontſlooping der tegenswoordige waereld, en van de vernieuwing aller dingen. Dan zullen zij genoodigd worden, om te beërven, de nieuwe Hemelen, en de nieuwe Aarde, waar in geregtigheid woont. Welk een groot belang hebben dan niet de geloovigen in dezen heerlijken dag? Zouden zij dan niet vuurig verlangende, dankende, biddende, God verheerlijkende, blijmoedig haasten tot de toekoomst van dien dag der dagen?

Zodanig een verwachten van, en haasten tot de toekoomst van dezen dag, is ten hoogſten nuttig ter bevordering van waare Godzaligheid, en een heiligen wandel, waarmede Petrus hetzelve verbindt. De zekere en onderworpene verwachting van dezen dag, het vuurig verlangend uitzien op denzelven, maakt de ziele los van het aardſche, en geeft haar een plechtigen indruk van het gewigt der geestelijke en eeuwige dingen. Hoe meer dit tijdperk leevendig voor oogen is, met volkomene zekerheid verwacht, met brandende begeerten dagelijks bepeinst, en verlangd wordt, dies te meer zullen wij leeven boven de waereld en derzelver aanlokzelen, dies te meer zullen wij waaken, bidden, ſtrijden tegen alles,

wat ons dezen dag minder begeerlijk zou kunnen maaken, dies te overvloediger zullen wij najaagen de ondervinding van de kracht des geloofs in onze zielen, en eene naauwkeurige uitoeffening van het zelve in ons gedrag. Door dit vooruitzicht en verlangen beſtierd, gedrongen, opgewekt, zullen wij geduurig ons zelven voorbereiden voor Jeſus toekoomst, ons reinigen door zijne kracht van alle beſmettingen des geestes en des vleeſches, en leevendig ondervinden het gewigt van des Apostels vraag? „ hoedaanige behoort gij te zijn, in heiligen wandel en „ Godzaligheid?"

En in de daad, er is de gewigtigſte reden, waarom de geloovigen behooren overvloedig te zijn in heiligen wandel en Godzaligheid, verwachtende en haastende tot de toekoomſte van den dag Gods. Alle dingen, die daar toe geene betrekking hebben, zullen vergaan. „ Dewijl „ dan (zegt Petrus) alle deze dingen vergaan, hoedanige „ behoort gij te zijn, in heiligen wandel." Door alle deze dingen die vergaan, verſtaat hij de Hemelen, de Elementen, de Aarde, en alle de werken die daar in zijn, welke alle bij Jeſus toekoomst door het vuur zullen aangegreepen, en vernield worden: Waarom zou de Christen zijn hart aan het vergangelijke hechten? Alles wat op Aarde ſchoon en heerlijk is, kan hier geen waar genoegen geeven, en het zal vergaan in den laatſten der dagen. Alle Aardſche rijkdommen, alle voortbrengzels van de vlijt, en ſchranderheid der Menſchen, alle werken der Natuur zullen dan een einde neemen, en zouden wij dan daar in ons geluk en onze blijdſchap zoeken, zouden wij daarom Gods geboden verwaarloozen? Niets hindert ons meer in eenen heiligen wandel en Godzaligheid, dan gierigheid, eerzucht, vleeſchelijke wellusten, onmatige zorgen, en andere driften, die uit onze onbehoorlijke ver-

verkleefdheid aan de dingen dezer Aarde voortvloeijen. Maar wanneeer wij ernſtig overweegen, dat alle deze dingen vergaan, dat alle genoegens, die daar uit voortvloeijen, alle betrekkingen die daarop gegrond zijn, voor eeuwig zullen ophouden, zouden wij ons dan daar door van onzen pligt laten te rug houden, en de ſtem van ons geweten ſmooren? Een leevendig bezef van de ontſlooping der gantſche waereld in dien dag, van het vergaan van alle rijkdommen, eerampten, aardſche genoegens en wellusten, moet ons maatig, nedrig, milddaadig, hemelsgezind doen zijn, en hoe meer wij los zijn van het aardſche, hoe minder belang wij ſtellen in de bezittingen en genietingen van dit leven, die vergaan, dies te meer zullen wij vorderen in heiligen wandel en Godzaligheid.

B. Deze ernſtige vermaaning wordt nader aangedrongen, en de Geloovigen de overvloedigſte troostgronden tegen de gemelde ontſlooping der tegenswoordige waereld voorgeſteld in het 13 vers. „ Maar wij verwachten „ naar zijne belofte, nieuwe Hemelen, ende eene nieuwe „ Aarde in dewelke geregtigheid woont."

1. Onderzoeken wij eerst, welke deze nieuwe Hemelen en nieuwe Aarde zij, waar in Geregtigheid woont, om daarna te zien, dat de Geloovigen dezelve naar Gods belofte verwachten.

Hier wordt geſprooken van nieuwe Hemelen en eene nieuwe Aarde, waar in Geregtigheid woont.

Hoewel wij niet durven ontkennen, dat de heerlijke ſtaat der Kerk onder het Nieuwe Testament, vooral in de toekomende betere eeuwen, onder het zinnebeeld van nieuwe Hemelen en eene nieuwe Aarde, kan worden aangeduid, gelijk veelligt Jeſ. LXV: 17. en LXVI: 22. plaats heeft, zo twijffelen wij echter niet, of wij moeten

hier in eenen eigenlijken zin aan de nieuwe Hemelen en Aarde denken, die zich na de voleinding der eeuwen, en het algemeen oordeel, zullen vertoonen. Wij zagen dat in de voorige verfen, van het vergaan der tegenswoordige waereld, in den laatften der dagen wordt gefprooken, en wij worden dus natuurlijk opgeleid, om hier aan de vernieuwde waereld die na den dag des oordeels, op de tegenswoordige volgen zal, te denken. In dien zelfden zin leezen wij Openb. XXI. van de nieuwe Hemelen en de nieuwe Aarde.

De tegenswoordige waereld, zal door de geduchte verbranding in den dag des Heeren niet vernietigd, maar veranderd worden. Het is zeer onwaarfchijnlijk, dat er eenige ftof immer zal worden vernietigd en ophouden te beftaan. Het is daarenboven waarfchijnlijk, dat de tegenswoordige waereld, niettegenftaande de vreeslijke ontflooping, die zij zal lijden, wat het wezen en de ftof betreft, eeuwig zal blijven, en vernieuwd, gezuiverd, geheiligd, tot in eeuwigheid, een fchouwplaats van Gods luisterrijke Deugden zijn zal. Immers, zo leezen wij Pf. CII: 27. dat deze Hemelen en deze Aarde zullen veranderd worden: zo getuigt Paulus Rom. VIII: 19, 20, dat het fchepzel thans zucht, onder de dienstbaarheid der verdervenis, maar dat het eens bij de heerlijke openbaaring der kinderen Gods zal worden vrijgemaakt, waar door niet onduidelijk wordt te kennen gegeven, dat deze waereld geene vernietiging, maar eene heerlijke verandering zal ondergaan: zo leezen wij Hand. III: 21. van eene aanftaande wederoprechting aller dingen; hier, en Openb. XXI. wordt op die wijze van de nieuwe Hemelen en de nieuwe Aarde gefprooken, dat wij natuurlijk aan zodanig eene vernieuwing der tegenwoordige waereld kunnen denken: de uitdrukkingen

gen in de vorige verfen, dat de Hemelen zullen vergaan enz., en Openb. XX: 11. dat de Hemel en de Aarde wegvloodt, voor Hem, die op den Throon zat, kunnen zeer gevoeglijk die verbaazende ontbinding en verandering beteekenen, welke de tegenswoordige vorm, en gedaante der waereld ondergaan zal.

Wij kunnen hierom niet denken, dat bij de vreeslijke verbranding ten laatften dage, de Aarde en Hemelen die nu zijn, geheel en al zullen ophouden te beftaan, noch ook, dat dezelve fteeds in brand zullen blijven, en de eeuwige verblijfplaats der verdoemden zijn, welke in deze onuitblusfchelijke vlammen tot in eeuwigheid zouden branden. Wij oordeelen liever, dat Jefus alle dingen zal nieuw maaken (*a*) en dat, door middel van het geweldig vuur, waar door de gedaante dezer waereld zal voorbijgaan, de Hemelen en Aarde zullen worden gelouterd en gezuiverd, om daarna met meerder luister en fchoonheid als weleer te praalen. Voor het overige moeten wij onze nieuwsgierigheid bedwingen. Vraagt men, hoe eigenlijk deeze vernieuwde waereld zal gefteld zijn, of zoortgelijke fchepzelen, als in de tegenswoordige, daar in zullen gevonden worden, of er zoortgelijke wetten der Natuur en fchikkingen zullen plaats hebben, en wat men al verder zou kunnen vraagen; wij kunnen daarop niets met zeekerheid antwoorden, daar Gods woord ons niet nader onderricht. Gelukkig zij, die bij ondervinding, alle deze bijzonderheden zullen leeren kennen, Johannes meldt ons alleenlijk, dat er dan geen zee meer zal zijn (*b*) en het is uit onzen text, en van elders waarfchijnlijk, dat de verheerlijkte Heiligen, eene bijzondere betrekking tot de vernieuwde Aarde zullen heb-

(*a*) *Openb.* 21: 5. (*b*) *Openb.* 21: 1.

hebben. Dat dezelve hunne ſtandvastige woonplaats zijn zal, durven wij wel niet met zekerheid beweeren, zij zullen altoos met Christus zijn, en zijne heerlijkheid aanſchouwen, maar dat de Heiland eeuwig op de vernieuwde Aarde zou woonen, ſchijnt zonder genoegzaamen grond beweerd te worden. De eigenlijke woonplaats van Jeſus, en de Geloovigen, ſchijnt ook na den dag des oordeels de derde Hemel te zijn. Dit echter neemt niet weg, dat zij ook zomtijds in de andere deelen van Gods onmeetelijk Rijk, de groote werken van hunnen Maaker, beſchouwen en bewonderen, en dat zij vooral zich meermaalen op de vernieuwde Aarde zullen ophouden. Immers het wordt niet onduidelijk in Gods woord te kennen gegeven, dat deze Aarde tot in eeuwigheid ten dienſte der gezaligde Menſchen zal geſchikt zijn. „ De Rechtvaardige zullen de Aarde erffelijk bezitten en in eeuwiggeid daar op woonen (*a*). Zalig zijn de zagtmoedige, want zij zullen het Aardrijk beërven (*b*). De Bruid des Lams het nieuw Jeruſalem daalde op de vernieuwde Aarde neder (*c*)." Zo al uit deze plaatzen niet kan worden beſloten, dat de vernieuwde Aarde, de eeuwige en ſtandvastige woonplaats der gezaligden zijn zal, ſchijnt men echter daar uit te kunnen opmaaken, dat zij dezelve meermaalen zullen bezoeken, om daar in Gods groote werken te bewonderen, en Gods volmaaktheden te verheerlijken.

En in deze nieuwe Hemelen, en in deze nieuwe Aarde zal Geregtigheid woonen. De tegenswoordige waereld is door de zonde ontluisterd, en aan den vloek onderworpen, maar in de aanſtaande waereld zal geen zonde en geen

(*a*) *Pſ.* 37: 9, 11, 22, 29. (*b*) *Matth.* 5: 5.
(*c*) *Openb.* 21: 2.

geen vloek meer zijn. Daar zal in alle ſchepzelen naar maate van derzelver vatbaarheid, goedheid en regtheid gevonden worden. De verheerlijkte Heiligen zullen eene volmaakte zedelijke regtheid bezitten, en heilig zijn, gelijk Jeſus Heilig is. Zij en alle Schepzelen die daar in mogten gevonden worden, zullen dan bekwaam zijn om aan het einde hunner Schepping te beantwoorden. Het ganſche ſchepzel zucht nu als in baarensnood, om dat het der ijdelheid is onderworpen; maar dan zal het zijn vrijgemaakt (*a*). En zulk eene algemeene Geregtigheid zal in de vernieuwde waereld *woonen;* niet voor een korten tijd gelijk in deze waereld, geduurende den ſtaat der regtheid, daar in plaats hebben, maar daar in eeuwig *woonen*. De nieuwe waereld zal nimmer aan de zonde en den vloek worden onderworpen. Eeuwige Goedheid en heerlijkheid zal daar in haar verblijf houden.

En deze nieuwe Hemelen en nieuwe Aarde, verwachten de Geloovigen, volgens de belofte van Jeſus. Zij vleijen zich daar mede niet op een ijdelen grond. Hunne hoope rust op de onfaalbaare toezegging van den Getrouwen en Waarachtigen. Pſ. CII: 27. wordt voorzegd, dat de tegenswoordige waereld eene merkelijke verandering zal ondergaan. Elders, gelijk wij zagen, wordt den Geloovigen beloofd dat zij de Aarde eens erffelijk zullen bezitten. En Petrus heeft hier misſchien tevens, eenige bijzondere verklaaringen van den Heere Jeſus in het oog, die niet in geſchrifte zijn aangetekend. Daar en boven, het Hemelsch Koningrijk, dat Jeſus aan zijne vrienden zo dikwerf toezeide, behelst in zig deeze nieuwe Hemelen en nieuwe Aarde waar in Geregtigheid woont.

2. Hoe

(*a*) *Rom.* 8: 19—21.

2. Hoe blijmoedig kunnen dan de waare Christenen den dag des Heeren te gemoet zien. Laten de Hemelen en Aarde die nu zijn, vergaan, nieuwe Hemelen en een nieuwe Aarde zullen uit derzelver asch verrijzen: zij zullen eene vernieuwde waereld beërven, die zonder ſmet en zonder vloek, hun eeuwig een toonplaats zijn zal van Gods luisterrijke deugden, waarin alles, wat ſchoon en heerlijk is, zig op de uitnemendſte wijze zal vereenigen. En zouden zij dan niet hunne harten van het vergangelijke aftrekken, en zich dagelijks bereiden voor eene onbeſmette waereld? Zij zullen eeuwig Inwooners en Burgers zijn van een waereld, waarin geregtigheid woont, en daarom moeten zij overvloedig zijn in eenen heiligen wandel, en Godzaligheid: zij zullen in den Dag des Heeren deze vernieuwde waereld beërven, en daarom kunnen zij dezen dag blijmoedig verwachten.

Ziet dit is het, mijne waarde vrienden het geen ik u over deze vermaaning des Apostels wilde voordraagen. Hoe groot zou mijne vreugde zijn, bijaldien ik tot u alle mogt zeggen, gij zijt niet meer vreemdelingen en bijwooners, maar medeburgers der Heilige huisgenooten Gods, gij zijt gekoomen tot den Berg Sion, en de Stad des Leevendigen Gods, tot het hemelsch Jeruſalem, en de veele duizenden der Engelen, tot de algemeene vergadering en de gemeente der eerstgeboorenen, die in de Hemelen opgeſchreven zijn. „ Och of gij alle „ hier op Aarde Burgers zijn mogt van het Koningrijk „ der Hemelen, en hier namaals Inwooners van de „ nieuwe Hemelen, en de nieuwe Aarde waarin Geregtigheid woont."

Beproeft u zelven, of gij eenige gegronde hoop moogt hebben, op zulk een zalig lot.

Zijt gij overtuigd van de vergangelijkheid en ongenoegzaamheid van al het Aardſche, erkent gij waarlijk dat de eeuwige God alleen uw hoogſte goed zijn kan, verkiest gij God als het deel uwer erve en uwes bekers; ziet gij u zelve van natuure geheel en al van God vervreemd, dood in zonden en misdaaden, geheel ſchuldig, onrein, hulpeloos, onder den vloek der wet, en onder het vonnis des doods? Wordt gij door een leevendig gevoel van uwe ellende gedrongen, om, volgends de vergunning van Gods woord, tot Jeſus te vlugten, om in Hem gevonden, en met Hem vereenigd te worden? Is dit uwe hoogſte bekommering om door zijn bloed afgewasſchen, met zijne Geregtigheid bekleed, en door zijn Geest tot nieuwe ſchepzelen gemaakt te worden? vindt gij geen ruste buiten Jeſus; is zijn zoenoffer uw eenige pleitgrond, nadert gij met Hem, als den eenigen Borg en Middelaar, tot uwen Richter, om op zijn verzoenend Bloed en Lijden, genade en geen regt af te ſmeeken? Is het uwe hartelijke begeerte, en pooging, om door Jeſus overvloedig te zijn, in eenen heiligen wandel en in Godzaligheid, om door Jeſus u te reinigen van alle zonden, en door Hem bekwaam gemaakt te worden, voor eene nieuwe waereld waarin Geregtigheid woont? Verwacht gij met eerbied en heilige verlangens den laatſten der dagen, den dag van Jeſus toekoomst, en is het uwe voornaamſte zorg, om ſteeds tegens dien dag waakende en bereid te worden gevonden?

Maar ach, wat zullen de meesten uwer hier op kunnen antwoorden?

Uw gedrag bewijst, dat uw hart gehecht is aan de dingen die vergaan, uwe gedachten en begeertens zijn geheel en al ingenomen, met de goederen en genoegens van dit leven. Gij zoekt als uw hoogſte goed rijkdommen,

men, aardfche eer en bevordering, vleefchelijke wellusten, en zinnelijke vermaaken: daar mede is uw hart vervuld, daar van fpreekt uwe mond, daar toe zijt gij daaglijks werkzaam, daar toe wordt uwe tijd befteed, van den Morgen tot den Avond: het aardfche is uwe keuze en uw vermaak, en koomt er eens eenige ernftige begeerte bij u op, dit is om dat gij weet dat gij eens het aardfche moet verlaaten: wist gij niet dat uw leven hier zou worden afgebroken, gij zoudt nimmer eenige bekommering hebben, omtrent dat groote goed, dat alleen onze ziele kan verzadigen.

Gij kent Gods Majefteit en Heerlijkheid niet. Gij zijt even daarom blind voor uwe duure verpligting, ongevoelig voor uw bederf en gevaar. De geestelijkheid en het gezag van Gods wet, is voor uwe oogen verborgen, en daarom is er bij u geen hartelijke erkentenis van uwe fchuld en onreinheid, geen gevoel van de diepe plage uwes harten. Gij weet Jefus niet te waardeeren, gij kunt de noodzaakelijkheid van zijn verzoenend Bloed, en van zijn leevendigmakenden Geest niet inzien, en hoe zoudt gij dan tot Hem vlugten en in Hem gelooven? Wat uw mond ook belijde, een gekruiste Zaligmaker is uw waarlijk tot ergernis en dwaasheid.

En hoe zouden wij dan van u kunnen verwachten een heiligen wandel? Gij kent Jefus niet, gij zijt niet met Hem vereenigd, en Hij is de eenige bron van waare heiligheid: alleen het geloof in Hem, reinigt het hart, en overwint de waereld. Waarin openbaart zich toch uw heilige wandel? Of zou het een heilige wandel zijn, boven alles geld en goed, en andere aardfche bezittingen na te jaagen, en daar mede den tijd te verfpillen; zou het een heilige wandel zijn, den kostelijken tijd door te brengen in drink- en fpeelgezelfchappen, in ijdelheid of

ag-

agterklap? Zou het een heilige wandel zijn, zig over te geeven aan ontuchtigheden, en onbezorgd de zondige lusten des vleesches te volgen? zou het een heilige wandel zijn, door hoogmoed en trotschheid onophoudelijk te woelen, tegen anderen, in nijd, haat, en wraakzucht met zijne evenmenschen te leeven? zou het een heilige wandel zijn, met leugenen en bedrog om te gaan, ongeoorloofde winsten te zoeken, en zig door de onkunde of nood van anderen te verrijken? en eindelijk; want de tijd zou mij ontbreeken, zo ik alles wilde ophaalen; zou het een heilige wandel zijn, den openbaaren Godsdienst dikwerf te verzuimen, Gods woord te verachten of althans niet te leezen, de werkingen van den H. Geest te beschimpen, en de vrienden van Jesus te bespotten, en op een smaadelijke wijze van hun te spreeken? Wat antwoordt uw geweeten hier op?

Eindelijk, misschien vertoonen zommige uwer een heiligen wandel naar buiten; maar ach er is geen Godzaligheid in het hart, geene waare geloofsvereeniging met Jesus, waaruit de waare heiligheid voortkomt. Gij zijt een klinkend metaal en een luidende schelle: al zijt gij nog zo overvloedig in uiterlijke pligten en Godsdienstoeffeningen, uw geloof is ijdel en uwe hoop bedrog, zo lang uw hart niet volkomen is met den Heere. Godzaligheid des harten, die een gevolg is van Jesus leven in ons, kan alleen, een waarlijk heiligen wandel voortbrengen. Gij geveinsde, bedriegt dan u zelven niet, niets baat het u de gedaante der Godzaligheid te vertoonen, en de kracht daar van te missen.

En gij die door eenige krachtige aandoeningen en overtuigingen, uw uitwendig gedrag eenigzins verbeterd hebt, terwijl gij voor het overige dezelfde blijft, vleit u niet met eene ijdele hoop, Jesus eischt het gan-

ſche hart. Smoort dan niet langer de ſtem van uw geweten: hoe ongelukkig zoudt gij zijn, indien gij buiten Jeſus ruste meendet te vinden, indien gij dacht, dat gij God en de waereld te gelijk kunt dienen. Gaat dan, bid ik u, uwe overtuigingen niet tegen. Bidt om genade, om u geheel en al aan Jeſus over te geeven, om vrijmoedig uit te koomen voor zijn naam en zaak. Schaamt u Jeſus en zijner vrienden niet: die zig zijnes ſchaamt, dien zal Hij zig ook ſchaamen, die Hem verloochent voor de menſchen, dien zal Hij ook verloochenen; het is waar, de waereld zal u beſpotten en verachten; maar kan de waereld u gelukkig maaken, kan de waereld u redden van het naderend verderf? Rust dan niet voor dat gij Jeſus hebt gevonden, voor dat gij met Hem zijt vereenigd, om met Hem te leeven, en met Hem te ſterven. Ontvlugt dan alle ijdele gezelſchappen, koopt den tijd uit, om in eenzaamheid aan Jeſus te denken en tot Hem te ſpreeken. Bidt en klopt, en zoekt, en gij zult hulpe vinden.

Gij alle, die nog verſlaafd zijt aan de dingen die vergaan, die nog vreemdelingen zijt van een heiligen wandel en Godzaligheid, hoe ongelukkig is uw toeſtand, welk een troost geeft u de zonde en de waereld in dit leven, gij wordt gepijnigd door uw onbeteugelde hartstogten; gij zoekt geduurig nieuwe voorwerpen, en nimmer zijt gij voldaan: in voorſpoed ontbreekt altoos iets aan uw geluk, in tegenſpoed weet gij niet, waar gij hulpe zult zoeken; er blijft een akelig ledig in uwe ziele; gij zijt hier reeds ongelukkig, en ach! wat zal uw lot hier namaals zijn, gij kunt niet met blijdſchap verwachten en haasten tot den dag des Heeren; die dag is u tot angst en verſchrikking, die dag zal u met ondraagelijke angſten vervullen, en onherroepelijk uw lot be-

beflisfen. Gij zijt geheel onbekwaam voor de nieuwe Hemelen en nieuwe Aarde, waar in geregtigheid woont. Waren er nieuwe Hemelen en eene nieuwe Aarde te verwachten, waar in de ongeregtigheid woonde, waar in de zonde heerschte, en ijdele vermaaken gevonden wierden, daar voor zoudt gij bekwaam zijn, en daarna zoudt gij verlangen, maar voor die heilige waereld zijt gij geheel ongefchikt.

O vlugt nu nog tot Jefus, Hij is magtig om u te kunnen, genegen om u te willen helpen. Hij heeft zijn Bloed geftort om zondaars te behouden, zijn lijden en dood wordt u voorgefteld, gij moogt daar op pleiten om genade. — — — —

Zoekt de Satan u inteboezemen, „ het is voor u te „ laat, — uwe zonden zijn te groot, — gij hebt God „ te zeer en te lang getergd, — er kan voor u geene „ genade zijn;" geeft, bidt ik u, geen gehoor aan deze listige omleidingen. —— Bedenkt, dat Jefus Bloed van alle zonden reinigt en dat Hij plechtig heeft verzekerd, niemand te zullen uitwerpen die tot Hem koomt. Dit is een getrouw woord, zegt Paulus, en aller aanneeming waardig dat Jefus Christus in de waereld is gekomen, om zondaars zalig te maaken, en hij brengt zijn eigen voorbeeld bij, om aantetoonen, dat Jefus zijne ontferming aan den grootften der zondaaren wil verheerlijken. Blijft dan niet van verre ftaan. Wendt u tot Jefus en wordt behouden. Zijn magt is oneindig groot om u te kunnen helpen, om uwe harten te veranderen en u tot nieuwe fchepzelen te maaken, en even groot, even oneindig is zijne liefde en bereidwilligheid. Werpt u dan voor zijne voeten neder, bidt Hem, dat Hij u overwinne door zijne genade en verlichte door zijnen Geest, om regt u zelven en God te leeren kennen, om Hem hartelijk aanteneemen

door het geloof, en u voor eeuwig aan Hem te verbinden.

En wij mijne Broeders en Zusters in den Heere, hoe los moesten onze harten niet zijn van alle de vergangelijke dingen dezer waereld, hoedanige behoorden wij niet te zijn in heiligen wandel en Godzaligheid, hoe behoorden wij niet als vreemdelingen op aarde en Burgers van den Hemel reikhalzende uittezien naar de koomst van onzen Heer? Maar ach! onze zielen kleeven maar al te veel aan het ſtof, wij zijn helaas nog maar al te veel ingenomen met eene ijdele en vergangelijke waereld, en denken ſlechts weinig aan dien dag der dagen, wanneer wij getuigen zijn zullen van de voleinding aller dingen, van den zegepraal van Jeſus en de volle toekoomst van zijn Rijk. Met regt mogen wij ons dan voor den Heere verootmoedigen en onze zonden ook in dit opzicht, afwasſchen in het bloed des Lams, onder die ernſtige bede, dat genade van boven ons meer geestelijk, meer hemelsgezind, meer overvloedig in Godzalig maake.

Zommige uwer ſchrikken misſchien tegen dezen dag en tegen het uur des doods, waar in hun lot zal worden beſlischt. Onbewust van hun deel aan Jeſus en gevoelig voor hunne tallooze gebreken gaan zij treurende heenen. Niet alzoo, mijne geliefden! Gij hebt immers de nietigheid en ongenoegzaamheid van al, wat de waereld heeft en geeft, leeren kennen. Gij vindt geene waare zaligheid dan in God. De gunst en gemeenſchap van God in Christus is de keuze van uw hart. Gij ziet u van natuure geheel van God vervreemd, ſchuldig, onrein en doemwaardig. Gij zijt overtuigd, dat gij geen penning hebt om uwe ſchuld te betaalen, dat gij geheel naakt en ontbloot zijt in u zelven, dat zulk een

een Borg als Jeſus volſtrekt voor u noodig is. Gij zijt gewillig gemaakt, om als godloozen alleen door zijn bloed geregtvaardigd en door zijn Geest geheiligd te worden. Wel nu, hoe kon vleesch en bloed u dit alles openbaaren? Deze inzichten en aandoeningen zijn gewrochten van Gods Geest en bewijzen, dat gij behoort tot Jeſus kudde. De Heere heeft zig bij aanvang aan u ontdekt, — wacht op Hem, zoekt Hem ernſtig en gij zult Hem nader leeren kennen. Voorts gij alle, vrienden Gods, verwacht met opgerichten hoofde, met vuurig verlangen den dag van Jeſus koomst. Uw hart zij daar, alwaar uwe ſchat is, uwe wandel zij in de Hemelen, waar in gij eeuwig met Jeſus zult woonen

A M E N.



VIII.

LEERREDE

OVER

DE ONDOORGRONDELIJKE LIEFDE GODS, IN HET GEEVEN VAN ZIJN EENIGGEBOOREN ZOON AAN DE WAERELD.

NAAR JOH. III: vs. 16.

Opmerkelijk is de verklaaring van Apostel Paulus Rom. VIII: 32. ,, Die zijn eigen Zoon niet gefpaard ,, heeft, zal Hij niet met Hem alle dingen fchenken"? Het overgeeven van Jefus den eeniggeboren des Vaders wordt hier als de voornaamfte en gewigtigfte van alle Gods weldaaden aangemerkt, waar uit alle andere zegeningen van zelven voortvloeiën. Deze gifte was zo groot, zo verbazend groot en oneindig in waarde. dat het ons niet moet verwonderen, zo veele zegeningen hier en eeuwig aan Gods volk te zien gefchonken. Die het meerder geeft zou die het mindere niet geeven? Het is waar, groot, uitneemend groot zijn de gefchenken, welke God hier en eeuwig aan zijne vrienden geeft, maar wat zijnze bij Jefus Gods eigen Zoon? Het is waar, groot en veele zijn de blijken van Gods liefde aan zijne gunstgenooten hier en eeuwig, maar wat zijn ze bij die blijk van liefde, waar door de Vader zijn eigen Zoon overgaf? De Vader heeft zijn eigen Zoon gegeven, en

daar-

daarom is het geen wonder dat Hij alles ſchenkt. —— Wat zou nu te groot, te waardig zijn. —— Wat zouden wij nu niet mogen verwachten?

Wij zullen gelegenheid hebben om in dit uur, de ondoorgrondelijke Grootheid van Gods liefde in het geeven van zijn eigen Zoon nader te beſchouwen. —— En och of deze liefde onze harten mogt verbrijzelen, en ons vervullen met eene dankbaare wederliefde.

T E X T.

Want alzo lief heeft God de waereld gehad, dat hij zijnen eenig geboornen Zoone gegeven heeft, op dat een iegelijk die in hem gelooft, niet en verderve, maar het eeuwig leven hebbe.

In het voorgaand gedeelte van dit hoofdſtuk, wordt ons verhaald, dat zeeker overſte der Jooden, met naame Nicodemus, des nachts bij Jeſus kwam, om door Hem onderwezen te worden, aan wien de Heiland op het ernſtigst de noodzakelijkheid en aart der wedergeboorte voorſtelde vs. 1—9. terwijl Hij hem, gelijk ook zijne Amptgenooten wegens hunne onkunde en ongeloof nadruklijk berispte vs. 10—12. waar na Hij, die uit den Hemel nedergedaald, en volkoomen van de groote Godsgeheimen onderricht was, hem verklaarde den wonderbaaren Raad Gods, om zijnen Zoon in de waereld te zenden, ter behoudenis van zondaaren, met de gevolgen daar van vs. 13—21.

Na dat de Heere Jeſus, in de beide voorgaande verſen getoond heeft, dat Hij gelijk de door Moſes opgerichte

kopere slange, waar door de Israëllers op dezelve ziende genezen wierden, moest verhoogd worden tot een Vorst en Zaligmaaker, om allen, die in Hem zouden gelooven, te geneezen en te behouden, zo roemt Hij, in ons textvers, de onbegrijpelijke liefde Gods tot een zondige waereld, in het geeven van zijn eenigen Zoon, aan dezelve, ter eeuwige behoudenis van een ieder die gelooft.

Wij zullen u dan in dit uur, volgens deze woorden voordraagen, de ondoorgrondelijke grootheid van Gods liefde, tot alle volkeren, en geslachten, in hun zijn eenigen Zoon te schenken, ter volkoomene verlossing en eeuwige zaligheid, van alle die genen, die in denzelven gelooven, in de krachtigste bewoordingen, door den Heiland aan Nicodemus en aan ons alle voorgesteld.

Gewigtige stof voorwaar, die eenen regtstreekschen invloed heeft op onzer aller tijdelijk, en eeuwig geluk. Deze liefde bewonderen de Hemellingen. —— En deze liefde moeten wij leeren kennen en aanbidden, zullen wij verlost worden van den toekomenden toorn. Och of wij nu ooren hadden om te hooren, en een hart om op te merken! Och of wij nu allen leerden erkennen en aanneemen de hoogstmogelijke betooning van Gods liefde, het grootste geschenk zijner goedheid! Amen.

In de eerste plaats zullen wij overweegen de onbegrijpelijke grootheid van Gods liefde, in het overgeeven van zijnen Zoon aan de waereld, ter eeuwige behoudenis der geloovigen, waar na wij onze aandacht zullen bepaalen bij eenige belangrijke gevolgen, die uit deze verklaaring van den Heiland kunnen worden afgeleid.

I. In de allerkrachtigste bewoordingen wordt ons hier de grootheid van 's Vaders liefde in het overgeeven van zijnen Zoon tot behoudenis van zondaaren voorgesteld — en in de daad deze liefde gaat de kennis te boven. ——

De-

Deze liefde is voor de Engelen onbegrijpelijk, en zal tot in eeuwigheid voor de gezaligden ondoorgrondelijk zijn — en hoe zouden wij dan dezelve begrijpen? De verhevenſte werkzaamheden van ons verſtand worden hier ras afgemat en geſtuit in haaren loop. —— De vuurigſte aandoeningen van onze harten, zijn hier koel en flaauw. De kennis daar van is ons te hoog en te wonderlijk — wij kunnen daar niet bij — en de meest gevorderde Christen moet in zijne beste oogenblikken, in den hoogſten trap zijner gevoelige indrukken van deze liefde beſchaamd uitroepen, „ helaas! is dit mijne dankbaarheid, „ is dit mijne verwondering en wederliefde!" — Het betaamt ons echter, hoewel ſtamelende daar van te ſpreeken, en onze ernſtige aandacht aanhoudend te vestigen op deze eenige Bron van onze Zaligheid.

Om eenig gering denkbeeld van deze liefde des Vaders ons te vormen, behooren wij onder ernſtige bede om Hemelſche verlichting, te overweegen, waaruit de grootheid van iemands liefde tot eenig voorwerp blijkt, en hoe hier alle de blijken van den hoogſten trap van liefde zamenloopen. Wanneer een perſoon van hoog aanzien — een gering en onwaardig mensch, zulk een liefde toedraagt, dat Hij het allerdierbaarſte dat Hij bezit, aan Hem opoffert en ſchenkt, op de allerëdelmoedigſte wijze, zonder eenige vergelding te verwachten, om Hem daar door te redden en ten hoogſten gelukkig te maaken, zo verwonderen wij ons met regt over zulk eene liefde — en naar maate zodanig een perſoon verhevener is in waardigheid — naar maate het voorwerp zijner liefde verachtelijker en geringer is, naar maate het gunstbewijs voortreffelijker, de wijze waar op het gegeeven wordt, edelmoediger, het oogmerk en het gevolg gewigtiger is, — dies te hooger rijst onze verwondering. Hoe groot moest

dan niet onze verbaazing en dankbaare opgetoogenheid zijn, wanneer wij overweegen, dat de Perfoon, van wiens liefde hier gewaagd wordt, is *God* de Vader, dat het voorwerp zijner liefde is, de *waereld* die in het booze ligt, dat het gefchenk het geen Hij aan de waereld geeft is *zijn eenig gebooren Zoon* — dat Hij hetzelve vrijgunftig *geeft* en fchenkt om niet, en dat het oogmerk en gevolg van dit gunstbewijs is, de verlosfing van het eeuwig verderf, de verkrijging van het eeuwig leven, *op dat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve maar het eeuwig leven hebbe.* Laaten wij kortelijk deze bijzonderheden nader overweegen.

1. Het is iets groots, wanneer een van de Vorften der Aarde een gering en onaanzienlijk perfoon lief heeft en aan denzelven zijne gunt betoont. Maar Hij wiens liefde hier wordt vermeld, is God de Vader, de God des Hemels en der Aarde, de Bron van al het mogelijke en van al het dadelijke — het Wezen aller Wezens, bij wien alle de Koningen en Vorften en Volken der Aarde zijn als een druppel aan den emmer en als een ftofken aan de weegfchaal. Hij bezit van eeuwigheid tot eeuwigheid door zig zelven alle mogelijke volmaaktheden. —— Hij is zig zelven genoegzaam, en in het genot zijner deugden ten hoogften gelukzalig.

2. En deze groote en zig zelven genoegzaame God, oneindig in Majefteit en Heerlijkheid heeft lief gehad *de waereld*, eene waereld die in het booze ligt. Het voorwerp van Gods liefde wordt hier de *waereld* genoemd, niet in dien zin, als of de gantfche waereld, ieder mensch in de waereld deel heeft aan Gods eeuwige Liefde, en aan de verlosfing door Jefus, — maar om aan te duiden, *zo*, dat God met voorbij gaan van de afgevallene Engelen het menschdom heeft lief gehad, *als* dat zijne liefde zig niet

tot

tot eenig bijzonder volk, niet tot de Jooden, gelijk deze waanden, bepaalt, maar zig uitſtrekt tot alle volkeren en geſlachten, daar aan alle volkeren de verloſſing door Jeſus zou worden verkondigd, gelijk ook onder alle volkeren zommigen dadelijk tot Gods gemeenſchap door Christus zouden gebragt worden. Voor het overige, het blijkt uit het volgende van onzen Text, dat alleen die gene die in den Zoon gelooven, daadelijk door Hem worden behouden. Dewijl echter de uitverkoorene des Vaders, die tot het geloof worden bekwaam gemaakt, eene ontelbaare ſchaare uitmaaken uit de ganſche waereld, uit alle volken, geſlachten en taalen, (*a*) zo wordt hier met regt Gods liefde tot de waereld verkondigd; te meer om dat het Euangelium alöm zou worden gepredikt en het aanbod van Gods Liefde en de Zaligheid in Christus aan veele millioenen uit alle volken en geſlachten zou geſchieden, hoewel de meeste het zelve hardnekkig zouden verſmaaden. —— Het voorwerp van Gods liefde is dan de waereld, waar uit Hij onder alle Volken en Natiën zommigen door zijn eeuwig welbehaagen bepaald, wilde wederbrengen tot Hem. En deze zijn even gelijk de andere, kinderen des toorns, geheel ſchuldig, onrein, verachtelijk, ſtrafwaardig.

Gods liefde ſtrekte zich uit tot geringe niets waardige ſchepzelen, welker grondſlag in het ſtof is. Hoe grooter de afſtand is tusſchen Hem die lief heeft, en het voorwerp zijner liefde, dies te verwonderlijker is deze liefde. Maar alle menſchen — ook zij die zalig worden, zijn bij God minder dan niets en ijdelheid.

Hier komt bij, dat hunne zedelijke geſteldheid juist ſtrijdig is met Gods Hieligheid en Goedheid. Dat ie-

(*a*) *Openb.* 7: 9.

iemand een ander, die met hem dezelfde neigingen heeft, bemint, is niet te verwonderen, maar verwonderlijk is het iemand te beminnen, die van een geheel ſtrijdige gezindheid is. En ziet, Gods liefde ſtrekt zig uit tot zondaaren, die niet zijn beeld, maar het beeld des duivels dragen. —— Die dood zijn in zonden en misdaaden, ongehoorzaam, onwijs, dwaalende, menigerlei begeerlijkheden, en wellusten dienende, haatelijk zijnde en elkanderen haatende (*a*).

Ja dat meer is, zij, die God lief heeft, zijn zijne vijanden, die Hem haaten en tergen. Het verwondert ons wanneer wij zien, dat iemand zijnen vijand eene hartelijke genegenheid toedraagt. Hoe moet het ons dan niet verbaazen, dat God zijne vijanden lief heeft, de zulken die Hem op het ſchandelijkst beledigen, verbitteren, en welker bedenking enkel vijandſchap is tegens Hem en zijne Wet (*b*).

3. Verder, de Algenoegzaame God — heeft de verachtelijkſte ſchepzelen, zijne vijanden, lief in die maate, dat Hij zijn *eenig gebooren Zoon* hun gegeven heeft. Jeſus Christus is de eenig gebooren Zoon des Vaders, van eeuwigheid door den Vader gegenereerd, een en het zelfde Godlijk weezen met den Vader deelachtig. Hoe verbaasd zouden wij ſtaan over de liefde van een kinderminnend Vader die zijn eenigen Zoon opofferde, opofferde aan de belangens zijner vijanden — en ziet, de Eeuwige Vader, geeft zijn eenigen, zijn geliefden Zoon, wiens Heerlijkheid ondoorgrondelijk is, een geſchenk waardiger dan duizend waerelden: — zijn geliefden Zoon, aan onreine ſtrafwaardige aardwormen, aan zijne vijanden die Hem tergen en beledigen — hij geeft zijn geliefden Zoon,

(*a*) *Tit.* 3: 3. *Epheſ.* 2: 1, 2, 3. (*b*) *Col.* 1: 21. *Rom.* 8: 7.

Zoon, niet om hier op aarde, zijnen Hemelſchen luister te vertoonen, en de ootmoedige hulde van al het ſchepzel te ontfangen, maar om als een hulpeloos kind te worden gebooren — veele jaaren onbekend, ongeëerd, als een veracht mensch te leeven, den grievendſten hoon en beſpotting, de uitgezogtſte pijnen en folteringen, de ondragelijkſte zielsangſten en benaauwdheden te ondergaan, en aan het vervloekte kruishout op Golgotha onder de vreeslijkſte omſtandigheden te ſterven. Hij geeft zijnen eenigen, zijn geliefden, aan zijne vijanden, om hunne verpligtingen te vervullen, hunne ſtraffen te draagen, om voor hun een misdaadiger te worden voor de menſchen, ja dat meer is, om in hunne plaats een misdadiger te worden in het ontzagchelijk Godsgerichte, den ijsſelijkſten vloek te torsſchen en het volle gewigt van Gods brandenden toorn, der helſche angſten te draagen. Hoe verbaazend, hoe ondoorgrondelijk is deze liefde?

4. En dit verhoogt niet weinig deze onbegrijpelijke liefde, dat de Vader zijn Zoon op zulk eene wijze aan zijne vijanden ſchenkt, — dat er niets van hunnen kant gevorderd wordt, om zich dit geſchenk waardig te maaken. Op de vriendelijkſte wijze verkeerde Gods Zoon met zondaars hier op Aarde. Hij betoonde zig een vriend van tollenaaren en zondaaren. Die tot Hem kwam, wierdt niet uitgeworpen. Nimmer ſmeekte men Hem te vergeefs om ontferming. En hoe vriendelijk biedt Hij zig aan, en wordt Hij aangebooden na zijne verhooging. Hij wordt geſchonken zonder geld en zonder prijs. — Het water des levens wordt om niet ontfangen, zonder geld en prijs geeft de Vader zijn Zoon, zonder loon bevestigt Hij deze gifte. Met welk een onbegrijpelijke langmoedigheid, verbaazend geduld,

on-

onwankelbaare trouwe, verdraagt Hij, vergeeft Hij, de ondankbaarheid en trouwloosheid van hun, aan wien Hij zijn Zoon heeft gegeven; groot is de liefde van zulk eenen die zijne vijanden beweldadigt, verbaazend groot is de liefde van Hem die niettegenstaande de ondankbaarheid van hun, die hij op het sterkst aan zig verpligt heeft, onvermoeid voortgaat om hun weltedoen. —— En zo doet de Vader. —— Hij geeft zijnen Zoon aan zondaars om niet, Hij bevestigt deze gifte aan ondankbaaren. Hij geeft hun zijnen Zoon tot in eeuwigheid, hoewel zij dagelijks met de snoodste trouwloosheid zijne goedheid beantwoorden.

5. En hoe verbaazend zijn de *gevolgen* van dit gunstbewijs. Daar toe heeft God zijnen Zoon aan de waereld gegeven, „ op dat een iegelijk die in Hem gelooft niet „ verderve maar het eeuwig leven hebbe." Aan allen, onder alle volkeren aan wien het Euangelium verkondigd wordt, — biedt de Vader vrede en vergiffenis, leven en zaligheid aan in zijnen Zoon, — allen mogen geroepen worden om in den Zoon te gelooven, maar alleen zij, die waarlijk gelooven, en ook allen die gelooven, worden behouden. En allen zullen gelooven die verordineerd zijn tot het eeuwig leeven. (*a*) „ Al dat mij „ de Vader geeft komt tot mij — en die tot mij komt „ zal ik geenszins uitwerpen (*b*)." Een iegelijk, hoe onwaardig, hoe schuldig ook, die door Gods Geest zig zelven heeft leeren kennen, en als een gansch hulpelooze tot Jesus wordt uitgedreeven, om op zijn zoenoffer te pleiten, zijn Geest ernstig te zoeken, en Hem in alle zijne Ampten, als Borg en Middelaar aan te neemen. — Die zal niet verderven, niet verlooren gaan: — hij wordt

(*a*) *Hand.* 13: 48. (*b*) *Joh.* 6: 37.

wordt verlost van den vloek en verdoemenis, en hij verkrijgt het Eeuwig leven, — het leven werkzaam in de kennis en liefde Gods, hier in de beginzelen, en hier namaals volkoomen, en dit leven behelst in zig vrede met God — Gods gunst en gemeenſchap, volkoomene Zaligheid tot in eeuwigheid Dies te grooter wordt de liefde van iemand geſchat — naar maate zijne gunstbewijzen aan hun, die hij lief heeft, verhevene oogmerken en gewigtige gevolgen heeft. —— Gaat dan niet deze liefde de kennis te boven — daar dit gunstbewijs het geven van Gods Zoon, ten gevolge heeft, verlosſing van het hoogſte kwaad en verkrijging van het hoogſte goed, vergiffenis van zonde, vrede met God, verlichting, heiligheid, bewaaring, hulp in allen nood, de voorſmaaken des Hemels hier op Aarde — en na den dood een heerlijken gelukſtaat van den afgeſcheiden geest, — eene zalige opſtanding — een gansch zeer uitneemend gewigt van eeuwige heerlijkheid in de nieuwe Hemelen en nieuwe Aarde, waar in geregtigheid woont — in één woord, waar geluk hier en eeuwig! In zijnen Zoon ſchenkt God zich zelven aan zondaaren. Die zijn eigen Zoon niet geſpaard heeft, zal Hij niet met Hem alle dingen ſchenken? (*a*) Mogen wij dan niet bij de overweeging van deze liefde van zulk een God. —— Aan zodanige ſchepzelen wien zulk een geſchenk wordt gegeven — op zulk eene wijze — tot zulke eindens — verbaasd uitroepen — ziet God is groot en wij begrijpen het niet! Ziet deze liefde is hooger dan de Hemelen, wat kunt gij doen, dieper dan de helle, wat kunt gij weeten, langer dan de aarde is haare maate, en breeder dan de zee. Men merke hier tevens aan, dat even die zelf-

(*a*) *Rom.* 8: 32.

zelfde verwondering verdient de liefde des Zoons, die zig tot de oogmerken des Vaders vrijwillig aanbood; en zig zelven overgaf voor zondaaren, tot in de diepſte vernedering en tot den bitterſten dood, om dezelve van den eeuwigen dood te verlosſen, en hen eeuwig gelukkig te maaken. Ook deze liefde is (*a*) eene liefde die de kennis te boven gaat, waar van wij met verwondering de hoogte, de diepte, de lengte en breedte moeten naſpeuren.

II. Bepaalen wij thans onzen aandacht bij eenige belangrijke gevolgen, die uit deze verklaaring van den Heiland gevoeglijk kunnen worden afgeleid.

In de *eerſte* plaats, blijkt uit deze woorden, de waarachtige Godheid van den Heere Christus Jeſus. Immers was de Heiland, een ſchepzel geweest, hoe verheven ook, die alleen oneigenlijk den naam van Gods Zoon draagt, dan zou er geen reden zijn om te zeggen, *alzo* lief, *alzo* verbaazend lief heeft God de waereld gehad dat Hij enz. dan zou de liefde Gods niet zo groot, niet zo verwonderlijk geweest zijn. Of zou het te verwonderen zijn, dat God een zijner ſchepzelen ten goede van duizenden voor een tijd deed lijden, om het zelve daar na ten hoogſten te verheerlijken? was Jeſus geen waarachtig God, dan behoorde Hij veeleer te zeggen, alzo lief heeft God den Zoon gehad, dat Hij Hem voor de waereld heeft overgegeven, om Hem na eenig lijden ten hoogſten te verheerlijken. Deze verklaaring van Gods onbegrijpelijke liefde tot de waereld zou geheel krachteloos zijn, indien men de Godheid van den Zoon niet veronderſtelde. Maar dit veronderſteld zijnde, is de zin duidelijk en krachtig — zo lief, zo verbaazend lief heeft

(*a*) *Eph.* 3: 18, 19.

heeft God de waereld, dat Hij zijn eenig gebooren Zoon, den Heer der Heerlijkheid, den waarachtigen God, en het eeuwig leven voor haar heeft overgegeven. Voorts, de Godheid van Jeſus wordt bevestigd door den Naam die Hem wordt gegeven van den *eenig gebooren Zoon* Gods. Hij wordt daar door duidelijk van alle ſchepzelen onderſcheiden. Niemand is een Zoon van God op zulk eene wijze als Hij. Tot wien der Engelen heeft God ooit gezegd, gij zijt mijn Zoon, heden heb ik u gegenereerd (*a*).

Ten *anderen*, hier uit blijkt, de eigenlijke borgtochtelijke voldoening van Jeſus, die Hij aan Gods geregtigheid heeft opgebragt. Wanneer Jeſus niet als een eigenlijk plaatsbekleeder voor zijn volk geleden had en geſtorven was, — dan wordt het ſmartelijkſte van zijn lijden weggenomen, dan leed Hij den toorn Gods en de angſten der helle niet, dan zou de liefde Gods zo onbegrijpelijk niet zijn in Hem over te geeven voor eene zondige waereld — dan zou Hij wel kunnen zeggen, alzo lief heeft God de waereld gehad, dat Hij haar wil zalig maaken, maar niet gevoeglijk, alzo lief heeft God de waereld gehad, dat Hij zijnen eenigen Zoon heeft gegeven. De onbegrijpelijke grootheid dezer liefde vertoont zig vooral daarin, dat de Vader zijnen Zoon gaf tot een offer voor de zonde.

Ten *derden*, de koomst van Jeſus en zijne voldoening was ter behoudenis van zondaaren volſtrekt noodzakelijk. Was er eenig ander middel mogelijk geweest om zondaars te behouden, kon de zonde ongeſtraft vergeeven, of door eenig ander offer verzoend worden, — dan zou de liefde Gods in het geeven van zijn Zoon, zo verwonder-

(*a*) *Hebr.* I: 5.

derlijk niet zijn, dan zou God op eene andere wijze zijne liefde tot de waereld hebben kunnen toonen. Was de koomst van Jesus en zijne voldoening niet volstrekt noodig — dan verliest Gods liefde grootelijks haare waarde — maar is dit het eenig middel ter behoudenis, dan blijkt Gods ondoorgrondelijke liefde duidelijk daar in, dat God zijn eenigen Zoon heeft opgeofferd voor zondaaren, voor welken geen ander middel ter redding overbleef.

Ten *vierden*, Christus Jesus, en de Zaligheid in Hem, mag aan alle menschen worden gepredikt — een ieder mag uitgenoodigd worden, om in Hem te gelooven, met verzekering, dat al die tot hem komt niet wordt uitgeworpen. —— Immers de Zoon Gods wordt hier voorgesteld als op die wijze aan de waereld, aan alle volken en geslachten gegeven, dat een ieder vrijheid heeft om van Hem gebruik te maaken. Heeft God zijn Zoon tot een Zaligmaaker der waereld gegeeven, dan wordt het aan ieder mensch vergund om tot Hem te vlugten en in Hem te gelooven. Die wil, die koome en neeme het water des levens om niet, — alle eindens der aarde worden tot Jesus geroepen om behouden te worden. Tot allen is zijn stem, bekeert u, want waarom zoudt gij sterven? — laat u met God verzoenen. Daarom zullen allen die niet tot Hem koomen, onverschoonlijk zijn.

5. Verder, allen die geloovende tot Hem vlugten, hoe lang zij zig ook tegen Hem verhard hebben, hoe schuldig, hoe boos, hoe onwaardig ook, — alle, ook de grootste zondaaren, ook zijne bitterste vijanden zullen tot Hem koomende behouden worden. Een iegelijk die gelooft, hoe zwak ook zijn geloove zijn mooge, zal niet verderven, maar het eeuwig leven hebben.

6. Voorts

6. Voorts — al wie niet in den Zoon gelooft, wie hij anders ook zijn moge, gaat gewis ten verderve. Alleen zij die in Hem gelooven, worden volgens onzen Text behouden. Al ware het dan, dat iemand de taale der Engelen en der menfchen fprake, al ware het dat iemand alle wetenfchap en verborgenheden wiste, al ware het dat hij alle zijne goederen aan den armen, en zijn ligchaam aan den brandftaapel overgaf, en hij had dit geloof niet, het zou hem geen nuttigheid geeven. Die den Zoon heeft, heeft het leven, maar die den Zoon Gods niet heeft, heeft het leven niet. Offchoon iemand eene groote uiterlijke zedigheid en Godsdienst vertoont — veele gevoelige aandoeningen ondervindt, en in veele pligten uitmunt, zo lang hij niet waarlijk door het geloof met den Zoon vereenigd is, de toorn Gods blijft op hem (*a*).

7. Eindelijk —— Jefus is een volkoomen algenoegzaame Zaligmaker. Een iegelijk die in Hem gelooft, zal in geen ding befchaamd worden — hij zal niet verderven, maar het eeuwig leven hebben. Zijn geluk is onwankelbaar en volkomen. Hier wordt hij getrouw bewaard, en bij den dood wordt hij verheerlijkt. Anders zou Gods liefde niet zo onbegrijpelijk genoemd worden.

Dit is het, mijne waarde vrienden, het geen ik u thans kortelijk wilde voordragen. Mogt het voor ons allen een woord des levens zijn!

Is Gods liefde tot zondaaren zo onbegrijpelijk groot, dat Hij zijnen Zoon gegeven heeft tot een offer voor de zonde, hoe dankbaar moesten wij deze liefde omhelzen,

(*a*) *Joh.* 3: 36.

zen, hoe ernftig daar van gebruik maaken, ter behoudenis onzer zielen. Het Euangelium behoorde ons waarlijk een blijde boodfchap te zijn, en door ons aangenomen te worden als een leven uit den dooden. Niets moesten wij meerder zoeken dan dat geloof in Jefus, dat het harte reinigt en door de liefde werkzaam is.

Is het zoo met u gefteld? Hebt gij eenigzins leeren inzien de onbegrijpelijke grootheid van Gods liefde in het geeven van zijn Zoon aan de waereld, zijn uwe oogen geopend om u zelven te kennen, om te erkennen uw onmeetelijke fchuld, onreinheid, bederf, hulpeloosheid en gevaar? Ziet gij u zelven buiten Jefus voor eeuwig verlooren —— hulpeloos, gebonden onder het vonnis des doods en den vloek der wet? Hebt gij waarlijk ondervonden, dat er voor u geen hulpe is, dan alleen in den Zoon van God, die de wet heeft vervuld, dat gij niet door uwe traanen, gebeden, aalmoesfen, of eenige andere pligten en boetedoeninge, maar alleen door zijn zoenoffer met God kunt verzoend worden, dat geene eigene wijsheid of kracht, maar alleen zijn Geest u kan verlichten, heiligen, en bekwaam maaken voor het Koningrijk der Hemelen? zijt gij waarlijk tot Hem gevlugt als arme, blinde, naakte, ontbloot van allen grond in u zelven? Hebt gij op zijne vergunning en noodiging uwe zonden op Hem geworpen, als op het Lam Gods dat de zonde der waereld wegneemt? Hebt gij Hem met een volkoomen hart aangenomen als uwen Hoogenpriester, Leeraar, Herder, God en Heer, en u aan zijne liefde en aan zijnen dienst voor eeuwig overgegeven? woont Hij door het geloof in uwe harten — leeft Hij in uw binnenfte — openbaar Hij zig aan u, gelijk Hij zig niet aan de waereld openbaart — is Hij het voorwerp van uwe hoogfte liefde — is zijn wet uw vermaak ——

zijn

zijn eer uwe bedoeling — toont gij uwe liefde tot Hem door zijne geboden te bewaaren, wandelt gij, gelijk Hij gewandeld heeft — ſtrijdt gij in zijnen naam om zijnen Beelde gelijkformig te worden? Hoe groot zou uw geluk, hoe zalig zou uw lot zijn, wanneer gij hier op ja en amen kondet antwoorden —— dan zoudt gij waare vreugde hebben in dit leven, — dan zoudt gij zegepraaien in het uur des doods, — dan zoudt gij tot in eeuwigheid de Heerlijkheid van Jeſus aanſchouwen.

Maar ach! de meesten uwer, vreeze ik, ſtellen nog geen prijs op de liefde des Vaders, die zijnen eenigen Zoon heeft gegeven, en weigeren tot Jeſus te koomen om het leven te hebben.

Zommige hebben geene de minſte bekommering over hunne zonden, geen den minſten indruk van den rampzaligen toeſtand waar in zij zig bevinden; geheel en al aan het aardſche verſlaafd, blijft er voor hun noch tijd, noch lust overig, om aan hunne betrekking tot God en den ſtaat hunner zielen te denken Zorgeloos gaan zij voort in hunne aardſche bezigheden en vermaaken —— en komt eens een enkele keer eene ontrustende gedachte in hun op — laat zig eens de waarſchuwende ſtem van het geweten hooren, zij hebben de ongelukkige kunst uitgevonden, om hunne aandacht daar van af te trekken, en vast te houden aan hunnen valſchen vrede.

Anderen doen zig voor als of zij ernſtig bekommerd waren over hunne zielen, en alleen op Jeſus hoopten en in Hem roemden, terwijl echter hun gedrag maar al te veel bewijzen oplevert, dat hun geloof dood is. Zij wandelen niet maatig, regtvaardig en Godzalig —— zij hebben de waereld lief, en zijn aan de waereld gelijkvormig. Zij volgen hunne begeerlijkheden, en zijn geheel ongezind, om metterdaad, alles aan Jeſus op te

offeren, alles om zijnent wille te verlaaten, alle zijne geboden voor regt te houden, en in alle gevallen Hem meer te behaagen dan de menſchen.

Anderen trachten uittemunten in zommige pligten en Godsdienstoeffeningen, in dien waan, dat zij zig daar door met God zullen verzoenen. Blind voor hun bederf, en de geestelijkheid van Gods wet, meenen zij door hun eigen gedrag in Gods gerichte te beſtaan, terwijl hun geloof in Jeſus op zijn hoogst daar op uitkoomt — dat het gebrekkige door Jeſus zal worden verzoend, en dat, in geval hunne eigene geregtigheid een weinig te ligt mocht bevonden worden, dezelve als volkomen om Jeſus wille zal worden aangemerkt.

Er zijn ook zommigen onder ons, die in de daad ſchijnen lust te hebben, om den weg des levens te bewandelen. Zij hebben iets van hun bederf, en de noodzakelijkheid van zulk een Borg, als Jeſus is, leeren kennen. Zij zijn de grove beſmettingen der waereld ontvlooden, en vertoonen in zommige opzichten een prijzelijke verbetering. Maar hier mede ſchijnen zij zig te vergenoegen. Als of het genoeg ware Jeſus te zoeken zonder Hem te vinden, in het eene opzicht van de waereld aftezien, en in het ander opzicht even als van te voren aan de waereld gehecht te blijven — even als of eenige aandoeningen, eenige gevoelige opwekkingen — eenige verbetering van wandel hun genoegzaamen grond opleverden, om zig zelven als onderdaanen van Jeſus Rijk aan te merken.

Hoe jammerlijk is uwer aller toeſtand — die nog niet in den Zoon gelooft. —— Hier is voor u geen waar geluk, en blijft gij alzo zo zult gij eeuwig verlooren gaan.

Het is nu nog tijd; ziet een algenoegzaam Zaligmaaker wordt u aangekondigd. Wie gij ook zijt koomt tot

Hem.

Hem. Hoe ſchuldig, hoe onwaardig gij ook zijt, wendt u tot Hem en wordt behouden. Oneindig is zijn magt — oneindig zijne bereidwilligheid en ontferming.

Daartoe kwam Hij in de waereld, om te zoeken, het geen verlooren was, om zondaars te roepen tot bekeering. Waarlijk het is een getrouw woord, het is aller aanneming waardig, dat Jeſus Christus in de waereld is gekoomen, om zondaars zalig te maken. Verhardt u dan niet langer tegen zijne ontferming, — verſmaadt de liefde van uwen Richter niet, — eene liefde, zo groot, zo verbaazend, dat Hij zijnen eigen Zoon niet heeft geſpaard, dat Hij zijnen eeniggebooren Zoon heeft overgegeven voor zijne vijanden. Moet deze liefde uwe harten niet treffen en uwe vijandſchap verbreeken? Maar helaas! uwe harten zijn ongevoelig. Gij begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Hij, die het hart van Lydia opende, om acht te geeven, op het geen Paulus ſprak, zal uwe harten moeten openen, indien mijne redenen eenigen ingang in dezelve zullen vinden. Mogt Jeſus zelve de kopere grendelen verbreeken en de ijzere deuren openen. Och of Hij de uitnemende grootheid van zijne ontferming en van zijn vermogen aan u openbaarde en uwe oogen opende, om u zelven en Hem te kennen. Wanneer gij een leevendig bezef hadt van de geestelijkheid en het gezag van Gods wet, van uwe onberekenbaare ſchuld en diep bederf, dan zoudt gij gewis zulk een Borg en Verlosſer als Jeſus, noodig en dierbaar achten, dan zoudt gij geen uitkoomst voor u zien in Hemel of op Aarde, dan in Christus Jeſus den gekruisten. En wanneer gij wist, wie Hij is, wanneer gij Hem aanſchouwdet in zijne heerlijkheid, dan zoudt gij Hem uwe hoogſte liefde waardig keuren en Hem geen oogenblik uw ganſche hart kunnen weigeren. Gebruikt

ernftig die middelen der genade, welke de Heer heeft ingefteld. —— Bedenkt geduurig in eenzaamheid, wie is God, wie ben ik, welke betrekking heeft er tusfchen God en mij plaats? &c. Hij, die in den beginne zeide, daar zij licht en daar was licht, geeve in uw binnenfte verlichting der kennis zijner heerlijkheid in het aangezicht van Jefus Christus.

Geloovigen, ziet hier voor u eene onuitputbaare ftof van verwondering en dankbaare aanbidding. Welk eene liefde! De Vader geeft zijn eenigen Zoon over, — voor zulke fchepzelen, — op zulk eene wijze, — tot zodanige einden. Al ware het ook dat wij de taalen der Engelen fpraken, wij zouden van deze liefde niet dan ftamelende kunnen fpreeken. Zij gaat de kennis te boven. Zij is als de hoogte der Hemelen, wat kunt gij doen, dieper dan de Helle, wat kunt gij weeten, langer dan de Aarde is haare maate en breeder dan de Zee.

Aan deze liefde hebt gij alles te danken. Een volkomen Zaligmaaker is voor u verordend. Gij zijt door Gods genade bekwaam gemaakt om in Hem te gelooven, om op Hem te vertrouwen, tot alle die einden, waar toe Hij is geopenbaard. En daarom zijn alle uwe belangen veilig. Alle rampen en bezwaaren, die u naar ziel en ligchaam hier op Aarde treffen, zijn vaderlijke bezoekingen, die daar toe ftrekken, om u meer Gods heiligheid deelachtig te maaken. Alle dingen, tot een toe, moeten u medewerken ten goede. Uit het geloof gerechtvaardigd hebt gij vrede met God door Christus Jefus. Er is voor u geen verdoemenis, die in Christus Jefus zijt. Jefus leeft in u. Gij leeft door Hem een leven des geloofs, en dit geestelijk leven is de eerfteling en het onderpand van het eeuwig leven het geen voor u bereid is.

Er

Er zijn onder u, die deze waarheden op zig zelven niet durven toepasſen, daar zij gewoonlijk of althans zeer dikweif in droevigen twijfel nederzitten, of zij wel eenig deel hebben aan Jeſus en zijn heil. —— Uwe twijfelingen zijn ongegrond. —— Uw geloof is zwak, maar het is echter een waar geloof Uwe ziele dorst naar God. In God alleen vindt gij uwe Zaligheid. Gij wenscht niet door God eene Zaligheid te ontvangen, die buiten God is, maar God zelven verkiest gij tot het deel uwer erve en uwes bekers. Gij keurt den weg der verlosſing door Christus Jeſus hartelijk goed. Gij zijt gewillig om als godloozen alleen door zijn bloed geregtvaardigd en door zijn Geest geheiligd te worden. Gij gelooft dat Hij is de Christus, de Zoon des leevendigen Gods, — en daarom wendt gij u tot Hem. Gij mist nog een vrijmoedig geloof, de bewustheid dat de Heer u heeft aangenomen en dat Hij uw Verlosſer en Herder is, — maar misſchien zoekt gij deze verzekering langs een verkeerden weg. Gij zult, hoop ik, niet verwachten, dat een Engel of ſtem uit den Hemel u van uw aandeel aan Jeſus zal verzekeren. De grootſte gevoelige vertroostingen kunnen ook niet daartoe ſtrekken. Zo lang dezelve aanwezend zijn, kunt gij vrijmoedig op Jeſus hoopen en op zijne beloften vertrouwen, maar als naderhand derzelver indruk minder wordt en verdwijnt, dan bevindt gij u weder in uwen vorigen toeſtand. Waar uit moet dan de waare verzekering voortſpruiten? uit eene meer en meer toeneemende geestelijke kennis van Jeſus, van zijne algenoegzaamheid, van zijne magt, van zijne liefde en trouwe, — en uit de bewustheid, dat wij ons zelven aan Hem overgeven en toevertrouwen. Hoe meer gij Jeſus leert kennen en da-

gelijks eenvoudig tot Hem vlugt en u aan Hem opdraagt, dies te meer zult gij met Paulus kunnen zeggen; ik weet wien ik geloofd heb.

Voor het overige, Vrienden Gods! schaamt u en bedroeft u over uwe koelheid, onverschilligheid, ijverloosheid. Hoe weinig beantwoordt gij aan die liefde, waar door de Vader zijn Zoon voor u overgaf! Richt op traage handen en slappen knieën. Zoekt kracht bij Jesus om meer getrouw te zijn. Strijdt in zijn naam, en gij zult wegdragen de kroon der overwinning.

A M E N.



IX.

LEERREDE

OVER

DE VRIJGUNSTIGE NODIGING VAN HET EUANGELIUM.

NAAR OPENB. XXII: vs. 17b.

„ Veelen zeggen, wie zal ons het goede doen zien, „ verhefgij over ons het licht uwes aanſchijns, ô Heere!" zo leezen wij in den IVden Pſalm, het 7de vs.

Alle menſchen dorſten met onverzadelijke begeerte naar genoegen en gelukzaligheid, — zij zoeken buiten zig die voldoening en vreugde, welke zij in zig zelven niet vinden; en daarom vraagen zij — wie zal ons het goede doen zien? De een zoekt zijn geluk in geld en goed, een ander in eer en aanzien, een derde in zinnelijke vermaaken, en de vervulling zijner vleeſchelijke begeerlijkheden. —— Niets wordt onbeproefd gelaaten, — alle middelen worden in het werk geſteld, alle wegen ingeſlagen, om toch die rust en vrede, die voldoening en gelukzaligheid te vinden, die een ieder voor zig onontbeerlijk acht. —— Maar ziet, alles is te vergeefs. Het is de eenparige ſtem van al het ſchepzel, bij mij is het niet. —— Zij, die hun geluk in de dingen van dit leven zoeken, worden alle te leur geſteld, en aanhoudend door onvoldaane begeertens, ginds en her-

waards

waards geslingerd. Maar eenige weinige worden bekwaam gemaakt, om hunne harten boven het zienlijke en zinlijke te verheffen, en te zeggen: „ verhef gij over „ ons het licht uwes aanschijns, ô Heere!" Gods gunst en gemeenschap is hun hoogste goed, het voorwerp hunner vuurigste wenschen, en daar zij onderricht worden, dat God alleen, in zijnen Zoon Jesus Christus, het deel hunner erve en bekers zijn kan, zo strekken zig hunne brandende begeertens tot Jesus uit, om door zijn bloed gereinigd, en door zijn Geest vernieuwd te worden. Hij is hun de fontein des levens, in wiens licht zij alleen het licht aanschouwen. Hij is hun de fontein des leevendigen waters, naar het welk zij dorstende verlangen. En hunne begeerte wordt niet te leur gesteld. Jesus geeft hun van het water des levens, waar van eenige druppelen oneindig meer voldoening en Zaligheid aanbrengen, dan alle de schatten en genoegens van dit leven.

T E X T.

Openb. XXII: *vs.* 17^b. *En die dorst heeft koome, en die wil, neeme het water des levens om niet.*

De beschrijving van den heerlijken geluksstaat des Hemels na den dag des Oordeels, die wij in het voorgaande hoofdstuk vinden, wordt in dit hoofdstuk voortgezet en voleindigd vs. 1—5. Hier op wordt dit boek op eene nadrukkelijke wijze besloten, eerst door den Engel, die aan Johannes deze dingen getoond had, vs. 6—11. —— Voorts door den Heere Jesus zelven, die

die zijne heerlijkheid, de zaligheid van zijn volk, het verderf zijner vijanden, de zekerheid van zijn koomst, in de krachtigfte bewoordingen voorftelt, en plechtig betuigt tegen alle, die eenigzins deze Openbaaring zouden mogen verminken of vervalfchen vs. 12—20. Waar na Johannes zijn vuurig verlangen, naar Jefus toekoomst betuigende, met de gewoone Apoftolifche groete eindigt vs. 20*a*. en 21.

Na dat de Heere Jefus, vs. 12—16. zijne luifterrijke heerlijkheid en gewisfe toekoomst, om zijn volk te zaligen en zijne vijanden te verderven, had verklaard, zo ftelt Hij, in het 17de vers, zijne Bruid, zijn geloovig volk voor, als door den Geest vuurig verlangende naar zijne toekoomst „ *en de Geest*, enz." terwijl het de pligt is van een ieder, die deze dingen hoort, dezelve geloovig aantenemen, en zijne vuurige begeerte naar de vervulling van Jefus beloften uitteftrekken: „ en die het „ hoort, zegge koom — dewijl toch niemand, die waar„ lijk lust heeft om Jefus te zoeken en zijn heil deel„ achtig te worden, befchaamd zal uitkoomen" — immers zo luidt de gunstrijke nodiging van den Heiland tot allen. „ En die dorst heeft koome, en die wil nee„ me het water des levens om niet." Volgens de woorden van onzen text.

Wij moeten dan in dit uur uwe aandacht voorftellen, de algemeene en liefderijke nodiging van Jefus aan een ieder, die lust heeft tot zijne vergevende en heiligende genade, om dezelve zonder eenige voorwaarde, om niet aanteneemen, en daar van vrijmoedig gebruik te maaken: belangrijke ftof voorwaar, die voor ons allen van het hoogfte gewigt zijn moet. Jefus, Jefus zelve nodigt u op de allervriendelijkfte, op de allerinneemendfte wijze. Ziet, nu is het de welaangenaame tijd, ziet nu is het de

dag

dag der Zaligheid. Heden, heden, terwijl gij zijne ſtemme hoort, zo verhardt uwe harten niet. Hoe zouden wij ontvlieden, indien wij op zulk eene zaligheid geen acht neemen? De Heere zelve beſtraale ons met Hemelſche verlichting om onzen nood en zijne heerlijkheid in te zien. Hij opene onze harten, op dat wij ja en amen zeggen, op zijne liefderijke nodiging! Amen.

De nodiging van Jeſus is deze: „ En die dorst heeft „ koome, en die wil neeme het water des levens om „ niet." Zien wij eerst, wat hier door het water des levens wordt bedoeld, om daar na te beſchouwen de vrije vergunning, aan een ieder die dorst heeft en wil, om te koomen en hetzelve te nemen; en eindelijk gade te ſlaan, de vrijgunſtige wijze, waarop hetzelve wordt aangebooden, namelijk, om niet, zonder geld, en zonder prijs.

A. Het groote goed, tot het welk Jeſus zondaaren nodigt, wordt hier zinnebeeldig genoemd *het water des levens*. Wij verſtaan daar door, het leevendigmaakend bloed, en den leevendigmaakenden Geest van Jeſus, of het geen op het zelfde uitkoomt, vergevende en heiligende genade, vergiffenis der zonde en den Geest der heiligheid. Zijn bloed is waarlijk drank, (*a*) zo iemand dorst heeft die koome tot mij en drinke (*b*). Het is bekend dat de groote zegeningen der genade, die Jeſus verworven heeft, zeer dikwerf in de heilige bladeren onder het zinnebeeld van water, van leevendig water, dat ontſpringt uit eene nimmer opdroogende bron, worden voorgeſteld, zo leezen wij Jez. XII: 3. „ Gijlieden zult water ſcheppen met vreugde uit de fonteine „ des heils," en van leevendige wateren, die uit Jeruſalem

(*a*) *Joh.* 6: 55. (*b*) *Joh.* 7: 37.

ſalem en het Heiligdom zouden vlieten. (*a*) Zomtijds komt het water met betrekking tot zijne zuiverende kracht voor als een zinnebeeld van de reiniging en uitdelging der zonden door Jeſus bloed en Geest. Zodanig was het water der ontzondiging in de oude huishouding, (*b*) en zodanig is het water des doops, (*c*) zo leezen wij Ezech. XXXVI: 25. „ Ik zal rein water op „ u ſprengen, en gij zult rein zijn," en (*d*) ten dien dage zal er eene fonteine geopend zijn — tegen de zonde en tegen de onreinheid. Zomtijds is het water gelijk hier, met betrekking tot zijn verkwikkend en dorstlesſend vermogen, een zinnebeeld van het bloed en den Geest van Jeſus, als waar door de geestelijke dorst van een zondaar alleen gelescht, en zijne bitterlijk bedroefde en vermoeide ziele alleen kan worden verkwikt en verleevendigd. Zo leezen wij. (*e*) „ Ik zal water gieten „ op den dorſtigen en ſtroomen op het drooge enz. (*f*) „ Zo wie gedronken zal hebben van het water, dat ik „ hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorſten; „ zo ook (*g*) O! alle gij dorſtigen koomt tot de wate- „ ren, en (*h*) zo iemand dorſtet die koome tot mij en „ drinke — die in mij gelooft, ſtroomen des leevendi- „ gen waters zullen uit zijnen buik vloeien — en dit „ zeide Hij van den Geest, denwelken ontfangen zou- „ den die in Hem gelooven." In dit opzicht was ook het water uit de ſteenrots, waar door de dorst van Israël in de woestijne gelescht wierdt, een voorbeeld van het bloed en den Geest van Jeſus: de ſteenrotze was

(*a*) *Zach.* 14: 8. *Ezech.* 47: 11. (*b*) *Num.* 19.
(*c*) *Hand.* 22: 16. (*d*) *Zach.* 13: 1.
(*e*) *Jeſ.* 44: 3. (*f*) *Joh.* 4: 14.
(*g*) *Jeſ.* 55: 1. (*h*) *Joh.* 7: 37.

was Christus (*a*). Dit water wordt hier een water des levens genoemd, gelijk ook vs. 1. van dit hoofddeel en Cap. XXI: 6. niet alleen om dat het een leevendig water is, vloeiënde uit eene bron, die altoos springt, daar de volheid van Jesus onuitputtelijk is, maar vooral om dat dit water aan de ziele het leven geeft „ het water" (zegt Jesus) „ dat ik hem geven zal, zal in hem worden „ eene fonteine van water springende tot in het eeuwig „ leven" (*b*). Het Bloed en de Geest van Jesus werken een nieuw leven in den zondaar en doen hem leeven tot in eeuwigheid.

De bron van dit water des levens, is Jesus zelve. Hij zelve is de fontein van het water des levens, waar uit Hij de dorstigen om niet wil geeven. Cap. XXI: 6. uit Hem stroom die rivier van het water des levens, waar van vs. 1. wordt gesproken.

Verbeeldt u dan eene bron of fontien van zuiver leevendig verfrisschend water, geopend in een dorre en brandende landstreek, hoedanige er in het Oosten veelen waren, van welk eene onwaardeerbaare nuttigheid zou dezelve zijn voor de voorbijtrekkende Reizigers, die vermoeid, en door pijnlijken dorst gefolterd, niets dierbaarder kunnen wenschen, dan zich met een teug van dit water te verkwikken, en hunnen ondragelijken dorst te lesschen? Niets is in veele Oosterſche Landen gewigtiger en meer begeerd dan zuiver en leevendig water, gelijk wij ook in de H. Schrift, in de twisten van Isaak met Abimelech, in de lotgevallen der kinderen Israëls in de woestijne, en in andere plaatzen duidelijk zien. Het heeft dan eene bijzondere gepastheid, dat de geestelijke zegeningen, bij leevendige wateren, bij wateren des levens

(*a*) 1 *Cor.* 10: 4. (*b*) *Joh.* 4: 14.

vens worden vergeleeken, die den brandenden dorst lesſchen, en eene aangenaame verfrisſching, en als het ware een nieuw leven en verſterking aanbrengen.

B. Wanneer wij ons verbeelden, dat de Eigenaar van een bron van zuiver water, in eene dorre wildernis, de amechtige en van dorst bezwijkende Reizigers vriendelijk nodigt en uitlokt, om zo veel zij willen van zijn water te drinken en hunnen dorst te lesſchen, hoe onuitſpreekelijk aangenaam en gewigtig zou deze nodiging voor den vermoeiden en dorſtigen zijn, hoe vuurig en dankbaar zouden zij daar van gebruik maaken? —— En ziet, Jeſus biedt dit water des levens aan allen aan, dat niet alleen eene verfrisſching voor een tijd, maar eene eeuwige verkwikking aanbrengt, en aan de dorſtende zielen een nieuw leven geeft. Zo zegt Hij toch. —— „ En „ die dorst heeft koome, en die wil neeme —— dit „ water des levens."

a. De nodiging is algemeen. Niemand kan zeggen dat hij hier wordt uitgeſlooten, het is, al die dorst heeft en wil, koome en neeme. Maar helaas! alle menſchen zijn van natuure ongevoelig, voor hun gebrek, en voor de groote weldaad, die hun hier wordt aangeboden. *Dorst* vooronderſtelt niet alleen gebrek aan drank, maar ook een pijnlijk gevoel daar van, en eene vuurige begeerte om te drinken. De mensch in zijn natuurlijken toeſtand, is geheel aan het aardſche en zinlijke verſlaafd. Hij dorst naar geld en goed, naar eer en aanzien, naar vleeſchelijke genoegens en ijdele vermaaken — maar hij dorst niet naar God, niet naar dit water des levens. Hij kent God niet als het hoogſte goed, hij is ongevoelig voor zijne zonden en gevaar, blind voor de noodzakelijkheid van Jeſus bloed en Geest, en daarom kan hij

niet dorſten naar Jeſus en zijne vergevende en heiligende genade, daarom wil hij niet tot Hem koomen om gedrenkt te worden uit de fonteine des heils. Het geen Jeſus tot de Jooden zeide, mag op alle menſchen in hunnen natuurlijken ſtaat worden toegepast „ Gij wilt „ tot mij niet koomen om het leven te hebben."

b. En echter deze nodiging is niet te vergeefs. Zommigen worden door Gods genade dorſtende gemaakt, naar dit water des levens, en gewillig om het zelve van Jeſus te ontfangen.

1. Zommigen leeren door den Geest inzien, wie God is, en wie zij zijn. Hunne oogen worden geopend om hun gevaar en hun waar belang te kennen. Zij zien nu, dat Gods gunst en gemeenſchap het hoogſte goed is en de waare Zaligheid. Zij ondervinden dat zij dit groote goed misſen, en daar voor geheel en al onbekwaam zijn; Gods wet leert hen, en hun geweeten ſtemt het toe, dat zij geheel ſchuldig, onrein, vloekwaardig en hulpeloos, en van God vervreemd zijn. Zij zien zich zelven in eenen grondeloozen afgrond van zonde en ellende gedompeld, in hunnen ſtamvader gevallen, gebonden onder het vonnis des doods en den vloek der wet, en geheel en al onbekwaam, zo om iets ter verzoening Gode aan te bieden, als om hunne harten te veranderen en zich zelven leevendig te maaken. Hier uit ontſtaat een pijnlijk gevoel van hun gebrek en nood, en eene vuurige begeerte om geholpen, gereinigd, geheiligd te worden, Gods gunst te verkrijgen, en tot gemeenſchap met God te koomen. Zij dorſten naar het water des Levens, naar vergevende en heiligende genade. Gelijk een hert ſchreeuwt naar de waterſtroomen, zo ſchreeuwt hunne ziele tot God. Zij dorſten gelijk David naar God, naar

den

den leevendigen God, hunne ziele dorst naar God, in een land dor en mat zonder water. (*a*) En wanneer Gods Geest hun leert door het woord der waarheid, dat God zig alleen in zijnen Zoon in gunst aan hun kan openbaaren, dat Jefus de fontein is van het water des levens, dan dorften zij naar Hem, en naar zijn bloed, om geregtvaardigd, naar zijn Geest om geheiligd te worden; gelijk een door brandende dorst gefolterde Reiziger om niets denkt dan om water, niets begeert dan water, om zijn ondragelijken dorst te lesfchen, zo is al hunne aandacht op dit water des levens gevestigd. Zij gevoelen hun gebrek —— en daarom ftrekken zig hunne brandende begeertens uit tot Jefus en zijn heil. Over andere dingen zijn zij niet grootelijks bekommerd, maar Jefus moet hen drenken met zijn bloed en Geest, dan alleen kunnen zij gelukkig zijn, — maar zonder dit, zou het bezit der ganfche waereld hen niet gelukkig maaken.

2. Hoe gewigtig en dierbaar moet voor den zodanigen deze nodiging niet zijn? Jefus vergunt hun niet alleen om zich neder te werpen voor zijne voeten, maar dat meer is, Hij roept hen, Hij nodigt — Hij beveelt hen om tot Hem te koomen, op de allervriendelijkfte en inneemendfte wijze. „ Wendt u tot mij (zegt Hij) en „ wordt behouden, want ik ben God en niemand meer. „ —— Koomt tot mij alle die vermoeid en belast zijn, „ en ik zal u ruste geven. —— O alle gij dorftigen „ koomt tot de wateren — ik zal den dorftigen geven „ uit de fonteine des levens om niet; die dorst heeft „ koome, die wil neeme het water des levens om niet." Deze woorden zijn niet van een veranderlijk mensch, maar

(*a*) *Pf.* 42: *vs.* 2, 3.

maar van den onveranderlijken God, van Hem die de getrouwe, de waarachtige getuige, de Amen is, wiens woord nimmer faalt, en wiens trouw nimmer wordt verbroken. —— Wanneer deze uitlokkende woorden met kracht aan hunne zielen worden geopenbaard, dan verdwijnen alle zwaarigheden, en alle bedenkingen worden opgelost. Zij wierden misschien door veele twijfelingen, omtrent de magt en bereidwilligheid van Jesus geslingerd — zij bleeven misschien door een levendig inzien van hunne onmetelijke schuld, diep bederf, onreinheid, en onwaardigheid van verre staan. —— Zij wierden misschien door te willen indringen in den verborgen raad Gods, of door zodanige onmidlijke openbaringen te verwachten, die niet beloofd zijn, verbijsterd en ter zijde afgeleid. —— Maar als deze uitnodigingen en beloften met Godlijk licht en kracht aan hunne zielen worden ontdekt, als Jesus daar onder zig zelven in zijne bereidwilligheid, algenoegzaamheid, en Goddelijke heerlijkheid aan hun openbaart, dan zegt hun hart ja en amen, op zijne roepstem, en zij worden gewillig gemaakt om tot Hem te koomen, als tot de fontein van het water des levens, om door zijn bloed en Geest gedrenkt te worden.

3. Het *koomen* tot Jesus, en het *neemen* van het water des levens, duidt aan, het Zaligmaakend geloof in Hem, gelijk uit den aart der spreekwijze genoegzaam blijkt. Uit zig zelven zijn deze dorstige geheel onbekwaam om tot Jesus te koomen, en het water des levens te neemen, — maar door Gods Geest wordt daar toe hun wil overgebogen. Hun dorst is zo hevig, hun nood zo groot, de ontdekking van Jesus als den algenoegzaamen Zaligmaaker, als de fontein des leevendigen waters zo heerlijk en treffend — dat zij hunne vuurige zuchten

en

en begeerten tot Hem, tot Hem alleen uitſtrekken, en zo met hunne zielen tot Hem koomen. Door een toeëigenend geloof — neemen zij uit Hem het water des levens, — zij neemen geloovig zijn bloed aan ter vergeving hunner zonden, en zijn Geest ter vernieuwing van hunne harten. Alles wat zij noodig hebben, vergevende, heiligende, vertroostende, bewaarende genade vinden zij in Hem, en op zijn eigen woord maaken zij daar van voor zich zelven gebruik. Zij beſchouwen Hem als hun Borg- en Hoogepriester, die voor hun de wet vervulde en Gods toorn droeg. Met zijne geregtigheid ſtellen zij zig voor God, en daar op pleiten zij om alle zegeningen. Zij zoeken biddende bij Hem wijsheid en verſtand. Zij begeeren vuurig dat Hij in hunne harten heerſche, dat Hij zijne wetten in hun binnenſte ſchrijve en ieder oogenblik hen leide door zijnen Geest. In alle hunne bekommernisſen en nooden, wenden zij zig tot Hem om raad en troost. Tot de uitoeffening hunner pligten zoeken zij biddende bij Hem kracht en ſterkte; op het naauwst met Hem vereenigd, zijn zij in Hem, en Hij is in hun. Zij geeven zich voor tijd en eeuwigheid aan Hem en zijnen dienst met een volkomen hart over, en leeven door Hem een leven des geloofs. Hij wordt in hunne harten geopenbaard als de fontein van het water des levens, ſpringende tot in eeuwigheid, —— en hier door wordt hunne dorst gelescht, dit is het water des levens, waar naar zij zo vuurig verlangden. —— Het is waar, zij proeven maar een weinig daar van in dit leven, en hoe meer zij van hetzelve proeven, des te meer dorſten zij naar een voller genot, maar echter deze weinige druppelen brengen hun leven en vrede aan, zij vinden daar in waar genoegen en voldoening, en zij ge-

looven, dat zij welhaast met volle teugen zullen worden gedrenkt Immers de dag is nabij en het uur nadert, wanneer zij voor den throon van God en het Lam, met vreugde zullen water scheppen uit de fonteine des heils om ter verzadiging te drinken.

C. Eene aanmerkelijke bijzonderheid, die de waarde van deze nodiging zeer aanmerkelijk verheft, is, dat dit water des levens *om niet* wordt aangebooden, en *om niet* wordt geschonken. Zij, die zalig worden, zijn van natuure door geenerhande goedheid van andere menschen onderscheiden. Zij zijn geheel schuldig, geheel onrein, geheel dood in zonden en misdaaden, en kinderen des toorns gelijk de overige. Zij liggen vertreeden in hunnen bloede, op de vlakte des velds, zonder eenige aanprijzende hoedanigheid te bezitten, zonder iets te hebben, het geen Gods liefde tot hun zou kunnen uitlokken. En geloofd zij God, geloofd zij de naam zijner heerlijkheid, — niets wordt er ook in hun of van hun gevorderd. Het water des levens wordt hun om niet aangebooden, zonder eenige voorwaarde —— zij worden geroepen om te koopen zonder geld en prijs. Wierdt er eenige waardigheid, eenige aanprijzende goedheid, eenige geestelijke pligt gevorderd, helaas! hoe rampzalig zou dan hun toestand zijn, dan was alle hoop voor allen afgesneeden. —— Intusschen zo boos en bedrieglijk is des menschen hart, dat even deze vrijgunstige nodiging, die allen moest aanmoedigen, ook die genen die waarlijk naar Jesus dorsten, hen dikwerf voor een tijd te rug houdt. Het is zo vernederend voor onzen hoogmoed niets te hebben dat ons bij Jesus kan aanprijzen. Het valt ons zo hard, zo onverdragelijk, als godloozen te koomen, en geen meerder pleitgrond te hebben dan de grootste misdadigers. Zij die Jesus waarlijk

zoe-

zoeken, blijven dikwerf een geruimen tijd even daarom op eenen afſtand van Hem. Zij willen iets in zig zelven zien, het geen de liefde van Jeſus eenigzins tot hun kan uitlokken, zij zoeken eenige aanprijzende hoedanigheden in zig zelven om daar meede tot Jeſus te koomen, op dat Hij hen niet uitwerpe; zij overleggen bij zig zelven, dat er bij hun eene zekere trap van verbrijzeling over de zonde, eene zekere maate van vuurigheid, gevoeligt genade, of haat tegen de zonde, moet plaats hebben, eer zij met eenigen grond, het water des levens voor zig zelven mogen neemen. Maar alle deze overleggingen zijn ijdel en te vergeefsch. De ondervinding leert hen meer en meer, dat zij den Heere niets kunnen aanbieden, dat zij blijven die zij zijn. Eindelijk wordt hun de genade te ſterk. De Geest van Jeſus zegepraalt over hunnen hoogmoed en onwil. Zij koomen als godloozen, geheel arm en ontbloot, niets zien zij in zig, waarmede zij zig kunnen aanprijzen, en niets, zien zij, wordt ook van hun gevorderd. Om niet wordt hun het water des levens aangeboden, om niet neemen zij het zelve, ſteunende op de vrije vergunning en onfaalbaare beloften van Jeſus. Zij naderen gelijk de Tollenaar, zonder eenigen pleitgrond in zig zelven, zij worden gewillig gemaakt om niets te zijn, op dat Jeſus alles zij, en zo worden zij deelgenoten van dat water des levens, dat alle hunne behoeftens vervult, en hun een onuitſprekelijk heil aanbrengt.

D. Eindelijk moeten wij aanmerken, dat op grond van deze en diergelijke vergunningen, Gods kinderen een aanhoudend gebruik maaken van dit water des levens, zij zijn en blijven ſteeds in dit leven geheel behoeftig en ontbloot in zig zelven, zij dorſten naar het water des levens, naar de vernieuwde ondervinding van

de kracht van Jesus bloed en geest, zij koomen geduurig tot die fonteine van het water des levens om hunnen dorst te lesschen om niet, zonder geld en prijs maaken zij daar van gebruik, Hoe onwaardig en trouwloos ook mogen zij geduurig naderen, om van dit water te drinken ter hunner verfrissching en versterking in den strijd des geloofs.

Hartelijk zou ik wenschen, dat deze nodiging voor ons allen ten hoogsten gewigtig en dierbaar zijn mocht. — God alleen kan de ledige schatkameren onzer ziele vervullen. Zijne gunst en gemeenschap kan ons alleen dat volkomen geluk, die waare voldoening en vreugde schenken, die wij te vergeefs in de schepzelen zoeken. De gunst en gemeenschap van God, waar in onze Zaligheid bestaat, is alleen te verkrijgen door den Heere Jesus Christus, — zijn bloed alleen kan onze schuld wegneemen, en zijn Geest alleen kan ons verlichten, heiligen en met God vereenigen. Bij Hem is het water des levens, waar door alleen onze dorst kan worden gelescht. Hij nodigt allen om tot Hem te koomen — Hij biedt op de vriendelijkste wijze dit water des levens aan zondaars aan.

Hebt gij het gewigt van deze nodiging leeren kennen? Ziet gij, gevoelt gij uw geestelijk gebrek? Dorst gij naar Jesus als den springader des leevendigen waters? water is niet begeerlijk dan voor hem die dorst heeft — en niemand zal ook dit water des levens begeeren, dan hij die dorst naar vergevende en heiligende genade. Ziet gij, ondervindt gij, uwe onmeetelijke schuld — diep bederf en strafwaardigheid? Zijn uwe oogen geopend om u zelven te zien, als in Adam van God afgevallen, dood in zonden en misdaaden, van de baarmoeder af

af aan, vervreemd van het leven Gods, ontbloot van alle geregtigheid en kracht? Zijt gij ernſtig daar over bekommerd en aangedaan, weegt niets zwaarder bij u, dan om gereinigd en geheiligd tè worden? Hebt gij de noodzaakelijkheid van zulk een Borg als Jeſus is, zijne algenoegzaamheid en dierbaarheid leeren kennen? Strekken zig uwe brandende begeertens tot Hem uit; dorst uwe ziele naar dat water des levens dat in Hem is, naar zijn bloed om geregtvaardigd, naar zijne Geest om geheiligd te worden?

Maar helaas! hoe zeer ik gaarn naar den aart der liefde het beste van anderen denke, de gezindheid van veelen uwer wordt zo blijkbaar in hun gedrag geopenbaard, dat uw bloed billijk van mijne hand mogt geëischt worden, wanneer ik u wilde toeroepen, vrede, vrede, en geen gevaar. Zij die naar het water des levens dorſtén, zijn gevoelig overtuigd van hun gebrek, en hartelijk aangedaan over hunne zonden en gevaar. Maar de meesten onder u leeven zorgeloos en gerust. Grootelijks zijt gij bekommerd over uwen welvaard in deze waereld, maar waar is uwe bekommering over uwe zonden? Gij erkent misſchien zondaars te zijn, maar uw hart blijft ongevoelig, gij kent uwe diepe verdorvenheid en gevaar niet, gij ſmoort de ſtem van uw geweeten, en beijvert u, om niet ontrust te worden, om in vrede voort te gaan op uwen weg. Zij, die naar het water des levens dorſten — dorſten naar de middelen der genade — om dat zij daar onder hoopen gedrenkt te worden, zij verblijden zig in die genen, die tot hun zeggen — komt laat ons opgaan tot het huis des Heeren. — Maar veelen uwer vinden dit een droevigen last, zij maaken op zijn best even zo veel van den openbaaren Godsdienst gebruik, als zij meenen dat hunne achting

onder de menschen, of de inschiklijkheid omtrent anderen, in welker gunst zij belang stellen, vordert; zonder dit zouden zij zig nooit hier willen vervoegen. De waarheid is hun hatelijk, althans onverschillig en van weinig waarde — en even daarom hebben zij geen lust, om in hunne huizen Gods woord te leezen en biddende te onderzoeken, het geen niemand kan nalaaten, die waarlijk dorst naar het water des levens. Voorts, zij die naar het water des levens dorsten — zijn ten hoogsten begeerig om in het verborgen hunne harten voor den Heere uit te storten, en hunne nooden met belijdenis hunner zonden Hem voor te draagen — maar veelen onder u vreezen voor de eenzaamheid, en zijn ten eenemaal ongezind om in het eenzaam met een door schuldbezef verslagen hart tot God te naderen, en gemeenschap met Hem te oeffenen door Christus Jesus, en of zij daar van eenige vertooning maaken, het is slegts een werk der lippen, of eene bloote verstandsbespiegeling, of op zijn hoogst eene werking van het geweeten, het geen hun niet ten eenemaal kan gerust stellen. —— Zij, die dorsten naar het water des levens, strekken hunne vuurige begeertens uit, tot de vergevende en heiligende genade die in Jesus is. Het is hunne hoogste bekommering om deel aan Jesus te hebben. —— Daarop is vooral hunne aandacht gevestigd, dit is bij hun de hoofdzaak — de voornaamste zorg, de hoogste wensch die hunne ziele vervult. Maar de meeste onder u hebben eene gansch andere hoofdzorg en bedoeling — het is er zo verre van daan, dat hunne aandacht voornamelijk op Jesus zou gevestigd zijn, dat zij zeldzaam aan Hem denken. Zij dorsten naar geld en goed, naar eer en aanzien, naar de genoegens van dit leven, en de vermaaken der zonde. Daar toe strekken zig hunne brandende begeerten uit.

Daar

Daar toe zijn hunne zielen en ligchaamen dagelijks werkzaam, — hier in zoeken zij hun geluk — of indien zij door hun geweeten eenigzins worden gedrongen om voor hunne zielen te zorgen, zo nemen zij eenige uitwendige pligten waar, woonen den openbaaren Godsdienst bij, gebruiken het Avondmaal, leezen zomtijds in Gods woord, en doen eenige gebeden zonder geest en leven, en draagen zorg dat men hun geene openlijke misdaaden kan verwijten. Hier mede, denken zij, is God voldaan en hunne zielen zijn veilig. Het aardſche blijft intusſchen de hoofdzaak — en daar zij zig zelven met betrekking tot hunne zielen kunnen helpen, zo is er geen dorst naar Jeſus bij hun. Zij zijn rijk in hunne eigene oogen — zij zijn ongevoelig voor hun gebrek — en even daarom dorſten zij niet naar het water des levens. —— Zij, eindelijk, die naar hetzelve dorſten, zoeken het gezelſchap der genen die uit deze fontein gedrenkt zijn — zij ſpreeken en hooren gaarn van Jeſus, en zij beminnen zijne geboden. —— Maar ach! veelen onder u — verachten de vrienden van Jeſus, en beſpotten hen als dweepers en krankzinnigen — het verdriet u als er van Jeſus wordt geſprooken — en koomen zijne geboden voor het uiterlijke eenigzins met uwe neiging en belang over een, dan keurt gij ze goed — maar ſtrijden ze tegen uwe hoofdbedoeling en aardſche vooruitzichten, dan maakt gij geene zwarigheid, om dezelve openlijk te overtreeden.

O gij ongelukkigen! mogten uwe oogen worden geopend, om uwen rampzaligen ſtaat, en doodelijk gevaar in te zien. Gij dorst naar de dingen dezer waereld — maar ach! ze zijn gebrokene bakken die geen water kunnen houden. Waarom weegt gij uw geld uit voor het geen dat geen brood is, en uwen arbeid voor het geen dat niet

verzadigen kan. En, genomen eens, gij vondt daarin uwe voldoening, zult gij altoos leeven, nadert niet de dag van uwen dood — zult gij niet in Gods gerichte verschijnen?

Wordt dan nu nog wijs. Jesus nodigt u op het vriendelijkst — zoudt gij deze nodiging versmaaden? Bidt Hem dat Hij uwe oogen opene, dat Hij uwe ziele dorstende maake, dat Hij uwen onwil en vijandschap verbreeke, en u overwinne door zijne genadé.

Gij die eenigzins dorstende gemaakt zijt naar het water des levens, ziet hier eene onuitputbare fontein voor u geopend. Jesus nodigt u om te koomen, en om niet te drinken, waarom zoudt gij dan van verre staan? —— Zegt niet, *ik ben zo ellendig*, *zou Jesus mij kunnen helpen?* Zijn bloed reinigt van alle zonden, zijn Geest overwint den hardnekkigsten tegenstand. *Zou Jesus mij wel willen helpen — ik ben zo onwaardig* — maar Hij roept u — Hij nodigt u, niemand wordt uitgeworpen. —— *Ik heb Hem zo lang getergd*, — echter wordt gij geroepen — die ter zelfder uure koomen zullen ook welkom zijn. Maar ik weet niet of ik *uitverkooren* ben — dringt niet in Gods verborgen raad — hoort naar zijne roepstem, en van agteren zal eerst Gods raad openbaar worden. Die tot Hem komt, is gewis uitverkooren. *Maar ik heb misschien tegen den H. Geest gezondigd.* De zulken zijn aan een oordeel der verharding overgelaaten; maar gij dorst immers naar Jesus en zijn heil — laat u dan niet terug houden door de listen des Satans. —— *Ik heb niets om mij aanteprijzen* — niets wordt ook van u gevorderd — het water des levens wordt om niet aangeboden, om niet geschonken. — *Ik kan niet koomen:* Het is zo maar Jesus belooft u daartoe zijnen Geest. —— Bidt Hem dat Hij zelve u doe koomen. —— *Ik dorste niet genoeg;*

het

het zij zo — maar gij dorst zo veel, dat gij het water des levens begeert. —— Neemt het dan om niet — gij zoekt iets in u zelven — maar gij zult nimmer in u zelven iets vinden. Wanneer gij tot Jeſus koomt, zo zal Hij uwe kwijnende begeerten opwekken en u meer en meer vervullen, met een hartelijk verlangen, om de kracht van zijn bloed en Geest te ondervinden.

Meer bevestigde Christenen! gij zijt gedrenkt uit de fontein van het water des levens, en gij hebt verkwikking en rust gevonden; Gods genade heeft u bekwaam gemaakt, om op grond der Euangeliſche vergunning vrijmoedigd tot Jeſus te koomen, Hem aanteneemen als uwen Borg, Herder en Heer, en geloovig gebruik te maaken van zijn bloed en Geest. Gij hebt ondervonden, dat de gelovige toepaſſing van zijn bloed en geregtigheid het geweten van het drukkend gevoel van ſchuld ontheft, en eenen vrede met God voortbrengt, die alle verſtand te boven gaat. Gij hebt ondervonden, dat zijn Geest het verſtand verlicht, en het hart neigt tot de vreeze van Gods naam, dat gij door dien Geest geholpen en beſtierd, de moeilijkſte pligten kunt uitoeffenen, en de ſcherpſte beproevingen met lijdzaamheid verdragen. Gij hebt zomtijds mogen ondervinden, dat zijne gunſtige nabijheid de ziel met eene onuitſpreekelijke vreugde vervult, en haar eene blijdſchap aanbrengt, welke in zoort, en in trap zeer verre overtreft de grootſte genoegens, die de waereld kan opleveren.

Wij hebben dus, mijne Broeders! geproefd van het water des levens; — maar ach! wij alle hebben ſtof tot diepe verootmoediging en droefheid om dat wij zo weinig dorſten, zo weinig koomen tot die bron, die ſteeds voor ons open ſtaat: — en helaas! zommige onder u ſchijnen bijna geheel en al den ſmaak van dit water des le-

levens te hebben verlooren. Zij dorsten naar aardsche goederen, naar uitspanningen, vermaaken, ijdele gezelschappen, zinlijke genoegens, maar men bespeurt naauwlijks dat zij dorsten naar Jesus en zijn heil. Hunne verborgene pligten in het eenzaam worden verzuimd of ter loops verricht; het is hun een taak veeleer, dan een lust om tot God te bidden, en Hem te danken. Zij vinden geen vermaak meer in het leezen van Gods woord en hunne tedere bekommering om in alles den Heere te behaagen, is verdweenen.

Bedenkt toch ernstig, mijne geliefde waar van gij zijt uitgevallen. Welk eene ondankbaarheid, om alzo Jesus te vergeeten, en zijn Geest te bedroeven! Welk eene trouwloosheid, om tegen uwe plechtige beloften, tegen den eed aan Jesus gezwooren, alzo gelijkvormig te worden aan deze waereld! Welk eene dwaasheid den springader des leevendigen waters te verlaaten, en u te wenden tot gebrokene bakken, die geen water kunnen houden! Dorst dan niet meer naar de ijdelheden dezer waereld. Keert weder gij afkeerige kinderen, en de Heere zal uwe afkeeringen genezen.

Maakt dagelijks gebruik, Gij alle, van dit water des levens. Zoekt dagelijks door het geloof de kracht van Jesus bloed en Geest te ondervinden, en in zijne gunstige nabijheid uwe blijdschap te vinden.

Voorts is het hier zo zalig, eenige weinige druppelen te smaaken van het water des levens, wat zal het dan niet zijn, met volle teugen te drinken? Welhaast zal het Lam onze Leidsman zijn tot de leevendige fonteine der wateren. Welhaast zullen wij tot verzadiging drinken.

Wanneer zullen wij ingaan, o Heere en voor u aangezicht verschijnen? onze ziele dorst naar u, naar den leevendigen God. Kom Heere Jesus, ja kom haastelijk!

A M E N.

X.

LEERREDE

OVER

DE GEZEGENDE UITWERKING VAN PETRUS PREDIKING OP DEN PINXTERDAG.

VOLGENS HAND. II: 37, 38.

Wanneer Benhadad de Koning van Syrië met een magtig heir de hoofdſtad van het Rijk van Israël, Samaria, belegerde, en de Stad, waarin de honger onlijdelijk was, zo dat zelfs de moeders haare kinderen aten, zodanig benaauwde, dat dezelve op het punt was om zig in de handen van den overwinnaar te moeten overgeven, — zo bevonden zig even buiten de Stad, bij een der poorten vier melaatſche mannen, welke zig in de grootſte engte gebragt zagen, en in de uiterſte verlegenheid waren, om een middel uittevinden, waar door zij hun ellendig leven zouden mogen uitrekken. —— Daar te blijven, alwaar zij waren, was allergevaarlijkst, en dreigde hun met een onvermijdelijken dood, niet alleen door gebrek aan levensmiddelen — maar ook bij eenigen vijandelijken aanval. —— In de Stad te gaan, was ook niets anders dan den dood te gemoet te ſnellen; er was geen ſpijze in de Stad, en wie zou zig omtrent arme melaatſche bekommeren, die veeleer voorwerpen van algemeen afgrijzen waren? —— Naar het Syrisch le-

leger te trekken, ſcheen ook een roekeloos beſtaan. Waarſchijnlijk zou men hun het leven niet laaten. —— Dit ſcheen echter de eenige mogelijke weg, om misſchien te ontkoomen; er was hier eene flaauwe hoop van redding. Zij beſlooten dan in het Syrisch leger te vallen — en ziet — in dien zelfden nacht waren de Syriërs door een valsch krijgsgeluid verſchrikt, en in allen haast gevloden. De melaatſchen vonden het leger verlaaten. Zij ſtilden hunnen honger, en boodſchapten voorts deze groote verlosſing in Samaria.

De engte en nood, waarin deze melaatſchen waren, kan ons opleiden om te denken aan de verlegenheid, waar in een zondaar zig bevindt, die zich zelven regt kent. De last der zonde drukt hem neder. —— Gods wraak dreigt hem — hij is onder het vonnis van den eeuwigen dood, en waar zal hij zig heenen wenden en een ſchuilplaats vinden? Hij kan zig zelven niet helpen, en hij kan zijn rantzoen niet bij zijne broeders vinden: alom is hij door den dood omringd. Er blijft anders niets overig, dan om tot Jeſus te vlugten — maar hij vreest dat Jeſus zijn vijand is — echter de nood dringt hem — hij kan niet blijven daar hij is, hij ziet geen andere ontkoming, hij neemt het beſluit om raadeloos tot Jeſus te vlugten, en ziet, hij wordt met opene armen ontvangen, en vindt in Hem een volkomene vervulling voor alle zijne nooden.

TEXT.

T E X T.

Hand. II: 37, 38. *Ende als zij dit hoorden wierden zij verslaagen in het harte, en zeiden tot Petrus, ende de andere Apostelen, wat zullen wij doen Mannen Broeders — ende Petrus zeide tot hun, bekeert u, ende een iegelijk, van u werde gedoopt in den naam van Jesus Christus tot vergevinge der zonden ende gij zult de gave des Heiligen Geestes ontfangen.*

Na dat de H. Geest in zijne buitengewoone gaven over de Apostelen was uitgestort, wierdt dit wonder welras openbaar, en door de zaamgevloeide menigte zeer verschillend beoordeeld. Terwijl zommige daar over verwonderd waren, lasterden andere het werk der genade, en beschuldigden de Apostelen van dronkenschap vs. 1 — vs. 13. Petrus hieldt daar op in aller naam eene gepaste redevoering, waar in hij de spotters beschaamd maakte, en de schaare onderrigtte. Hij toonde aan, dat het gebeurde een gewrogt was van den H. Geest, die ingevolge de aloude Godspraaken thans over hun was uitgestort, vs. 14—21. Hij verzekerde hun, dat Jesus van Nazareth, dien zij zo schandelijk verworpen hadden, de oorzaak was van de verbaazende verandering, welke men in hun bespeurde. Hij maakte hun bekend, dat deze Jesus, aan wiens dood zij medepligtig waren, met eere en heerlijkheid bekroond, en tot een Heer en Zaligmaaker gesteld was, gelijk God daar van getuigenis had gegeven, door Hem optewekken uit den dooden, vs. 22—37. Deze redevoering maakte, door de kracht van dien zelfden Geest, die op de Apostelen rustte, een

zeer gezegenden indruk op veeler harten, zo als ons wordt verhaald in de woorden uwe aandacht voorgeleezen.

Onze Text behelst dan, de hartelijke aandoening en bekommering van Petrus toehoorders omtrent de belangen hunner zielen, en de gepaste beſtiering, welke de Apostel hun gaf op hunne ernſtige vraag daar omtrend. Wij alle hebben bij deze ſtoffe het grootſte belang, zullen wij behouden worden van den toekoomenden toorn, zo moeten onze harten verbrijzeld, en wij gedrongen worden om een ſchuilplaats in Jeſus bloed te zoeken, en ons geheel en al overtegeven aan zijnen dienst. —— Och of de Heere onzer aller harten doorwondde met een levendig bezef van onze overtredingen, och of wij allen waarlijk bekommerd mogten vraagen naar den Heere en zijne ſterkte! Amen.

Eerst willen wij kortelijk onze textwoorden toelichten en daar na eenige gewigtige aanmerkingen ten onzen nutte daar uit afleiden.

I. In het 37. vers wordt ons de gemoedsaandoening van de toehoorders van Petrus, en de vraag, welke zij met een bekommerd gemoed den Apostelen voordroegen, vermeld; in het 38 vers wordt ons voorgedragen de gepaste raad, die Petrus hun gaf, en de beloſte, waar mede hij hen aanmoedigde.

A. *En als zij (dit) hoorden.* Petrus ſprak onder de invloeden van den Geest met ernst en kracht. Dit zou echter op zig zelven ongenoegzaam geweest zijn, om eenigen indruk te maaken. Maar Jeſus paarde zijn Geest met zijn woord, en maakte hetzelve daar door levendig en krachtig, ſcherpſnijdender dan eenig tweeſnijdend zwaard.

Immers *zij wierden verſlagen in het harte.* Uit deze ſpreek-

ſpreekwijze, ſchijnt te volgen, dat verre de meeste van de toehoorders wierden aangedaan, niet alleen van hun, die hun oordeel omtrent het werk des Geestes hadden opgeſchort, maar ook van hun, die hetzelve roekeloos hadden gelasterd. Het zou kunnen zijn, dat niet alle deze op eene Zaligmaakende wijze wierden ontroerd, dewijl het ſchijnt uit het 41 vers, dat zij niet alle genegen waren, om den raad des Apostels te volgen. Alleenlijk zij, die zijn woord gaarn aannamen, wierden gedoopt. Hoe het ook zij — verre de meeste wierden buiten twijfel met eene droefheid naar God aangedaan, en van dezen zullen wij vooral ſpreeken.

Zij wierden verſlagen, in het harte. Jeſus deed zijne pijlen treffen in de harten van deze zijne vijanden. Hunne oogen wierden geopend; zij zagen leevendig de Majeſteit en Heerlijkheid van dien God, met wien zij te doen hadden, zij bevonden zich zelven geheel ſchuldig en onrein, hunne zonden wierden hun in derzelver ſnoodheid en verzwaarende omſtandigheden voor oogen geſteld. Hunne aandacht wierdt vooral bepaald bij de zonde, waar mede Petrus hen beſchuldigde, het ombrengen namelijk van Jeſus; zij bemerkten nu, dat zij onbedachtzaam zig hadden laaten ophitzen, om zijn dood te begeeren, zij herinnerden zig, het geen zij van Jeſus gezien en gehoord hadden, en eene ernſtige herdenking daar van moest het hun zeer waarſchijnlijk maaken, dat Jeſus waarlijk die Heer en Zaligmaaker was, waar voor Petrus Hem verklaarde: zij vreesden dan met regt, dat zij den Zoon van God hadden verworpen, en den Heer der Heerlijkheid aan het kruis genageld. Dit doorgriefde hunne ziele met eene hevige droefheid, dit doorwondde hunne harten met een bitter naberouw. Zij zagen en gevoelden dat zij gezondigd hadden, gezondigd

tegen zulk een groot en beminlijk God, gezondigd op zulk eene wijze tegen zo veele voorregten, gezondigd in die maate, dat zij niet alleen door ondankbaarheid en ongehoorzaamheid Gods veelvuldige zegeningen misbruikt, maar ook vooral het hoogste geschenk van Gods liefde versmaad, den Zoon van God, den beloofden Messias, schandelijk verworpen en verloochend hadden. — Zij zagen zig hier door geheel onverschoonlijk en doemwaardig, zij vreesden Gods billijken toorn en lang getergde wraak. En zoodanig een inzien van hunne snoodheid en ondankbaarheid, gepaard met een levendig gevoel van hunne strafwaardigheid en gevaar, vervulde hunne harten met eene geweldige ontroering, en deed hun de smarten eener verscheurende droefheid en van een angstig naberouw leevendig ondervinden.

Zo diep was hunne aandoening, dat zij geheel raadeloos waren bij zig zelven, zij gevoelden op het leevendigst hunne snoodheid en hun gevaar. —— Vol van bekommering wendden zij zich tot Petrus, die het woord gevoerd had en tot de andere Apostelen, die met hem opgestaan waren als getuigen van het leven en de heerlijkheid van Jesus, en zij zeiden, *wat zullen wij doen, Mannen Broeders.* —— Zij spraken Petrus en de Apostelen aan als Mannen Broeders, gelijk men gewoon was goede vrienden te noemen. Hoe verstoord ook zommige hunner van te vooren op de Apostelen geweest waren, nu waren hunne gemoederen verzagt. Als Gods genade eene hartelijke overtuiging van zonden te weeg brengt, dan kan geen vijandschap of wraakzucht in de ziele heerschen, dan ontstaat er vooral eene hartelijke genegenheid tot de weleer versmaadde Dienaars van het Euangelium,, zij merkten nu de Apostelen aan als hunne Leidslieden, bij wien zij alleen onderricht konden bekoo-

koomen. Wat zullen wij doen, zo vragen zij, oprecht en ernſtig, als of ze zeiden; is er nog eenige hoop voor ons, zou er nog genade voor ons zijn bij dien God, dien wij verſmaad hebben, zou die Jeſus, dien wij verworpen hebben, zich over zijne vijanden willen ontfermen, en zo ja, wat ſtaat ons dan te doen, wat eischt de Heere van ons?

B. De Apostelen waren gewis zeer verblijd over deze gezegende ontroering. Er is voor de Dienaaren des Euangeliums geen grooter blijdſchap dan de kracht van Gods genade te verneemen, en te antwoorden op zodanige vragen. Petrus geeft hun terſtond een gepast beſtier. *Bekeert u*, zegt hij, dat is, verlaat uwen voorigen weg en geeft u van harten aan den Heere over, om voor Hem te leeven, en zijn wil op te volgen, vooral — door eene hartelijke aanneming van dien Jeſus, dien gij verworpen hebt, als uwen Heiland en Heer. Gods genade kan den mensch alleen bekeeren, maar dewijl de bekeering geſchiedt overeenkomſtig der menſchen redelijken aart, terwijl ook de vermogens van den mensch, door Gods Geest herſchaapen terſtond zelve werkzaam zijn, zo kan en moet een ieder vermaand worden, om zich te bekeeren, vooral zij, die, zo als hier plaats had, bij aanvang onder de bewerking van den Geest ſchijnen te zijn.

Tot een blijk van hunne bekeering en tot troost van hunne verſlagene gemoederen moesten zij verder gedoopt worden, in den naam van Jeſus. „ Een iegelijk van u „ worde gedoopt in den naam van Jeſus tot vergeving „ der zonden." De vergeving der zonden is alleen een uitwerkzel van Jeſus bloed, zijn lijden en dood is het eenig zoenoffer: met zijne geregtigheid kunnen wij alleen voor God beſtaan. Eene gelovige aanneming van dit

bloed, van deze geregtigheid, is het eenig middel tot onze regtvaardiging en heiligmaaking beide. Immers door het geloof worden wij volgens de H. Schrift, geregtvaardigd, en door het geloof wordt het hart gereinigd. De Doop is een teken en zegel van de reinigende kracht van het bloed en den Geest van Jesus. Zij, die hartelijk Jesus aannemen worden daar in verzekerd, dat zij de vergeving hunner zonden hebben in Jesus bloed, en dat zij door zijn Geest zullen worden bekwaam gemaakt voor de erve der heiligen. Petrus vermaande dan een iegelijk zijner hoorders, daar zij alle een Zaligmaker noodig hadden, om onder eene opregte overgifte van zig zelven aan Jesus, en hartelijke aanneming van Hem als den weg, de waarheid en het leven, in zijn naam gedoopt te worden, dat is, gedoopt te worden als zijne leerlingen en onderdaanen, plegtig door den Doop te betuigen, dat zij alleenlijk steunden op zijne geregtigheid, en zig geheel en al toewijdden aan zijn dienst. En even hier door zouden zij troost ontvangen voor hunne verslagene gemoederen, daar de Doop een gewis onderpand voor hun zijn zou, van de volkoomene vergeving hunner zonden door het bloed van Jesus. Er is geen ander naam onder den Hemel gegeven, waar door wij kunnen zalig worden, dan de naam van Jesus. Geen waare rust of troost is er buiten Jesus voor het bekommerd gemoed te vinden.

Tot dezen Jesus worden zij door Petrus geweezen om zig van harten tot Hem te bekeeren, en hunne zonden te laaten afwasschen met zijn bloed, door geloovig den Doop in zijn naam te ontvangen.

En, voegt de Apostel er bij: *gij zult de gaave des H. Geestes ontvangen.* De H. Geest zou in zijne gewoone en buitengewoone gaven rijkelijk over hun worden

uit-

uitgeſtort. Die in mij gelooft, zegt Jeſus, ſtroomen des leevendigen waters zullen uit zijn buik vloeien. Wanneer Jeſus door het geloof met den zondaar vereenigd is, dan is hij een tempel van den H. Geest, die hem verlicht, bewaart, verzegelt, en den beelde van Jeſus, min en meer gelijkvormig maakt. Daar en boven wierdt de Geest aan de eerſte Christenen in zijne buitengewoone gaven geſchonken, gelijk bij den Doop van Cornelius en de zijnen, en bij den Doop van de twaalf Epheſiſche discipelen plaats had. Ook zodanige wonderbaare gaven zouden deze bij den Doop deelachtig worden. Petrus voegde hier nog veele andere vermaningen bij, en had het onſchatbaar genoegen, dat omtrend drie duizend zijn woord gaarn aannaamen, ootmoedig hulde deeden aan den gekruisten Jeſus, en door den Doop zig plegtig aan deszelfs dienst verbonden, terwijl ze tevens daar door van hunne reiniging door het bloed en den Geest van Jeſus plechtig wierden verzekerd.

II. Laaten wij nu eenige algemeene belangrijke aanmerkingen uit het verhandelde afleiden.

Mijne *eerſte* aanmerking is deze, dat het woord der prediking ons geen nut doet, wanneer het geene uitwerking heeft op onze harten. Als wij ſlegts hooren zonder te verſtaan, of althans zonder eenige aandoening des harten daaromtrend, zo zijn wij gelijk den weg, waar van de vogelen het goede zaad terſtond opäten. (*a*) Aandacht op het geen er verhandeld wordt, is ten hoogſten noodig. Eene verſtandige beoordeeling en aanneming van de waarheid is noodzakelijk en prijswaardig. Maar dit voldoet niet, wij moeten de waarheid zo verſtaan, dat wij daar door worden vrijgemaakt. Het Koningrijk Gods

(*a*) *Matth.* 13: 4.

Gods beſtaat niet in woorden, maar in kracht. Het hart moet worden aangedaan en het groot belang der waarheid ondervinden.

Ten *anderen*, eenige uiterlijke aandoening en natuurlijke beweeging der hartstogten is hier niet voldoende; zullen wij waarlijk tot Jeſus koomen, zo moet er eene innerlijke verſlagenheid des harten plaats hebben. —— Gods woord en de ondervinding vereenigen hun getuigenis, dat er zeer wel eene merkelijke aandoening en hartstogtelijke beweeging bij den mensch kan plaats hebben, zonder eenige gewenschte vrucht. Herinnert u de voorbeelden van Saul, Achab, Judas, Felix en andere? Als het zaad valt tusſchen de distelen en doornen, zo wordt het welras verſtikt. Zo zijn er ook veele, waar in het woord welhaast verſtikt wordt door de zorgvuldigheden en vermaaken dezer waereld. Zij ſchijnen zomtijds grootelijks aangedaan door de waarde hunner zielen, het gewigt der eeuwigheid en de noodzakelijkheid van geloof en bekeering, maar hunne ontroering wordt allengskens minder. Zij begeeven zich weder tot hunne waereldſche beſlommeringen en tijdverdrijven, en wel haast zijn zeeven zorgeloos als te vooren.

In de *derde* plaats, een geestelijk inzien van onze overtredingen, en de boosheid onzer harten, een leevendig bezef van den aart en ſtrafwaardigheid der zonde, ook vooral van die zonde, waar door wij Jeſus verworpen hebben, kan alleen eene waare verſlagenheid des harten te weeg brengen. —— Een leevendig bezef van Gods regtvaardigheid en de ſtraffen der zonde kan wel het ontwaakt geweeten met verbaazende angſten en geweldige verſchrikkingen vervullen, maar daar uit alleen kan geen waare boetvaardigheid en verſlagenheid des harten ontſtaan. Daar toe is volſtrekt noodig een geeste-

te-

telijk gezicht van Gods oneindige heerlijkheid, en beminnenswaardigheid, eene hartelijke goedkeuring van Gods wet en eene oprechte begeerte om voor God te leeven en Hem gelijkvormig te worden. Gelijk David moeten wij bekommerd zijn wegens onze zonden, gelijk de Tollenaar ons zelven geheel onwaardig achten, en een diep gevoel hebben van onze ongehoorzaamheid en ondankbaarheid jegens zulk een groot en beminnenswaardig God. Wij moeten niet alleen de afwijkingen van ons gedrag, maar ook vooral de innerlijke boosheid van ons hart, den ſtaat van vervreemding van God, waar in wij gebooren zijn, door den H. Geest leeren kennen, en betreuren. Dan zullen eerst onze harten waarlijk verſlagen worden, en deze verſlagenheid zal worden vermeerderd, als wij den aart en ſtrafwaardigheid der zonde leevendig leeren kennen, zo als die zig in het lijden en ſterven van Jeſus openbaart, en wanneer wij de grootſte onzer zonden, het verſmaaden van Jeſus, het hoogſte geſchenk van Gods liefde in haare verſchrikkelijkheid mogen inzien, gelijk bij de toehoorders van Petrus plaats had.

Ten *vierden*, de waare verſlagenheid des harten is van dien aart, dat de mensch geheel rusteloos wordt en het tot zijn hoofdzaak en voornaamſte zorg ſtelt om te weeten, wat hij doen moet om met God verzoend en geheiligd te worden. Zo ging het met de Toehoorders van Petrus; al hunne aandacht wierdt op de belangen hunner zielen gevestigd, zij vonden geen rust, voor dat zij een middel ter behoudenis wisten, zij riepen raadeloos uit, wat zullen wij doen, Mannen Broeders? — Wij kunnen niet veel goeds denken van de verſlagenheid van de zodanigen, die nu en dan bekommerd zijn, maar die zig ſtraks weder weten gerust te ſtellen, die zomtijds ern-

ſtig over den ſtaat hunner zielen zijn aangedaan, maar die welhaast ruste vinden in eenige denkbeelden van Gods barmhartigheid, of in eenige voornemens omtrent hun gedrag voor het toekoomende, — of die hunne bekommeringen door aardſche bezigheden en vermaaken kunnen verzetten. Geheel anders is het met hem, die waarlijk verſlagen is van harte. De Heere heeft hem beroerd en wie zal dan ſtillen? De geestelijkheid van Gods wet, zijne onberekenbaare ſchuld, zijne onreinheid en boosheid, zijne onwilligheid en onmagt; Gods regtvaardigheid en heiligheid, ſtaan hem zo leevendig voor oogen, dat zijne aandacht naauwlijks tot iets anders kan worden afgetrokken. —— Geene aardſche beſlommeringen en tijdverdrijven kunnen zijne onrust wegneemen, of zijne bittere droefheid verzagten. Gods barmhartigheid ſtelt hem niet gerust, om dat hij weet dat God regtvaardig is, — en welke voornemens zou hij zig voorſtellen, om daar op te rusten, daar hij zig zelven ziet geheel ellendig en bezoedeld onder den vloek der wet, en het vonnis des doods: — zijne zonden zijn geduuriglijk voor hem en ſtellen zig in ſlagorde tegen hem, hij vindt geen ruste, maar hij moet geduurig met de ernſtigſte aandoening uitroepen: „ wat zal ik doen om zalig te wor„ den?" —— En, om een gepast antwoord op deze vraag te verkrijgen, zoekt hij ijverig Gods woord en dienstknechten en hun, die den Heere kennen, en raadpleegen.

Ten *Vyfden*, voor zulke verſlagene zielen is alleen, maar ook volkomen hulpe en redding in Christus Jeſus. — Wat was het antwoord van Petrus op de vraag, die zijne verleegene hoorders hem voorſtelden? Hij wees hun tot Christus Jeſus. Tot Hem moesten zij zig bekeeren als tot hunnen Heer en Koning. In zijn bloed moesten zij

zoe-

zoeken de vergeving hunner zonden. En ten blijke, dat zij niet beschaamd zouden worden, dat zij rust en vrede, vergiffenis en zaligheid, in Jesus zouden vinden, wilde hij hun den Doop toedienen ter hunner plegtige verzekering, dat zij afgewaschen waren, door het bloed en den Geest des Middelaars. —— Buiten Jesus is er geen hoop. De zaligheid is in geen anderen; Er is onder den Hemel geen andere naam gegeven waar door wij kunnen zalig worden. Hij alleen is de weg, de waarheid en het leven, niemand komt tot den Vader, dan door Hem. Hij heeft alle geregtigheid vervuld, en den vloek der wet gedraagen. Er kan dus buiten Hem geen toegang zijn tot den Richter van Hemel en Aarde. —— Maar ook Hij kan en wil zodanige verslagenen van harten volkomelijk helpen, zijn bloed reinigt van alle zonden — zijne geregtigheid is volmaakt — zijn Geest opent der blinden oogen, de ooren der dooven, verlicht het verstand en neemt het steenen hart weg. Hij spreekt en het is er — en zijne bereidwilligheid is evenredig aan zijn vermogen, „ komt tot mij, zegt Hij, gij die vermoeid en belast zijt en ik zal u ruste geeven, en Hij verzekert plegtig, dat al die tot Hem komt, niet zal worden uitgeworpen. —— Alle, die op aarde, met hunne ellenden tot Hem kwamen, wierden geholpen. Nimmer heeft Hij iemand afgewezen. Zomtijds mogt Hij zig eenigzins verbergen, maar het was, om daar na dies te overvloediger zijne ontferming te toonen.

Ook voor de allerschuldigsten en onwaardigsten van deze heilbegeerigen is volkomene vergiffenis in Jesus. — Veel van de Toehoorders van Petrus hadden Jesus tot den dood gevorderd — Petrus verwijt hun een en andermaal, dat zij Jesus gedood en gekruist hebben — en echter voor deze was vergeving. — O onuitsprekelijke

rijk-

rijkdom van genade! voor de moorders van Jesus zelve was vergeving, volkomene vergeving in dat bloed, dat zij godlooslijk hadden gestort. Waarom zou dan iemand vreezen of van verre staan? zij die weleer de grootste vijanden van Jesus waren, mogen even zo vrijmoedig als andere, vergeving bij Hem zoeken, want de moordenaars van Jesus waren de eerste, die Hij reinigde door zijn bloed, en tot nieuwe schepzelen maakte door zijn Geest.

Ten *zesden*, zal de verslagenheid des harten blijken de regte te zijn, dan moet deze leer omtrent Christus Jesus worden aangenoomen. Zij wierden gedoopt, die het woord gaarn aannamen. De regte verslagenheid brengt den mensch zo verre dat hij geen uitkoomst ziet dan in Christus Jesus, en dat hij hartelijk gewillig wordt om als een Godlooze door Jesus geregtvaardigd en geheiligd te worden, om Hem aantenemen door het geloof en met Hem vereenigd te worden.

De verslagenheid van zommigen loopt uit in wanhoop, gelijk in Kain en Judas — van anderen eindigt ze weder in de oude zorgeloosheid, gelijk in Felix. —— Andere koomen tot eenige uiterlijke verbetering, en daar in vinden zij ruste. —— Maar zij, die op de regte wijze verslagen zijn van harten, zien geen uitkoomst dan in Christus Jesus. —— Veelligt tragten zij eerst hier op, dan daar op buiten Christus te steunen — maar zij worden uit alle hunne schuilhoeken uitgedreeven. Zij leeren zien, dat noch hunne traanen, noch hunne gebeden, noch alle andere Godsdienstpligten aan Gods rechtvaardigheid voldoen, zij hebben eene volkomene betaaling noodig, en deze vinden zij alleen in het lijden van Jesus. Welk een trap van droefheid en ontroering er in de ziel moet plaats hebben, is nergens bepaald.

Hoe

Hoe groot ook onze droefheid zij, welke hevige angften en verfchrikkingen ook ons gemoed vervullen, welke eene blijkbaare uitwerking dezelve ook op ons ligchaam hebben, het is alles te vergeefs, bij aldien niet onze zielen tot Jefus worden uitgedreeven, en tot Hem koomen: Maar al is de trap van droefheid merkelijk minder groot, al ondervinden wij weinig angst en vreeze, wanneer onze zielen tot Jefus vlugten, heilbegeerig zig aan Hem opdragen, en bij Hem het leven zoeken, zo is het even daar door zeker, dat wij de regte verflagenheid des harten bezitten. Dit is zeker, alle die waarlijk verflagen zijn van harten, vlugten tot Jefus en zoeken Hem aanteneemen. De geestelijke kennis van hunnen hulpeloozen ftaat maakt Jefus hun dierbaar, en doet hen gewillig zijn, om langs Gods eigen weg te worden behouden. Het Euangelium is hun een blijde boodfchap. Zij zien in Jefus den vorst des levens, den eenigen en volkomenen verlosfer — zij zoeken bij Hem licht en kracht — om tot Hem te vlieden en in Hem te gelooven — en eindelijk, niet zelden na veele worftelingen en ftrijd, worden zij bekwaam gemaakt om hunne zonden op Hem te werpen, als op het lam Gods dat de zonde der waereld wegneemt, om al hun hoop op zijn bloed te vestigen, al hunne fterkte bij Hem te zoeken, al hun troost uit Hem afteleiden, om geduurig zijn onderwijs te zoeken, en dagelijks zig te beijveren om in heiligheid voor Hem te leeven. Jefus verkrijgt in hun eene geftalte — Hij wordt in hun geopenbaard. —— Hij leeft in hun en zij in Hem. —— Hij is op het allernaauwst met hun vereenigd en woont door het geloof in hunne harten. Zij zijn Christi deelachtig en nieuwe fchepzelen door Hem, waar in het oude is voorbijgegaan, en alles is nieuw geworden.

Ein-

Eindelijk het gevolg van de waare verſlagenheid des harten, is waar geloof en bekeering beide. Petrus vermaant zijne hoorders tot beide, en in de daad zij kunnen niet worden van een geſcheiden. Die meent te gelooven, zonder dat zijn hart en gedrag waarlijk veranderd zijn, zonder dat hij eene hartelijke lust heeft aan Gods geboden, die bedriegt zig. En die meent bekeerd te zijn, zonder als een arm en hulpeloos zondaar alleen in Jeſus te roemen, en van Hem geloovig gebruik te maaken, die bedriegt zig even eens. —— De waare verſlagenheid des harten werkt uit, dat wij alleen in Jeſus ons leven zoeken en dat wij door Hem in nieuwigheid des levens wandelen.

Dit wilde ik u kortelijk tot regt verſtand van mijnen text voordraagen. En, hoe gaarn zou ik wenſchen, dat de Heere dit woord krachtig gemaakt had voor uwe zielen, dat uwe harten doorwond waren door eene innerlijke droefheid over uwe zonden. Hoe groot zou niet mijne blijdſchap zijn, wanneer gij alle met eene heilzaame ontroering vervuld, die ſtem aanhoudend in uw binnenſte mogt hooren — wat zullen wij doen, om den toekomenden toorn te ontvlieden, wat zullen wij doen om verzoend te worden met dien God, dien wij zo ſchandelijk hebben vergeten en verſmaad? —— Maar helaas! hoewel ik weet dat Jeſus verhoogd is om aan zondaars de vergeving der zonden, en de bekeering ten leven te ſchenken, dat Jeſus nog even groot in magt is, en in ontferming als Hij was op den Pinxterdag; — zo heb ik echter alle reden om te vreezen, dat zeer veelen uwer, die reeds zo lang hunne ooren geſtopt, en hunne harten geſlooten hebben, die zo veele jaaren de ernſtigſte waarſchuwingen, de hartelijkſte vermaningen hebben

ver-

verſmaad, ook nu niets minder zullen ondervonden hebben, dan die verſlagenheid des harten, welke zig in de hoorders van Petrus zo blijkbaar betoonde, en die alleen den gekruisten Zaligmaaker aan onze ziele dierbaar kan maaken.

Niet weinigen onder ons verſmaaden openlijk het woord des levens. Nooit of zelden verſchijnen zij aan deze plaats, en wat goeds zouden wij dan toch van hunne verborgene Godsdienstoeffeningen kunnen denken. Andere hooren het woord, ja, maar zonder aandacht, — niet alleen zonder aandoening, maar zelfs zonder oplettendheid, zij weeten op zijn hoogst, over welken text er gepredikt is, terwijl voor het overige hunne gedachten omzwerven tot aan de eindens der aarde. Zommige hebben eenige aandoening, vooral als er over ernſtige onderwerpen wordt geſprooken. Wanneer zij hooren van den dood, van de eeuwigheid, van het onzachlijk Godsgerichte, van de noodzakelijkheid van geloof en bekeering, zo worden zij ontroerd en bewoogen. Maar naauwlijks hebben zij de kerk verlaaten, of zij vergeeten hunne aandoening en zijn weder even ongevoelig als te vooren, of op zijn hoogst blijven zij eenige dagen ernſtig, tot dat waereldſche bezigheden, geliefde tijdverdrijven, en vermaaken, alle indrukken uitwisſchen, en de oude valſche vrede en rust wederbrengen. —— Andere zijn er veelligt onder ons, die meer op den duur verſlagen ſchijnen over hunne zonden, en ernſtig bekommerd over hunne zaligheid. Maar is uwe verſlagenheid wel van de regte zoort? Treurt gij niet alleen over eenige bijzondere hoofdzonde; maar over alle zonden? Zijt gij verſlagen niet alleen over uw zondig gedrag, maar ook vooral over uw zondig hart? Komt uwe verſlagenheid voort uit een geestelijk inzien van Gods wet

als

als heilig, wijs, regtvaardig, goed? Zijt gij op die wijze verslagen, dat gij geen raad noch ruste vindt bij u zelven, of eenig schepzel? Ziet gij geen uitkomst dan in Jesus — en wenscht gij door Hem als een godlooze geregtvaardigd te worden? Is de zonde u tot een last — is het waarlijk uwe begeerte om een nieuw hart te ontvangen, en in nieuwigheid des levens te wandelen? Zo dit niet bij u plaats heeft, zo zijt gij op de steenrots bezaaid — de wortel ontbreekt, en gij zult verdorren.

Nog andere hebben in voorige tijden groote verslagenheid ondervonden, maar zij hebben zo als zij meenen ruste en redding gevonden — en daarom zijn ze thans zorgeloos, zonder aandoening omtrent hunne zonden, en zonder droefheid over hunne dagelijksche afwijkingen. Gij, waar mede het dus gesteld is, gij bedriegt u voorzeker, — zij, die waarlijk in Christus zijn, — behouden een verslagen hart alle de dagen hunnes levens — zij hebben niet zelden veel meer aandoening en verbrijzeling over hunne zonden, na dat zij vrede door Christus gevonden hebben, dan voor dien tijd — wanneer gij dan, zedert uwe ingebeelde vereeniging met Jesus, geene hartelijke bekommering meer hebt over de zonde, geene aandoening van uwe ondankbaarheid en wederspannigheid, geen verslagenheid des harten, geen stof om over het gemis daar van te klagen, dan hebt gij Christus nooit gekend, noch de kracht van zijn bloed en Geest ondervonden. Eindelijk, sommige meenen in Christus te gelooven, zonder dat zij zig tot Hem bekeeren en voor Hem leeven — of omgekeerd, zij leeven in eenigen uiterlijken Godsdienst en zedigheid, zonder lust te hebben om als arme en hulpelooze zondaaren tot Hem te vlugten, — maar dit is te vergeefs, waar geloof en bekeering gaan hand aan hand. —— Het zelfde geloof, dat

steunt

ſteunt op het bloed van Jeſus, reinigt het hart, overwint de waereld, en is door de liefde werkzaam.

Gij dan alle, — rampzalig zal uw lot zijn, wanneer gij alzo blijft; gij zult alle waar genoegen misſen op aarde — en welk een akelig vooruitzicht op het uur des doods, welk een onverdragelijk vooruitzicht op eene ontzachlijke Eeuwigheid? — O mogt de Heere uw ſteenen hart wegneemen en u een vleeſchen hart ſchenken. God alleen kan uw hart veranderen. —— Mogt gij naarſtig de middelen waarneemen, ook vooral in het eenzaame Gods woord leezen, en bij u zelven overdenken, wie is God, en wie ben ik, hoe had ik moeten leeven, en hoe heb ik geleefd — hoe heb ik niet God met mijn hart vergeeten, verwaarloosd, hoe weinig heb ik aan Hem gepeinsd en voor Hem geleefd? en mogt gij leeren bidden — bekeer mij, en ik zal bekeerd zijn, trek mij en ik zal u naloopen.

Zijn er onder u waarlijk verſlagene en bekommerde van Geest, die ernſtig vragen, —— wat zullen wij doen? —— O mijne vrienden — bij Jeſus, bij Jeſus alleen is uwe hulpe — geeft u van ganſcher harten aan Hem over — verkiest Hem als uw eenig deel, zoekt een ſchuilplaats in zijn bloed, nadert pleitende op zijne geregtigheid tot uwen Richter en bidt Hem om genade. O werpt vrijmoedig alle uwe zonden op dat lam Gods dat de zonden der waereld wegneemt, en bidt Hem, dat Hij zelf u bekwaam make, om u aan Hem optedraagen, en geloovig gebruik te maaken van zijn bloed en Geest, — vindt toch nergens buiten Jeſus rust. Hoe ongelukkig zoudt gij zijn, als gij tot uwe voorige zorgeloosheid wederkeerdet, of als gij u met eene uitwendige verbetering en eenige hartstogtelijke bewegingen geruſt ſteldet, dan zou het u beter zijn den weg der

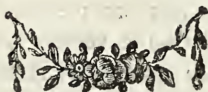
gerechtigheid nooit gekend te hebben, dan zou uw oordeel dubbel zwaar zijn. Weest dan ernſtig bekommerd, om geen rust, geen vrede te vinden, voor dat gij met Jeſus vereenigd zijt. Daar toe moet uwe verſlagenheid u brengen — anders is zij te vergeefs. —— Houdt dan aan rusteloos, onvermoeid, Jeſus is oneindig in magt en ontferming. Jacob worſtelde met God en hij wierdt gezegend. De Cananeeſche Vrouwe liet zig niet afſchrikken. Het ſcheen, dat zij te vergeefs tot Jeſus ſmeekte. Zij hieldt echter aan en zij wierdt ten vollen getroost. Wanneer het u waarlijk om Jeſus te doen is, dan zult gij niet worden te leur geſteld. —— Wanneer gij Hem zoekt, dan zult gij Hem ook voorzeker vinden.

Gunstgenooten des Heeren, dankt uwen Verlosſer, dat Hij u tot onderdaanen en Burgers van zijn Koningrijk heeft gemaakt. Hij heeft door zijne genade uwe harten getroffen. Hij heeft u gewillig gemaakt op den dag zijner heirkracht, om Hem te verkiezen en in Hem te roemen. Hij heeft u geſchonken de bekeering ten leven en de vergeving der zonden. Is uw geloof nog zwak, uwe hoop flaauw, ziet op Jeſus, vestigt biddende uwe aandacht op Hem. Hoe meer gij Hem kent, dies te meer zult gij Hem vertrouwen. Laat het u geene bekommering baaren, dat gij niet hebt ondervonden een zekeren trap van droefheid en angst, waar van andere ſpreeken. Het zij u genoeg, dat gij geen uitkoomst voor u ziet dan in Jeſus alleen, dat gij tot Hem vlugt met uwe zonden en nooden, dat gij uwe ernſtige begeerten tot Hem uitſtrekt, om van Hem gebruik te maaken tot alle die eindens, waartoe Hij is geopenbaard.

Voorts, hoe veel ſtoffe hebt gij alle niet om verſlagen te zijn van harten over uwe ondankbaarheid, koelheid, ijver-

ijverloosheid. Hoe weinig beantwoordt gij aan die volkomene liefde Gods en der menschen, die geduurig uw hart moest vervullen en zig vertoonen in uwen wandel. Zoekt dagelijks op nieuws vergeving in Jesus bloed. Gij moet u dagelijks op nieuws tot God bekeeren. Houdt ernstig aan om den Geest der heiligheid. Ziet op Jesus en volgt door het geloof zijn voorbeeld. Een heilige ijver vervulle u, om uwe belijdenis te vercieren door een maatigen, regtvaardigen en godzaligen wandel, om in het openbaar en in het verborgen, in uw huisgezin, in de burgerlijke maatschappij, in alle uwe betrekkingen getrouw te zijn aan uwen pligt. Jesus kan en Hij wil u daartoe bekwaam maaken. Zoekt alles, wat u ontbreekt, bij Hem en wagt blijmoedig op zijne koomst. Welhaast zal Hij u tot zig neemen in de gewesten des lichts. Daar zult gij Hem, die op den throon zit en het Lam, dat u gekocht heeft door zijn bloed, eeuwig verheerlijken.

A M E N.



XI.

LEERREDE

OVER

DE NOODZAKELIJKHEID VAN DEN GEESTELIJKEN EN BEVINDELIJKEN GODSDIENST.

VOLGENS ROM. VIII: vs. 9b.

In ons cordeel over den aart van den waaren Godsdienst, behooren twee uiterſten zorgvuldig vermijd te worden, namelijk, dat wij ons geen Godsdienst voorſtellen, welke alleen beſtaat in inwendige gewaarwordingen en aandoeningen, zonder een daar aan beantwoordend gedrag; noch ook, dat wij een Godsdienst goedkeuren, welke alleen in uitwendige pligten en deugdsbetragtingen beſtaat, zonder dat het hart vervuld is met de vreeze van Gods Naam. Het baat ons niets op een Godsdienſtig hart te roemen, en God te verloochenen door onze daaden. En ook, hoe groot onze uiterlijke zedigheid en Godsdienst ook zij, indien het gansche hart niet aan God is toegewijd, zo is dezelve niets meer dan een klinkend metaal en eene luidende ſchelle. De waare geestelijke en ondervindelijke Godsdienst is in het hart gevestigd, en vertoont zig in den wandel. Liefde tot God en Jeſus beheerscht het gemoed, en de aandoeningen des harten brengen voort, een maatig, rechtvaardig en God-

za-

zalig leven. Inwendige Godsvrucht, en uitwendige deugd gaan hand aan hand gepaard. Het geloof in Jesus reinigt het hart, en is naar buiten werkzaam door de liefde.

Den aart en noodzakelijkheid van een zodanigen geestelijken en bevindelijken Godsdienst, wenschte ik u thans voor te dragen.

T E X T.

Rom. VIII: *vs.* 9[b]. „ *Maar zo iemand den Geest van* „ *Christus niet heeft, die komt hem niet toe.*

De Apostel heeft vooral ten oogmerk in dit hoofdstuk, om af te maalen het bestaan en het geluk der waare Geloovigen. Van het 1ste tot het 16de vers ontvouwt hij de gesteldheid van het hart en den wandel der genen, die in Christus zijn, voor wien hij in het gemeen vs. 1. verklaard had, dat geene verdoemenis meer was. Van het 17de vers tot het einde van dit Hoofdstuk wordt deze algemeene stelling, dat er voor den zodanigen geen verdoemenis is, nader ontwikkeld. De Apostel toont hun, dat zij niettegenstaande de grootste rampen, welke hun hier mogten treffen, volmaakt veilig van alle beschuldiging en verdoemenis vrij gesproken en ten hoogsten gelukzalig zijn, daar zij hier overvloedigen troost genieten, en hier namaals deelgenooten zullen worden van eene heerlijkheid, waarbij het lijden dezes tijds niet is te waardeeren, terwijl niets, in Hemel of op Aarde, hen zal kunnen scheiden van hunnen Heere Jesus Christus, met wien, en in wien zij alle dingen

 be-

bezitten, die tot hun geluk hier en hunne eeuwige Zaligheid zouden kunnen ſtrekken. In de vier eerſte verſen, verklaart de Apostel, dat er voor den genen die naar den geest, en niet naar het vleesch wandelen, geene verdoemenis, dewijl Christus Jeſus in wien zij zijn, in de gelijkheid des zondigen vleeſches zig voor hun aan de wet onderworpen, en haare eiſchen vervuld heeft, het geen zij zelve nimmer zouden hebben kunnen doen. Om de Perſoonen die dit voorregt deelagtig zijn, nader te doen kennen, en de noodzakelijkheid van een leven naar den Geest aan te dringen, maakt Paulus van vs. 4—8. eene tegenſtelling tusſchen de geſteldheid en de uitwerkſelen van het vleesch, en van den geest, terwijl hij tevens verzekert, dat God de vriend niet zijn kan van hun, die in den vleeſche zijn, dewijl zij met vijandſchap tegen Hem vervuld zijn, en zig aan zijne wet niet willen of kunnen onderwerpen. Hier op richt de Apostel in het 9de vers zijne rede, meer in het bijzonder tot de Romeinſche Christenen. Hij vertrouwt dat zij niet in het vleesch zijn, maar in den Geest. Zo anders, voegt hij er bij, Gods Geest in u woont, om hun ingewikkeld de noodzakelijkheid onder het oog te brengen, om zig niet op valſche gronden te vleijen, en zich zelven ernſtig te beproeven, of zij in de daad tempelen van den Geest waren geworden. En om deze zelfsbeproeving dies te meer aan te dringen, en, zo het moogelijk ware, de Naamchristenen te overtuigen, en met eene heilzaame ontroering te vervullen, verzekert hij plechtig in onzen text, „ maar zo iemand den Geest van „ Christus niet heeft, die komt Hem niet toe."

Onze text behelst dan hoofdzakelijk, eene plechtige verklaaring van Apostel Paulus, dat niemand een waar Christen zij, een lid van Jeſus ligchaam, een Burger

van

van zijn Koningrijk, zo hij niet door den Geest van Christus worde bezield en geleid. „ Och of de Heer „ bij aanvang of voortgang door zijn Geest zig aan ons „ openbaarde, gelijk Hij zig niet openbaart aan de „ waereld! Amen."

In de eerſte plaats zullen wij de woorden van onzen text kortelijk toelichten, en daar na op de Hoofdzaak, waar van hier geſprooken wordt, de volſtrekte noodwendigheid van de inwooning en het geleide des Geestes, van een geestelijken en ondervindelijken Godsdienst, om waare Christenen te zijn, meer in het bijzonder onze aandacht vestigen.

I. Wat het eerſte betreft.

Door den Geest van Christus verſtaan wij den Heiligen Geest, den derden Perſoon der Heilige Drieëenheid, welke in het eerſte lid van dit vers de Geest Gods genoemd, en waarvan in dit hoofdſtuk zeer dikwerf wordt gewag gemaakt. Dewijl de Heilige Geest niet alleen van den Vader, maar ook van den Zoon uitgaat en gezonden wordt, zo mag Hij zo wel de Geest van Christus, of gelijk Gal. IV: 6. de Geest des Zoons Gods, als de Geest des Vaders genoemd worden. En Hij draagt met een bijzonderen nadruk dezen naam, om dat Hij als een Geest der wedergeboorte en des geloofs door Jeſus verworven, en door Hem aan zondaars wordt geſchonken.

Dezen Geest te hebben geeft te kennen, door den Geest wederomgebooren te zijn, door Hem bewoond en geleid te worden. De wedergeboorte is (*a*) eene geboorte uit den Geest. De Geest Gods woont in de Geloovigen. (*b*) Hunne ligchamen zijn tempelen van den Hei-

(*a*) *Joh.* 3: 3, 5. (*b*) 1 *Cor.* 3: 16.

Heiligen Geest die in hun is (*a*), zij worden door den Geest geleid en wandelen naar den Geest, volgens dit hoofdſtuk vs. 4 en 14. Zij dragen hierom den naam van Geestelijken. (*b*) Dezen Geest niet te hebben beteekent dus, door den Geest niet wedergebooren, niet verlicht, niet geheiligd te zijn, de naauwe en onbegrijpelijke vereeniging te misſen, waar mede de Geest zig bij de wedergeboorte met de ziel verbindt, en waar door Hij de Bron en Werkmeester wordt van een nieuw geestelijk leven. Hij, die den Geest niet heeft, wordt dan ook niet door den Geest geleid. Hij wandelt niet naar den Geest, maar naar het vleesch. Zijne bedenking is vijandſchap tegen God, en hij begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn.

En zodanig een komt Jeſus niet toe, dat is, hij behoort niet tot Jeſus vrienden, hij is geen Lid van Jeſus verborgen ligchaam, geen Onderdaan en Burger van zijn Koningrijk; hij is niet met Jeſus vereenigd, en Jeſus wil hem ook niet voor den zijnen erkennen. Hij heeft geen deel aan Jeſus bloed en geregtigheid, geen deel aan zijne beſcherming en voorbidding. Zo lang iemand den Geest van Jeſus niet heeft, geeft hij geen de minſte blijk dat hij behoore tot de gegevene des Vaders, tot dat Volk waar voor Hij zijn bloed geſtort heeft.

Immers, het Christendom beſtaat niet in eene uiterlijke vertooning. Het baat niets tot Jeſus Heere, Heere! te zeggen, en naar zijn naam genoemd te worden. Door den Heiligen Geest worden wij alleen met Jeſus vereenigd, Hem ingelijfd en bekwaam gemaakt, om Hem regt te kennen, te aanbidden en lief te hebben, en voor Hem te leeven, maatig, regtvaardig, Godzalig. Zonder we-

(*a*) 1 *Cor.* 6: 19. (*b*) 1 *Cor.* 2: 14, 15.

wedergeboorte, dat is, eene geboorte uit den Geest, zal niemand het Koningrijk der Hemelen ingaan. (a) Niemand kan waarlijk zeggen Jesus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest. (b)

II. Na deeze beknopte toelichting van de woorden van onzen text, willen wij meer in het bijzonder de hoofdzaak gadeslaan, en aantoonen de noodzakelijkheid van een geestelijken en ondervindelijken Godsdienst, die door den Geest van Christus wordt voortgebragt, zullen wij waarlijk Christenen zijn en zalig worden.

Ten dien einde vooral zal het noodig zijn, dat wij eene korte beschrijving geeven, van den geestelijken en bevindelijken Godsdienst dien wij bedoelen: waar uit deszelfs noodzakelijkheid van zelfs zal blijken.

Wij verstaan door denzelven zodanig eene hartelijke erkentenis, of gevoel, van Gods oneindige volmaaktheden, en liefde tot God door Christus Jesus, welke voortspruit uit eene verlichte kennis van God, door den Heiligen Geest gewerkt, en welke zig naar buiten vertoont in een geestelijken wandel. Laten wij het een en ander wat nader beschouwen.

Wij noemen den geestelijken en bevindelijken Godsdienst, eene hartelijke erkentenis van, en liefde tot God. Immers de waare Godsdienst bestaat niet alleen, of zo zeer in openlijke en uitwendige Godsdienstoeffeningen: zijn zitplaats is in het hart. „ Te vergeefs eert men „ God met den mond en nadert tot Hem met de lippen. „ God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten „ Hem aanbidden in Geest, en in waarheid." (c)

Voorts, de bron en het weezen van den waaren Godsdienst, is eene hartelijke erkentenis of gevoel van Gods on-

(a) *Joh.* 3: 3, 5. (b) 1 *Cor.* 12: 3. (c) *Joh.* 4: 24.

oneindige deugden, en liefde tot God, door Christus Jesus. Wanneer wij God niet van ganscher harte erkennen en bewonderen, als den Alweetenden, den Alomtegenwoordigen, den Alwijzen, den Almagtigen, den Heiligen, den Genadigen, den Oneindigen in Gelukzaligheid en in heerlijkheid, hoe zouden wij dan betamelijke aandoeningen van eerbied, ootmoed, onderwerping, blijdschap, vertrouwen omtrent God kunnen ondervinden, hoe zou er dan eenige waare Godsdienst in onze harten en gedrag kunnen plaats hebben? Wanneer er geene hartelijke erkentenis van Gods Heerlijkheid en liefde tot God in ons binnenste plaats heeft, hoe zullen wij dan immer op God kunnen betrouwen, Hem kinderlijk vreezen en blijmoedig gehoorzaamen. En wanneer wij Gods Heerlijkheid in Christus Jesus niet erkennen en God niet beminnen, zo als Hij zig in zijn Zoon heeft geopenbaard, hoe zou er dan een waare Godsdienst bij ons kunnen zijn, daar God zonder Jesus een eeuwige gloed, en een verteerend vuur is, daar de waare Godsdienst alleen voortspruit uit, of gepaard gaat met het geloove in Jesus, den eenigen Naam, waar door wij kunnen zalig worden, het eenig fondament waar op wij mogen bouwen, den eenigen weg, zonder welken niemand tot den Vader komt, door wien wij alleen hebben de verlossing in zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden, en wiens Geest volstrekt nodig is, tot onze zaligheid, volgens onzen text. (*a*)

Er kan dan geen waare Godsdienst zijn, zonder eene hartelijke erkentenis van Gods deugden, en liefde tot God door Christus Jesus. Maar alwaar dit plaats heeft, daar

(*a*) *Joh.* 17: 3. *Hand.* 4: 12. *Joh.* 14: 6. 1 *Cor.* 3: 11. *Eph.* 1: 7. *Joh.* 1: 18.

daar is ook waare Godsdienst. Wanneer God leevendig en hartelijk wordt erkend, als de Oneindige in Majefteit en Heerlijkheid, dan ontftaat daar uit van zelve bewondering, eerbied, blijdfchap, onderwerping. Wanneer God hartelijk wordt bemind, dan zullen wij ons ook Hem toevertrouwen, Hem kinderlijk vreezen en gehoorzaamen. Wanneer wij Gods Heerlijkheid erkennen, zo als die in Christus Jefus is geopenbaard, wanneer wij God in en door Jefus lief hebben, overreed, dat wij alleen door Jefus met God verzoend zijn, en dat wij alleen door Hem zijn bekwaam gemaakt om God regt lief te hebben, dan zal onze Godsdienst door onverbreekelijke banden met het geloof in Jefus verbonden zijn. Wij zullen dan op zijne geregtigheid alleen in Gods gerichte fteunen en pleiten, ter vergeving onzer zonden. Wij zullen dan leeven een leven des geloofs door Hem, in alle onze nooden van Hem gebruik maaken, wijsheid, troost, fterkte, bekwaamheid, alles wat er noodig is om onze pligten te vervullen, en gelukkig te zijn, bij Hem biddende zoeken en vinden.

Gods Heilig woord leert ons daarenboven overvloedig, dat het wezen van den waaren Godsdienst in eene zodanige hartelijke erkentenis van Gods Heerlijkheid, en liefde tot God door Christus Jefus gelegen is. Met nadruk zegt Jeremia (*a*) „ Om dat niemand u gelijk „ is, ô Heere, zo zijt Gij groot, en groot is uwe naam „ in mogendheid. Wie zou u niet vreezen, ô Gij Ko-„ ning der Heidenen, want het komt u toe." Zo leezen wij Pf. LXIII: 2—4. „ ô God, Gij zijt mijn God, „ ik zoeke u in den dageraad, mijne ziele dorst naar u, „ mijn vleesch verlangt naar u. Voorwaar ik hebbe u

„ in

(*a*) *Jer.* 10: 6, 7.

„ in het Heiligdom aanſchouwd, ziende uwe ſterkheid „ ende uwe eere, want uwe goedertierenheid is beter „ dan het leven. Wie zou u niet vreezen Heer, en „ uwen naam niet verheerlijken, want Gij zijt alleen „ Heilig" (*a*), en Jeſus zegt zelve (*b*), God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in Geest en in waarheid. De liefde tot God wordt ons voorgeſteld, als het eerſte en grootſte Gebod der wet. (*c*) En, volgens de Heilige Schrift, moeten wij Gods liefde omtrent ons, onze kennis en liefde omtrent God, alleen aan Jeſus toeſchrijven. Hij ſtortte zijn bloed ter vergeeving onzer zonden en maakte God tot onzen Vriend. Hij zendt zijn Geest uit in onze harten, en maakt ons daar door tot Vrienden van dien God, wiens oneindige Heerlijkheid Hij ons door eene hemelſche verlichting leert kennen.

Beſtaat dan hier in de waare Godsdienst, zo is het zeker, dat diepe droefheid over onze zonden, berouw daar over, verfoeijing van ons zelven, vuurige begeertens naar Jeſus, blijdſchap in God, vertrouwen op Hem, bewondering, aanbidding van Hem, vereeniging, en gemeenſchap met Hem, en andere werkzaamheden en gevolgen, tot den waaren Godsdienst behooren, en noodzakelijk met denzelven vergezeld gaan. Immers als Gods oneindige Heerlijkheid wordt erkend en gevoeld, als het hart met liefde tot God in Christus vervuld is, dan erkennen wij tevens de betamelijkheid om God met het ganſche hart ieder oogenblik lief te hebben en te gehoorzaamen, dan erkennen wij tevens de koelheid, traagheid, ongevoeligheid van ons hart, de menigte en de grootheid onzer zonden, onze ondankbaarheid en boosheid,

(*a*) *Openb.* 15: 4. (*b*) *Joh.* 4: 34. (*c*) *Matth.* 22: 37.

heid, om zulk een beminlijk God te vergeten, om ons te verharden tegens onzen Maaker en Weldoener, en hoe leevendiger wij Gods Heerlijkheid erkennen en gevoelen, dies te grooter zal onze droefheid zijn over onze zonden, dies te ernftiger ons berouw, dies te meer zullen wij geneigd zijn om te walgen van ons zelven, om ons zelven te verfoeijen, om dat wij den oneindigen Heerlijken God hebben vergeeten, om dat wij niet bemind, niet gedankt, niet gehoorzaamd hebben dien God, in wien wij leeven, ons beweegen en zijn, die ons het leven, den adem en alle dingen geeft, die ons alle onze dagen heeft gefpaard, gevoed, geleid, waar aan wij alle onze genoegens zijn verfchuldigd. Voorts, als Gods oneindige Heerlijkheid wordt erkend en gevoeld, zo als die in Christus Jefus zig openbaart, zo zullen wij bitter treuren over onze zonden als de oorzaaken van de fmarten en den dood van Jefus, zo zullen wij met verontwaardiging over ons zelven zijn aangedaan, dewijl onze misdaaden den Heer der Heerlijkheid met ondragelijke angften in Gethfemane en Golgotha vervulden en Hem nagelden aan het gevloekte kruishout.

Verder, als Gods oneindige Heerlijkheid in Christus hartelijk wordt erkend en gevoelt, dan wordt de ziel in aanbidding en bewondering opgetogen, dan dorften wij, gelijk een hert naar de waterftroomen, naar den leevendigen God; dan gevoelen wij dat het goed is nabij God te zijn, en dat voor zijn aangezicht is verzadiging van vreugde. Dan wil God zig ook zomtijds aan ons openbaaren, gelijk Hij zig niet aan de waereld openbaart, wooning bij ons maaken, het licht zijns aanfchijns over ons verheffen; dan betrouwen wij op den Heere als op een onwankelbaaren Rotsfteen, dan beminnen wij zijne geboden, wij tragten ons blijmoedig aan zijn beftuur te

on-

onderwerpen, ons zelven te verloochenen, zijnen wil te ſtellen tot het eenig richtſnoer van ons gedrag, en zijne eer tot het hoogſte doelwit van ons leven, dan gevoelen wij eene belangelooze genegenheid voor alle menſchen, medelijden met alle rampzaligen, blijdſchap met de gelukkigen, wij worden vervuld met eene hartelijke deelneming in aller belangens, en met ernſtige zuchten voor aller voorſpoed, en, volgens zijn bevel, zoeken wij onze evenmenſchen lief te hebben als ons zelven. Eindelijk, als Christus Jeſus erkend wordt voor de eenige oorzaak onzer verzoening met God, en de eenige bron van wijsheid, heiligheid en troost. Dan zullen wij, verwonderd over zijne liefde, die de kennis te boven gaat, alleen roemen in zijn kruis, alle dingen ſchade en drek achten, om de uitnemendheid zijner kennis, en onder leevendige bezeffens van den dood, waar van Hij ons verlost, van de zaligheid tot welke Hij ons gebragt, en het middel waar door Hij dat gedaan heeft, vuurig begeeren en biddende daar na trachten, om met alle onze gedachten omtrent Hem werkzaam te zijn, alle onze genegenheden tot Hem te verheffen, met alle onze woorden zijnen lof te vermelden, en alle onze daaden in te richten tot zijne eer; dan zullen wij ſteeds, gedachtig dat wij zonder Hem niets kunnen doen, geloovig van Hem gebruik maaken ter vervulling van alle onze nooden, wijsheid, kracht, troost, alles bij Hem biddende zoeken, om in hart en wandel Hem welbehagelijk te zijn. Zodanig is de aart van den waaren geestelijken Godsdienst, zo als die in het hart plaats heeft.

En zodanig eene geſteldheid des harten ſpruit voort, uit eene verlichte kennis van God door den Geest gewerkt. Gij begrijpt ligtelijk dat die gevoelens en aandoeningen in onzen harten niet kunnen plaats hebben,

zo lang het verſtand niet verlicht is omtrent Gods Heerlijkheid. De Heilige Geest opent het verſtand en beſtraalt de ziel met Hemelſche verlichting. De tot dus ver onbekende God, wordt daar door op eene geheel andere wijze dan ooit van te vooren beſchouwd en gekend. Er komt verlichting van zijne Heerlijkheid in het aangezicht van Christus Jeſus. En deze geestelijke kennis wordt door den H. Geest vervolgens bewaard en vermeerderd. (*a*)

Eindelijk, volgens onze beſchrijving van den waaren Godsdienst, vertoont zig dezelve naar buiten in een Geestelijken wandel. Een hart, vervuld met de bovengemelde gevoelens van liefde jegens God, Jeſus, en onze evenmenſchen, kan niet anders dan zijne gezindheid naar buiten te vertoonen. Hij, die waarlijk den geestelijken Godsdienst in zijn hart bezit, toont dit, door te leeven naar den Geest en niet naar het vleesch: hij brengt de vruchten des Geestes voort, namelijk liefde, blijdſchap, vrede, langmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloove, zagtmoedigheid, maatigheid (*b*). Hij tracht regt te doen, weldaadigheid te oeffenen, en ootmoediglijk te wandelen met zijnen God. Omtrent God zoekt hij zig ootmoedig, eerbiedig te gedraagen. Hij reekent het zich tot eene eer om God te belijden, om van God en Jeſus te ſpreeken. Hij let op Gods gebooden en ſchroomt niet openlijk te doen zien, dat hij liever God wil gehoorzaamen dan de menſchen. Hij is maatig en kuisch met betrekking tot zig zelven. Hij draagt eene betaamelijke zorg voor zijn beroep en tijdelijke belangens, maar de zorg voor zijne ziele is bij hem de hoofdzaak. Hij laat zig naarſtig bij den openba-

(*a*) 2 *Cor*. 4: 6. *Eph*. 1: 16—18. (*b*) *Gal*. 5: 22.

baren Godsdienst vinden. Hij bemint de gezelſchappen der Heiligen, en hij bevlijtigt zig om dagelijks in het eenzaame Gods woord te leezen en zijn hart in gebeden en dankzegginge voor den Heere uit te ſtorten. Aan alle zijne evenmenſchen tracht hij blijken van zijne genegenheid te geeven. Het is zijne blijdſchap om de armen te onderſteunen, om de treurigen te vertroosten, om de dwaalenden te regt te brengen. De onbevlekte Godsdienst, zegt Jacobus, voor God en den Vader is deze, weduwen en weezen te bezoeken in hunne verdrukkinge, en zig zelven onbeſmet te bewaaren van de waereld (*a*). Hij tracht omtrent alle vriendelijk, opregt, zagtmoedig te zijn. Hij is langmoedig, hij is goedertieren, hij is niet afgunſtig, hij handelt niet ligtvaardig, hij is niet opgeblazen, hij handelt niet ongeſchiktelijk, hij zoekt zig zelven niet, hij wordt niet verbitterd, hij denkt geen kwaad, hij verblijdt zig niet in de ongeregtigheid, maar in de waarheid, hij bedekt alle dingen, hij gelooft alle dingen, hij hoopt alle dingen, hij verdraagt alle dingen (*b*). Eere geeft hij aan wien hij eere, tol aan wien hij tol ſchuldig is. Hij gehoorzaamt zijne Overheden, en hij wenscht tot nut te zijn van de Burgerlijke Maatſchappij. Vooral geeft hij die gene, die met Hem door den zelfden Geest geleid worden, blijken zijner liefde, hij is een medgezel der genen die God vreezen en tot hen in zijn lust.

Deze is de geſteldheid van den waaren Godsdienst, wij noemen denzelven een Geestelijken Godsdienst, om dat de H. Geest daar van de oorſprong, de werkmeester en de onderhouder is. Wij noemen denzelven een Bevindelijken Godsdienst, om dat de kracht daar van gelijk wij

(*a*) *Jac.* 1: 27. (*b*) 1 *Cor.* 13: 4—7.

wij zagen, in het hart ondervonden wordt. De waarheden worden niet alleen toegestemd, maar gevoeld en ondervonden.

Die den Geest van Christus niet heeft die komt hem niet toe, volgens den Apostel. De geestelijke en ondervindelijke Godsdienst, waar van wij gesprooken hebben, is volstrekt noodig, tot het deelgenootschap met Jesus, en het Burgerschap van het Koningrijk der Hemelen. Dit is reeds, zo wij vertrouwen, genoegzaam uit de beschrijving van dezen Godsdienst gebleeken. Hij die Gods volmaaktheden niet hartelijk erkent en lief heeft, is zekerlijk onvatbaar voor die zaligheid, welke vooral bestaat, in het kennen, bewonderen, lief hebben van God. En om eene regte kennis en erkentenis van God voorttebrengen en te onderhouden, moet de Heilige Geest het verstand verlichten, het hart openen, en bij voortgang in de ziele woonen. De liefde Gods wordt, volgens Rom. V: 5. in het hart uitgestort door den Heiligen Geest, en niemand kan zeggen Jesus Christus, den eenigen Naam door welken wij kunnen zalig worden, den Heere te zijn, dan door den H. Geest (*a*), zonder wedergeboorte, dat is, eene geboorte uit den Geest (*b*), kan niemand het Koningrijk Gods zien. Er is geene verdoemenis meer voor die gene die in Jesus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest, het bedenken des vleeschs is de dood, maar het bedenken des geestes is het leven en de vrede. Indien gij naar den vleesche leeft zo zult gij sterven, maar indien gij door den geest de werkingen des ligchaams doodt, zo zult gij leven (*c*). Wandelt door den Geest, en volbrengt de begeerlijkheden des vleesches niet:

(*a*) 1 *Cor.* 12: 3. (*b*) *Joh.* 3: 3. (*c*) *Rom.* 8: 1. 6. 13.

niet: de werken des vleefches nu zijn openbaar, welke zijn overfpel enz., van dewelke ik u te vooren gezegd hebbe, dat die zulke dingen doen het Koningrijk Gods niet zullen beërven, maar de vrucht des Geestes is liefde enz., en tegen de zodanige is de wet niet, maar die Christi zijn hebben het vleesch gekruist met de bewegingen en de begeerlijkheden, indien wij door den Geest leeven, zo laat ons ook door den Geest wandelen (*a*).

Ik zou hier meer kunnen bijvoegen, doch het bijgebragte is meer dan genoeg, om te toonen, dat zodanig een geestelijke en ondervindelijke Godsdienst als wij hebben afgefchetst, die door den Geest van Christus gewerkt wordt, volftrekt noodig is, zullen wij waarlijk aan Jefus behooren en Burgers zijn van zijn Koningrijk.

Dan hoe beminlijk ook deze Godsdienst zijn moge, hoe krachtig ook bevestigd en aangedrongen in Gods heilig woord, hoe plegtig geftaafd door het getuigenis der Heiligen, ontmoet dezelve echter niet weinig tegenfpraak. Godsdienftige, en ongodsdienftige, wijzen en onwijzen hebben zaamgefpannen, om den geestelijken en ondervindelijken Godsdienst, de waare Christelijke Godsvrucht te beftrijden.

Men befchuldigt haar, dat zij vooral in dweepachtige aandoeningen beftaat, en aanloopt tegens den redelijken Godsdienst, dat zij meer haar zitplaats heeft in den mond, in gebaarden en gewoontens dan in het harte, dat zij de goede werken verfmaadt en onnoodig keurt, dat zij haare liefhebbers achteloos maakt omtrent huishoudelijke en burgerlijke pligten, dat zij haare vrienden treurig, onvriendelijk, eigenzinnig, onbekwaam en ongenegen maakt voor onfchuldige vermaaken en betamelijke

(*a*) *Gal.* 5: 16. 19. 25.

lijke uitſpanningen, dat zij een gedurige bron is van verdeeldheden, en aanleiding geeft tot beroeringen, twisten, en verbreeking van de naauwſte banden tusſchen bloedverwanten en vrienden; en eindelijk dat zij te veel toeſchrijft aan beſpiegelende waarheden, en zo veel op heeft met de kennis van eenige bijzondere ſtukken, als bij voorbeeld, de Godheid, de voldoening van Christus, de inwooning van den Geest, als of daar in de ganſche Godsdienst gelegen was.

Deze zijn de hoofdbeſchuldigingen. Wij hoopen dezelve bij eene volgende gelegenheid te wederleggen.

Dit is het geen ik in dit uur uwe aandacht wilde voordraagen. „ Och of de Heere het door zijn Geest ingang „ deed vinden in onzer aller harten." Wij zullen eenige aanmerkingen uit den text en het verhandelde afleiden, en daar bij gelegenheid hebben, om tot u meer in het bijzonder over uwen eigen toeſtand te ſpreeken.

Onze *eerste* aanmerking is deze, wij hebben van natuure den Geest van Christus niet. Wij alle zijn in zonden ontfangen en in ongeregtigheid gebooren. Het geen uit vleesch gebooren wordt dat is vleesch. Noch onze afkomst, noch onze opvoeding, noch eenige uitwendige middelen kunnen dien geestelijken en bevindelijken Godsdienst in ons werken, waar van wij geſproken hebben. Dezelve is alleen een uitwerkzel van den Geest van Jeſus, en deze Geest is een vrijmagtig geſchenk van Gods genade, waar door de zondaar wederom gebooren en tot een nieuw leven wordt opgewekt.

Ten anderen, de Geest van Christus brengt waare Godsvrucht in het hart voort, en doet dezelve zig openbaaren in een maatigen, regtvaardigen en Godzaligen wandel.

De geestelijke en ondervindelijke Godsdienst, dien wij befchreven hebben, is in het hart gevestigd, waarin namelijk eene gevoélige erkentenis van Gods heerlijkheid en liefde tot Hem in Christus Jefus plaats heeft, en deze Godsdienst vertoont zig in een geestelijken wandel. Gij ziet dan, van welk een aart uw Godsdienst zijn moet, zult gij daar uit befluiten dat gij den Geest van Christus hebt. Gij zijt misfchien ijverig in uitwendige Godsdienstoeffeningen, gij zijt veelligt zedig, eerlijk, onberispelijk in uw uitwendig gedrag, naarftig in uw beroep, en nuttig voor de menfchelijke maatfchappij, wij verblijden ons daar over, wij prijzen, wij vermaanen u om zo voort te gaan; maar, de eer van God, de ftem van ons geweeten, de liefde tot uwe zielen, dringt ons tevens, om u ernftig tè verklaaren, dat er eene groote verandering des harten noodig is, dat Gods oneindige Heerlijkheid uwe zielen met aanbidding en liefde moet vervullen, dat de Geest van Christus uw verftand verlichten, en uwe harten moet neigen tot de vreeze van Gods naam. Hoe zedig en Godsdienftig zig uw uitwendig gedrag vertoone, uw hart is ongevoelig. Gij kent Gods hoogheid en uwe zonden niet. Gij treurt niet over dezelve, gij hebt geene ernftige aandoening over uwe ondankbaarheid en gevaar. Gij ftrek uwe vuurige begeertens niet tot Jefus uit. Gij acht Hem uwe hoogfte liefde niet waardig. Gij hebt geen lust om voor Hem te leeven, om uwe zondige lusten op te offeren aan zijn dienst. En uit dit alles is het volkoomen zeker, dat gij den Geest van Christus niet hebt, daar uwe harten ontbloot zijn van waare Godsvrucht.

Andere zijn er onder u die voorgeven den Geest van Christus te hebben, in hun hart, een Godsdienftig gemoedsbeftaan te bezitten terwijl zij uiterlijk wandelen niet

niet naar den Geest maar naar het vleesch. Helaas! hoe jammerlijk bedriegt gij u zelven. Wanneer gij den Geest van Christus hadt, zo zoudt gij ook door dien Geest worden geleid, en de vruchten des Geestes voortbrengen. De geestelijke en ondervindelijke Godsdienst, dien wij u hebben afgemaald, is wel in het hart gevestigd, maar zij openbaart zig ook in den wandel. Die in Christus is, is een nieuw ſchepzel, het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden. Die gene die in Christus zijn, worden in ons texthoofddeel beſchreven als die niet wandelen naar het vleesch maar naar den Geest. Gij beroept u te vergeefs op uw Godvruchtig hart, wanneer gij openlijk en dagelijks de uitdrukkelijke geboden van God roekeloos overtreedt. Wanneer gij u niet eerbiedig en gehoorzaam gedraagt omtrent God en Jeſus, niet maatig en kuisch omtrent u zelven, niet eerlijk, opregt, liefderijk omtrent uwe evenmenſchen, niet getrouw in uwe burgerlijke en huishoudelijke betrekkingen, dan geeft gij geene blijken, dat de Geest van Jeſus in u woont, maar veeleer dat het vleesch in u heerscht, en dat gij geleid wordt door den Vorst der duisternis.

Ten derden, het is zeer ongelukkig den Geest van Jeſus niet te hebben. Immers hij, die dezen Geest niet heeft, die koomt Jeſus niet toe. En Hem niet toe te koomen, in de daad dat is de grootſte aller rampen, zonder Hem is hier op aarde geen waare troost, en wie zal zonder Hem beſtaan in Gods ontzagchelijk gerichte. O gij die den Geest van Jeſus mist, hoe rampzalig is uw lot, hoe akelig het vooruitzicht! Wat zult gij in de plaats ſtellen van dezen Geest? geene rijkdommen, geene eerampten, geene kennis of gaven zullen u iets baaten. Zo gij den Geest van Jeſus mist, zo mist gij Jeſus zelven, en met Hem alles. Die den Zoon heeft,

die heeft het leven, die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet.

Ten vierden, het behoorde onze hoofdzorg en voornaamſte bezigheid te zijn, om langs de verordende middelen den Geest van Jeſus te zoeken, en niet te rusten, voor dat wij door denzelven zijn wederom gebooren en geleid worden. De geestelijke en ondervindelijke Godsdienst wordt alleen door den Geest van Christus gewerkt. Hij dan, die dezen Geest niet heeft, die is niet met Christus vereenigd, die leeft niet door Hem, noch ter zijner eer, die heeft geen deel aan Hem, noch aan de eeuwige zaligheid. Zo gewigtig voor u zijn moet uwe verlosſing van een eeuwig verderf, de eeuwige welvaart uwer zielen, zo gewigtig moest u ook de zorg zijn, om den Geest van Christus te verkrijgen, den Geest der wedergeboorte, en des geloofs. Welaan, zoekt denzelven langs de verordende middelen; maakt naarſtig gebruik van den openbaaren Godsdienst, en let op het geen verhandeld wordt! leest aandachtig en dagelijks Gods heilig woord; voegt u bij hun die den Heere vreezen, overpeinst dikwijls in het eenzaame de Goddelijke waarheden, en bidt vooral dagelijks ernſtig, onder leevendige indrukken van uwe onwaardigheid, om den Geest, tot Hem, die verhoogd is aan de regtehand des Vaders, om dezen Geest in de harten van zondaars uit te-zenden.

Zij die de Heerlijkheid van God en Christus, hunne zonden, de kracht van Jeſus bloed leevendig kennen, alleen op Jeſus offer ſteunen, en hartelijk naar zijn wil trachten te leeven, die hebben, niettegenſtaande veelvuldige gebreken waarlijk den Geest van Christus.

Richt dan uwe hoofden op, gij kleingeloovigen. Gij hebt bij aanvang den Geest van Christus ontvangen, gij

er-

erkent Jeſus voor uwen Heer, gij wenscht geheel en al zijn eigendom te zijn: maar niemand kan zeggen, dat Jeſus de Heer is, dan door den Heiligen Geest (1 Cor. XII. 3) veracht dan den dag der kleene dingen niet. Zijt dankbaar voor de genade, die u betoond is, en zoekt meerder bij Jeſus. Gebruikt naarſtig Gods woord en de inſtellinge van den Godsdienst. Peinst en bidt veel in het eenzaame. Houdt u digt aan den Heere; wacht op Hem en Hij zal uw harte verſterken.

Die den Geest van Christus hebben, moeten naar den Geest leeven en overvloedig voortbrengen de vruchten des Geestes. Welaan dan, mijne Broeders en Zusters in den Heere, wandelt naar den Geest en volbrengt de begeerlijkheden des vleeſches niet. Het blijke in uw gedrag en wandel ten allen tijde, dat de Geest van Christus in uwe harten woont. Zoekt ernſtig door waakzaamheid en gebeden, een ruimere bedeeling van den Geest. Zoekt denzelven bij Jeſus Christus den gekruisten, pleitende op zijn bloed en op zijne beloften.

Die den Geest van Christus hebben, zijn ten hoogſten gelukkig hier en eeuwig, want zij koomen Christus toe.

Gij die in Jeſus gelooft, gij zijt door den Geest op het naauwst met Hem vereenigd, gij zijt zijn eigendom en hebt deel aan al het heil, dat Hij voor zondaars verworven heeft. Hij is uw Herder, en daarom zal u niets ontbreeken. Hij zal u veilig leiden in deze woeſtijn, u bewaaren door zijne magt, u vertroosten door zijne nabijheid en welhaast zal Hij koomen, om u op te neemen in de weiden daar boven. —— Dan zult gij eeuwig bij Hem zijn en eeuwig zijne heerlijkheid aanſchouwen.

A M E N.

XII.

LEERREDE

OVER

DEN GEESTELIJKEN EN ONDERVINDELIJKEN GODSDIENST.

NAAR ROM. VIII: VS. 9b.

Ter verdediging van denzelven tegen de gewigtigste bedenkingen.

De boosheid der menschen openbaarde zig op eene verbazende wijze in de behandeling, welke onze Heer en Zaligmaker hoewel volmaakt in Heiligheid en weldadigheid moest ondergaan. Hij wierdt bespot — veracht — op de wreedste wijze mishandeld, en door een smartelijken dood omgebragt. Zijne Apostelen deelden veeläl in het zelfde lot. De eerste Christenen wierden geacht als het uitvaagzel der waereld, en aller afschraapzel. De beschaafdheid onzer tijden, en de vastgestelde wetten dulden thans niet — dat zij die God in geest en waarheid aanbidden, openlijk worden mishandeld, en ter dood gebragt. Maar de vijandschap tegen God en zijne zaak is niet vernietigd, de ergernis des kruices heeft niet opgehouden. De boosheid der menschen die God niet kennen, moge eene andere gedaante aanneemen, maar zij is en blijft dezelfde. De waare Godsvrucht is ook nu nog het voorwerp van haaren haat en woede. Alle droggronden worden bij een verzameld om de-

dezelve te beſtrijden, en alle krachten van vernuft en ſchranderheid aangewend, om hun, die God vreezen en Jeſus lief hebben verachtelijk aftemaalen. —— Maar Gode zij dank, — de poorten der Helle zullen zijn volk niet overweldigen, en welhaast zal zijne waarheid zegepraalen. —— In dien dag waar op God den Aardbodem regtvaardig zal oordeelen, zal het voor de ganſche waereld beſlist worden, wie God waarlijk gediend en wie hem verſmaad heeft. Intusſchen ontbreekt het ons niet aan gronden, om ook Gods zaak, en de zaak van zijn volk te verdedigen. Wij zullen gelegenheid hebben om u dit te doen zien in dit uur.

T E X T.

Rom. VIII: 9b. *Maar zo iemand den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.*

Bij eene voorige gelegenheid hebben wij kortelijk den zamenhang en inhoud der voorgeleezen textwoorden opgehelderd, en naar aanleiding van dezelve u voorgedraagen, den eigenlijken aart van den geestelijken en ondervindelijken Godsdienst, die door den Geest van Christus in het hart gewerkt wordt en zonder welken niemand zig mag vleijen tot het volk van Jeſus te behooren, en deel te hebben aan het onſchatbaar heil, het geen Hij voor zondaars heeft verworven. Wij toonden u aan dat het wezen van den waaren Godsdienst gelegen is, in eene hartelijke erkentenis van Gods volmaaktheden, en liefde tot God door Christus Jeſus, welke ge-

 moeds-

moedsgesteldheid voortspruit uit eene verlichte kennis van Gods oneindige Heerlijkheid, en de Heerlijkheid van Jesus, voortgebragt door den Geest van Christus, die het verstand verlicht en het hart opent, om acht te geeven op de veelvuldige blijken van Gods Majesteit en Heerlijkheid, in de natuur, en vooral op de openbaaring van Gods oneindige deugden, en de Heerlijkheid van Jesus, in de Heilige Schriften. Wij deeden u voorts opmerken, dat deze Godsdienst hoewel in het hart gevestigd, zig naar buiten openbaart in een maatigen, regtvaardigen en Godzaligen wandel — in eene gemoedelijke en ijverige betrachting van alle Gods geboden, en van alle die pligten, welke de stand waar in de voorzienigheid ons geplaatst heeft, van ons vordert. Wij herinnerden eindelijk uwe aandacht, dat deze Geestelijke en ondervindelijke Godsdienst, hoe voortreffelijk ook; in zig zelven, en weldaadig in zijne gevolgen, bij eene booze waereld zeer veel tegenstand ontmoet, en met veele bedenkingen wordt bezwaard, die wij beloofden bij eene volgende gelegenheid te zullen oplosfen. En aan deze belofte wenschte ik in dit uur te voldoen. Ik hoope u thans, de voornaamste zwarigheden en tegenbedenkingen, welke door wijzen en dwaazen, door uiterlijk Godsdienstigen en ongodsdienstigen, tegen den geestelijken en ondervindelijken Godsdienst, de waare Christelijke Godzaligheid, worden ingebragt, voor te draagen, en derzelver ongegrondheid aan te toonen, op dat een ieder uwer moge vreezen om roekeloos te lasteren het geen hij niet verstaat, op dat wij allen in die gewigtige waarheid mogen worden bevestigd, dat, hoe ook de waereld schimpe en spotte, niemand Christus toekomt, indien hij den Geest van Christus niet heeft, in-

indien hij dien geestelijken en ondervindelijken Godsdienst niet bezitte, dien wij kortelijk heden voor drie weeken hebben befchreeven.

„ De Heere opene door zijn Geest onzer aller ver-
„ ftand en harten, en fchenke ons verlichting der kennis
„ zijner Heerlijkheid in het aangezicht van Jefus
„ Christus. Amen."

Wij zullen in de eerfte plaats ter verdediging der Christelijke Godzaligheid, en ter oplosfing der bedenkingen, eenige algemeene aanmerkingen laaten vooraf gaan, en daar na de voornaamfte bedenkingen tegen dezelve kortelijk in het bijzonder gadeflaan en oplosfen.

I. Om van de waare Christelijke Godsvrucht ons het regte denkbeeld te maaken, en dezelve behoorlijk te verdedigen tegen de bijgebragte zwaarigheden, moeten wij op de volgende dingen acht geeven.

A. Onze *eerfte* aanmerking is, dat zij die de grootfte vorderingen maaken in de Christelijke Godzaligheid, echter verre zijn van eene volmaakte Heiligheid te bezitten: ook dan wanneer zij in Gods nabijheid wandelen, en eene opgewekte gemoedsgefteldheid genieten, ftruikelen zij nog in veele. Paulus was misfchien de grootfte Christen die er immer leefde: maar hij vondt echter, volgens Rom. VII. gedurig ftof om te klaagen, dat wanneer hij het goede wilde doen, het kwaade hem bijlag, en dat er eene wet was in zijne leden, die ftrijd voerde tegen de wet zijns gemoeds. Het zou dan onredelijk zijn den Geestelijken Godsdienst, de Christelijke Godzaligheid, daarom te verachten en te bedillen, dewijl niemand dezelve volmaakt beoeffent, en er misflagen en onbedachtzaamheden worden waargenoomen in de ijverigfte voorftanders van dezelve.

B. *Ten anderen*, moet men in het oog houden dat zij, die

die dezen Geestelijken Godsdienst bij ondervinding kennen en beoeffenen, niet zelden, helaas! in een verachterden toestand zig bevinden, en van God afzwervende weinig uitblinken in een ootmoedigen en geestelijken wandel. Wanneer de vrienden Gods zijne gunstige nabijheid, en aanhoudende gemeenschaps oefening met Hem missen — dan worden zij achteloos en verliezen die tedere bekommering en zorg, om in alles Gode welbehagelijk te wandelen, en in alles het voorbeeld van Jesus te volgen. Wij vinden hier van blijken in de geschiedenissen van Job en David. En was er niet een tijd, waar in Paulus den geloovige Corintheren moest verwijten, dat zij niet geestelijk waren maar vleeschelijk, dat er onder hun gevonden wierdt, twist, gekijf, nijd, haat en andere gruwelen? Het zou dan immers onredelijk en ongerijmd zijn, om de Christelijke Godzaligheid voor een hersfenschim te houden, en dezelve te versmaaden, dewijl zij, die dezelve schijnen te bezitten, dikwerf niet te werk gaan, overeenkomstig hunne erkende grondbeginzelen, en onwaardig hunne heilige belijdenis handelen, het geen hun gedurig stoffe geeft tot schaamte en verootmoediging.

C. *Ten derden*, behoort men te bedenken, dat de kracht der zonde, en de list des Satans zo groot zijn, dat de kinderen Gods, die hoe zeer van de heerschappij der zonde bevrijd, echter de overblijfzelen van eene zondige natuur in hun binnenste omvoeren, en zomtijds onder Gods regtvaardige toelating ter verheerlijking zijner genade, ter hunner verootmoediging en waarschuwing van anderen, kunnen vervallen tot zwaare en openlijke misdaaden. David wierdt in een onbedagtzaam oogenblik tot overspel en doodslag verleid — Salomon wierdt in zo verre aan zig zelven overgelaaten, dat Hij

met

met verſmaading van den God van Israël, openlijk Godsdienſtige hulde deed aan de Afgoden der Heidenen. Petrus, de anderzins zo onverſchrokken en ijverige Petrus, wierdt in het huis des Hoogenpriesters, door zulk eene maate van menſchenvrees overrompeld, dat hij zijn Heer en Zaligmaaker roekeloos verloochende, en zijne leugenen ſtaafde, door de verſchrikkelijkſte eeden. Het zou dan onredelijk en ligtvaardig zijn om den geestelijken Godsdienst als een droom, en zijne Belijders als krankzinnigen of geveinsden aan te merken, dewijl eenige weinige onder Gods toelaating eene openlijke ergernis geeven, die zij echter daar na, gelijk David en Petrus, van harte verfoeijen, en met heete traanen betreuren.

D. In de *vierde* plaats, dient men te overweegen, dat niet alle die gene, welke zich voor kinderen Gods, en vrienden van Jeſus uitgeeven, indedaad den geestelijken Godsdienst bezitten en betrachten, zij zijn niet alle Israël die uit Israël zijn. Er waren reeds in vroegere tijden, die alleen met den mond God eerden, en met de lippen tot Hem naderden, terwijl het harte verre van Hem was. Er wierden reeds in de eerſte Christen Kerk gevonden, die eene gedaante van Godzaligheid vertoonden, zonder de kracht van dezelve te kennen. Hoe ſchoon zig ook deze zomtijds voordoen, zij zullen echter in zommige gelegenheden het masker afligten, en toonen door welken geest zij bezield worden. Het zou dan onbillijk zijn, om naar de handelwijze van dezen de waare Christenen te beoordeelen, en den Geestelijken Godsdienst te verwerpen, om dat zommige, welke valſchelijk voorwenden denzelven te bezitten, op geenerhande wijze beantwoorden, aan deszelfs geheiligde voorſchriften.

E. *Ten Vijfden*, is het noodig te bedenken, dat Gods ge-

genade vrijmagtig is, en zig niet schikt naar eenigen uitwendigen schijn. Zommigen der genen, die openlijk ongodsdienstig en godloos leeven, worden zomtijds door den Geest wederom gebooren, en tot eene waare Christelijke godsvrucht gebragt, terwijl veelen der genen die voor het uiterlijke zedig en Godsdienstig zig gedraagen, blijven zo als zij van natuure zijn, zonder immer den geestelijken Godsdienst, de geloofsvereeniging met Jesus en de verandering des harte te leeren kennen. —— Manasse was een monster van Godloosheid — en echter, o diepte der rijkdommen van Gods vrijmagtige ontferming! hij wierd bekeerd en in genade aangenoomen. De vrouw, welke Jesus zalfde en met haare traanen zijne voeten bevogtigde — was bekend geweest als eene openlijke zondaresse — maar zij vondt genade in de oogen van Jesus, en wierdt een voorbeeld van Christelijke liefde en Heiligheid. Zaccheus was aan openlijke onregtvaardigheid schuldig. Hij had zig door flinksche streeken rijkdommen vergaderd — maar ziet, Jesus schonk hem de bekeering ten leven, en reinigde zijn hart door het geloof Paulus was weleer een Godslasteraar en een woedend vervolger, een bitter vijand van Jesus, en een wreed onderdrukker van zijn volk, — maar Gods wegen zijn niet als onze wegen. Die zelfde Paulus wierdt een luisterrijk zegeteken van Gods genade — een voorbeeld van Christelijken ijver en Godzaligheid, hoedanig veel ligt nimmer wierdt gevonden. Wij leezen integendeel van een Pharisëer die voor het uiterlijke zeer zedig en Godsdienstig scheen. —— Hij was geen doodslager, geen roover, geen overspeeler, hij vastte tweemaal ieder week en gaf tienden van alles wat hij bezat. Maar dees uiterlijk deugdzaame man was echter en bleef geheel vervreemd van Gods genade en van de waare heiligheid,

die

die door den Geest van Christus wordt gewerkt. —— Er kwam eens een jong Overſte tot Jeſus, die zeer veele aanprijzende hoedanigheden bezat. Hij was volkoomen onberispelijk en zedig in zijn uitwendig gedrag, maar wanneer Jeſus hem op den toets bragt, bleek het — dat hij geen deel had aan Gods genade, en dien waaren geestelijken Godsdienst, die ons gewillig maakt om alles te verloochenen om Jeſus wille. —— Het zou dan ten hoogſten onbillijk zijn — de waare Christelijke Godsvrugt in de vroomen daarom gering te achten en te veroordeelen, om dat zommige die van te vooren openlijk ongodsdienſtig en godloos waren tot dezelve behooren, — terwijl veele uiterlijk zedige en Godsdienſtige verklaaren, den geestelijken Godsdienst niet te kennen, en weigeren om eene hartelijke gemeenſchap te houden met hun, die belijden door den Geest van Christus bewoond en geleid te worden.

Ten zesden, behooren wij nimmer te vergeeten, dat ook de waare Christenen door onkunde, opvoeding, vooroordeelen, al te groote hoogachting voor anderen, zomtijds op zulk eene wijze kunnen ſpreeken, en op zulk eene wijze handelen, door op zommige dingen al te veel gewigt te leggen, zig door onnodige bijzonderheden te onderſcheiden, als in de daad niet overeenſtemt met Gods heilig woord en den aart der zaake zelve. Wij vinden, onder andere, treffende voorbeelden hier van in de eerſte Christen kerken te Rome, te Corinthus, in Galatiën, te Theſſalonica. —— Zommigen hadden een al te grooten eerbied voor de Joodſche feestdagen. Zommigen durfden eenige zoorten van ſpijze niet eeten. Eenigen oordeelden dat zij niet behoefden te werken, en hun tijdlijk beroep waarteneemen, — om nu niet te ſpreeken van dezulke, die onvoorzichtig in Galatië de

Wet

Wet met het Euangelium vermengden, die te Corinthus verre van de oorſprongelijke inſtelling van het Avondmaal waren afgeweeken, — die onder de geloovige Hebreën gewoon waren om de onderlinge zamenkomſten te verzuimen, gelijk uit de brieven van Paulus klaar is. Deze alle echter waren niettegenſtaande hunne vooroordeelen, zwakheid en onbedachtzaamheid, waare Christenen. Het is dan onredelijk de waare Godsvrugt en de vroomen te verachten, om dat zommige door onkunde en vooroordeelen, zomtijds iets zeggen of doen, het geen niet wel is goed te keuren.

Ten zevenden; moet men aanmerken, dat veele van Gods vrienden, in een geringen en onbekenden ſtaat zig bevinden, in zodanige omſtandigheden verkeeren, waarin zij mindere gelegenheid hebben om de kracht van den geestelijken Godsdienst, die hen bezielt, te vertoonen. Het is nu nog even, als ten tijde van Paulus, waarheid — dat de waare Christenen niet zijn veele Edele, machtigen, rijken, wijzen naar den vleeſche. De meesten ſchuilen in het verborgen, en worden niet opgemerkt door de waereld. Het is dan onbillijk te vorderen, dat er alomme luisterrijke blijken van de kracht van het waare Christendom zullen openbaar worden, dat derzelver heilig gedrag allen moet in de oogen blinken; waren de grooten en de rijken, zij welker gedrag wordt opgemerkt en in acht genoomen, zij die gelegenheid hebben om hun invloed en gezag te toonen, waare Christenen, dan zou dit buiten twijffel gebeuren. Maar nu het tegendeel waar is, zo is het niet te verwonderen, dat het leven der meeste en beste Christenen, weinig opmerking en verwondering tot zich trekt, dewijl zij te arm, te gering, te eenvoudig zijn om veeler oogen naar zig te trekken, en zij geene gelegenheid hebben, om te toonen,

wat

wat rijkdom en gezag kan uitwerken, als dezelve ter eere van God, in den dienst van Jesus worden besteed.

Eindelijk in de *agtste* plaats, behooren wij steeds, om een regtmaatig vonnis over de waare Godsvrucht of de vroomen te vellen, in acht te neemen — dat zommige van de kinderen Gods, voor het uiterlijke niet merkelijk kunnen onderscheiden worden van de kinderen der waereld, die uiterlijk zedig en Godsdienstig zijn, dewijl de beginsels, de beweegredenen van hun gedrag verborgen zijn, en alleen door Hem gekend worden die het harte kent. —— Hoe zeer ook een onbekeerde uiterlijk zig even zoo gedraage als een wedergeboorene, er is echter een onuitspreekelijk groot verschil tusschen beide, de laatste handelt uit liefde tot God en Jesus — de eerste kent God niet, en heeft geen lust om voor Hem te leeven; zij gaan te werk uit geheel verschillende grondbeginzels, maar de drijfveeren hunner daaden blijven onbekend, — de mensch ziet alleen het geen voor oogen is, en schat daarom niet zelden den vroomen, met den onvroomen gelijk, hoewel de regtvaardige, niet tegenstaande allen uiterlijken schijn, veel voortreffelijker is dan zijn naasten. Deze aanmerkingen kunnen in het gemeen ter verdediging van den geestelijken Godsdienst, en van de waare Godzaligen strekken.

II. Gaan wij nu over tot ons *tweede* deel, om namelijk de voornaamste tegenbedenkingen, waar mede de geestelijke Godsdienst, en zij, die den Geest van Christus hebben, worden bezwaard.

Men beschuldigt de Christelijke Godsvrugt dat zij vooral in dweepachtige aandoeningen bestaat, en aanloopt tegen den redelijken Godsdienst. —

Maar hebben zommige onder den naam van menschen door den Geest van Christus bezield zig aan dweeperij

fchuldig gemaakt, valfche openbaaringen en gezichten voorgewend — wij zijn er verre van daan om dit goed te keuren. Tot deze dingen geeft voorwaar de Christelijke Godsvrugt geen aanleiding. Wanneer men echter de diepe droefheid over de zonde — verontwaardiging over zig zelven — vuurige liefde tot God en Jefus, — blijdfchap in God — ftrijd tegen den Duivel en de zonde, en andere aandoeningen, welke zomtijds leevendig bij de geloovigen plaats hebben — voor dweeperij wilde houden, zo zou men even daar door, zo wel de uitfpraaken der rede als die der openbaaring wederfpreeken. Ei lieve! is het onredelijk, is het te verwonderen dat een leevendig inzien van Gods oneindige hoogheid en beminnenswaardigheid, en van onze ondankbaarheid — ons met bittere droefheid vervult en ons, ons zelven doet verfoeijen? — Wanneer een edelmoedig mensch alle onze fchulden betaalde, ons van de dreigendfte gevaaren verloste, en ons met eer en rijkdom begiftigde, zou het dan niet billijk en betamelijk zijn — hem vuurig te beminnen, een leevendig gevoel van dankbaarheid te bezitten, en eene gevoelige blijdfchap te ondervinden, — maar hoe zou het dan onredelijk kunnen zijn — dat zij, die door Christus Jefus uit de diepfte ellende gerukt en tot eene eeuwige Zaligheid verheven wierden, ten koste van zijn bloed en leven — eene gevoelige liefde en dankbaarheid omtrent Hem ondervinden, en zig in Hem verheugen met eene onuitfpreekelijke vreugde? Zijn alle deze dingen dweepachtige aandoeningen — dan waren zeker, Job, David, en andere Heiligen Dweepers in den hoogften trap. —— Strijdt niet volgens Gods woord de Geest tegen het vleesch — klaagt niet Paulus in het VII hoofdftuk van den brief aan de Romeinen, met den grootften ernst, over de werkingen der inwoonende ver-

dor-

dorvenheid, en den ſtrijd daar uit ontſtaande, — gaat niet de Duivel rondsöm de geloovigen als een brieſchende leeuw om hen te verſlinden, worden zij niet vermaand om zijne vuurige pijlen uitteblusſchen door het ſchild des geloofs, en is het dan niet een blijk van onkunde of kwaadaartigheid dezen inwendigen ſtrijd, waar van de geloovigen ſpreeken, dweeperij te noemen? — Jeſus verklaart uitdrukkelijk Joh. III: 3, 5 dat wij door den Geest moeten wederom gebooren worden — dat wij zijn vleesch moeten eeten en bloed drinken — dat is, — in Hem geloovende, op het naauwst met Hem vereenigd worden. (*a*) Paulus verklaart (*b*) dat Christus door het geloof in het hart woont, dat Hij in ons een geſtalte moet verkrijgen, en hij getuigt (*c*) „ ik „ leeve, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij „ enz." Moeten dan die gene welke verzeekeren deze dingen te ondervinden, als dweepers worden beſchimpt! Was de Tollenaar een dweeper, dewijl hij zulk een leevendig gevoel had van zijne onwaardigheid? was de ſtokbewaarder een dweeper, om dat hij raadeloos uitriep, wat moet ik doen om zalig te worden? was David een dweeper, om dat hij getuigt, dat God vreugde in zijn hart gaf, en dat zijne ziele dorstte naar God enz.? Alle deze aandoeningen zijn ten hoogſten redelijk, en worden alöm door Gods woord, en de voorbeelden der Heiligen bevestigd.

2. Men zegt voorts, dat de zogenoemde waare Godzaligheid meer haar zitplaats ſchijnt te hebben in den mond, in de kleeding, en gebaarden, dan in het hart. — Dat er ten allen tijde menſchen geweest zijn en nog zijn, welker Godsdienst vooral, in het uiterlijke beſtaat — ont-

(*a*) *Joh.* 6: 53, 54. (*b*) *Eph.* 3: 17. *Gal.* 4: 19. (*c*) *Gal.* 2: 20.

ontkennen wij in geenen deele. Maar zij die door den Geest van Christus geleid worden, — kennen Gods Heerlijkheid — de liefde Gods woont in hunne harten, — door het geloof in Jesus wordt hun hart gereinigd, zij zoeken vóóral waare heiligheid in hun hart aan te kweeken — en hunne kleeding, hunne woorden en uitwendig gedrag trachten zij in te richten naar Gods woord en bevel; uit den overvloed des harte spreekt de mond, zij spreeken hierom gaarn van die dingen die het Koningrijk Gods aangaan — en terwijl zij alle noodelooze bijzonderheden wenschen te vermijden — zoeken zij volgens Paulus vermaaning, in hunne kleeding te zijn gelijk het den Heiligen betaamt.

3. Men brengt verder tegen de Christelijke Godsvrugt in, dat zij te veel toeschrijft aan bespiegelende waarheden, en de goede werken versmaadt en onnoodig keurt. —— De waare Christenen maaken zekerlijk veel werk van de gewigtige waarheden, die God in zijn woord geopenbaard heeft, in het bijzonder van de Godheid en voldoening van Jesus, de regtvaardiging uit genade door de verlossing die in Christus is, zonder de werken, de inwooning van den Heiligen Geest; en zij kunnen zig deze waarheden niet laaten ontneemen, of zodanig eene onverschilligheid daar omtrent vertoonen, welke zo gemeen is, in onze dagen, en die men goedvindt den naam van Christelijke liefde en verdraagzaamheid te geeven. Zij vinden in deze waarheden, gelijk Paulus, de grondslagen hunner hoop, en de krachtigste beweegredenen tot waare Heiligheid, — zij schatten de goede werken hoog en poogen dagelijks om in dezelve overvloedig te zijn, maar zij durven ze niet stellen in de plaats van Christus, en daar op hoopen en steunen in Gods gerichte; zij roemen alleen in het kruis van Jesus,

zij

zij achten alle dingen ſchade en drek om zijnent wille. — In Gods vierſchaar hebben zij eene volmaakte geregtigheid noodig, die zij alleen vinden in het offer van Jeſus; in dit opzicht, achten zij alle goede werken, al hunne geregtigheden als een wegwerpelijk kleed, — maar de liefde van Christus dringt hen tevens om maatig, regtvaardig, Godzalig te leeven.

4. Men legt ook de Christelijke Godzaligheid te laste, dat zij haare vrienden achteloos maakt, omtrent burgerlijke en huishoudelijke pligten. —— Het kan gebeuren dat zommige welmeenende menſchen, gelijk te Theſſalonica, door onkunde en vooroordeelen zig dwaazelijk verbeelden, dat de Godsvrugt hen ontſlaat van het waarneemen van hun beroep of huishouding. Paulus gaat met ernst deze dwaaling te keer, en de Christelijke Godsvrucht is er zo verre van daan, om deze dingen goed te keuren, dat zij ons veeleer ten ernſtigſten verpligt om ons getrouw van onzen pligt te kwijten, in welk een ſtand wij ook door de voorzienigheid geplaatst zijn.

Wanneer een waar Christen overeenkomſtig zijne erkende grondbeginzelen leeft, dan is hij naarſtig en naauwkeurig in zijn beroep en huishouding, niet alleen om zijns zelfs en der menſchen wille, maar om des Heere wille. —— De billijkheid vordert echter — dat wij, zo iemand eerst nieuw tot God bekeerd wordt, hem eenigzins verſchoonen. Hij, die in den toeſtand is van den ſtokbewaarder, raadeloos vraagende, wat moet ik doen om zalig te worden? of die met Zaccheus voor het eerst Jeſus ziet, en zig in Hem vervlijdt, mag billijk eenige inſchiklijkheid hier omtrent verwachten: Zijn gemoed is zoodanig met de geestelijke en eeuwige dingen ingenoomen, — hij ziet zijn gevaar zo leevendig, of hij gevoelt zo treffend zijn geluk, dat hij nu geene aandacht voor andere dingen over

 heeft,

heeft, en dat zodanig een eenigen tijd vrij achteloos schijnt omtrent zijn beroep of huishouding, behoorde ons niet te verwonderen of stoffe tot lasteren te geeven.

5. Verder heeft men tegen de waare Godsvrucht ingebragt, dat zij, die dezelve belijden, treurig, eigenzinnig en ongenegen zijn tot onschuldige vermaaken en uitspanningen, die zij liefdeloos veroordeelen. —— Er zijn buiten twijffel tijden, waar in de Christen door een diep bezef van zijne zonden, en ondankbaarheid, door strijd en verzoeking, door veelerlei in en uitwendige zwaarigheden, met bittere droefheid is vervuld en dezelve vertoont in zijn gelaat. Maar kan men dit onredelijk noemen? Zalig zijnze die alzo treuren, want zij zullen vertroost worden, volgens de uitspraak van Jesus zelven. Mogen wij niet volgens Gods bevel zuchten en uitroepen over de gruwelen die ons omringen? Voor het overige, niemand heeft meer reden om vrolijk en vergenoegd te zijn, dan de Christen. Dikwerf geniet hij een vrede en blijdschap — die oneindig verre overtreft alle de genoegens dezer waereld Voorts, een treffend gevoel van droefheid over zijne zonden, of ook van liefde tot God en blijdschap in Hem — kan op sommige tijden den Christen ongeneegen maaken voor onschuldige vermaaken en uitspanningen, waarin hij anders zou deel neemen; — dan er zijn maar al te veel ijdele tijdverdrijven, die, hoe zeer ook door de waereld onschuldig en geoorloofd genoemd, indedaad strijdig zijn met Gods gebod en den vrede der ziele. Wij kunnen daar in de waereld niet gelijkvormig worden. Wij durven geen deel neemen in zodanige vermaaken en gezelschappen, waar Gods naam schandelijk misbruikt, — Gods zaak en dienst gelasterd wordt; en daar de wet der wellevendheid de eenigste wet is, die niet straffeloos mag worden overtreeden.

6. Ein-

6. Eindelijk, befchuldigt men den geestelijken Godsdienst, dat hij eene geduurige bron is van verdeeldheden, en aanleiding geeft tot veele beroeringen, twisten en verbreeking van de naauwfte banden van maagfchap of vriendfchap. Het is zo, — wanneer iemand zig van de waereld tot God bekeert, en geheel anders dan van te vooren begint te leeven, of ook in het vervolg van tijd, hoort men niet zelden van huisfelijke twisten, beroeringen en onderlinge verwijdering, doch dit is niet aan den Godsdienst, maar aan de boosheid der menfchen te wijten. De waare Godsvrucht wordt fteeds door de menfchen beftreeden — en daar zij die den Heere leerden kennen, hartelijk alle zondige gewoonten vaarwel zeggen, en liever God willen behaagen dan de menfchen, zo is het niet te verwonderen, dat er twisten en beroeringen ontftaan. Jefus heeft dit voorfpeld (*a*). „Meent „niet (zegt Hij) dat ik gekomen ben om vrede te bren„gen op aarde, ik ben niet gekoomen om vrede te „brengen, maar het zwaard; want ik ben gekoomen om „den mensch tweedrachtig te maaken, tegen zijn va„der, en de dochter tegen haare moeder, en de fchoon„dochter tegen haare fchoonmoeder, en zij zullen des „menfchen vijanden worden, die zijne huisgenooten „zijn." De uitkoomst vervulde deze voorzegging. De ongeloovige Thesfalonikers meenden Paulus en zijne medgezellen naauwkeurig te befchrijven, door te zeggen „deze die de waereld in roere hebben gefteld zijn ook „hier gekoomen." (*b*)

Dit was het, het geen ik u thans heb willen voordragen. Och of wij alle mogten behooren tot die gene, dien

(*a*) *Matth.* 10: 35. (*b*) *Handel.* 17: 6.

dien het zalig is, om Jeſus naam gehaat en om der geregtigheid wille vervolgd te worden. Maar helaas! hoe veel ſtoffe is er om van zeer veele het tegendeel te denken Die den Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe. Die niet uit den Geest geboren en door den Geest geleid wordt, die heeft geen deel aan Jeſus, of aan de zaligheid door Hem verworven.

Er zijn er onder u, die er zo verre van daan zijn, om den Geestelijken Godsdienst te bezitten en uitteoeffenen — dat zij veeleer met de waare Godsvrucht ſpotten, en de voorſtanders daar van verachten, beſchimpen, en dezelve geesſelen met hunne tongen, zo zij al niet dezelve dadelijk bij eene bekwaame gelegenheid mishandelen en vervolgen. —— Ei lieve, mijne vrienden? waarom beſchimpt gij het volk van Jeſus? het is waar, hun gedrag veroordeelt u. Gij zoudt misſchien geruster kunnen zondigen, en minder door angstvallige bekommeringen worden aangegrepen, wanneer er zodanige lieden niet waren — welker verandering van hart en leevenswijze u als het ware toeroept — dat niemand het Koningrijk Gods zal beërven, zo hij niet wederom gebooren worde; het is waar, zij zullen bij eene bekwaame gelegenheid, uit medelijden u waarſchuwen en vermaanen; maar verdienen zij daar door uwe vijandſchap en uwe verachting, zij bidden voor uwen welſtand, en ſmeeken vooral voor de behoudenis uwer zielen. Is dit uwe erkentenis dat gij hen uitmaakt voor Guiten, of Krankzinnigen, voor Dweepers of Geveinsden? Bedenkt wel het geen wij in dit uur hebben bijgebragt om u te toonen, hoe weinig grond gij hebt voor uwe beledigingen — en bedenkt daar en boven, dat gij door Gods volk te vervolgen, Jeſus zelven vervolgt — dat gij door hunne ondervindingen te lasteren, den H. Geest lastert,

waar

waar door dezelve worden voortgebragt. Waarlijk wij zien met ontroering uwe vermetelheid. Gij zult wel haast berouw hebben over uwe roekelooze taal. De dood nadert en de eeuwigheid is nabij. Het zal dan beslischt worden — wie God waarlijk gediend en wie Hem versmaad heeft. God heeft omtrent zijn volk verklaard, die u aanraakt die raakt mijn oogappel aan. —— Die hen verdrukken, zal volgens Paulus, verbolgenheid en toorn worden vergolden. Och of gij nu uw gevaar leerdet zien, en uwe boosheid verfoeiën. —— Jesus is nog gereed om u aanteneemen. Hij roept nog tot u, wendt u tot mij en wordt behouden, maar hebt gij beslooten roekeloos voort te gaan — u te verharden tegen alle vermaningen, — welaan, gaat dan uwen weg — maar weet dat God zig niet straffeloos laat bespotten. Gaat voort om ons te versmaaden, om ons met verachting, fijnen, dweepers, geveinsden, en ik weet niet wat al meer te noemen, — dit zal ons niet verwonderen. —— Jesus heeft ons verachting en verdrukking voorspeld. Wierdt onze Heer uitgescholden voor een Samaritaan, een vriend van tollenaaren en zondaaren, en Beëlzebul genoemd, zouden wij dan zijne vrienden, iets anders verwagten? Wij wenschen intusschen, dat wij u mogen lief hebben en gestadig bekwaam gemaakt worden om hartelijk voor u te bidden.

Anderen zijn er onder u, die Gods volk voor het uiterlijke hoog achten, en dezelve met hunne vriendschap verwaardigen, — die erkennen, dat zij hun gelijk moeten worden, — terwijl zij echter voort gaan om te leeven in de zonde en de waereld. Gij veroordeelt u zelven mijne waarde vrienden, — Gij weet dat gij worden moet gelijk zij, die den Heere vreezen, en gij blijft echter die gij zijt. Gij wordt dikwijls met Agrippa

bijna bewogen om een Christen te worden, maar helaas! uw hart blijſt aan de waereld kleeven, -- gij neemt voorneemens en beſluiten, maar dezelve worden niet uitgevoerd, — en uwe dagen gaan vast heenen, welhaast zal de dood u verrasſen. —— Och dat gij nu nog eene welberadene keuze deedt. Bedenkt uw gevaar. Bidt God ernſtig, dat Hij uw verſtand verlichte, uw hart neige, vlugt tot Jeſus en pleit op zijn offer om genade.

Er zijn veelligt ook onder u — die voorwenden waare Christenen te zijn, en door den Geest geleid te worden, terwijl gij nog geheel en al vreemdelingen zijt, van Christus en van den waaren Godsdienst. —— Zomtijds bedriegt gij ons door den ſchijn, maar zomtijds toont gij wie gij zijt, en dan wordt Gods naam en zaak om uwent wille gelasterd. O gedenkt dat het niets baat eene gedaante van Godsdienst te vertoonen, tot Jeſus te zeggen: Heere, Heere — dat het u niets helpt, dat men van u zegt: des Heeren Tempel zijn deze. Kent uwe ongeregtigheid. Verootmoedigt u voor God, tracht nu nog Jeſus in waarheid te leeren kennen, en in Hem gevonden te worden.

Gij alle, die nog vreemdelingen zijt van de ondervinding van de kracht der Godzaligheid, bedenkt nu nog ernſtig uw gevaar. Uwe kennis van den Godsdienst, uwe uiterlijke zedigheid is te vergeefs, wanneer niet Jeſus door zijn Geest in uwe harten woont. Al ware het ook, dat gij de taalen ſpraakt der menſchen en der Engelen, —— al ware het dat gij alle verborgenheden wist, en dat gij de bergen kondt verzetten, al ware het dat gij alle uwe goederen aan den armen, ja uwe ligchaamen aan den brandſtapel overgaaft, en gij hadt de liefde niet, die liefde Gods en der menſchen, die door

den

den H. Geest in het hart wordt uitgeſtort, (*a*) het zoude u geen nuttigheid geeven (*b*).

Bedenkt toch ernſtig, hoe Jeſus zelve op het plegtigst verklaart, dat zo iemand niet wederom gebooren, niet uit den Geest gebooren wordt, hij het Koningrijk Gods niet zal ingaan. Gij moet Jeſus niet alleen belijden, maar gij moet door het geloof met Hem vereenigd worden. Hij moet in u leeven, gelijk Hij in Paulus leefde (*c*). Immers die den Zoon heeft, die heeft het leven, maar die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet (*d*). Gebruikt dan naarſtig de verordende genademiddelen, die de Heer met zijnen zegen wil bekroonen — en bidt vooral om het onderwijs van den Geest, waar door gij alleen God en u zelven regt kunt leeren kennen.

En gij, mijne Broeders en Zusters in den Heere! geeft toch, bid ik u, geen aanleiding, dat de zaak van Jeſus, de waare Godvrucht gelasterd worde. Laat eene tedere bekommering, eene ernſtige zorg uwe harten vervullen, om in alles waardiglijk uwe heilige roeping te wandelen, om uwe burgerlijke, huishoudelijke, gezellige pligten te vervullen, en den ſchijn des kwaads te vermijden, op dat gij alzo den mond moogt ſtoppen aan de onwetendheid der dwaaze menſchen. Laat het uwe dagelijkſche, en ernſtige bede zijn, dat Jeſus u bekwaam maake, om in alles door uwen wandel uwe belijdenis te verſieren, en door uw voorbeeld den waaren Godsdienst aanteprijzen. Bedenkt, hoe veel er afhangt van uw gedrag. Veelen letten op u. Door openlijk te ſtruikelen, zult gij de vijanden van God verblijden,

(*a*) *Rom.* 5: 5. (*b*) 1 *Cor.* 13.
(*c*) *Gal.* 2: 20. (*d*) 1 *Joh.* 5: 12.

den, en uwe Medechristenen grootelijks bedroeven. Waakt en bidt. Uw bescheidenheid zij allen bekend. Wordt, gelijk Paulus aan allen alles, om er eenigen te gewinnen, — maar wagt u tevens voor laage menschenvrees, en zondige toegevendheid. Wordt de waereld niet gelijkvormig. Zij mag en moet weeten, dat gij behoort tot het volk van Jesus. Komt vrijmoedig uit voor uwen Koning.

't Is waar, men zal u lasteren en beschimpen — maar hoe zalig is het om Jesus wil gesmaad te worden! Indien de waereld u haat, zegt de Heiland, zoo weet, dat zij mij eer dan u gehaat heeft. Jesus wierdt gescholden, gelasterd, en de Discipel is niet boven zijn meester. Tracht ernstig uwen Heer te volgen, die als Hij gescholden wierd, niet weder scholdt. Laat geen haat, geen bitterheid uwe ziele beroeren Zegent hen, die u vervloeken, en bidt hartelijk voor hun. Verblijdt u in de hoope die u is voorgesteld. Haast zult gij zijn buiten het bereik van allen smaad en hoon.

Als Jesus geopenbaard wordt, zult gij met Hem geopenbaard worden in Heerlijkheid. Dan zal Hij u openlijk als zijne vrienden erkennen, dan zult gij bekroond worden met onvergangelijke eer tot in eeuwigheid.

A M E N.

XIII.

XIII.

LEERREDE

OVER

DE VEREENIGING DER GELOOVIGEN MET JESUS.

NAAR I JOH. V: 12.

Zeer verſchillende waren de gedachten en de gevoelens der menigte omtrent den Heere Jeſus Christus, wanneer Hij op aarde onder de menſchen verkeerde, gelijk onder andere uit het XVI Hoofdſtuk van Mattheus, en het VII van Johannes Euangelium kan blijken.

Even het zelfde kan ook nu nog dagelijks worden waargenoomen. Zommigen verwerpen en verſmaaden Hem openlijk. Anderen vermelden zijnen lof, en betuigen Hem hunne hoogachting, echter in zeer verſchillende trappen, naar maate zij hoog of laag van Hem denken. In het midden van alle deze verſchillende gevoelen, mag de waare Christen, daar hij door God zelven geleerd is, vrijmoedig zeggen „ ik weet in wien ik geloofd heb. Hij is niet bevreesd, dat hij te hoog van Jeſus zal denken. Hij erkent en aanbidt Hem als den Eeuwigen en Almagtigen God — en op zijne vereeniging met Hem rust alleen zijne hoope en verwachting. —— Zonder Jeſus baat hem de ganſche waereld niets. —— Met Jeſus heeft hij alle dingen. Dat dit uwer aller keuze, uw zalig voorrecht zijn moge, is mijne hartelijke wensch.

TEXT.

T E X T.

I *Joh.* V: *vs.* 12. „ *Die den Zoon heeft, die heeft het* „ *leven, die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het* „ *leven niet.*

In de zes voorgaande verſen, dringt de Apostel ernſtig aan op de volkoomene zekerheid van het getuigenis des Euangeliums, omtrent den Heere Jeſus Christus, en onze duure verpligting om het zelve van harten aan te neemen, waar door wij in ons binnenſte van deszelfs Goddelijke waarheid de krachtigſte blijken zullen ondervinden, terwijl in tegendeel, een hardnekkige verſmaading en verwerping daar van niets anders is dan eene verloochening van Gods waarheid en trouwe. De voornaame inhoud van dit getuigenis komt hier op uit: „ God heeft ons het eeuwig leven gegeven, en dit zelve „ leven is in zijnen Zoon — die den Zoon heeft, die „ heeft het leven, die den Zoon Gods niet heeft, die „ heeft het leven niet."

De woorden van mijnen text kunnen tevens tot een regel voor de beproeving van ons geloof en hoope ſtrekken. Is ons geloof van dien aart, dat wij den Zoon hebben, dan hebben wij gewis het leven, maar hebben wij den Zoon Gods niet, hoe ſchoon ons geloof dan ook ons zelven en andere toeſchijne, dan hebben wij het leven niet.

Een ieder uwer, wenschte ik, dat zodanig een gebruik van deze woorden mogt maaken. Onderzoekt u zelven, of gij op die wijze in den Zoon gelooft, dat gij Hem hebt, en door den Geest met Hem zijt vereenigd.

Zon-

Zonder dit zal noch uwe belijdenis, noch uwe Godsdienstpligten u kunnen redden van den toekoomenden toorn.

„ God, die rijk is in barmhartigheid, bestraale ons „ allen met hemelsche verlichting, en ontdekke ons „ zijne heerlijkheid, in het aangezicht van Christus „ Jesus, Amen."

In de eerste plaats zal ik aantoonen, dat er waarlijk! tusschen de geloovigen en den Heer Jesus Christus, eene bovennatuurlijke, geestelijke, allernaauwste vereeniging plaats hebbe, uit kracht van welke zij mogen gezegd worden *den Zoon te hebben;* waar na wij ten anderen den oorsprong en eigenlijken aart van deze naauwe vereeniging kortelijk zullen onderzoeken; terwijl wij ten derden zullen zien, de zalige uitwerking van deze vereeniging, *die den Zoon heeft, die heeft het leven;* en eindelijk de volstrekte noodzakelijkheid van dezelve tot onze behoudenis, *die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet.*

I. Tusschen den Heere Jesus Christus en zijn volk heeft eene zeer naauwe, onbegrijpelijke, bovennatuurlijke, geestelijke vereeniging plaats. Veelen zijn er, die willen, dat er tusschen Jesus en zijne geloovigen slechts eene zedelijke vereeniging en gemeenschap gevonden worde. Of dat zijn volk op zijn hoogst zomtijds eenige krachtige invloeden van zijnen Geest ondervinde, terwijl zij alles, wat die genen die den Heere kennen, van hunne daadelijke vereeniging met den Heiland, en zijne inwooning in hunne harten getuigen, als onverstaanbaare wartaal, en dwaaze geestdrijverij aanmerken. Het is indedaad te verwonderen, dat iemand, die eenigen eerbied heeft voor Gods woord, op zulk eene wijze de waarheid durft wederspreeken en lasteren. De heilige schriften leeren zo klaar, en zo overvloedig, de daadelijke, bovennatuurlijke-

lij-

lijke vereeniging van Jesus met zijn volk, gegrond op de zedelijke betrekking, die Hij tot hun heeft, dat er waarlijk eene groote maate van onverschoonlijke onachtzaamheid, of strafbaare hardnekkigheid vereischt worde, om zulk eene wolke van getuigen voorbij te zien. De vrienden van Jesus mogen met volkomene vrijmoedigheid hunne bestrijderen te gemoed voeren: „ Gelooft „ ons niet, maar gelooft Gods woord, onderzoekt de „ schriften, en schaamt u wegens uwe onkunde en ver„ metelheid."

Onder veele getuigenissen zal ik alleen de voornaamste bijbrengen.

In onzen text worden de geloovigen gezegd den Zoon Gods te hebben, waar door hunne naauwe vereeniging met, en wettige bezitting van Jesus krachtig wordt uitgedrukt. Zoortgelijke spreekwijze vinden wij in Joh. II Brief vs. 9. Hebr. III: 14. zegt de Apostel: want wij zijn Christi deelachtig geworden. Van gelijke kracht zijn de figuurlijke uitdrukkingen van den Heere zelven. (*a*) „ Voorwaar voorwaar zegge ik u lieden, „ ten zij dat gij het vleesch des Zoons des menschen „ eet, en zijn bloed drinkt, zo hebt gij geen leven in „ u zelven, — die mijn vleesch eet en mijn bloed „ drinkt, die heeft het eeuwig leven — die mijn vleesch „ eet, en mijn bloed drinkt die blijft in mij, en ik in „ hem — die mij eet, die zal leven door mij." In veele plaatzen worden de geloovigen gezegd Christi te zijn, in Christus te zijn. „ Gij zijt Christi, (*b*) zo „ dan iemand in Christus is, die is een nieuw schep„ sel (*c*)," Christus wordt gezegd in hun te zijn (*d*), in-

(*a*) *Joh.* 6: 53—57. (*b*) 2 *Cor.* 3: 13.
(*c*) 2 *Cor.* 5: 17. (*d*) *Rom.* 8: 1. *en Joh.* 17: 23.

„ indien Christus in u lieden is, enz. (*a*) Hij woont „ door het geloof in hunne harten. (*b*) Hij wordt in „ hun geopenbaard (*c*)."

Gelijk de ranken met den wijnstok, en gelijk de leden des ligchaams, met het hoofd verbonden zijn, zo naauw en eigenlijk is de Heere Jesus vereenigd met zijn volk. (*d*) Zij zijn vleesch van zijn vleesch, en been van zijne beenen. (*e*) Die den Heere aanhangt, is een Geest met Hem. (*f*) Hij maakt wooning bij hun (*g*).

Hoe merkwaardig is het getuigenis van den Apostel. (*h*) „ Ik leeve, doch niet meer ik, maar Christus „ leeft in mij, en het geen ik nu in het vleesch leeve, „ dat leeve ik door het geloove des Zoons Gods."

Deze en andere gronden, bevestigd door de algemeene ondervinding van Gods volk, zullen een oprecht en waarheid-lievend gemoed, ten vollen overtuigen, dat er eene bovennatuurlijke allernaauwste geestelijke vereeniging en daadelijke gemeenschap is, tusschen Jesus Christus en zijne geloovigen.

II. De grond van deze vereeniging is de zedelijke betrekking, die er reeds van eeuwigheid tusschen hen en den Heiland plaats hadt. De uitverkoornen des vaders wierden van eeuwigheid aan den Zoon gegeeven. (*i*). Hij nam voor hun de menschelijke natuur aan. Hij stelde zijn leven voor zijne schaapen; (*k*) en Hij kocht hen door zijn eigen bloed. En even daarom is Hij hun voorspraak bij den vader, en eene verzoening voor alle hun-

(*a*) *Rom.* 8: 10. (*b*) *Eph.* 3: 17. (*c*) *Gal.* 2: 10.
(*d*) *Joh* 15. 1 *Cor.* 12. (*e*) *Eph.* 5: 30.
(*f*) 1 *Cor.* 6: 17. (*g*) *Joh.* 14: 12. (*h*) *Gal.* 2: 20.
(*i*) *Joh.* 6: 37, 39. 10: 29. 17: 9.
(*k*) *Joh.* 10: 17. *Hand.* 20: 28.

hunne (*a*) zonden; zij hebben Hem tot hunnen Hoogenpriester, Borg, en Middelaar, eer zij Hem noch kennen, ja terwijl zij in bittere vijandſchap tegen Hem woeden. Ook dan zegt Hij: verlos hen dat zij in het verderf niet nederdaalen, want ik heb de verzoening gevonden. Bij deze zedelijke betrekking, en uit kracht van dezelve komt op den beſtemden tijd eene daadelijke en bovenatuurlijke vereeniging, waar door zij leden worden van zijn ligchaam, en een geest met Hem. De Geest des levens wekt hen op uit den dood tot het leven, zij worden wederomgebooren, en tot nieuwe ſchepzelen gemaakt. Jeſus openbaart zig aan hun, gelijk Hij zig niet aan de waereld openbaart. Hij vereenigt zig door zijnen Geest met hunne zielen, en zij worden Hem door het geloof ingelijfd. Deze vereeniging der Geloovigen met Jeſus, kan gezegd worden een aanvang te neemen, van dat oogenblik af aan, dat er een beginzel van geestelijk leven en zaligmakende genade in hunne zielen gelegd wordt. Jeſus is toch alleen het licht en het leven der ziele, de eenige bron van geestelijk leven. Maar in den aanvang worden gewoonlijk hunne oogen gehouden, dat zij Hem niet kennen. De verlichting, die er in hun is opgegaan, het hartelijk berouw over, de oprechte haat tegen de zonde, de geestelijke begeertens naar God en zijne gemeenſchap, die ijverige pooging om des Heeren wil te kennen en te doen, die tedere zorg, om den Heere niet te mishaagen, om getrouw te zijn aan hunnen pligt, en maatig, regtvaardig, en Godzalig te leeven — alle deze dingen, die zig in hun vertoonen, ſtrekken ten bewijze, dat Jeſus bij aanvang in hun leeft, en dat zij Christi deelachtig zijn

(*a*) 1 *Joh.* 2: 1.

zijn geworden; maar hun geloof is nog zwak, de heerlijkheid en bijzondere liefde van Jesus is nog niet duidelijk aan hun geopenbaard, zij ondervinden nog weinig van de vereeniging met Hem. Zij weeten echter, dat Christus in hun zijn moet en zij in Hem, dat zij op het naauwst met Hem vereenigd, in Christus zijn en leeven moeten. Zij kunnen hierom niet rusten, voor dat zij van hunne vereeniging met Jesus ten vollen overtuigd zijn, en de kracht daar van aan hunne zielen hebben ondervonden. Eindelijk misschien naar langen tijd, misschien na veele donkere dagen en bange nachten, ontdekt zig de Zoon van God nader aan hun, zij zien zijne heerlijkheid en verblijden zig in zijne liefde. Zij gevoelen hunne vereeniging met Hem, en smaaken zijne zalige gemeenschap. Dan verliezen zij zig zelven en de waereld uit het oog, dan wordt Jesus hun dierbaar, en alles wat aan Hem is vinden zij gansch begeerlijk. Met een volkoomen hart geeven zij zig aan Hem voor tijd en eeuwigheid over, als aan hun algenoegzaam deel en zielverzadigend goed. Nu kunnen zij in volle kracht gezegd worden den Zoon te hebben. Het is waar, het gevoel van deze vereeniging met Hem zal zeer wisselvallig zijn, zomtijds merkelijk verminderen, zomtijds geheel ophouden, maar hunne vereeniging zelve blijft onveranderlijk. Nimmer kan de geestelijke band tusschen Jesus en hunne zielen worden verbrooken. Zij leeven door het geloof des Zoons Gods, en dit geloof zal bij den dood in aanschouwen worden veranderd, dan zullen zij in den volsten nadruk *den Zoon hebben.*

III. Die nu den Zoon heeft, die heeft het leven. Die den Zoon heeft, wie hij ook zij, hoe onwaardig, hoe schuldig, hoe gering en veracht, die heeft het le-

 ven.

ven. Dit is dus het voorrecht van alle de geloovigen, want zij zijn in Christus en zij hebben Hem.

Die den Zoon heeft tot zijn Borg en Middelaar, tot zijn Hoogepriester, en Herder, die heeft vooreerst het leven, om dat hij geregtvaardigd is bij God. Gelijk de wet zegt, doet dat en gij zult leeven — zo geeft hem Jefus, wiens wetvervulling hij aanneemt, het regt tot dat leven, dat op eene volmaakte gehoorzaamheid beloofd is. Dewijl Jefus zijn voorfpraak is bij den Vader en eene verzoening voor alle zijne zonden, zo is zijn fchuld weggenoomen, zijne zonden zijn vergeven, hij is van alle kwaad en vloek vrijgefproken, en gerechtigd tot den zegen en het leven. Christus heeft hem verlost van den vloek der wet, door een vloek te worden voor hem (*a*). In Hem heeft hij de verlosfing door zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaaden (*b*). Er is geen verdoemenis meer voor hun die in Christus Jefus zijn (*c*). Hij, geregtvaardigd zijnde door het geloof, heeft vrede met God door Christus Jefus (*d*). Jefus heeft voor zijn volk hem die het geweld des doods hadt te niete gedaan, het leven en de onfterfelijkheid aan het licht gebracht (*e*).

Ten anderen die den Zoon heeft, heeft het leven, want, zo als wij gezien hebben, zij zijn op het naauwst vereenigd met Hem, die het leven is. Christus is hun leven. (*f*) Christus leeft in hun. (*g*) Hij is in hun een fontein des leevenden waters, fpringende tot in het eeuwig leven. (*h*) —— Door hunne vereeniging met Jefus zijn

(*a*) *Gal.* 3: 10. (*b*) *Eph.* 1: 7. (*c* *Rom.* 8: 1.
(*d*) *Rom* 5: 1. (*e*) *Hebr.* 2: 14. (*f*) *Col.* 3: 4.
(*g*) *Gal.* 2: 20. (*h*) *Joh.* 4: 14.

zijn ze reeds hier op aarde daadelijk in het bezit van de beginzelen van dat eeuwig leven, het welk bij den dood en vooral bij de opſtanding volmaakt hunne eeuwige zaligheid zal uitmaaken. Zij zijn uit den dood overgegaan tot het leven, wederom gebooren tot een nieuw leven, leevendig gemaakt door den Geest van Christus, toen zij dood waren in de zonden en misdaaden. (*a*) Hun leven is met Christus verborgen in Gode, (*b*) zij leeven op eene wijze die voor hun zelven onbegrijpelijk is, in en door Christus. Door het geloof naderen zij dagelijks tot Hem, om wijsheid, ſterkte, troost, om leven en kracht. Zonder Hem kunnen zij niets, maar door Hem die hun kracht geeft, vermoogen zij alle dingen. Want dit leven is niet in en uit hun zelven, maar uit Hem, en in Hem, Hij is de oorzaak en de bron van dit geestelijk leven. Hij doet het zelve werkzaam zijn in geestelijke kennis, in eene hartelijke liefde Gods en des Naasten — en bij den dood zullen hunne zielen volkomen voor Hem, en door Hem leeven, terwijl eindelijk ten laatſten dage, door de vereeniging van hunne zielen en ligchaamen, hun leven in Christus volmaakt zijn en blijven zal in eeuwigheid.

IV. En deze geestelijke vereeniging met den Heere Jeſus Christus, is tot ons geluk volſtrekt noodzakelijk. Die den Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet. Met nadruk wordt bij deze herhaaling de Zoon genoemd, de Zoon Gods, om daar door de grootheid van dit gemis dies te krachtiger uit te drukken. —— Veele zijn er die den naam van Jeſus belijden, Hem uiterlijk hulde doen, en misſchien in zommige uiterlijke pligten zeer overvloedig zijn, en die echter ten eenemaal vreemdelingen zijn van

(*a*) 1 *Joh.* 3: 14. *Joh.* 3: 3. *Eph.* 2: 1. (*b*) *Col.* 3: 3.

van deze vereeniging met Jesus. Hoe zeer ook iemand eenen Godsdienstigen wandel aanneeme — welke overtuigingen van zonden en gevaar hij ook moge ondervonden hebben — welke aandoeningen en opwekkingen hij ook ervaaren hebbe — hoe zeer hij ook gesmaakt hebbe de krachten der toekoomende eeuwen, zo hij den Zoon Gods niet heeft, hij heeft het leven niet. Immers die den Zoon Gods niet heeft, die is en blijft onder den vloek der wet — hij is en blijft onder het vonnis des doods, waar onder hij is gebooren, en waar van noch zijne eigene poogingen, noch de hulp van anderen, hem kan redden, Hij blijft dood in zonden en misdaaden, ombekwaam tot eenigen geestelijken pligt, en tot gemeenschapsoeffening met God.

De zaligheid is in geenen anderen —— er is geen andere naam dan de naam van Jesus, onder den Hemel gegeven, waar door wij kunnen zalig worden (*a*). „ Ik „ ben de weg, de waarheid en het leven, niemand komt „ tot den Vader dan door mij (*b*). Zo gij het vleesch „ van den Zoon des menschen niet eet, en zijn bloed „ niet drinkt, zo hebt gij geen leven in u zelven." (*c*) —— Die dus den Zoon niet heeft, die niet waarlijk uit het geloof, door den Geest met Hem is vereenigd, en in Hem is, die heeft, op welke gaven, voorrechten, Godsdienstpligten, ondervindingen hij ook moge roemen, het leven niet. Hij mist hier het geestelijk leven, en hier namaals zal hij het eeuwig leven missen.

Ziet hier, mijne waarde vrienden, dit wilde ik u over deze woorden thans kortelijk voordraagen.

Hebt gij den Zoon — hebt gij het leven in zijnen

naam?

(*a*) *Hand.* 4: 12. (*b*) *Joh.* 14: 6. (*c*) *Joh.* 6: 53.

naam? —— Gij belijdt den Zoon, gij erkent Hem voor den Zaligmaaker, gij gelooft dat Hij de eenige en volkomen Verlosser is. Gij doet wel, — maar de Duivelen gelooven dit ook, en zij zidderen. Gij zijt gedoopt — misschien Ledemaaten van de Kerk — veelligt gedraagt gij u loffelijk in het burgerlijk leven — veelligt woont gij naarstig de Godsdienstoeffening bij, en onderzoekt in uwe huizen de schriften. Gij doet wel, wij prijzen u — maar wij moeten u tevens herinneren en toeroepen, die den Zoon Gods niet heeft, wat hij ook anders hebbe, die heeft het leven niet. —— Gij hebt misschien zomtijds merkelijke aandoeningen, gij wenscht deel te hebben aan Jesus, en gij vestigt op deze wenschen eene heimelijke hoop. Ik zegge van ganscher harte, Amen — de Heere bevestige uwe wenschen —— Hij doe alzo, en Hij doe er zo toe — maar tevens moet ik u waarschuuwen, om niet in begeerten en wenschen te berusten. Gij weet het lot van Bileam. —— Hoe aandoenlijk, hoe vuurig waren niet zijne wenschen, en hij ging echter met dezelve verlooren? Veel kunt gij bezitten, en echter den Zoon missen. Gij kunt u zelven voor geloovigen houden en u op die wijs gedraagen, dat anderen het goede van u denken, en echter den Zoon niet hebben, noch het leven. Er was een Simon onder de eerste gedoopte — en dat meer is, er was een Judas onder de Apostelen. Gij doet wel, dat gij u niet voegt bij dezulken, die Jesus openlijk verachten, zijn woord bespotten, en hunne ongeregtigheden vrij uitspreeken, gelijk Sodom. Gij doet wel dat gij den Godsdienst hoogacht, de vroomen eert, de besmettingen der waereld ontvliedt, en ook in uwe binnenkamer Godsdienstige oeffeningen waarneemt. Maar nog eens — overweegt toch ernstig dat dit alles ongenoegzaam is, wanneer gij

den Zoon niet hebt. Waarlijk mijne waarde vrienden, dit ſtuk verdient uwe ingeſpannen aandacht. Daar van hangt de Zaligheid uwer zielen af. Die den Zoon heeft, heeft het leven — die den Zoon Gods niet heeft, heeft het leven niet. Zijt gij ooit op de regte wijze aan u zelven ontdekt? Zijt gij met het vonnis des doods tot Jeſus uitgedreeven? wierdt gij door den Geest met Hem vereenigd? Zijt gij in Hem, en Hij in u — leeft Hij in uw binnenſte, woont Hij in uw hart, leeft gij door Hem, leeft gij voor Hem, maatig, regtvaardig, Godzalig? Al ware het, dat gij de taalen der Engelen en der menſchen ſpraakt, dat gij alle wetenſchap wist, en alle verborgenheid, al ware het dat gij een geloof hadt, waar door gij de bergen kondt verzetten, al ware het, dat gij alle uwe goederen gaaft aan den armen, en uwe ligchaamen om verbrand te worden, en gij hadt den Zoon niet, het zoude u geene nuttigheid geven.

Hoe droevig is uw ſtaat, hoe vreeslijk uw gevaar — gij die den Zoon niet hebt — gij hebt het leven niet. De zonde kan u geene waare voldoening, de waereld geen beſtendigen troost aanbrengen. Gij mist Jeſus en met Hem alle dingen. Ydelheid en kwelling des geestes is hier uw deel — en wat zal uw lot zijn na dit leven? Helaas, welk een vooruitzicht, welk een treurige verwachting — blijft gij alzo, zo zult gij overgegeeven worden aan den eeuwigen dood.

Maar, waarom zoudt gij ſterven? Is het niet nu nog de wel aangenaame tijd, is het niet nu nog de dag der zaligheid? Welaan — overdenkt uwen weg. Overweegt wie God is, en wie gij zijt, hoe gij hadt moeten leeven, en hoe verre gij zijt afgeweeken met hart en daaden, vestigt uwe aandacht op uw gevaar en hulpeloosheid, op de noodzakelijkheid van zulk een Borg als Jeſus is,

en

en van de geloofs-vereeniging met Hem. Hebt gij eenigzins uwe zonden, uw gevaar leeren kennen, bedenkt dat in Jesus, in Jesus alleen geregtigheden en sterkte zijn. Zijne geregtigheid kan alleen u vrijpleiten. —— Zijn Geest kan alleen u levendig maaken. Denkt toch niet, dat eenige hartstogtelijke aandoening, eenige verbetering van uw gedrag voor u genoegzaam zijn zal. Zult gij behouden worden, zo moet gij met Jesus worden vereenigd. Vindt dan geen ruste — zoekt dan toch niet dien valschen vrede, die voor zo veelen dodelijk is. Smoort de stem van uw geweten niet, verhardt u niet tegens uwe overtuigingen, rust niet voor dat gij Jesus gevonden hebt, en in Hem gevonden zijt. Onderzoekt dagelijks biddende de schriften — overdenkt in het eenzaame den weg der zaligheid, smeekt dagelijks om dien Geest, die u alleen kan verlichten en met Jesus vereenigen.

Geloovigen! gij hebt den Zoon, en daarom hebt gij het leven. Gij hebt Jesus en met Hem alle dingen. Bepeinst den wonderbaren weg, waar langs God u uit den dood opgewekt en tot eene waare geloofs-vereeniging met Jesus gebragt heeft. Lof betaamt den oprechten. Komt laat ons den Heere vrolijk zingen, laat ons juichen den rotssteen onzes heils.

Gij die nog zwak zijt in het geloof en even daarom weinig ondervinding hebt, van de vereeniging met Jesus — geeft den moed niet op — uwe begeerte is voor den Heere niet verborgen — bidt dagelijks om eene nadere ontdekking van Jesus heerlijkheid en liefde aan uwe zielen — schreeuwt naar Hem, gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen. Zoekt en gij zult vinden, klopt en u zal open gedaan worden. Worstelt met Jacob, houdt aan met de Cananeesche vrouwe.

Zal een Vader een fteen geeven aan zijn zoon die hem om een brood bidt, of een flang of fchorpioen, indien hij hem om een visch of een ei zoude bidden? Zo veel te meer zal de Hemelfche Vader den Heiligen Geest geven die genen die Hem daarom bidden. (*a*)

Misfchien zoekt gij de kennis van uw deel aan Jefus en van uwe regtvaardiging door zijn bloed langs eenen verkeerden weg. Gij wilt eerst merkelijke vorderingen maaken in de heiligmaaking, en dan gelooven, dat gij in Jefus bij God zijt aangenoomen, of gij wilt eerst verzegeld worden door den Heiligen Geest en dan gelooven, dat Jefus uw Zaligmaaker zijn zal. Maar is dit niet den weg door God beraamd omtekeeren? —— Het is waar, de geringfte maate van geloof veronderftelt een beginzel van heiligheid, — Hij die een geloof heeft als een mostaard zaad, heeft een vermaak in de wet Gods naar den inwendigen menfche, — en zijn hart is geneigd tot de vreeze van Gods naam. Het is ook waar, dat er geene verzekering, geen vrijmoedige toegang tot God in Christus kan plaats hebben, wanneer er geene hartelijke begeerte tot heiligheid bij ons plaats heeft, en wij het getuigenis van ons geweeten niet hebben, dat wij, waarlijk lust hebben om Gods geboden te bewaaren. Maar dit neemt niet weg, dat vooral het geloof in Gods vergevende liefde in Christus, het geloof dat wij in Jefus hebben de verlosfing door zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaaden, ons in de heiligmaaking moet doen vorderen — en niet voor, maar na dat wij gelooven, zullen wij volgens Gods woord verzegeld worden door den Geest der belofte. Het is te vreezen, dat gij heimelijk uwe vorderingen in heilig-heid

(*a*) *Luc.* 11: 12, 13.

heid wilt stellen in de plaats van de algenoegzaamheid en de geregtigheid van Jesus, als of gij eenigzins door uw eigen gedrag moest worden geregtvaardigd. Niet alzo, mijne Broeders, vlugt als godloozen tot Jesus, pleit alleen op zijn bloed bij God, werpt vrijmoedig uwe zonden op Hem, maakt van zijne geregtigheid voor u zelven gebruik, gelooft dat Hij uw voorspraak is bij den Vader en eene verzoening voor alle uwe zonden, — dan eerst zult gij vooral in heiligmaaking vorderen, en in den naam van Jesus voortgaan van deugd tot deugd.

Voorts gij alle, leeft door Jesus een leven des geloofs. Pleegt in alle gevallen met Hem raad. Zoekt bij Hem ieder uwer wijsheid en sterkte. Het blijke in uwen wandel, dat Jesus in u leeft; ziet op Hem en volgt zijn voorbeeld. Wij ondervinden reeds hier het beginzel van het eeuwig leven door onze vereeniging met Hem, en welhaast zullen wij eeuwig leven in zijne Zaligheid.

A M E N.



XIV.

LEERREDE

OVER

DE HEERLIJKHEID VAN JESUS.

NAAR JES. IX: 5.

Zeer treffend en hartroerend is de zegezang die de verlosten des Heeren juichende aanheften Jef. 25: 9. „ ziet deze is onze God, wij hebben Hem verwacht, „ ende Hij zal ons zalig maaken." Deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen, en verblijden, in zijne zaligheid; en deze taal past zeer gevoeglijk in den mond der Kerk bij ieder merkwaardige verlosfing, bij iedere gelegenheid, waar in zij op eene aanmerkelijke wijze zig mag verblijden in het heil des Heeren. Ieder geloovige kan ook alzo in het bijzonder zegepraalende roemen, wanneer hij met hemelfche verlichting beftraald, zijn God en zaligmaaker mag aanfchouwen en bewonderen.

Oneindig groot is de heerlijkheid van Jefus. Zijne grootheid en beminnenswaardigheid gaat alle begrip te boven, van natuure zijn wij daar voor blind en ongevoelig, maar als onze oogen geopend worden om Hem te zien, zo als Hij is, als wij na een geruimen tijd met duisternis bezocht te zijn, Hem op nieuws mogen aanfchouwen, en zijne wonderen overdenken, dan zullen

wij

wij in verrukking opgetoogen Hem bewonderen, en met aanbidding ons verheugen in zijnen roem en in zijne zaligheid. Wij zullen gelegenheid hebben om de gepastheid van een zodanigen geloofsroem en blijde zegezang in den mond van hun, die Jefus kennen, nader intezien in dit uur.

T E X T.

Jef. IX: 5. *Want een Kind is ons gebooren, een Zoon is ons gegeven, en de heerfchappij is op zijne fchouder: en men noemt zijnen naam wonderlijk, raad, fterke God, Vader der eeuwigheid, vredevorst.*

In het voorgaande VIIIfte Hoofdftuk vinden wij vs. 1. — vs. 7. eene nadere voorzegging omtrent den gewisfen ondergang van het Syrisch en Israëlitisch Koningrijk, die tegens Juda hadden zaamgefpannen, door de magt der Asfyriers, die daarna ook Juda zelve zouden benaauwen, vs. 8.: hoewel hunne raadflagen om het Rijk van Juda geheel te verdelgen door Gods beftuur zouden worden vernietigd, vs. 9, 10. Terwijl echter het volk, door hunne dwaasheid en wederfpannigheid, zig deze Goddelijke tusfchenkomst geheel onwaardig maakte, vs. 11, 12, zij moesten zig op eene gansch andere wijze gedragen, zouden zij verder des Heeren befcherming genieten, en deel hebben aan de verlosfing, die de Mesfias zou aanbrengen, daar anders deze groote verlosfer niet ten hunne nutte, maar ter verzwaaring van hun oordeel zou ftrekken, vs. 13—15. Hij zou dan alleenlijk weinigen tot voordeel zijn, en met de-

deze weinige voor de overigen tot ergernis en dwaasheid verſtrekken, vs. 16—18. al waarom het tegenswoordig, en toekomend geſlachte, op het ernſtigst wordt vermaand, om de leer van dezen grooten Leeraar en Vorst aanteneemen, op ſtraffe van de verſchrikkelijkſte oordeelen, vs. 19—22. Waar op tot nadere opwekking van deze, en ter vertroosting der geloovige Jooden de komst van dien grooten Vorst, die zijn volk tot een heiligdom zijn zou, en zijne heerlijke eigenſchappen nader worden beſchreeven, vs. 23. tot vs. 26. van dit hoofdſtuk. Als de zon der geregtigheid zou de Mesſias op aarde verſchijnen en zig vooral bij de Jordaan en in Galilea ophouden, vs. 23. — hoofdſtuk 9: vs. 1. Er was dan allezins voor de vroomen overvloedige ſtof tot blijdſchap, vs. 2, niet alleen, om dat zij uit den voorſpelden nood waar in de Asſyriers hen zouden brengen, op eene aanmerkelijke wijze zouden worden verlost, gelijk naderhand geſchiedde door de nederlaag van Sanherib, vs. 2. en 3, maar vooral, het geen oneindig gewigtiger weldaad was, en de grond van alle hunne tijdelijke verlosſingen, wegens de aanſtaande verſchijning van den Mesſias, die met de luisterrijkſte eigenſchappen zig zou openbaaren, vs. 5. en wiens Koningrijk ten hoogſten uitgebreid, voorſpoedig en eeuwigduurend zijn zou vs. 6.

Onze textwoorden behelzen dus in zig eene heerlijke voorzegging van de komst van den Mesſias, van zijne verhevene waardigheid en de luisterrijke hoedanigheden, welke Hij zou vertoonen, ter uitlokking van zijne vijanden, om zig aan Hem te onderwerpen, en ter bemoediging en vertroosting van zijne vrienden om Hem geloovig te verwachten, en zig in Hem te verblijden. ——

Indedaad mijne Geliefden, ook wij hebben bij deze waar-

waarheden, het grootst belang. Jeſus is de groote Koning van Hemel en Aarde. —— Het betaamt ons hulde te doen aan Gods gezalfden. In Hem alleen is onze vrede en onze zaligheid. Indien wij weigeren den Zoon te kusſchen, zo zullen wij op den weg vergaan; indien wij weigeren ons te bukken onder den ſchepter zijner genade, dan zullen wij welhaast door de ijzere roede zijner verbolgenheid verbrijzeld worden als pottebakkers vaten. Och of wij in dit uur de heerlijkheid van Jeſus leevendig mochten inzien, och of wij Hem alle onze liefde mogten waardig achten, en ons ganſche hart aan Hem overgeeven! God zelve maake ons bekwaam, om tot zijnen naam, en tot zijne gedachtenis uitteſtrekken de vuurige begeertens onzer zielen! Amen.

Het onderwerp van deze merkwaardige Godsſpraak is buiten twijfel de Mesſias, en niet Koning Hiskia, gelijk veele der Jooden, en andere willen.

De benaamingen welke aan den perzoon waar van hier de rede is, gegeven worden; voegen aan geen ſchepzel. In welk een zin, bid ik u, zou Hiskia kunnen zijn, de ſterke God en de Vader der Eeuwigheid, en welk eene overeenkomst hadt zijn Rijk — met het eeuwig Koningrijk, het geen vs. 6. wordt beſchreeven? Men heeft, wel is waar, deze woorden op eene andere wijze vertaald, maar alzo dat men openlijk aan den grondtext geweld deed, en dezelven opzettelijk verdraaide. Men heeft getracht om de verhevene tijtelen hier gemeld toeteſchrijven aan God, die het gebooren Kind, Vredevorst zou noemen, maar noch de woordſchikking, noch de gebruiklijke wijze van ſpreeken laat zulk eene verandering toe. —— Wij moeten hier dan denken aan den Mensch geworden God, Gods grooten Zoon in het vleesch geopenbaard, wiens blijde komst hier voorſpeld,

en

en wiens luisterrijke heerlijkheid hier beſchreeven wordt.

Eerst zullen wij onze aandacht bepaalen bij zijne geboorte en komst in de waereld, *een kind is ons gebooren, een zoon is ons gegeven;* daarna bij zijne verhevene waardigheid en bediening, *en de heerſchappije is op zijne ſchouder;* en eindelijk bij de heerlijke eigenſchappen, die Hem worden toegeſchreeven — *en men noemt zijnen naame wonderlijk, Raad, ſterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.*

I. De komst van dezen grooten Vorst in de waereld wordt alzo uitgedrukt, *een kind is ons gebooren,* en *een zoon is ons gegeven.* Wij houden deze woorden niet van een en dezelfde betekenis, maar denken veeleer dat Jeſus hier een *kind* genoemd wordt naar zijne menſchelijke, en *een zoon* naar zijne Goddelijke natuur. ——

Eerst draagt Hij den naam van *kind*, met betrekking tot de geboorte van zijne menſchelijke natuur. Hij is geworden uit eene vrouwe, Gal. 4: 4. Hij is de mensch Christus Jeſus, de Zoon des menſchen 1 Tim. 2: 5. overmits de kinderen des vleesch en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook derzelver deelachtig geworden. Hebr. 2: 14. Hij nam uit Maria een waar menſchelijk ligchaam en eene waare menſchelijke ziel aan, zo dat Hij in alles, uitgezonderd de zonde, den menſchen is gelijk geworden.

Dit kind, zegt de Propheet, *is ons gebooren.* Het zou gebooren worden; maar volgens den propheetiſchen ſtijl wordt dikwerf de voorledene of tegenswoordige in plaats van den toekomenden tijd geſteld; Jeſus is, gelijk u bekend is, op den beſtemden tijd uit den Geest ontvangen, en uit Maria te Bethlehem gebooren.

Van een bijzonder nadruk is hier het woord *ons.* De Propheet geeft daar door het Joodſche volk, en in het bij-

bijzonder die gene, welke geloovig de hoope Israëls verwachteden, te kennen, dat Hij tot hun voordeel, tot hun eeuwige blijdschap zou worden gebooren, Hij is in het algemeen voor de menschen gebooren, voor zoo verre Hij aan allen wordt gepredikt en aangepreezen; maar in het bijzonder kwam Hij ter waereld ten goede van Gods uitverkoorenen. Deze zullen met Hem worden vereenigd, en eeuwig door Hem leeven; zij alleen die in Hem gelooven en voor Hem leeven, mogen blijmoedig daar in roemen, dat dit Kind voor hun gebooren is, en hun eene eeuwige verlossing heeft aangebragt. Er zou voor de heilzoekende Jooden groote blijdschap zijn vs. 2. vooral daarom om dat dit Kind hun zou worden gebooren. Dit wierdt bevestigd, toen de Engel in Bethlehems velden tot de Herders sprak (*a*) ziet wij verkondigen u groote blijdschap, dat u heden gebooren is de Christus.

De andere speekwijs is: *een Zoon is ons gegeeven.* De Messias wordt hier naar zijne Goddelijke natuur *een Zoon* genoemd, om dat Hij is de eeuwige Zoon van God. In dezen zin draagt Hij den naam van Zoon bij uitnemendheid en met nadruk. Niemand, zegt Hij zelve (*b*), kent den Zoon dan de Vader, en niemand kent den Vader dan de Zoon, en dien het de Zoon wil openbaaren; en (*c*) alhoewel Hij de Zoon was, heeft Hij gehoorzaamheid geleerd uit het geen Hij hadt geleeden.

Die hier dan onbepaald *de Zoon* wordt genoemd, is die zelfde die elders den naam draagt van Gods eigen, eeniggebooren en geliefden Zoon, het Beeld, de Wijsheid, het Woord van God, het Afschijnzel zijner heerlijk-

(*a*) *Luc.* 2: 11. (*b*) *Matth.* 11: 27. (*c*) *Hebr.* 5: 8.

lijkheid, en het uitgedrukte Beeld zijner zelfstandigheid. Deze Zoon nu kon als zodanig niet uit den mensch worden gebooren. Ingevolge Gods eeuwigen raad wierdt Hij in het vleesch geopenbaard, en als een vrijmagtig geschenk aan de menschen, in het bijzonder aan de uitverkorenen gegeven. (*a*) Alzoo lief heeft God de waereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon heeft gegeven, op dat een ieder die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwig leven hebbe. De Vader geeft ons in Hem dat ware hemelsch brood, licht, leven, vrede en zaligheid. In vollen nadruk wordt Hij gezegd: gegeven, geschonken te zijn. Niets waren wij waardig dan vloek en verdoemenis. Wij hadden geen de minste aanspraak op eenigen zegen, veelmin op eene gave waardiger dan duizend waerelden. —— Vrijmagtige en doorgrondelijke ontferming bewoog alleen den Vader, om den Zoon zijner liefde ons te schenken, ons te geeven om niet, om in onze plaats de wet te vervullen, zig met ons te vereenigen, en eeuwig te zijn het deel onzer erve, en onzes bekers.

Welk een troost voor de heilzoekende Jooden, welk eene blijdschap vooral voor Gods volk in laatere dagen? Gods Zoon is hun gegeven — de Heer der heerlijkheid — aan zulke onwaardige — gegeven op zulk eene wijze — gegeven tot zulke oogmerken. O God! hoe groot zijn uwe wonderen! — Gij hebt uwen eigen Zoon niet gespaard — Gij hebt ons uwen Zoon gegeven, en zult Gij ons niet met Hem alle dingen schenken? Ja — waarlijk Gode zij dank, eeuwig dank voor deze zijne onuitsprekelijke gave. Och of wij alle deze gave Gods ken-

(*a*) *Joann.* 3: 16.

kenden — och of wij alle dezelve dankbaar aannamen, als de grootste van Gods weldaaden en het hoogste geschenk van Gods onbegrensde liefde.

II. De uitnemendheid van deze gave zal ons nader blijken, als wij overwegen de verhevene waardigheid die dit Kind zou bekleeden, — *de heerschappij is op zijne schouders.*

Gods Zoon is als de waarachtige God de Koning van Hemel en Aarde. Zijn Rijk is een eeuwig Rijk, en zijne heerschappij van geslachte tot geslachte. Hier wordt Hij als Middelaar beschouwd, en ook als zoodanig, is de heerschappij op zijne schouders. Men gebruikte in het Oosten deze spreekwijze, om dat de uiterlijke teekenen der heerschappij op de schouders wierden gedragen. De Koningen en voornaame Grooten, als zij in de bediening van hun ampt bezig waren, droegen uiterlijk schoudermantels, die over het opperkleed afhingen. Zo leezen wij van den Koning van Assyrien (*a*), Hij deedt zijn heerlijk overkleed, dat is het teeken zijner koninglijke waardigheid, van zig. In dien zin moet ook worden opgevat het geen van den Hofmeester Eliakim gezegd wordt (*b*), ik zal den sleutel van het huis Davids op zijne schouders leggen. —— De luisterrijkste koninglijke heerschappij zou aan dit Kind worden gegeven. De Zoon van God zou in zijne hoedanigheid als Middelaar geopenbaard worden, als de Koning der Koningen, en de Heer der Heeren.

De oude Propheeten spreeken met de verhevenste woorden van deze heerschappij, Dan. VII. God gaf aan zijnen Zoon de Heidenen tot een erfdeel, en de eindens der

(*a*) *Jon.* 3: 6. (*b*) *Jes.* 22: 22.

der aarde tot zijne bezitting. (*a*) Alle dingen, zegt Jefus, zijn mij overgegeven van mijnen Vader. (*b*) Mij is gegeven alle magt in Hemel en op Aarde. (*c*) De Vader heeft al het oordeel den Zoon overgegeven. (*d*) Gods Zoon verkreeg deze luifterrijke heerfchappij, door zijne volmaakte wetvervulling, en Hij aanvaardde dezelve bij zijne Opftanding en Hemelvaart. Hij is gezeten aan de regterhand Gods, en heeft een naam boven allen naam ontvangen. Alle knie moet zich voor Hem buigen, en alle tong Hem vreezen. Alles is Hem onderdanig en past eerbiedig op zijne wenken. Hoewel Hij door tweede oorzaaken werkt, en aan veelen toefchijnt niets te doen, doet Hij waarlijk alles. Engelen, duivelen, menfchen, moeten Hem gehoorzamen. Hij beftiert met een onfaalbare hand alle hunne lotgevallen en daaden. In het bijzonder heerscht Hij over het volk zijns eigendoms; Hij verlost hen uit de magt des duivels, en maakt ze tot gewillige onderdaanen van zijn rijk. Hij fchrijft zijne wetten in hunne harten, en Hij is het hoogfte voorwerp van hunne ootmoedige hulde. Hij befchermt hen tegens hunne vijanden, en vergunt hun om gemeenfchap met Hem te oefenen, Hij zorgt voor alle hunne belangens, vervult alle hunne nooden, en brengt hen veilig over in zijne heerlijkheid. De heerfchappij is dan op zijne fchouders. Dit bleek in alle de eeuwen, vooral in de dagen des N. Testaments, toen zo veele volken zig aan zijnen fchepter onderwierpen. Dit blijkt nu nog in het bedwang zijner vijanden, in de veiligheid en het geluk zijner vrienden. Dit zal ver-

(*a*) *Pf.* 2: 8. (*b*) *Matth.* 11: 27. (*c*) 28: 18.
(*d*) *Joh.* 3: 22.

verder blijken als de gansche aarde Hem zal aanbidden, en vooral in den dag der Eeuwigheid, als alle volkeren in Hem den Opperften Koning en Wetgever van het Geheelal zullen aanfchouwen.

III. En wie ftaat niet verbaasd over de grootheid dezer gifte, als hij in aanmerking neemt de vijf volgende luifterrijke eigenfchappen van dit gebooren Kind. De fpreekwijze, men noemt zijn naam, wil niet zeggen, dat Hij deze naamen als eige naamen zou dragen, maar dat Hij deze voortreffelijke hoedanigheden zou bezitten.

Zijn eerfte naam is *Wonderlijk.* Als Manoah (*a*) Hem naar zijnen naam vroeg, antwoordde Hij, wat is het dat gij naar mijnen naam vraagt, die is toch wonderlijk? zo onbegrijpelijk is zijne natuur, zo ondoorgrondelijk zijne heerlijkheid, dat Hij in vollen nadruk *wonderlijk* is, dien wij fteeds met de hoogfte verbaazing en verwondering moeten befchouwen, het voorwerp der eeuwige verwondering van alle, die Hem kennen. Hij is *wonderlijk* als de waare God, aan wien geen doorgronding is, oneindig in majefteit, en heerlijkheid, *wonderlijk* met opzicht tot zijne eeuwige geboorte, waarbij Hem van eeuwigheid het godlijk wezen door den Vader wierdt medegedeeld, zo dat Hij is de waare God en tevens de Zoon van God, de waare God en tevens het woord, de wijsheid Gods, het affchijnzel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld zijner Zelfftandigheid. —— O diepte van Gods wonderen! wie zal dezelve peilen of doorgronden? Is Hij niet *wonderlijk*, als God geopenbaard in het vleesch, als God en mensch in een perzoon verëenigd. Indedaad de verborgenheid der Godzaligheid is groot. Hoe *wonderlijk* was Hij in zijn leven, niet alleen in

(*a*) *Jud.* 13: 18.

in zijne wonderen, maar ook in zijne wijsheid, zachtmoedigheid, maatigheid, geduld. Hoe wonderlijk is zijne vernedering, en zijne liefde voor zondaaren, die de kennis te boven gaat, wie zal zijne vernedering uitſpreeken, en wie zal zijne liefde doorgronden? zij is als de hoogten der Hemelen, wat kunt gij doen, dieper dan de helle, wat kunt gij weeten, langer dan de aarde is haare maate, en breeder dan de zee.

Is Hij niet de hoogſte verwondering waardig in zijne heerlijkheid aan 's Vaders regtehand en de heerſchappij die Hij uitoeffent. Hoe wonderlijk handelt Hij met zijne vijanden, en hoe wonderlijk is zijn raad met zijne vrienden. Hoe wonderlijk is Hij aan de zijne, als zij Hem leeren kennen, en hoe wonderlijk zijn alle de wegen die Hij met hun houdt. Hoe wonderlijk is zijne magt en wijsheid, en hoe wonderlijk zijn geduld en trouwe, hoe wonderlijk het gevoel zijner liefde, en hoe wonderbaar de gemeenſchapsoeffening met Hem. En zullen wij Hem niet als ten hoogſten wonderlijk erkennen, als Hij komen zal om verheerlijkt te worden in zijne heiligen, en wonderbaar te worden in alle die gelooven. Mogen wij dan niet met Agur vraagen. (*a*) Hoe is de naam zijnes Zoons, zoo gij het weet?

Ten anderen wordt hij genoemd *Raad.* Iemand, die raad geeft, een Raadsman, namelijk voor de menſchen. Op Hem zou (*b*) rusten de Geest des raads; zo zegt Hij, (*c*) bij mij is raad, en een beſtendig wezen, of eene beſtendigheid. Dit Kind zou zijn de opperſte Wijsheid, de groote Leeraar en Raadgever der menſchen. De Mesſias zou de heilzaamſte leer verkondigen — de bil-

(*a*) *Spr.* 30: 4. (*b*) *Jeſ.* 11: 2.
(*c*) *Spr.* 8: 14.

billijkste wetten voorstellen — en zijn volk door zijn geest gewillig maaken, om daar na te leeven.

Hij zou eer een liefderijk Raadgever, dan een gestreng Wetgever zijn. En dit was Jesus in volle kracht. Hoe heerlijk is zijne leer, hoe billijk en zacht zijne wetten, zijn last is ligt, en zijn juk zacht. Ik raade u, zegt Hij aan de gemeente van Laodicea, (*a*) dat gij van mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, op dat gij rijk moogt worden, en witte kleederen, op dat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard en worde: en zalft uwe oogen met oogen-zalve, op dat gij zien moogt. —— En zo liefderijk is zijn taal tot allen. Hij noodigt vriendelijk zondaaren, en Hij raadt hun de slegtigheden te verlaaten. Hij is steeds de Raadgever van zijn volk: zij koomen tot Hem met alle hunne zwarigheden, en zij worden niet beschaamd gemaakt. Altoos is Hij bereid om hun goeden raad te geven, en gelukkig hij, die niets durft onderneemen, zonder Jesus raad te pleegen, zonder wijsheid en kracht bij Hem te zoeken. Hij zal den zodanigen, door hun verstand te verlichten, en hun hart te neigen, door den weg zijner voorzienigheid aanwijzen, wat zij moeten doen of nalaaten.

In de derde plaats is Hij de *sterke God*, de almagtige God, die over allen tegenstand zegepraalt, en alle vijanden overwint. Ondoorgrondelijke verborgenheid: het Kind dat gebooren zou worden, zou zijn de sterke God, God en mensch in een perzoon, en daarom de overwinnaar van de magten der duisternis, en van alle vijanden. En wie kan er aan twijfelen, dat Jesus in vollen nadruk alzo mag worden genoemd? Hij is de waarachtige God en

(*a*) *Openb.* 3: 18.

en het eeuwig leven; God boven alles in eeuwigheid te prijzen; die eene kracht bezit waar door Hij zig volkomelijk alle dingen kan onderwerpen. Jesus is de Heer der heirschaaren, geweldig in den strijd. Hij is de sterke God die Hemel en Aarde heeft gemaakt, die alle zienlijke en onzienlijke dingen heeft geschapen (*a*). Hij betoonde zig als de sterke God, wanneer Hij niet verteerd wierdt door het vlammend vuur van Gods verbolgenheid, het geen Hem trof in Gethsemane en Golgotha, wanneer Hij niet bezweek onder het volle gewigt van Gods eeuwigen toorn, maar denzelven doordroeg, en eene eeuwige verlossing aanbragt. Hij betoont zig als de sterke God, daar Hij den Duivel en de waereld heeft overwonnen, en nu nog zegepraalt over het vereenigd geweld van alle zijne vijanden. Zijne vrienden erkennen Hem als den sterken God, die hen overwon door zijne genade, die hen dag aan dag staande houdt en beveiligt in allen nood. Eens zal Hij als de Godlijke overwinnaar luisterrijk worden geopenbaard, en dan zullen zijne vrienden met hem geopenbaard worden in heerlijkheid.

In de vierde plaats zou dit Kind genoemd worden *Vader der Eeuwigheid.* Het woord Vader schijnt hier te betekenen eene oorzaak, of stichter. Zo lezen wij, (*b*) heeft de regen een Vader, dat is een Formeerder of oorzaak, die dezelve voortbrengt. De Messias zou zijn de Vader der eeuwigheid, dat is de oorzaak van het eeuwig leven der genen die in Hem gelooven, de stichter van een eeuwig en onbeweeglijk Koningrijk, van dat rijk het geen tot in alle eeuwigheid zal duuren. En ook dit

(*a*) 1 *Joh.* 5: 20. *Rom.* 9: 5. *Phil.* 3: 21. *Jes.* 6: 13. *Hebr.* 1: 10. *Col.* 1: 16, 17. (*b*) *Job.* 38: 28.

dit is in Jesus volkomen vervuld. Die in den Zoon gelooft heeft het eeuwig leven. Allen die Hem gehoorzaam zijn, is Hij een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden. (*a*) Hij is de stichter der toekomstige eeuw, (*b*) van een onbeweeglijk koningrijk (*c*) Het leven en de onsterfelijkheid heeft Hij aan het licht gebragt, voor alle zijne vrienden is Hij de Vader, de oorzaak van hunne zalige onsterflijkheid, en eeuwig leven. Hij is de Vader of stichter van dat onbeweeglijk Koningrijk, het geen zig vooral in de dagen des N. Testament met luister vertoont en het geen door alle eeuwen zal duuren, nimmer zal ophouden, maar tot in eeuwigheid bevestigd worden.

Eindelijk zou de Messias zijn de *Vrede-Vorst*, Hij zou een Koningrijk des Vredes oprichten vs. 6. in zijne dagen zou de regtvaardige bloeien, en de veelheid van vrede. (*d*) Hij zou den Heidenen vrede spreeken. (*e*) Zeer dikwerf wordt de Messias door de Propheeten als een Vorst des vredes voorgesteld, in wiens rijk allerlei vrede zou gevonden worden. En zodanig was Jesus in de volste nadruk. Hij maakte vrede tusschen God en den mensch door het bloed zijnes Kruices. Hij geeft vrede aan het ontroerd geweeten. Hij doet zijn volk leeven in een vrede met God die alle verstand te boven gaat. Hij nam de vijandschap tusschen Jooden en Heidenen weg, en Hij verbindt zijne onderdaanen door den geest der liefde en des vredes; zijne komst was tot vrede op aarde. (*f*) Met het hoogste regt mogen wij Hem dan noemen de Vrede-Vorst, de groote Koning, die zijne onderdaanen in alle opzichten vrede waaren, eeuwigen vre-

(*a*) *Hebr.* 5: 9. (*b*) *Hebr.* 2: 5. (*c*) 2 *Petr.* 1: 11.
(*d*) *Ps.* 72: 7. (*e*) *Zach.* 9: 10. (*f*) *Luk.* 2.

vrede aanbrengt, die hier op aarde onder veele beſtrijdingen en wisſelvalligheden bij aanvang wordt ondervonden, maar die hier namaals tot in eeuwigheid volkomen zal genooten worden.

Ziet Mijne Geliefde. —— Zo groot is de heerlijkheid van Jeſus, zo luisterrijk is zijn naam. Mogten wij alle kunnen zeggen „ ziet deze is onze God, wij „ hebben Hem verwacht en Hij zal ons zalig maaken, „ deze is de Heere, wij hebben Hem verwacht, wij „ zullen ons verblijden en verheugen in zijne zalig„ heid." — — Is niet deze Jeſus onze ootmoedige hulde, onze hoogſte liefde, onze volkomene gehoorzaamheid waardig. Wie mag in de Hemel tegens Hem geſchat worden, wie is Hem gelijk onder de kinderen der ſterken? Alles wat aan Hem is, is gansch begeerlijk. 't Is waar, bij Hem is eene vreeslijke Majeſteit, zijne hoogheid en waardigheid gaat alle begrip te boven — maar Hij is vleesch geworden, Hij heeft onze natuur aangenomen, en de hoogstmogelijke liefde tot zondaars geopenbaard. De ſterke God is ons als een Kind gebooren. De eeuwige Zoon, wiens naam wonderlijk is, is ons tot een Raadgever, een Vader der Eeuwigheid, en Vrede-Vorst geworden.

Hebt gij, Mijne Waarde Vrienden, de heerlijkheid van dezen grooten Koning met verwondering leeren kennen, ziet gij het groot belang, het geen gij zelven hebt bij deze onwaardeerbare gifte? Erkent gij Hem waarlijk voor den eeuwigen Zoon van God? Doet gij Hem ootmoedig hulde als den Koning van Hemel en Aarde, als uwen Wetgever en Heer? Bewondert gij van ganſcher harten zijne grootheid en zijne liefde, vlugt gij als radelooze tot Hem, om van Hem raad en onderwijs te ont-

ontvangen —— wendt gij u tot Hem als tot den ſterken God, om u te rukken uit de magt des Duivels, en u te maaken tot nieuwe ſchepzelen? Zoekt gij bij Hem het eeuwig leven? Stelt gij Hem tot uwe eenige ſchuilplaats voor Gods toorn? Is het u daarom boven alles te doen, om door Hem uwen vrede te maaken, met een beledigd God, om door Hem den waaren vrede der ziele te verkrijgen, en in vrede en liefde met alle menſchen te leeven?

Veele zijn er onder u, die door hun gedrag en wandel openlijk toonen, dat zij vijanden zijn van den Heer der heerlijkheid. Indedaad was het ooit, het is thans de tijd, waar in zij, die den Heer vreezen, moeten zuchten en uitroepen over de gruwelen, die ons omringen. Veele verbreeken openlijk alle banden van zedigheid en Godsdienst. Veele verſmaaden openlijk de geboden van Jeſus en ſpotten met zijne heilige leer, zij zeggen met Pharao, wie is de Heer, dat wij Hem zouden gehoorzaamen, wij kennen den Heer niet. Zij verharden zig tegens alle waarſchuwingen, en antwoorden gelijk de halſtarrige Jooden, met hun hart, zo niet met hunnen mond, aangaande het woord dat gij tot ons in 's Heeren naam geſprooken hebt, wij zullen naar u niet hooren, maar ganſchelijk doen alles wat uit onzen mond is uitgegaan. Zij vergenoegen zig niet met zelve openlijk de zonde en den Duivel te dienen — zij trachten andere medeteſleepen in het verderf en deelgenooten te maaken van hunne rampzaligheid. O gij ellendige, wie heeft zig tegen den Heere verhard, en vrede gehad? Jeſus leeft en Hij kent uw woeden tegens Hem. De heerſchappij is op zijne ſchouders. Beeft voor zijne wraak, weigert gij het leven bij Hem te zoeken, zo zult gij eens moeten uitroepen, bergen valt op ons,

heu-

heuvelen bedekt ons voor Hem die op den throon zit, en voor den toorn des lams.

Andere doen uiterlijk aan Jefus hulde, zij vereeren Hem met den mond, fpreeken met achting van zijne leer, en inftellingen, en leeven in eenige uitwendige zedigheid. —— Terwijl zij echter tevens zijne uitdrukkelijke geboden verfmaaden, en de waereld te gelijk willen dienen. Hun tijd wordt vooral befteed tot de beflommeringen dezer waereld, ijdele gezelfchappen, en beuzelachtige tijdverdrijven, die men in de kinderen [illegible] kunnen dulden, maar die waarlijk ten hoogften onvoegzaam, en belagchelijk zijn voor menfchen, die hunne rede kunnen gebruiken, voor menfchen die voor de eeuwigheid gefchapen zijn, die op de oevers van het graf wandelen, die welhaast rekenfchap zullen afleggen. In deze aardfche bezigheden en kinderachtige vermaaken gaat de kostelijke tijd voorbij. Jefus wordt vergeeten, aan de belangens der ziele wordt weinig gedacht. —— Men ftelt zig met eenigen uiterlijken Godsdienst te vreden. Het nu en dan ontrustend geweeten wordt met bedrog geftild, en meer verhard. —— Hoe jammerlijk bedriegt gij u. Gij kunt God en de waereld niet te zamen dienen. Wat zamenftemming is er tusfchen Christus en Belial, Jefus eischt het ganfche hart: maar gij kent Hem niet, en gij bemint Hem niet. Gij ftelt geen hartelijk belang in zijne komst, en gij zijt blind voor zijne heerlijkheid. Gij weigert om te bukken onder zijne heerfchappij, om geheel en al Hem te dienen, en voor Hem te leeven. Er is geene verwondering bij u over zijne onbegrijpelijke grootheid en gadelooze liefde, — noch hartelijke aandoening over uwe wederfpannigheid en ongeloof. Gij veracht zijnen raad, en gij wilt zijne beftraffing niet. Gij wilt niet tot Hem koo-

koomen om het leven bij Hem te zoeken, gij kent u zelven niet, als vijanden van God en zijne wet, als kinderen des toorns, slaven des Duivels, en daarom wilt gij niet tot Jesus vlugten als tot den sterken God en vredevorst om u te verlossen.

Helaas! hoe groot is uwe blindheid en uw gevaar: Jesus is u tot ergernis en dwaasheid. Wanneer Hij u niet overwint door zijne genade, dan zal uwe kennis aan Hem, voor eeuwig uw oordeel verzwaaren. ——

Bedriegt ook gij u zelven niet, die veel weet te spreeken van de heerlijkheid van Jesus, en van zijne wonderen, die den schijn van Godzaligheid vertoont, en u voegt bij de waare vrienden van Jesus, terwijl gij echter nooit de slavernij der zonde verlaaten, en uw gansche hart aan Jesus gegeven hebt; uiterlijke vertooning kan niets baaten. Gij hebt nooit u zelven regt leeren kennen, noch de noodzaakelijkheid van Jesus als den eenigen Heiland en Vredevorst ingezien. Gij hebt alleenlijk eene uitwendige kennis van Hem — maar uw gemoed wierdt nimmer met geestelijke verlichting, omtrent zijne heerlijkheid bestraald — gij bewondert zijne heerlijkheid niet — gij zoekt bij Hem geen raad — Hij is nog als de sterke God niet geopenbaard aan uwe zielen —— zijn throon is nog niet opgericht in uw hart. Gij kwaamt niet met een hart door schuldbezef verslagen tot Hem om door Hem uwen vrede met God te maaken. Gij hebt geen waaren vrede in uwe ziele. Uwe vrede rust op eene ijdele inbeelding, op uwe kennis, op uwen Godsdienst, op de goedkeuring van andere, of op eenige ontroeringen, gemoedsaandoeningen, ondervindingen, waar mede de vorst der duisternis u gerust stelt, hoewel zij geene vruchten zijn van de vereeniging met Jesus. —— Mogt gij nu nog uw jammerlijk zelfsbedrog ken-

kennen, nu nog ontwaken uit den ſtrik des Duivels, tot Jeſus vlugten, en van ganſcher harten Hem verkiezen, en voor Hem leeven.

O gij alle, ziet uw dreigend gevaar. Dit Kind is niet voor u gebooren — deze Zoon is u niet gegeven — zo gij voortgaat om Hem te verwerpen. Zijn volk zal Hij tot blijdſchap, maar u tot verſchrikking zijn. Jeſus is uw vijand. Ontzachlijke waarheid. De ſterke God, de Koning van Hemel en Aarde is tegens u gewapend. Gij acht zijn bloed onrein, gij doet zijn Geest ſmaadheid aan, zijne langmoedigheid draagt u nu nog, maar ach, ieder dag kan dezelve ophouden.

Maar nu — vraagt gij misſchien, is er hoope — o ja! Jeſus ontfermt zig over zijne vijanden. Hij bewijst genade aan de grootſte der zondaaren. Vernedert u voor Hem. Zoudt gij Hem niet kiezen, is Hij niet ten hoogſten heerlijk en beminlijk? Zijn dienst is waare vrijheid, zijn gemeenſchap waare zaligheid. Hij alleen is het licht en het leven onzer zielen. Die zijne Heerlijkheid met een verlicht verſtand gezien heeft, vindt dezelve oneindig verheven boven alles, wat op aarde heerlijk genoemd wordt. Die zijne liefde heeft geſmaakt, zijne gunſtige nabijheid ondervonden, is ten vollen overtuigd, dat geene aardſche genoegens, geene zinnelijke vermaaken, daar bij in de minſte vergelijking koomen, alles wat aan Hem is, is zeer begeerlijk. Welaan zoekt Hem dan, terwijl Hij te vinden is, kust Hem dan als uwen Heer en God, als uw deel in eeuwigheid, Hij belooft u, dat gij tot Hem koomende niet zult worden uitgeworpen. Mogt de Vader u trekken om tot Hem te koomen en in uwe zielen ſchijnen, om daar te geeven verlichting der kennis zijner heerlijkheid in het aangezicht van Jeſus Christus!

Vrien-

Vrienden van Jesus, onuitsprekelijk groot is uw geluk. Gij hebt een weinig van Jesus heerlijkheid aanschouwd, gij hebt iets gesmaakt van zijne uitneemende liefde. O heerlijk gezicht, o zalige ondervinding. Hoe gering en verachtelijk is daarbij alles, wat de waereld heeft en geeft. Wanneer gij iets van Jesus heerlijkheid moogt zien en zijne liefde ondervinden, dan verdwijnt de waereld uit uw oog, dan zegt gij met de Apostelen op Thabor, *het is goed, dat wij hier zijn*, en in verwondering opgetoogen roept gij met Thomas aanbiddende uit, *mijn Heer en mijn God.* Van natuure waart gij even blind, even ongevoelig voor de heerlijkheid van Jesus als anderen, die Hem versmaaden. Gods vrijmachtige genade alleen onderscheidt u. Geeft dan deze genade alleen de eer. Dankt den Vader, die u verkooren heeft van voor de grondlegging der waereld, dankt den Zoon, die u gekogt heeft door zijn bloed, dankt den H. Geest, die u den Vader en Zoon heeft leeren kennen en u gemeenschap doet oeffenen met God in Christus Jesus.

Moogt gij blijmoedig zeggen, „ dit Kind is ons ge- „ booren, deeze Zoon is ons gegeeven," erkent dankbaar uw voorrecht boven anderen; zijt niet hooggevoelende, maar vreest. Mist gij zulk een verzekerd geloof, het is voor u te verkrijgen. Hoe meer gij op Jesus ziet, hoe meer gij Hem leert kennen, des te vrijmoediger zult gij kunnen zeggen, „ ik weet, wien ik „ geloofd heb." — — Voorts overpeinst biddende dag aan dag de heerlijkheid van Jesus, betrouwt op Hem, leeft geheel voor Hem, zoekt alles wat gij noodig hebt bij Hem, — eindelijk verblijdt u in Hem ten allen tijde. Deze God en Heer is uw Herder, uw Vriend, uw Broeder, uw Man eeuwiglijk.

A M E N.

XV.

LEERREDE

OVER

HET ZALIGE VAN GODS NABIJHEID, EN DE BETAMELIJKHEID VAN DE KEUZE EENS CHRISTENS.

NAAR Ps. LXXIII: 28a.

Onder de lieden van deze waereld wordt het als een uitnemend voorrecht aangemerkt de gunst te bezitten, en tot den vertrouwelijken omgang te worden toegelaaten, van een der Grooten dezer aarde. Mephibofeth oordeelde zig ten hoogften vereerd, wanneer het hem wierd toegezegd, dat hij dagelijks aan des Konings tafel zoude eeten. Haman roemde op zijn geluk, dat hij de vriendfchap genoot van den Perfifchen Vorst, en dat hij boven anderen met deszelfs tegenwoordigheid wierdt begunftigd. Maar oneindig grooter is de eer, en oneindig waardiger het geluk, van die genen, die door Christus Jefus met God verzoend en deelgenooten van zijne gunst en gemeenfchap geworden zijn; zij bezitten de gunst van den Koning der Koningen, van den God des hemels en der aarde, die oneindig groot is in Majefteit en Heerlijkheid. Zij ondervinden de vriendfchap van den Opperheer van alles, die in hemel en op aarde doet wat Hem behaagt, en die de Fontein des levens is, de God

van

van zaligheid voor allen, die Hem kennen. Welk eene eer, gemeenzaam met God te mogen omgaan! eene eer, zo onuitſpreekelijk, als Gods Majeſteit ondoorgrondelijk is. Welk eene zaligheid met den Algenoegzaamen God in naauwe vriendſchap te leeven! eene zaligheid, die alle begrip te boven gaat, en die alleen eenigzins gekend wordt door hun, die dezelve ondervinden. Deze eer is onvergangelijk, en deze zaligheid kan nimmer eindigen, Gods trouwe is onveranderlijk, en zijne goedertierenheid duurt tot in eeuwigheid. Welgelukzalig is het volk, dat het geklank kent, zij zullen in het licht van Gods aanſchijn wandelen. Over deze zalige gemeenſchap met God door Christus Jeſus wilde ik thans kortelijk met ul. ſpreeken, enz.

T E X T.

Pſ. LXXIII: *vs.* 28[a]. *Maar mij aangaande, het is mij goed, nabij God te weezen.*

De Godvruchtige Aſaph de voornaamſte opperzangmeester van Koning David, leert ons in dit lied, door zijn voorbeeld, in welke zwaare verzoekingen Gods kinderen kunnen geraaken, wanneer zij zelve van den Heere afzwervende, en weinig zijne zalige gemeenſchap ondervindende, ach geven op den voorſpoed der Godloozen. Tot aan het 16[de] vers beſchrijft hij zijne waarnemingen omtrent het geluk en de ruste van veele boozen, en de moedbenemende gedagten, die daar over in zijn binnenſte ontſtonden! voorts meldt hij ons de gezegende ontknooping zijner zwaarigheden, door het Godsbeſtuur

aandachtig nategaan, wanneer hij opmerkte den rampzaligen ſtaat, en het verſchrikkelijk uiteinde, der genen, die hij dwaaslijk genegen was om te benijden, vs. 17—22: eindelijk ſpreekt hij uit de volheid van een gevoelig hart, op de innemenſte wijze, over zijn onuitſpreekelijk geluk in de gunst en gemeenſchap van God vs. 23—28. God zou geduuriglijk bij hem zijn, hem nimmer begeeven, nimmer verlaaten. God zou hem door zijnen raad geleiden met de hoogſte wijsheid en goedertierenheid, en hem daarna in Heerlijkheid opneemen, om eeuwig te genieten verzadiging van vreugde voor zijn aangezicht, vs. 23, 24. Het aandenken aan deze zijne zalige hoope vervult hem met zodanig een levendig gevoel van Gods heerlijkheid, en van zijn onſchatbaar geluk in Gods gunst en gemeenſchap, dat hij zig niet kan bedwingen, om onder de leevendigſte aandoeningen des harten uit te roepen. „ Wien heb ik „ nevens u (o God) in den Hemel? nevens u lust mij „ ook niets op der Aarde: bezwijkt mijn vleesch en „ mijn hart, zo is God de rotsſteen mijns harte en mijn „ deel in eeuwigheid vs. 25, 26." Hij verſterkt zig in zijne keuze en wordt te meer getroffen door zijn geluk, wanneer hij acht geeft vs. 27 op het rampzalig lot van die genen, die verre van den Heere omzwerven, en hun heil zoeken in de dingen dezer aarde. Geheel anders was zijne gemoedsgeſteldheid, en geheel anders zijne verwachting. Hem aangaande, het was hem goed nabij God te zijn. Zo drukt hij in onzen text leevendig uit zijne keuze en zijn geluk, terwijl hij er ten ſlotte bijvoegt, dat hij onwankelbaar zijn betrouwen vestigt, op den Heere Heere, wiens groote werken hij in tijd en eeuwigheid met gejuich zou vermelden vs. 28. Mijne textwoorden behelzen dan eene zeer nadrukkelijke ver-

klaa-

klaaring van Asaph, omtrent zijne ondervinding van het zalige van Gods nabijheid, en zijne keuze, welke zig boven alles daartoe uitstrekte, om nabij God te zijn. Asaph hadt dit met alle Gods kinderen gemeen. Ieder Godvrugtig Jood weleer, en ieder waar Christen in de dagen des Nieuwen Testaments, ondervindt dat het goed is nabij God te zijn, en verkiest boven alles, Gods gunstige nabijheid. Ik zal mij hierom in het verklaaren van den text niet tot Asaph bepaalen, maar in het algemeen uwe aandacht voorstellen het onschatbaar geluk van den Christen in Gods nabijheid, en zijne betamelijke keuze, om dezelve steeds te genieten.

Zou niet deze stof alle uwe oplettendheid waardig zijn, uwe ernstige aandacht verdienen? Zonder Gods nabijheid is er voor ons geen waare troost op aarde; en hoe zouden wij bij den dood bekwaam zijn voor het hemelsch leven, indien wij niet hier, boven alles leeren verkiezen Gods gunst en gemeenschap, indien wij niet hier ondervinden, dat het ons goed is, nabij God te zijn.

„ Och of de Heer ons allen bestraalde met het licht „ zijner Heerlijkheid, op dat wij zijne beminnenswaar- „ digheid aanschouwen, en levendig ondervinden mogen „ het zalige van zijne nabijheid, Amen!

In de nadere ontvouwing van ons onderwerp zullen wij, in de eerste plaats, letten op het onschatbaar geluk en genoegen van den Christen, het geen hij geniet in de nabijheid Gods, *het is hem goed nabij God te zijn;* waar na wij ten anderen onze aandacht zullen vestigen op zijne verschillende gesteldheid omtrent deze ondervinding, en zijne betamelijke keuze, volgens de verklaaring van Asaph, die hij de zijne maakt: *maar mij aangaande, het is mij goed, nabij God te zijn.*

I. Wat het *eerste* betreft, hier behooren wij eerst te on-

onderzoeken, wat het is *nabij God* te zijn, om daarna aan te toonen, dat het waarlijk *goed*, onuitſpreekelijk *goed* is nabij God te zijn.

A. Zedert den val zijn alle menſchen van natuure niet nabij God, maar verre van Hem. Er is tusſchen God en hen, door de zonde, eene verbaazende ſcheiding, eene natuurlijke vervreemding, die alle vriendelijke verkeering en gunſtige gemeenſchap verhindert. Alle menſchen zijn, volgens Gods woord, zondaars, ſchuldig in hunnen eerſten ſtamvader, in ongeregtigheid gebooren, in zonden ontfangen, boos van de jeugd af aan, dood in zonden en misdaaden, kinderen des toorns, verduiſterd in het verſtand, vervreemd van het leven Gods, verre van God, ja zonder God in de waereld (*a*). Door den ſchandelijken afval van Adam, is het ganſche menſchelijk geſlacht verre van God verwijderd en van zijn gunſtige nabijheid verſtooken. Ieder mensch wordt in een ſtaat van vervreemding van God gebooren en blijft alzoo leeven, verre van Gods gunst en van Gods gemeenſchap: verre van Gods gunst, zeg ik, immers hij is ſchuldig in Gods gerichte, vervloekt door Gods wet, welker vloeken hij door zijne aanhoudende zonden over zig verdubbelt; hij is daarenboven verre van Gods gemeenſchap. Hoe zou God eene gunſtige gemeenſchap kunnen houden met zodaanig een, die hem vergeet en verſmaadt, die geheel en al ongelijkvormig is aan zijne deugden? De mensch is ook van zijnen kant ten eenemaal daar toe onbekwaam, zijn verſtand is niet verlicht omtrent Gods heerlijkheid, zijn hart is ongevoelig voor Gods volmaaktheden. Hij bemint God niet, maar de be-

(*a*) *Eph* 2: 1 *en* 12. 4: 18. *Rom.* 3: 19, 23. 5: 12, 18. *Joh.* 3: 6. *Gal.* 3: 10. *Rom.* 8: 7.

bedenking zijns vleesch is veeleer vijandschap tegen God. Hoe zou hij dan gemeenschap met God kunnen oeffenen? Ja dat meer is, hij is zo verre van God, zo verre van Gods gunst en gemeenschap vervreemd; dat hij door zig zelven, noch door eenig schepzel dezelve weder kan verkrijgen. Er is voor hem geene andere verwachting, dan om hier verre van God te leeven en voor eeuwig verbannen te worden van voor zijn aangezicht, en van de heerlijkheid zijner sterkte.

Maar, Gode zij dank, zij die eertijds verre waren, zijn nabij gebragt door het bloed van Christus (*a*). God heeft van eeuwigheid eene groote schaare uit alle geslachten en volkeren lief gehad met eene vrijwillige liefde. Deze alle zijn van natuure kinderen des toorn, gelijk de andere, door de zonde ten eenemaal vervreemd van Gods gunst en gemeenschap. Maar zo lief heeft God dezen gehad, dat Hij om, behoudens zijne eer en het gezag zijner wetten, de scheiding tusschen Hem en hun weg te neemen, zijn eigen Zoon in de waereld zondt, om in hunne plaats alle de pligten der wet te vervullen, alle de straffen der zonde te draagen (*b*). Door deeze wetvervulling heeft Jesus eene volmaakte geregtigheid aangebragt, die aan de uitverkoorene des Vaders om niet wordt geschonken, waar door alle hunne ongeregtigheden worden bedekt, waar door zij in Gods gunst hersteld, volkomen met God verzoend worden, en een nieuw geestelijk leven verkrijgen, het geen hier in waare heiligheid werkzaam is, terwijl het bij den dood uitloopt in een eeuwig zalig leven. Dit offer, deze geregtigheid van Jesus werkte reeds, voor dat dezelve daadelijk was aangebragt. Asaph en alle de geloovigen des

(*a*) *Eph.* 2: 13. (*b*) *Rom.* 3: 25, 26. 8: 3, 4.

des ouden verbonds wierden nabij God gebragt door deze geregtigheid van den Messias. Alle geloovigen hebben het aan de offerhande van Jesus, aan zijne geregtigheid alleen te danken, dat zij nabij den Heere zijn, dat is, dat zij in Gods gunst hersteld zijn, en deel hebben aan zijne zalige gemeenschap.

Het zal nu niet moeilijk zijn, om eenigzins te bevatten, wat het is, nabij God te zijn. Dit beteekent in het gemeen, in den uitgestrektsten zin, door Christus Jesus in een verzoenden staat met God, in de gunst van God te leeven, en daadelijk gemeenschap met God te oeffenen, zijne liefderijke tegenswoordigheid, duidelijke openbaaringen zijner Heerlijkheid en Liefde in Christus Jesus aan onze zielen te ondervinden.

Gelijk in de *eerste* plaats, die gene verre zijn van God, die zijne gunst missen en in een onverzoenden staat met Hem leeven, zo zijn die gene nabij God, welke door Christus Jesus in de gunst van God hersteld en met Hem verzoend zijn, zij zijn (*a*) nabij geworden, door het bloed van Christus. De geregtigheid van Christus is hun toegereekend, zonder geld en zonder prijs, en door eene leevendige kennis van Gods heerlijkheid en hunnen zeer ellendigen en doemwaardigen staat, zij zijn bekwaam gemaakt om dit geschenk te waardeeren, om de geregtigheid van den gekruisten Zaligmaker voor zig noodig en onontbeerlijk te achten, en op grond van Gods eigene verklaaringen, en vrije aanbiedingen, neemen zij tot dezelve de toevlugt, en maaken daar van als van hunne eigene geregtigheid gebruik om daar op te steunen, daarop de vergeving hunner zonden en alle zegeningen af te smeeken en daar in al-

(*a*) *Eph.* 2: 13.

alleen te roemen. Zij achten zig zelven als onreine, en alle hunne geregtigheden als een wegwerpelijk kleed, zij durven niet met hunne pligten, noch met hunne Godsdienstoeffeningen in Gods gerichte verschijnen, zij zien dat er voor een regtvaardig God, den wreeker der zonde, den handhaver van zijn gezag, eene volmaakte geregtigheid vereischt wordt; zij vinden dezelve alleen in Jesus, en hierom neemen zij door het geloof hem aan, als hunnen voorspraak bij den Vader, en eene verzoening voor alle hunne zonden. Alzo worden zij ten vollen in Gods gunst hersteld, van allen vloek en straf vrijgesproken, geregtigd tot alle zegeningen. De scheiding welke er door de zonde, tusschen God en hun, plaats hadt, wordt weg genoomen; zij zijn nu niet meer vreemdelingen, maar geliefde kinderen, aangenomen in het hemelsch huisgezin, toegelaten tot Gods vaderlijke gunst en gemeenschap. Alle de geloovigen zijn en blijven in dit opzicht, van hunne bekeering of regtvaardiging af aan, altijd nabij God, zij behouden altijd Gods gunstige gemeenschap. Bergen mogen wijken en heuvelen wankelen, maar Gods goedertierenheid zal van zijn volk niet wijken, noch het verbond zijnes vredes wankelen tot in eeuwigheid. Jesus geregtigheid is onveranderlijk. Dezelve blijft ook onveranderlijk hun eigendom. Hoewel zij trouwloos zijn, de Heer is en blijft getrouw. Niets kan hen scheiden van de liefde Gods in Christus Jesus, zij zijn eens nabij geworden, en zij zullen nimmer van God worden afgescheiden. De Heere verzekert hun op het nadruklijkst. „ Ik zal „ u niet begeeven. Ik zal u niet verlaaten." 't Is waar, veele vijanden zullen hen bestrijden met vereenigde woede. Veele uitwendige rampen zullen hen misschien treffen; veele duisternissen en benaauwdheden zullen

hunne zielen beangſtigen: verre zullen zij zomtijds van God afdwaalen, maar het vaste fundament Gods ſtaat, de Heere kent de gene, die de zijne zijn. Jeſus bidt voor hun dat hun geloove niet ophoude: daarom behoeven zij niet te vreezen, al veranderde de aarde haare plaatze, al wierden de bergen verzet in het hart van de zeeën.

Ten anderen, gelijk de natuurlijke menſchen ook in dat opzicht verre van God zijn, voor zo verre zij verſtooken zijn van Gods gemeenſchap, van zijne gunſtige tegenswoordigheid aan hunne zielen, zo zijn de geloovigen ook nabij God, voor zo verre zij daadelijk gemeenſchap met God oeffenen, hier en eeuwig, Door de geregtigheid van Jeſus worden zij niet alleen in Gods gunst herſteld, maar op grond van die geregtigheid worden zij ook door eene groote verandering des harten bekwaam gemaakt, om gemeenſchap met God te oeffenen, om de blijken zijner liefderijke tegenswoordigheid aan hunne zielen te ondervinden, hier op aarde bij aanvang, onvolmaakt, en bij tusſchenpooſen, na den dood volkomen en onafgebrooken.

Door de wedergeboorte waar van het geloof een onmiddelijk gevolg is, begint er een nieuw geestelijk leven in de ziele. Christus wordt in hun geopenbaard. Hij vereenigt zig zo naauw met zijn volk, dat zij *een* zijn, *een* geest, *een* ligchaam. Hij woont door het geloof in het hart, en hij maakt den zondaar tot een tempel van zijnen Heiligen Geest. Door dit leven van Jeſus in de ziele, wordt zij in ſtaat geſteld, om God te kennen, lief te hebbèn en waare heiligheid na te jaagen. Hier door wordt zij bekwaam gemaakt en gedrongen om Gods gunſtige tegenwoordigheid vuurig te begeeren, om ſpraake met God te houden, gemeenſchap met Hem te oef-

oeffenen, en te ondervinden de aangenaame uitlaatingen zijner liefde en de hemelsche ontdekkingen zijner heerlijkheid.

Dat er reeds hier op aarde zulk een gemeenschap met God wordt geoeffend door Christus Jesus, dat de Gelovige ook op deze wijze nabij God is, dit weeten Gods kinderen bij ondervinding, en anderen zullen het moeten toestemmen, indien zij den minsten eerbied hebben voor Gods heilig woord, en eenig gehoor geeven aan het vereenigd getuigenis van duizenden. David bidt in den IVden Psalm „ verhef gij over ons het licht uws aan„ schijns, o Heere. Gij hebt vreugde in mijn hart ge„ geven, meer dan ter tijd, als der waereldlingen koorn „ en most wordt vermenigvuldigd. Hij verklaart: (*a*) „ dat zij, die de toevlugt neemen onder de schaduwe „ van Gods vleugelen, dronken worden van de vettig„ heid zijns huizes, en gedrenkt worden uit de beeken „ zijner wellusten, dewijl bij Hem is de fontein des le„ vens, en wij in zijn licht het licht zien: (*b*)" In het Hooglied Salomons wordt uitvoerig van deze nabijheid Gods aan de zielen zijner kinderen gesproken. Jesus belooft: (*c*) Dat hij zig aan zijne vrienden wil openbaaren, gelijk Hij zig niet openbaart aan de waereld, en vs. 23. „ zo iemand mij lief heeft, die zal mijn woord „ bewaaren, en mijn vader zal hem lief hebben, en wij „ zullen tot hem koomen, en zullen wooningen bij hem „ maaken. En Openb. III: 20. Ziet ik sta aan de „ deure en kloppe, indien iemand mijne stemme zal „ hooren en de deure open doen, ik zal tot hem inkoo„ men, en ik zal met hem avondmaal houden, en hij „ met mij." Daarenboven zijn er niet duizenden uit alle ge-

(*a*) *Ps.* 36. (*b*) *Ps.* 63: 2, 3. *en Ps.* 84. (*c*) *Joh.* 14: 21.

geslachten en volkeren, die geen het minste belang hebben om ons te bedriegen, welke eenpaarig verklaaren, dat zij deeze gemeenschap met God waarlijk ondervinden, dat zij Gods gunstige tegenswoordigheid aan hunne zielen gewaar worden. Maar zou het niet een blijk van onverzettelijke hardnekkigheid en dwaaze vermeetelheid zijn, het eenpaarig getuigenis van duizenden, rijken, armen, aanzienlijken, geringen, ouden, jongen, geleerden en ongeleerden, omtrent hunne duidelijke ondervindingen, voor krankzinnigheid, of bedrog te verklaaren.

Er is dan waarlijk zulk eene daadelijke gemeenschapsoeffening met God: zulk eene ondervinding van zijne nabijheid door Christus Jesus, die alleen de weg is, de waarheid en het leven, zonder wien niemand komt tot den Vader. Zijne vrienden genieten dezelve vooral, onder de middelen der genade, onder de openbaare verkondiging des woords, of onder de bedieninge der bondzegelen, of bij het onderzoeken van Gods woord, of bij stigtelijke zamenspreekingen, of vooral, bij eenzaame afzonderingen en gebeden. Alle geloovigen hebben deel aan deze gemeenschap met God. Maar de een in eene meerdere, en de ander in mindere maate. Zommige ondervinden zeer weinig de gevoelige blijken van Gods gunstige tegenswoordigheid, en de uitlaatingen zijner liefde. Zij moeten met Heman klaagen (*a*) „ Heere, „ waarom verstoot gij mijne ziele en verbergt uw aan„ schijn voor mij? van der jeugd aan ben ik bedrukt en „ dood braakende, ik draage uwe vervaarnissen, ik ben „ twijffelmoedig." De staat van deze is volmaakt veilig, zij zijn gunstgenooten Gods, maar om wijze redenen

(*a*) *Ps.* 88: 15, 16.

nen onthoudt hun de Heer den troost, dien hij anderen ſchenkt. Zeldzaam ontfangen zij een ſtraal van licht en blijdſchap, maar bij den dood zullen alle traanen van hunne oogen worden afgewischt. Van anderen mag men in vollen nadruk zeggen, (*a*) „ Welgelukzalig is het „ volk, het welke het geklank kent o Heere, zij zullen „ in het licht uws aanſchijns wandelen, zij zullen zich „ den ganſchen dag, verheugen in uwen naam, en door „ uwe geregtigheid verhoogd worden;" zij hebben meermaalen, of gewoonlijk, door Christus Jeſus een ruimen toegang tot Gods vaderlijken throon, zij hebben dikwerf onuitſpreekelijke openbaaringen van Gods heerlijkheid en liefde, die hen op een wonderbaare wijze bekwaam maaken, om God te bewonderen, te aanbidden, en enkel blijdſchap in zijne nabijheid te zijn, die hun doen proeven, de zalige voorſmaaken des Hemels. Zij worden dan gevoed met het goede van Gods huis, met het heilige van zijn paleis. Zij noemen dan met David, God, den God der blijdſchap hunner verheuging. Zij zeggen dan met Aſaph, het is mij goed nabij God te zijn. Maar deze gevoelige nabijheid Gods is veranderlijk, zij genieten dezelve niet onafgebroken in dit leven. De Heere vindt zomtijds goed om hunne zonden, of om andere reden ter hunner beproevinge, verootmoediging, önderrichting, zijn vriendelijk aangezicht voor hun te verbergen, en hun zijne gunſtige nabijheid te onthouden. Ja zelfs om hun zijn ongenoegen leevendig te doen ondervinden. Zodanig was de toeſtand van Job als hij bitter klaagde, Cap. 19. „ Ziet ik roepe ge- „ weld, doch worde niet verhoord, ik ſchreeuwe; doch „ daar is geen regt. God heeft mijn weg toegemuurd „ dat

(*a*) *Ps.* 89: 16, 17.

„ dat ik niet doorgaan kan, over mijne paden heeft hij „ duisternis gesteld. En Cap. 23. Ziet ga ik voorwaards „ zo is hij daar niet, of achterwaards zo verneeme ik „ hem niet, als hij ter slinkerhand werkt zo aanschouwe „ ik hem niet, bedekt hij zig ter rechterhand zo zie ik „ hem niet. En Cap 29. och of ik ware gelijk in vorige „ maanden, gelijk in de dagen toen God mij bewaarde, „ toen Hij zijne lampe deed schijnen over mijn hoofd, „ en ik bij zijn licht de duisternis doorwandelde. En „ van David (*a*). Hoe lange Heere zult gij mijner steeds „ vergeeten, hoe lange zult gij uw aangezicht voor mij „ verbergen (*b*)? uwe pijlen zijn in mij gedaald, en uwe „ hand is op mij nedergedaald (*c*). En van Asaph (*d*); „ dagt ik aan God, zo maakte ik misbaar, peinsde ik, „ zo wierdt mijne ziele overstelpt, zal dan de Heere „ in eeuwigheid verstooten, en voortaan niet meer goed- „ gunstig zijn, houdt zijne goedertierenheid in eeuwig- „ heid op, heeft de toezegginge een einde van geslachte „ tot geslachte?" En van de Kerk, (*e*) „ Ook als ik „ roepe en schreeuwe, sluit Hij de ooren voor mijn „ gebed." Zo missen Gods kinderen dikwerf Gods ge- voelige nabijheid, maar als des Heeren wijze oogmerken bereikt zijn, zo doet hij hen tot Hem wederkeeren, en hij schenkt hun weder de vreugde zijns heils.

In dit leeven genieten de vroomen Gods nabijheid zeer onvolkomen, en onder veele wisselvalligheden, maar na den dood zullen zij eeuwig nabij God zijn, zonder eenige stooring, zonder eenige tusschenpoosen. Na den dood zullen zij God zien gelijk hij is, en volkomen die gemeenschap met Hem genieten, waar van zij

(*a*) *Ps.* 13. (*b*) *Ps.* 38. (*c*) *Ps.* 69.
(*d*) *Ps.* 78. (*e*) *Klaagl.* 3: 8 *en* 44.

zij hier alleenlijk eenige voorſmaaken ondervonden. Dan zullen zij verzadiging van vreugde vinden voor Gods aangezicht, en lieffelijkheden bij zijne regtehand eeuwig en altoos; dan zullen zij Gods aangezicht in geregtigheid aanſchouwen, en verzadigd worden met zijn beeld.

Wij alle, mijne geliefde, zijn van natuure verre van God, beroofd van zijne gunst en verſtooken van zijne gemeenſchap. Wij hebben alle in Adam zijne gunſtige nabijheid en zijn beeld verlooren, wij zijn daarom ter waereld gekoomen, in een ſtaat van vervreemding van hem, ſchuldig in zijn gerichte, onrein in het oog zijner heiligheid, onbekwaam om hem te kennen, lief te hebben, en gemeenſchap met hem te oeffenen; zo zijn wij gebooren, en zo leeven wij, in onzen natuurlijken toeſtand. Wij kennen Gods gunſtige nabijheid niet, en wij hebben tot dezelve geene hartelijke begeerte, wij zoeken ons geluk buiten God in de dingen dezer waereld; en wat ook onze mond belijde, er is en blijft eene ſcheiding tusſchen God en onze zielen, die geduurig verwijderd wordt door onze ongeregtigheden: zo leeven wij, en zo zullen wij ſterven, ten zij wij door Gods genade worden bekwaam gemaakt, om met een hart door ſchuld-bezef verſlaagen tot Jeſus te vlieden, om door zijn bloed en Geest nabij gebragt te worden. Onze ſchuld kan alleen door zijne geregtigheid, onze vijandſchap tegens God alleen door zijn Geest worden weggenomen. Die in hem gelooven worden met hem vereenigd, en even daar door deelgenooten van Gods gunst en gemeenſchap. De ſcheiding die er tusſchen God en hen plaats hadt wordt weggenomen; zij worden geregtigd tot Gods gunſtige nabijheid, en, daar Jeſus in hun leeft, zullen zij hier op aarde de beginzelen daar van ondervinden, om eeuwig hier namaals bij God te zijn.

Hoe

Hoe gaarn wenschte ik tot u allen te zeggen „ gij „ waart eertijds zonder Christus, vervreemd van het „ burgerſchap Israëls, vreemdelingen van de verbonden „ der belofte, geen hoope hebbende, en zonder God in „ de waereld; maar nu in Christus Jeſus, gij die eer- „ tijds verre waart, zijt nabij geworden, door het bloed „ van Christus." Dan zoudt gij gelukkig zijn in tijd en eeuwigheid, dan zoudt gij niet te vreezen hebben in dit leven, dan zoudt gij juichen in het uur des doods, dan zoudt gij in de nieuwe hemelen en in de nieuwe aarde zalig zijn tot in eeuwigheid. Maar ach, och of mijn hoofd water ware, en mijn ooge een ſpringader van traanen! op die verſchrikkelijke gedachte, die ik vreeze, dat maar al te gegrond zijn zal, dat verre de meesten uwer geſcheiden zijn van God, en geen deel hebben aan Jeſus, zonder welke niemand komt tot den Vader. Hebt gij ooit leevendig leeren inzien, wie God is en wie gij zijt, wat Gods wet van u vordert, hoe gij ieder oogenblik had moeten leeven, in eene onafgebroo-kene dankbaarheid en gehoorzaamheid, en hoe gij met hart en daaden geheel van deze wet zijt afgeweken? Hebt gij u zelven met eene hartelijke ontroering leeren kennen, als van natuure van God vervreemd, en afge-ſcheiden, als geheel ſchuldige, onreine, doemwaardige hulpelooze zondaars, vijanden van God, en voorwerpen van zijne gramſchap, zijt gij ooit regt bekommerd geworden, over uwen verſchrikkelijken toeſtand, en begeerig om weder te keeren tot God, om in Hem uwe zaligheid te vinden? vondt gij daar toe geene hoope, geen weg dan in Christus Jeſus den gekruisten; zaagt gij zodanig een Borg als hij is voor u noodig, was zijne geregtigheid uw eenige pleitgrond, zijn bloed uw eenige ſchuilplaats? Hebt gij vuurig zijnen Geest begeerd, en u van gantſcher harte voor tijd en eeuwigheid aan hem

toegewijd, is hij uw eenige toevlugt, hoop en ſterkte, in wiens naam gij tot God nadert, op wiens offer gij ſteunt en pleit, wiens onderwijs gij ernſtig zoekt, wiens wetten gij hartelijk goedkeurt, door wiens kracht gij ſtrijdt tegens alle zonden, en aanhoudend poogt om maatig, regtvaardig, Godzalig te leeven?

Helaas! veele zijn er onder u die niet alleen zodanige aandoeningen en begeertens nimmer ondervonden hebben; maar die ook openlijk dezelve verſmaaden en beſpotten. Dagelijks zien wij tot onze grievende ſmarte openlijk den God des Hemels tergen, zijn Zoon ſmaadelijk verwerpen, zijn Geest vermetel lasteren, zijn H. Woord beſchimpen, zijne dienstknechten en vrienden hoonen. Alom zien wij Gods uitdrukkelijke geboden openlijk beſpotten, zijn dienst ſchandelijk verwaarloosd en beſtreeden. Veele toonen niet alleen duidelijk dat zij nog verre van God zijn, maar zij ſtellen er ook hunnen roem in: zij zouden zig ſchaamen op het denkbeeld dat men hen voor dezulke hieldt die Gods nabijheid zoeken. Zij zouden zig ſchaamen wanneer men hen vond biddende, Gods woord onderzoekende, of in eenig Godsdienſtig gezelſchap. Maar zij ſchaamen zig niet, wanneer men hen vindt in het bedrijf der ſnoodſte zonden, of in het verſpillen van hunnen tijd, met kinderlijke vermaaken en belagchelijke uitſpanningen. O God! wie is de mensch aan zig zelven overgelaaten. Is het moogelijk dat een redelijk ſchepzel daar in roemt dat hij verre van God is, dat hij zig ſchaamt om voor zulk een gehouden te worden, die God zoekt? O ja! zo ver gaat 's menſchen boosheid. Ik beroep mij op uw geweeten, gij ſchaamt u niet om Gods wet te overtreeden, om uwe gezondheid te verwaarloozen, uwen tijd te verſpillen, uw huisgezin te bederven, uw goeden naam te krenken, gij ſchaamt u niet om te liegen, te bedriegen, u toe te

gee-

geeven in pracht en ſchandelijke overdaad, om de ruſt der maatſchappij te ſtooren; maar gij ſchaamt u om God te zoeken, gij zoudt het voor ſchande achten voor Godsdienſtig te worden aangezien.

Andere onder u neemen veele uiterlijke pligten en Godsdienſtige oeffeningen waar, en vleien zig daarom dat zij nabij God zijn: maar ach, moet niet uw eigen hart u veroordeelen; zijn niet uwe Godsdienſtige oeffeningen voor u een dorre taak? Zij geeven geen leven aan uwe zielen, gij ondervindt daar onder Gods nabijheid niet. Gij weet niet wat het is, gemeenſchap met God te oeffenen in Christus Jeſus. De waereld is en blijft uw hoogſte goed, daar aan is uw hart gekluisterd, daar aan wijdt gij uwen tijd, uwe vermoogens, en bezittingen: gij nadert tot God met den mond, en eert Hem met uwe lippen, maar uw harte is verre van Hem.

Hoe groot is uw gevaar, hoe rampzalig uwe toeſtand. Gij miſt hier Gods nabijheid en met dezelve allen waaren troost, alle zuivere blijdſchap; gij miſt hier Gods nabijheid, en gij zult dezelve indien gij alzo blijft eeuwig miſſen. Wat kan u vertroosten, in de donkere dagen uwes levens? Wat zal u vertroosten in het ontzaggchelijk uur des doods? Helaas! gij zult den prikkel des doods gevoelen, en eene eeuwigheid intreeden, waar in gij niet Gods gunſtige gemeenſchap, maar zijne onverbiddelijke wraak, zijne ondraagelijke grimmigheid, voor altoos zult ondervinden. Welaan, hebt dan medelijden met u zelven; heden, heden, terwijl gij zijne ſtemme hoort, zo verhardt uwe harten niet. De wet is door Jeſus vervuld, ja verheerlijkt, Hij ſtortte zijn bloed, om hen die verre waren nabij te brengen; Hij ſtierf ook voor de voornaamſte der zondaaren, ook voor zijne bitterſte vijanden; Hij is verhoogd om aan zondaars te geven de vergeving der zonden, en de bekeering ten leven.

Wendt

Wendt u dan tot Hem en wordt behouden, niemand wordt uitgeſlooten dan die zich zelven uitſluit, waarom zoudt gij ſterven, waarom zoudt gij eeuwig Gods nabijheid misſen, daar zulk een volkoomen zaligmaaker u wordt verkondigd? Bidt ernſtig om zijnen Geest, op dat gij door denzelven u zelven leert kennen, en gevoelig gemaakt wordt voor uw nood en gevaar. Smoort de ſtem van uw geweeten niet, onttrekt u niet aan uwe overtuigingen, ſteunt niet op ijdele gronden, rust niet voor dat gij de waare rust in Jeſus hebt gevonden.

Gunstgenooten des Heeren, eertijds waart gij verre, maar nu zijt gij nabij gebragt, door het bloed van Jeſus. Eertijds waart gij vreemdelingen, maar nu zijt gij geworden medeburgers der Heiligen en huisgenooten Gods. Ook is dit uw voorregt, kleingeloovigen, Jeſus is immers uw toevlugt en uw vertrouwen. Gij dorst naar Hem, gelijk een hert ſchreeuwt naar de waterſtroomen. Waarom zoudt gij dan vreezen? God is in hem voor uw een verzoend Vader. Nadert vrijmoedig tot uwen Richter, pleitende op het bloed des lams, en gij zult meer zijne gunſtige nabijheid ondervinden.

Gij alle leeft meer een leven des geloofs, op dat gij meer nabij God moogt leven. Gaat dagelijks door uwen Borg tot den Vader. Het blijke in uwen wandel, dat gij leeft in Gods nabijheid. Leeft door de kracht van uwen Heer, maatig, regtvaardig, Godzalig. Hier zult gij ſlegts zomtijds en ten deele Gods nabijheid ſmaaken, maar welhaast zult gij van het ſtof ontbonden, verzadiging van vreugde vinden voor Gods aangezicht, en lieffelijkheden aan zijn rechterhand eeuwiglijk.

A M E N.

XVI.

LEERREDE

OVER

HET ZALIGE VAN GODS NABIJHEID.

VOLGENS Pſ. LXXIII. vs. 28a.

Bij gelegenheid van het Heilig Avondmaal.

Zeer treffend en aandoenlijk is de vuurige uitroep van den Koninglijken Dichter (*a*). „ Gelijk een hert „ ſchreeuwt naar de waterſtroomen, zo ſchreeuwt mijne „ ziele tot u ô God! Mijne ziele dorst naar God, naar „ den leevendige God; wanneer zal ik ingaan, en voor „ Gods aangezicht verſchijnen"? David had ondervonden hoe goed het is nabij God te zijn. Dit was de blijdſchap van zijn hart, de wellust zijner ziele, het leven van zijn leven. Het gemis van deze nabijheid Gods viel hem ten hoogſten ſmartelijk en onverdraagelijk. Niets kon hem vergenoegen, wanneer hij het licht van Gods aanſchijn moest misſen. Alle de voordeelen van zijne Koninglijke waardigheid en gezag, konden dit gemis niet vergoeden. Daarom ſchreeuwde zijne ziele tot God; gelijk een gejaagd hert ſchreeuwt naar het water, om zijn brandenden dorst te lesſchen. Daarom ſtrekten zig zijne vuurige begeertens met vereenigde kracht

(*a*) *Pſ.* 42: 2, 3.

kracht daar toe uit, om weder Gods aangezicht te aanſchouwen in zijnen tempel, en zig te verheugen in zijne gemeenſchap. Mogten wij alle, mijn waarde Vrienden! met zodanige aandoeningen, met zulke brandende begeertens alhier zijn opgekoomen! mogten wij alle met zodanig een dorst naar Gods nabijheid in den Zoon zijner liefde, aan de heilige Verbondstafel naderen, en daar drinken van het water des levens, daar gedrenkt worden uit de beeken van Gods wellusten!

Welaan, wenden wij ons tot den Heere, om hier toe zijnen zegen afteſmeeken. ——

T E X T.

Pſ. LXXIII: *vs.* 28[a]. *Mij aangaande, het is mij goed nabij God te weezen.*

Wij hebben, bij eene voorige gelegenheid, een aanvang gemaakt, om uwe aandacht bij deze merkwaardige betuiging van den vroomen Aſaph te bepaalen: wij ſtelden ons toen voor om eerst aan te toonen, den zaligen toeſtand en het onſchatbaar geluk van den Christen, in de nabijheid van zijnen God. Volgens de woorden, *het is mij goed nabij God te wezen;* en daarna, eenige bijzonderheden te overweegen, omtrent de betamelijke keuze van den Christen, en zijne ondervinding, met betrekking tot deze verklaaring van Aſaph, naar aanleiding van de bijzondere wijze, waar op de Dichter zig uitdrukt, als hij zegt, *Mij aangaande het is mij goed nabij God te wezen.* Omtrent het eerſte deel namen wij voor, om eerst te onderzoeken wat het is nabij God te

wezen, en vervolgens te bewijzen, dat het waarlijk goed is nabij God te wezen. Dit eerstgenoemde ſtuk hebben wij toen alleen afgehandeld; wij deeden u zien dat alle menſchen van natuure verre zijn van God, verſtooken van zijn gunst en gemeenſchap, en onbekwaam voor zijne nabijheid, dat alle geheel onmagtig zijn om de ſcheiding, die er tusſchen God en hen plaats heeft weg te neemen, dat echter zij die verre waren zijn nabij gebragt door het bloed van Jeſus, Gods grooten Zoon, die daar toe in hunne plaats de wet vervulde, en voor hun den Geest des levens verwierf; wij toonden u verder aan, dat zij die in Christus Jeſus zijn, nabij God zijn, zo, voor zo verre zij in een verzoenden ſtaat met God door Jeſus leeven, in het bezit van zijn gunst, als voor zo verre zij daadelijk met God gemeenſchap oeffenen, en de uitlaatingen zijner liefde ondervinden door Christus Jeſus. Wij hebben u vervolgens beweezen, dat er waarlijk zoodanig eene daadelijke gemeenſchap met God en ondervinding zijner nabijheid aan Gods volk op aarde wordt geſchonken, waar van de Bijbel overvloedig ſpreekt, en de ervaarenis van alle eeuwen getuigt. Na eenige aanmerkingen omtrent de wijze, waar op Gods nabijheid wordt ondervonden, deeden wij u opmerken, dat deze ondervinding in een zeer verſchillenden trap aan Gods kinderen verleend wordt; zo dat zommige gewoonlijk in het duister leeven, terwijl andere in het licht van Gods aanſchijn wandelen, hoewel ook deze laatſte zomtijds met Job, David, en andere de verberging van Gods aangezicht ondervinden, en verre van gevoelige vertroostingen bitterlijk klaagen over den verren afſtand, waar op zij zig van God bevinden. Eindelijk herrinnerden wij u dat deeze nabijheid Gods, die zo onvolkomen hier op aarde wordt genooten door

zij-

zijne gunstgenooten, volmaakt, onafgebrooken en eeuwig in den Hemel zal worden ondervonden. Dit hebben wij u heden voor drie weeken voorgeſteld. Er blijft overig dat wij u thans aantoonen, dat het waarlijk goed is nabij God te zijn; om daarna u eenige bijzonderheeden omtrent de keuze van den Christen en zijne verſchillende geſteldheid daar onder voor te draagen. Gewigtige ſtof voorwaar, vooral in dit tijdſtip. Gij zijt hier vergaaderd, om aan 's Heeren tafel te verſchijnen. O mogt Aſaphs keuze uwe keuze zijn, mogt gij alle bij dit plechtig feest ondervinden dat het goed, onuitſpreekelijk goed is nabij God te weezen; „ God zelve open„ baare zig daar in den Zoon zijner liefde aan uwe zie„ len, en voede u met het goede van zijn huis, met het „ heilige van zijn paleis." Amen!

B. Wij hebben uitvoerig gezien wat het is nabij God te zijn, wij moeten nu aantoonen dat het waarlijk *goed* is nabij God te wezen.

Hoe goed het is nabij God in den Hemel te zijn, is ten eenemaal onuitſpreekelijk, en onbegrijpelijk. Daar zullen wij die in Jeſus zijn, God zien gelijk Hij is, en Hem gelijk zijn. Daar is verzaadiging van vreugde voor zijn aangezicht, en lieffelijkheden bij zijne regtehand eeuwiglijk; daar zullen onze zielen met Hemelſche blijdſchap vervuld zijn, en onze lippen met onafgebrookene lofgezangen. De zaligheid die daar in Gods nabijheid geſmaakt wordt, heeft geen oog gezien, geen oor gehoord, noch is in 'smenſchen hart immer opgekoomen. Verwonderd zullen wij daar uitroepen, ziet de helft is ons niet aangezegd. Dan wij zullen hier van niet verder ſpreeken, dewijl in onzen text, niet op Gods nabijheid in den Hemel, maar op aarde gedoeld wordt.

Het is goed hier op aarde nabij God te wezen.

Het is goed in een verzoenden ſtaat met God door Jeſus te leeven en zijne gunst te bezitten. Dan zijn wij veilig hier en eeuwig. Dan is er voor ons geen verdoemenis meer, geen kwaad meer te vreezen. De wet zelve vordert onze behoudenis. De Satan is een overwonnen vijand. Van de inwoonende zonde zullen wij eens volkomen verlost, en zonder vlek of rimpel voor Jeſus geſteld worden. Alle dingen zullen ons medewerken ten goede. Niets zal ons rukken uit de handen van Jeſus. Hij zorgt voor alle onze belangens, en Hij vervult alle onze nooden. Zijne liefde is onveranderlijk, zijn geduld oneindig, zijne trouwe onverbreekelijk. Hoewel wij trouwloos zijn, Hij is en blijft getrouw. Wij ſtrijden onder zijne banier, en wij zullen door Hem meer dan overwinnaars zijn. Het uur des doods, is het uur van onze verloſſing en van onzen zegepraal. De dood zal ons overbrengen tot het genot van dat gansch zeer uitneemend gewigt van eeuwige heerlijkheid, voor ons bereid. Met regt mogt dan de Koninglijke Dichter zingen. (*a*) „ Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is." Welgelukzalig in de daad, zij die eertijds verre waren, maar die nabij gebragt zijn door het bloed van Jeſus.

Maar vooral wordt hier bedoeld de daadelijke gemeenſchaps-oeffening met God, en ondervinding zijner gunstrijke nabijheid, door Christus Jeſus. Ook in dit opzicht is het goed, onuitſpreekelijk goed nabij God te wezen. Immers dit geeft de ziel eene waare voldoening en blijdſchap, — dit is de verhevenſte ſtand en de hoogſte eer, waar voor een redelijk ſchepzel vatbaar is — dit bevordert grootelijks in ons de kennis van God, van Jeſus, en

(*a*) *Pſ.* 32: 1, 2.

en van ons zelven; — dit bemoedigt en maakt ons bekwaam, tot een deugdzaam en Godzalig leven, en dit kan ons bestieren, en eene blijmoedige en betaamelijke gemoedsgesteldheid in ons werken, in welke omstandigheden wij ons ook bevinden, en welke zwaarigheden wij ook te gemoet zien.

1. Het is in de eerste plaats goed nabij God te wezen en daadelijk met God door Christus Jesus gemeenschap te oeffenen, om dat dit der ziele een waar genoegen, eene onuitspreekelijke blijdschap aanbrengt. (*a*) „ Wel-„ gelukzalig hij dien de Heere verkiest en doet naderen. „ Hij zal gevoed worden met het goede van Gods huis, „ en met het heilige van zijn paleis." De nabijheid Gods geeft aan de ziele eene waare voldoening. Bij God vindt zij de fontein des levens (*b*) „ in zijn licht aan-„ schouwt zij het licht, zij wordt dronken van de vet-„ tigheid zijns huizes, en gedrenkt uit de beeken zijner „ wellusten. Er is dan vreugde in het hart meer dan „ ter tijd als het koorn en de most (der waereldlingen) „ wordt vermenigvuldigt" (*c*). Hoewel zij God en Jesus niet ziet, met het ligchamelijk oog, verheugt zij zig in Hem met eene heerlijke en onuitspreekelijke vreugde. (*d*) Nimmer wordt zij van deze Hemelsche blijdschap verzadigd. Hoe meer wij daar van genieten, dies te meer betuigen wij met David (*e*) „ mijne ziele „ dorst naar u, mijn harte en mijn vleesch roepen uit „ tot den leevendigen God." God is in zig zelven ten hoogsten gelukzalig, en de bron van zaligheid, voor hun die Hem kennen, en daarom die zijne nabijheid ondervindt, en de uitlaatingen zijner liefde, die geniet de

(*a*) *Ps.* 65. (*b*) *Ps.* 36. (*c*) *Ps.* 4.
(*d*) 1 *Pet.* 1: 8. (*e*) *Ps.* 42. *en* 84.

de voorſmaaken des Hemels! zijne ziele wordt met blijdſchap vervuld, en zijne lippen met vrolijke lofgezangen.

2. Ten anderen, het is goed nabij God te zijn; want dit is de verhevenſte toeſtand, de grootſte eer, waar voor een redelijk ſchepzel vatbaar is. Wie kan Gods Majeſteit doorgronden, en wie kan de eer en het voorregt uitſpreeken, van hun die gemeenzaam met God omgaan, en met Hem verkeeren, gelijk een man met zijn vriend? Hoe kan er verhevener bezigheid zijn voor een redelijk ſchepzel, dan in Gods nabijheid, het Wezen aller wezens, te bewonderen, te aanbidden, en te verheerlijken; dit verëdelt alle de vermogens der ziele; dit geeft haar een onuitſpreekelijke waarde.

Ten derden, het is goed nabij God te weezen, want dit bevordert grootelijks in ons de kennis van God, van Jeſus, en van ons zelven. Wanneer wij Gods nabijheid genieten, dan zien wij God eenigzins gelijk hij is, dan zien wij in verwondering opgetoogen, de grootheid zijner Majeſteit, dan wordt zijne heerlijkheid in het aangezicht van Christus Jeſus ontdekt, aan onze aanbiddende zielen; dan vinden wij alles wat aan Jeſus is zeer begeerlijk, en dan beſchouwen wij met verbaasdheid, onze eigene diepe onwaardigheid, bederf, en ondankbaarheid. Langs dezen weg worden wij ten diepſten verootmoedigd, wij zeggen dan met Job (*a*) „ met het „ gehoord der oore heb ik u gehoord, maar nu ziet u „ mijn oog, daarom verfoei ik mij in ſtof en asſche; en „ met Jeſaia: (*b*) wee mij! ik verga, dewijl ik een „ man van onreine lippen ben, want mijne oogen heb- „ ben den Heer der Heirſchaaren gezien."

In

(*a*) *Job* 42: 5, 6. (*b*) *Jeſ.* 6: 5.

In de vierde plaats, het is goed nabij God te zijn, want dit bemoedigt ons en maakt ons bekwaam tot een deugdzaam en Godzalig leven. Na dat Moses van den Berg was afgekomen, daar hij met God gesprooken hadt, zo glinsterde zijn aangezicht: zo zullen zig ook, wanneer wij gemeenzaam met God verkeeren, de straalen zijner heerlijkheid in onze gezindheid en gedrag vertoonen. Het zal blijken door onze Hemelsche gezindheid, ijver, liefde, ootmoed, dat wij met God geweest zijn. Als de Heere door zijne nabijheid onze harten verwijdert, dan zullen wij het pad zijner geboden loopen, hoe meer wij de heerlijkheid des Heeren, met ongedekten aangezicht als in een spiegel aanschouwen, dies te meer zullen wij naar dit beeld van Heerlijkheid, tot Heerlijkheid zelve veranderd worden, als van des Heeren Geest. (*a*) Gods nabijheid verwekt verwondering, ootmoed, liefde, blijdschap, en daar door worden wij krachtig opgewekt om niet traag te zijn in het benaarstigen, om maatig, rechtvaardig, Godzalig te leeven.

Eindelijk, het is goed nabij God te wezen, want dit kan eene betaamelijke gemoedsgesteldheid in ons werken, in welk een toestand wij ons ook bevinden, en ons bestieren, onder alle beproevende omstandigheden van dit leven. Genieten wij voorspoed en een ruim genot van aardsche zegeningen, en mogen wij dan geduurig Gods nabijheid ondervinden, zo zullen wij bewaard worden om onze harten niet te zeer aan het aardsche te hechten; wij vinden oneindig meer in God dan in de uitgeleezendste aardsche genoegens, en daarom houden wij ons aan den springader des leevendigen waters. Wij neemen een maatig en dankbaar genot van het goe-

(*a*) 2 *Cor.* 3: 18.

goede dezes levens, maar onze blijdſchap is en blijft vooral in God. En even daarom genieten wij eene dubbelde maate, in de betaamelijke genoegens van dit leven: Wij eeten ons brood met vreugde, en drinken onzen wijn van goeder harte; bevinden wij ons in tegenſpoed, is het donker voor het tegenswoordige, en akelig voor het toekomende, dan is de blijdſchap des Heeren onze ſterkte. Een enkel uur gemeenſchapsoeffening met God, verzoet alle onze bitterheden, en maakt onze rampen draagelijk. Ja Gods nabijheid aan onze zielen kan ons in het midden der grievendſte ſmarten, en op een geſtaapelde ellenden vroolijk doen juichen. Hoe meer wij Gods nabijheid ſmaaken, die te heerlijker is het vooruitgezicht voor het toekomende. De dood verliest zijn prikkel, de eeuwigheid haare verſchrikking, wij verlangen om ontbonden te worden en met Christus te zijn.

II. Laaten wij thans nog het een en ander omtrent de betamelijke keuze des Christens, en zijne verſchillende geſteldheid omtrent deze betuiging van Aſaph, aanmerken.

Mij aangaande, zegt de Dichter, *het is mij goed*, als of hij zeide, wat ook andere moogen ondervinden en verkiezen, het is mij goed nabij God te wezen! wat mij betreft, ik ken geen grooter goed dan Gods nabijheid: dat is mijn leven en de blijdſchap mijner ziele; wat ook andere verkiezen, dit is mijne keuze, om nabij God te weezen. En even dit is de betamelijke keuze van ieder waar Christen. Laten andere hun hoogst geluk in de dingen dezer waereld zoeken, de goederen van dit leven verkiezen; wat den Christen aangaat, hij verkiest God, tot het deel zijner erve en zijns beekers: het is het leven van zijn leven nabij God te zijn, met Hem te verkeeren, Hem te bewonderen, en te verheerlijken. En daar wij zagen hoe goed het is nabij God te zijn, zo is deze

keu-

keuze des Christens ten hoogsten wijs en billijk. Hij geniet daar door hier de voorsmaaken des Hemels, en na den dood zal hij eeuwig gelukkig zijn in Gods nabijheid. God is waarlijk, volgens zijne keuze, zijn deel. —— Alle Gods deugden werken voor hem ten goede: met God heeft hij alles, wat tot zijn tegenwoordigen troost en eeuwige zaligheid wordt vereischt.

Dan, hoewel het altoos zijne heerschende keuze is nabij God te zijn, en hij steeds hebbelijk toestemt dat het goed is nabij God te zijn, zo kan hij echter in een verschillenden toestand zijn, met betrekking tot de wijze, waar op hij dit ondervindt en zijne keuze uitoeffent.

Als hij waarlijk gemeenzaam met God mag omgaan en zijne nabijheid ondervinden, dan wordt zijne keuze merkelijk verleevendigd, en hij ondervindt in vollen nadruk, dat het goed is nabij God te zijn.

Zomtijds geniet hij wel niet dadelijk Gods vertroostende nabijheid, maar hij gevoelt levendig zijn gemis. Hij vindt geen troost en ruste voor zijne ziele. Hij zoekt treurende den Heere. Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstroomen, zo schreeuwt zijne ziele naar God; zijne keuze is vuurig werkzaam. Hij kleeft den Heere achter aan en dorst naar zijn nabijheid.

Maar zomtijds wordt hij in zo verre door de zonde verhard, en door het aardsche betooverd, dat hij, Gods nabijheid missende, zijn gemis niet hartelijk betreurt, en niet grootelijks bekommerd is, om den Heere weder te vinden. Zijne heerschende keuze blijft wel dezelfde, maar zij is flaauw en krachteloos. Traagheid en trouwloosheid houdt zijne ongevoelige ziele bezet, tot dat het den Heere behaage, om hem te doen zien, waar van hij is uitgevallen, om op nieuws zijne Heerlijkheid aan hem te openbaaren.

Mogten wij alle, mijn waarde vrienden, bij ondervinding weten hoe goed het is nabij God te zijn, en mogten wij daar toe hier zijn opgekoomen om aan de heilige verbondstafel, Gods gunſtige nabijheid te ondervinden!

Een ieder uwer zal wel eens ondervonden hebben, hoe goed het is nabij een vriend te zijn, dien wij lief hebben en betrouwen. Ons hart verlangt naar hem, wij zoeken zijn gezelſchap, wij zoeken troost bij hem in nood, wij raadpleegen hem in alle zwaarigheden, wij zijn op onze hoede om hem niet te beleedigen, wij wenſchen hem te behaagen, en het is onze blijdſchap zijne belangens te mogen bevorderen. Is zoodanig uwe geſteldheid omtrent God? Indien Aſaphs keuze uwe keuze is, indien gij waarlijk oordeelt, dat het goed is nabij God te zijn, dan zult gij gewisſelijk God als uwen vriend beminnen en hoogachten, zijne gemeenſchap zoeken, zijne geboden bewaaren, en zijne eer bedoelen. Is het waarlijk uwe hoogſte begeerte om eeuwig voor God, en met Hem te leeven; zoekt gij dagelijks in het eenzame zijne nabijheid; is het uwe geduurige bekommering om Hem te behaagen, en om zijnen naam te verheerlijken? Maakt gij tot dit einde ootmoedig en geloovig van Jeſus gebruik, die alleen de weg is, de waarheid en het leven, zonder welken niemand komt tot den Vader? Zijt gij daar toe hier opgekomen, om door Christus Jeſus gemeenſchap met God te oeffenen, en Gods gunſtige nabijheid in den Zoon zijner liefde ernſtig te zoeken?

Veele, vreeze ik, zijn er onder u, die door hun eigen geweeten zouden veroordeeld worden, wanneer zij hier op een bevestigend antwoord gaven.

Gij, die gewoon zijt, om de middelen der genade te verwaarloozen, gij erkent voorzeker niet dat het goed is nabij

nabij God te zijn. Zoudt gij anders niet naarftig die middelen waarneemen, waar onder God zig aan de ziele wil openbaaren? Gij, die geen lust hebt om dageljjks in het eenzaam met God te verkeeren, biddende zijn woord te onderzoeken, en uw hart voor Hem uit te ftorten, gij verklaart even daar door, dat gij niet boven alles begeert, nabij God te zijn — gij, die zo veel op hebt met de ijdelheden dezer waereld, met dartele gezelfchappen, beuzelachtige uitfpanningen, en zondige vermaaken, gij toont even daar door, dat gij de waereld lief hebt, en dat gij het veel beter acht in en voor de waereld te leeven, dan nabij God te zijn. Gij, die uwe ellende, fchuld en bederf niet kent, die nog nooit als arme, veroordeelde, hulpelooze, zondaaren tot Jefus zijt uitgedreeven, gij hebt nimmer Gods gunftige nabijheid leeren zoeken, noch daar in belang ftellen; want anders zoudt gij boven alles Jefus zoeken, door wien wij alleen tot God kunnen naderen en zijne gunst en gemeenfchap verkrijgen. Gij, die Jefus met den mond belijdt en roemt, terwijl gij voortgaat in de zonde te leeven, uwe verborgene ongeregtigheden aan de hand te houden, en zijne geboden te verwaarloozen, gij weet niet dat het goed is nabij God te zijn; wanneer gij dit hadt ondervonden, dan zou Gods wet uw vermaak zijn, dan zoudt gij van ganfcher harten Jefus lief hebben, en niet voor u zelven, maar voor Hem leven.

En wanneer gij Gods nabijheid in Christus Jefus niet kent of waardeert, hoe zoudt gij dan hier kunnen vergaderd zijn, om aan het heilig Avondmaal Gods aangezicht te zoeken, en door Christus Jefus gemeenfchap met Hem te oeffenen? o mogt gij nu nog u zelven beproeven, en u zelven oordeelen, op dat gij niet geoor-

deeld

deeld wordt. Is het u waarlijk om Gods nabijheid te doen, zo als die in Jesus wordt geschonken? Kent gij uwe ongeregtigheden? Merkt gij u zelven aan als geheel schuldige, geheel onreine, dood en doemwaardige? Ziet gij alleen in Jesus hulpe, en zijt gij gewillig om als godloozen door Hem gereinigd, geregtvaardigd, geheiligd te worden? Zijt gij waarlijk den dienst der zonde moede? Wilt gij waarlijk door Gods genade de waereld verlaaten, Jesus tot uwen Heer verkiezen, en voortaan voor Hem leven? Is het waarlijk uw voorneemen, om van nu af aan alleen in Jesus te roemen, alleen bij Hem hulpe te zoeken, en zonder uitzondering Hem te gehoorzamen? Zo niet, waarom zult gij dan aan het Avondmaal verschijnen? Zijt gij hier gekomen, uit eene oude gewoonte, of om anderen te behaagen? Zijt gij hier gekomen om iets goeds te doen, en daar door het leven te verwerven, om uwe conscientie gerust te stellen, en dan weder tot uw voorig gedrag terug te keeren? Helaas, dan zult gij u zelven een oordeel eeten en drinken, dan zult gij u schuldig maaken aan het ligchaam en bloed des Heeren, uwe verantwoording verzwaaren, uw oordeel verdubbelen. God kent uw hart en uwe oogmerken. Geen schijn kan Hem bedriegen. Beeft dan voor zijne heiligheid, en zijne hoogheid zij uwe verschrikking. ô Mogt gij nog, op dit oogenblik, aan u zelven worden ontdekt, uw schuld, onreinheid en gevaar leeren kennen en gedrongen worden, om als boetvaardige zondaars tot Jesus te vlugten! Mogt gij nu nog worden bekwaam gemaakt, om, met een verbrijzeld hart, hongerende en dorstende naar Jesus, tot de heilige tafel te naderen; om daar op Jesus offer om genade te pleiten, om daar, als gejaagde door den Bloedwreeker, in Jesus als de

eeni-

eenige vrijſtad te vlugten, plechtig Hem trouwe te zweeren, en uw geheel en al aan Hem over te geven met een volkomen hart.

Kinderen Gods, gij hebt ondervonden hoe goed het is nabij God te zijn. Gij waart eertijds verre, maar Jeſus heeft u nabij gebragt, door zijn bloed en Geest. In Gods nabijheid is uwe zaligheid, de blijdſchap uwer ziele, het leven van uw leven.

Ook nu wordt gij geroepen om gemeenſchap met God te offenen door Christus Jeſus, ziet de tafel is bereid voor uw aangezichte. Daar wil God u voeden met het goede van zijn huis en met het heilige van zijn paleis. Daar wil Hij u Jeſus geeven, het brood des levens, en met Hem alle dingen. Daar wil hij hem zelven aan u geeven in Christus Jeſus zijnen Zoon. Daar zal Hij u ſchenken de gewisſe onderpanden zijner genade, en u bij plechtigen eede bevestigen, zijne onveranderlijke liefde, zijne onverbreekelijke trouwe.

Zommige uwer zullen misſchien denken „ ach had „ ik maar het regt om de panden van Gods liefde te „ ontfangen! Ik vreeze dat ik daar roekeloos het brood „ der kinderen zal neemen, en mij iets toeëigenen waar „ aan ik geen deel heb." Maar is God niet uwe keuze, is Jeſus niet uw toevlugt? Gij ziet immers uwe onreinheid en gevaar. De zonde is u immers tot een last. Gij ziet zulk een Borg als Jeſus is voor u noodig. Gij wenscht bekwaam gemaakt te worden om Hem hartelijk aan te neemen en geheel voor Hem te leeven. Hebt gij niets in u zelven, niets wordt ook van u geëischt. Komt zonder geld en prijs. Dit feest is vooral voor u verordend. Ziet op het Lam Gods, dat uwe zonden wegneemt. Waarom zoudt gij vreezen? Reinigt niet zijn bloed van alle zonden? Worden niet de godloozen

door

door Hem geregtvaardigd? Is zijne bereidwilligheid niet even groot als zijn vermogen? Heeft ooit iemand Hem te vergeefs gezocht? Schaamt u dan over uw ongeloof. Daar gij zulk een Priester hebt, moogt gij naderen met een waarachtig harte, en in volle verzekerdheid des geloofs. Pleit vertrouwend op zijn gebroken ligchaam en vergoten bloed. Beschouwt zijn lijden en dood als eene betaaling voor uwe schuld. Geeft Gode de eere, en gelooft zijn getuigenis.

Zegt gij „ wij zijn geheel duister, doodig, ongevoe„ lig." ô Nadert dan aan deze tafel. Hier is balzem voor uwe wonden: hier is licht en leven voor uwe zielen te vinden. Ziet hier een stervenden Zaligmaaker. Wanneer gij hier eenigzins moogt beschouwen en gevoelen zijne liefde, die de kennis te boven gaat, dan zult gij gewis vervuld worden met verwondering en aanbidding.

Of klaagt gij: „ ongeregtige dingen hebben de over„ hand over ons," komt dan hier, ziet hier uw zoenoffer: ontfangt hier uwe vergiffenis: verbindt u op nieuws aan Jesus, en uwe kluisters zullen worden verbroken. Bewondert zijne liefde, en wordt daar door gedrongen, om geheel en al voor Hem te leeven.

Koomt dan gij alle, laat ons vrolijk zingen, laat ons juichen den rotssteen onzes heils. Koomt eerbiedig, ootmoedig, hongerende en dorstende naar het ligchaam en bloed van Jesus. Hij schenke ons zijne gunstige nabijheid. Hij doe ons ondervinden hoe goed het is nabij God te zijn.

A M E N.

XVII.

XVII.

LEERREDE

OVER

DE TOEVLUGT VAN DEN CHRISTEN IN DEN DAG DER BENAAUWDHEID.

NAAR Ps. L: vs. 15.

Een der zaligſte voorregten en tevens der gewigtigſte pligten van den Christen is het Gebed. Daar door nadert hij tot den Koning der Koningen en den Heer der Heeren. Daar door mag hij ſpraake houden en gemeenſchap oeffenen met den volzaligen God, die eene onuitputtelijke bron van zaligheid is voor allen, die Hem kennen. De uitneemendſte zegeningen dezer aarde zouden hem geen genoegen kennen aanbrengen, wanneer hij niet biddende met God mogt verkeeren, en zijne gunſtige nabijheid ondervinden. En wanneer de voorregten van dit leven hem begeeven, wanneer veelerlei rampen hem treffen, dan is het gebed het voornaamſte middel tot zijne uitredding en vertroosting. In alle zwaarigheid ſtaat Gods Vaderlijke throon voor hem open — ſteeds mag hij zijnen Vader in Christus Jeſus zijne nooden klaagen, — en hij heeft de plechtigſte verzekering, dat zijne ſmeekingen niet te vergeefs zijn zullen. Wij zullen thands dit uitnemend voorregt van den Christen wat nader beſchouwen.

T E X T.

Ps. L: *vs.* 15. „ *En roept mij aan in den dag der be-*
„ *naauwdheid, ik zal er u uit helpen, en gij zult mij*
„ *eeren.*"

Deze Psalm is, volgens het opschrift van Asaph, den voornaamsten Opperzangmeester van David. De Dichter vertoont daar in den Allerhoogsten God, als koomende met de luisterrijkste teekenen zijner Majesteit, om zijn volk Israël te richten en hun aantewijzen, hoe Hij van hun behoorde gediend te worden van vs. 1—6. Voorts, wordt God spreekende ingevoerd tot dezulken onder zijn volk, die lust hadden om Hem te zoeken en te dienen. Zij worden berispt over hunne onmaatige achting voor de plechtigheden der schaduwachtige wet, die zij op zulk eene wijze, en met zulk eenen ijver waarnamen, als of daar in de waare Godsdienst voornamelijk bestond; terwijl echter eene dankbare liefde tot God, eene kinderlijke vreeze, en ootmoedig betrouwen op Hem, het wezen en de ziel van den Godsdienst uitmaakt, en den Heere veel aangenaamer is, dan duizenden van rammen en tienduizenden van oliebeeken. Van vs. 7—15. Eindelijk worden de godlooze Huichelaars, die, onder den schijn van Godsdienstigheid, Hem tergden en zijne wet met voeten traden, strengelijk bestraft, en met Gods vreeslijke wraak bedreigd, terwijl God echter nu nog hen tot bekeering opwekt, en dan toont welk een gedrag Hem alleen welbehagelijk zijn kan, van vs. 16. tot het einde.

In het 7de vers spreekt de Heere zijn volk op de

plech-

plechtigfte wijze aan. Van vs. 8—13. toont Hij hun de ongerijmdheid aan het toen heerfchend gevoelen, als of Hij boven alles geëerd en gediend wierd, door overvloedige offerhanden, waar na Hij vs. 14. en 15. hen doet zien, waarin de waare Godsdienst vooral beftaat, waar mede zij Hem het meest konden behaagen. Een dankbaar gevoel van Gods weldaaden door woorden en daaden uitgedrukt, trouwe en waarheid — eene hartelijke erkentenis van Gods magt en liefde, — een ootmoedig betrouwen op, en toevlugt tot Hem in allen nood, is den Heere boven alle fchaduwachtige plechtigheden aangenaam. In het 15de vers in het bijzonder worden 's Heeren gunstgenooten opgewekt, om in alle benaauwdheid den Heere aan te roepen, met belofte van zulk eene gunftige uitredding, dat zij de overvloedigfte ftof tot eene dankbaare verheerlijking van den Heere hunnen Verlosfer zouden vinden. Van ganfcher harte wensch ik, mijne waarde vrienden! dat gij allen door God zelven moogt geleerd worden om Hem aan te roepen in der waarheid. Dan moogt gij in alle benaauwdheid vlugten, tot den Almagtigen, en in allen nood blijmoedig hoopen op eene gepaste onderfteuning en gunftige uitredding.

Eerst wil ik kortelijk de woorden van den text toelichten, om daar na te overwegen, in welke benaauwdheden de Christen meermaalen gebragt wordt, en welk gepast beftier hem door onzen text in allen nood wordt gegeven.

De woorden van mijnen text zijn gericht tot Gods gunstgenooten, die zijn verbond maaken met offerhande vs. 5. En in de daad de geloovigen kunnen eigenlijk alleen den pligt uitoeffenen, die hier gevorderd wordt, gelijk God ook alleen hen in zijne gunst wil onderfteu-

 nen

pen en uithelpen. Het is waar, de verpligting om God in den dag der benaauwdheid aan te roepen, rust op alle menschen. Het is ook waar, dat zomtijds de Heere op het gebed der godloozen, die door den nood gedrongen tot Hem riepen, uitkomst en verlossing heeft geschonken. Wij vinden daar van in Achab, Joahaz, de Niniviten en andere merkwaardige voorbeelden. Dit blijft echter zeker, dat bij aanvang begenadigden alleen, op de regte wijze, God kunnen aanroepen, en dat aan hun alleen de gunstige hulp en uitredding van God is beloofd. De Heere is nabij de genen die Hem aanroepen, die Hem aanroepen in der waarheid. Hoewel dus alle menschen verpligt en vermaand worden, om God aan te roepen, zo mogen wij echter de woorden van onzen text aanmerken, als in het bijzonder gericht tot hen die den Heere vreezen.

Tot dezen nu wordt gezegd. „ Roept mij aan en ik „ zal er u uithelpen enz."

Eerst wordt hun geboden God in den dag der benaauwdheid aan te roepen, — daar op wordt hun eene gunstige hulpe toegezegd. „ *Ik zal er u uithelpen*, — „ eindelijk wordt het gevolg en oogmerk daar van voor„ gesteld, *gij zult mij eeren.*"

De pligt die van hun gevorderd wordt, is om God aan te roepen in den dag der benaauwdheid. Het aanroepen van God, of het geen op hetzelfde uitkomt, het ernstig bidden tot God, veronderstelt eene regte kennis van God, liefde tot en betrouwen op Hem. Het bestaat daarin, dat wij in den naam van den Middelaar, door den H. Geest, onze vuurige zuchten, het zij met of zonder woorden, tot God verheffen, Hem onze nooden klaagen, onze begeertens bekend maaken en onder verheerlijking van zijne deugden, met onderwerping aan

zij-

zijnen wil, de vervulling van de zelve verlangen ter eere van God, en om de verdiensten van den Middelaar. Gods volk moet dagelijks den Heere aanroepen, bidden t'aller tijd, maar vooral in den dag der benaauwdheid, bij eenig tegenwoordig, of toekoomend aanmerkelijk kwaad, bij eenig dreigend tijdelijk of geestelijk gevaar en nood, door welks vertegenwoordiging het hart beangstigd en beklemd wordt. Dan moeten zij noch wanhoopen, noch op zig zelven of op menschen zien, maar den Heere aanroepen uit de diepte hunner ellende.

Immers zij zullen niet beschaamd worden. Hij die het geschreeuw der jonge ravens hoort, wanneer zij tot Hem roepen, zal gewis zijne ooren niet sluiten voor de smeekingen van zijn volk. Het gebed der opregten is zijn welgevallen. Hij zal hen uithelpen. Hij zal of het uitwendig kwaad door zijne goede voorzienigheid maatigen en afwenden — of Hij zal zodanig eene inwendige ondersteuning en vergoeding, als het ware, aan de ziele schenken, dat even daar door de benaauwdheid verdwijnt. Hij zal gewisselijk uithelpen, maar op zijn eigen tijd en op zijne eigene wijze, misschien op eene gantsch andere wijze, dan wij verwagt hadden, misschien niet zo spoedig als ons ongeloof en ongeregelde zelfsliefde vordert. Die gelooft zal niet haasten. Hij weet dat de Heere zig eenigen tijd, tegen Hem, gelijk tegen de Cananeesche vrouw vreemd kan aanstellen, dat hij misschien geene daadelijke verlossing maar vernieuwde kracht om te dragen en te strijden zal ontfangen, gelijk aan Paulus, op zijn herhaald gebed, wierd geantwoord „ *mijne genade is u genoeg*" enz. (*a*) Hoe het zij, hij wordt uitgeholpen.

Wil-

(*a*) 2 *Cor.* 12: 9.

Wilde ik dit door de ondervinding bewijzen, en de voorbeelden van Abraham, toen hij Isaäk moest offeren, van Loth, van Jacob, van Moses, van Simson, van David, van Hiskia en van zo veele anderen bijbrengen, zo zou mij gewisselijk de tijd ontbreeken.

Het oogmerk en het gevolg van deze uithelping, is, dat zij God hunnen verlosser eeren. Gij zult mij eeren — Gij zult mijne magt en liefde verheerlijken, met hart en wandel mij groot maken en dankzeggen. Hier door wordt de duure verpligting van de beweldadigden aangewezen: na hunne verlossing behooren zij God te eeren, en tevens wordt hier door beloofd, dat God hen daar toe wil bekwaam maken. Hij zal hen uitredden en hun een harte geven om Hem daar voor te danken en Hem te eeren, om hunne dankbaarheid te toonen met woorden en daaden.

II. Zien wij nu, in welke benaauwdheden de Christen meermalen gebragt wordt, en welk een gepast bestier mijn text hem in alle dezelve aan de hand geeft. In alle benaauwdheid mag hij en moet hij zijnen Vader in den naam van Jesus, of het geen het zelfde is, zijnen Verlosser en Heer ernstig aanroepen. Dan wordt hij uitgeholpen, dan zal zijn mond vervuld worden met gejuich. Veele zijn de tegenspoeden des Rechtvaardigen.

Vooreerst, dikwerf wordt de Christen gebragt in ligchaamelijke benaauwdheden.

1. Hij wordt bezogt met gevaarlijke ziekten, met hevige pijnen en smarten. Hij is gebonden aan zijne legerstede. Geene spijze verkwikt hem — het gezelschap zijner vrienden is hem tot een last, zijne ziele is overstelpt en moedeloos, door een onafgebroken gevoel van onrust, benaauwdheid en smarten. Hij mag en moet in dezen toestand de uiterlijke geneesmiddelen waardee-

ren

ren en gebruiken. Maar alle middelen zijn op zig zelven te vergeefs. Aller menſchen hulp is ijdelheid. De Heere alleen kan verligting en uitkomst geeven. Hij moet tot den Heere roepen in dezen dag der benaauwdheid. En dan zal of een zalige dood zijne ſmarten doen eindigen, of hij zal eene ſpoedige geneezing vinden, of zo door Gods genade worden geſterkt, dat hij blijmoedig lijde.

2. Misſchien wordt hij blootgeſteld aan verachting en ſchande. Zijn eer wordt van alle kanten aangetast, zijn goede naam geſchonden. Alöm wordt hij gehoond, beſchimt, getergd, gelasterd, met onlijdelijke ſchande overlaaden, en als het uitvaagzel der waereld behandeld. Wat zal hij doen in dezen ſtaat, die zo onverdragelijk is voor een gevoelig en edelmoedig hart? Zal hij zig zoeken te wreeken, zal hij ongeduldig zijn, zal hij in de zonde vertroosting, of in zijne eigene wijsheid hulpe zoeken? Neen, hij roept tot zijnen Verlosſer in dezen dag der benaauwdheid, en hij wordt uitgeholpen — of zijne vijanden worden zijne vrienden, en zijn eer wordt herſteld — of hij ondervindt zo krachtig zijn geluk in Jeſus, die eer die uit God is, dat hij met blijdſchap der menſchen hoon en beſpotting draagt.

3. Veelligt mislukken alle zijne poogingen, om op eene eerlijke wijze zijn brood te winnen, of hij verlies het geen hij heeft. Hij wordt arm en lijdt gebrek. Er is geen weg voor hem geopend. Alles loopt hem tegen. En misſchien moet hij niet alleen zelve het drukkende der armoede gevoelen, maar ook vruchtelooze traanen ſtorten over den kommer, waarin zijne beminde echtgenoote, waarin zijne waarde kinderen zig bevinden. Hij geeft zig echter niet aan wanhoop over, hij durft geene oneerlijke wegen inſlaan, maar hij roept tot zijnen

Herder in dezen dag der benaauwdheid — en de Heere schenkt eene gunstige verandering: — en hoewel hij geen overvloed ontfange — hij ontfangt een hart om met weinig vergenoegd te zijn.

4. Zomtijds wordt hij door de ziekte, of het afsterven van eene geliefde echtgenoote, van geliefde ouders, kinderen, bloedverwanten of waarde vrienden in groote benaauwdheid gebragt. Bij den Heere alleen is zijne hulpe. Alle troostgronden maaken geen indruk op zijne ziele, zo de Heere dezelve niet toepast. Hij roept tot Jesus in den dag der benaauwdheid — en het dreigend gevaar verdwijnt — of hij ontfangt zulk eene hartelijke onderwerping aan Gods wille, zulk eene ontdekking van Gods heerlijkheid en wijs bestuur, dat even daar door zijne traanen worden afgewischt.

5. In veele andere benaauwdheden kan hij geraaken. Misschien zucht hij onder eene wreede dienstbaarheid misschien word door eenige huislijke omstandigheden zijn hart beangstigd — meermalen is hij in gevaar om zijn leven, om het gebruik zijner zintuigen of van andere leden te verliezen. Welk bestier zullen wij hem geeven in dezen toestand? alleenlijk dit, „ roept uwen Heer, uwen Ver-„ losser aan — Hij zal u uithelpen, en gij zult Hem eeren.

Ten anderen, met veele geestelijke benaauwdheden moet een Christen worstelen.

1. Zomtijds meent hij geen deel te hebben aan de gunst van Jesus — en waar zal hij zig dan beveiligen voor Gods ontzachlijke regtvaardigheid? Zijne zonden schaaren zig in slagorde tegen hem. Zijn geweeten spreekt zijn vonnis uit. Hij ziet Gods ondragelijke verbolgenheid, zijn gestrenge wraak, en hij siddert. Hij ziet de hel voor hem geopend, en geen uitkomst of hulpe. Waarlijk dit is een dag der benaauwdheid.

Doo-

Doodelijke angst vervult zijne beroerde ziele — maar eindelijk doet de nood hem roepen. —— Hij ziet — dat wat hij ook van zijne voorige ondervindingen denke — Jeſus zondaars noodigt, en dat het nu voor hem tijd is. Hij roept Hem aan met de vuurige zuchten zijner ziele en hij ontvangt aanmoediging en hoope. Zijne weeklage wordt verandert in een reije.

2. Zomtijds wordt hij op eene hevige wijze door den Satan beſprongen. Donkerheid en verſchrikking beroeren zijne ziele. De vuurige pijlen des boozen vliegen daar in heen en weder. Godslasterlijke inwerpingen, ijsſelijke denkbeelden, afſchuwelijke, onnatuurlijke begeerten maaken hem tot een ſchrik voor zig zelven; zijne ziele is als een opengebroken ſtad zonder muur. Niets is zo ongerijmd, niets zo Godslasterlijk en misdaadig, of het vindt thands bij hem ingang en misſchien denkt hij zomtijds, dat hij deze dingen goedkeurt en toeſtemt. Groot is dan zijne benaauwdheid. Hij ſchrikt voor zig zelven — Hij zou gaarn, ware het mogelijk, zich zelven ontvlugten. Hij tracht deze gedachten te verzetten, maar te vergeefsch. Hij zoekt gezelſchap, maar deze vreeslijke gedachten vervolgen hem alöm. Hij leest, of begeeft zig tot eenige uitſpanning, maar ook dit kan zijne aandacht niet bepaalen. Eindelijk roept hij zijnen Verlosſer aan, en hij wordt geholpen. De Heere ſcheldt den Satan dat hij van hem vliede. Hij zegt, tot hier toe en niet verder.

3. Zomtijds wordt hij door den Satan en zijn boos hart, tot openlijke gruwelen, tot bijzondere zwaare en haatelijke misdaaden verzogt, met zulk eenen aandrang en verleidende kracht, dat hij dikwijls op het punt is om te bezwijken. Geene redekavelingen daar tegen kunnen hem behoeden, zijne eigene wijsheid wordt verſlon-

 den.

den. Hij bevindt zig in het dreigendst gevaar, en benaauwdheid vervult zijne ziele. Niets anders is ook hier voor hem te doen dan om den Heere aan te roepen. Uit de diepte van zijnen nood fmeekt hij tot zijnen God — en hij wordt uitgeholpen. De uiterlijke verzoeking wordt afgewend, of zijne inwendige fterkte wordt bevestigd, om te ftrijden en te overwinnen.

4. Misfchien is hij zwaar gevallen, en heeft aanleiding gegeven, dat Gods naam om zijnent wille is gelasterd. De Heere verbergt regtvaardig zijn aangezicht. Er is geene vrede in zijne beenderen — zijne zonde is geduuriglijk voor hem. Hij gevoelt, hoe bitter het is den Heere te verlaaten. Benaauwdheid en angst hebben hem aangegreepen — te vergeefs fpreekt hij van vrede tot zig zelven — te vergeefs zoeken hem andere te bemoedigen. De Heere zelve moet hem troosten. Hij wordt eindelijk bekwaam gemaakt om tot Hem te roepen — en ziet, hij wordt met den verlooren zoon gunftig ontfangen. —— Gelijk David, verkrijgt hij weder de vreugde van 's Heeren heil.

5 Zomtijds wordt hij moedeloos door de verbaazende kracht der inwoonende zonde. Ongeregtige dingen hebben de overhand over hem — ieder dag, ieder uur, leert hem zijne zwakheid. Hij neemt voornemens, maar hij brengt ze niet ter uitvoer. Hij zal waaken, bidden, ftrijden, maar ach naauwlijks is de verzoeking aanwezend of hij bezwijkt en valt. Vruchteloos gaat hij te raade met menfchen en met boeken — of met zijne eigene wijsheid. Zijne uiterfte poogingen baaten niets. Zijne plechtigfte voornemens zijn ijdel — maar wanneer hij den Heere aanroept in dezen dag der benaauwdheid, dan is zijne verlosfing nabij. Zijne ziele wordt verleevendigd en los gemaakt van het ftof.

6. Zom-

6. Zomtijds zucht hij onder eene langduurige verberging van Gods aangezicht. Hij mist die zoetigheid die hij weleer in de Godsdienſtige inſtellingen vondt. Het is hem niet meer tot vermaak tot God te bidden, aan God te denken. —— Het is met hem niet meer als in voorige maanden, als in die dagen toen Gods lampe ſcheen over zijn hoofd. Hij ontvlugt de eenzaamheid. Verborgene pligten zijn hem tot een last. Zijn hart is verhard en kan naauwlijks eenige gevoelige zucht tot God verheffen. En echter, wat zullen wij hem anders raaden, dan om in deze benaauwdheid den Heere aan te roepen, en om met Jakob te worſtelen, met de Kananeeſche vrouwe aan te houden, tot dat de Heere in gunst wederkeere?

7. Eindelijk, als de Christen tot bijzondere zwaare pligten geroepen wordt, groote beproevingen vooruit ziet, wanneer hij denkt dat de dood nadert, dan is het meermaalen een dag der benaauwdheid. De Heere alleen kan zijne angſten maatigen, zijne vreezen wegneemen — en daarom in alle deze gevallen moet hij den Heere aanroepen. Dan wordt hij onderſteund en uitgered.

Dit is het, dat ik u thans wilde voordraagen, mogt het een woord des levens voor ons zijn!

Beproeft, bid ik u — u zelven — tot wien wendt gij u in den dag der benaauwdheid? Roept gij dan den Heere aan? Roept gij den Vader aan door den H. Geest in den naam van den Zoon? Roept gij Hem aan met verheerlijking van zijne deugden, met onderwerping aan zijnen wil? En wanneer gij uitkomst vindt, is het dan uwe ernſtige zorg, om dien God te eeren die u verlost heeft?

He-

Helaas! veelen roepen God niet aan in den dag der benaauwdheid — althans niet in waarheid.

Veelen zoeken hulp als benaauwdheid hen treft, bij andere menschen of bij zig zelven, maar zij roepen God niet aan. Zij morren over Gods bestuur, maar weigeren zig voor Hem te vernederen.

Anderen roepen Hem aan, maar alleen door hunne angsten gedrongen, zonder waare verootmoediging voor Hem, zonder verheerlijking van zijne deugden, en onderwerping aan zijnen wil. Zij kennen God in Christus niet. Zij naderen tot een onbekenden God. Zij hebben, noch verkiezen Jesus tot hunnen Middelaar, en zij weten niet wat het is door den H. Geest te bidden.

Hoe veelen onder u zijn uit veelerleie benaauwdheden door God gered — die met de snoodste ondankbaarheid Hem vergolden hebben. Zij riepen tot Hem in het dreigendst gevaar. Zij deeden plechtige geloften. Zij namen ernstige voorneemens om zig tot God te bekeeren. Maar ach! naauwlijks was de benaauwdheid verdwenen, of zij keerden weder tot hunne voorige leevenswijze. In plaats van God te eeren, gaan zij voord om Hem te tergen door hunnen wandel.

Veelen onder u, kennen die geestelijke benaauwdheden niet, waar van wij spraken. Zij zijn gerust en zorgeloos. Zij weten niet wat het is den strijd des geloofs te strijden.

O gij alle die Jesus mist, die niet met Hem door het geloof zijt vereenigd. Hoe ongelukkig zijt gij, gij hebt geen God in den dag der benaauwheid, om tot Hem te roepen. Gij moet het gansche gewigt uwer rampen zelve dragen. Er is voor u geene geestelijke vertroosting, die het moeilijke ligt en het bitter zoet maakt. —

Mis-

Misfchien hebt gij tot dus ver weinig benaauwdheden ondervonden, maar wie weet, hoe ras uwe voorfpoed een einde zal neemen, en de kwaade dagen u zullen naderen. Dan zult gij ondervinden, hoe ijdel en onbeftendig het goed dezer waereld is, hoe onbekwaam, om ons waarlijk gelukkig te maaken; maar helaas! gij hebt niets om voor hetzelve in plaats te ftellen. Gij kunt uw geluk, uwe blijdfchap in God niet vinden. Gij bezit niet God in alle dingen en alle dingen in God, en daarom moet vroeg of laat teleurftelling, bitter verdriet en benaauwdheid uw deel zijn, terwijl gij beroofd zijt van die hulpe van boven, van die inwendige onderfteuning, waar op de Christen mag hoopen.

En vooral hoe zal het met u gefteld zijn, als de dood nadert. Dan zal het gewis een dag der benaauwdheid voor u zijn. Misfchien zult gij dan tot God roepen, maar hebt gij geen reden om te vreezen, dat *Hij zal lagchen in uw verderf en fpotten, wanneer uwe vreeze komt?* Gij fpot nu met de benaauwdheden van overtuigde zondaars en met de benaauwdheden van Gods volk, als zij onder geestelijke bezwaaren zuchten, maar dan zult gij, als uw geweten ontwaakt is, als gij helfche angften en benaauwdheden ondervindt, zonder hoop van redding, geen lust hebben om te fpotten. En echter deze benaauwdheid zal flechts, indien gij geen genade vindt bij God, een gering begin zijn van de ondragelijke angften, die u na den dood te wagten ftaan tot in eeuwigheid.

Weläan, verlaat dan nu nog de flechtigheden en treedt op den weg des verftands. Overweegt wie God is en wie gij zijt, en vraagt ernftig u zelven, waar mede zal ik den Heere tegenkomen en mij bukken voor den Hoogen God? Jefus heeft den vloek der wet gedragen en haare geboden vervuld in de plaats van zondaars. Vlugt

tot

tot deze volkomene wetvervulling. Pleit biddende op dit offer om genade. Zoekt ernftig den Geest der verlichting en des geloofs. Die Jefus waarlijk zoekt, zal Hem ook gewislijk vinden.

Gij die van uwe zonden en gevaar overtuigd zijt, het is voor u een dag der benaauwdheid, maar er is een Held, bij wien hulpe voor u befteld is, die magtig is om te verlosfen. De Zoon van God heeft zijn bloed voor de zonde geftort en eene eeuwige geregtigheid aangebracht. En deze geregtigheid wordt u aangeboden, om niet, zonder geld en zonder prijs. Laat daar op uwe hoop rusten, pleit daar op om genade en geen regt. Gij zijt misfchien zeer genegen om u te wenden tot menfchen en boeken. Gij zoekt vooral daar bij raad en hulpe. Niet alzo, mijne Geliefde! roept den Heere aan en Hij zal u uithelpen. Ziet op Jefus en Hij zal u verlosfen.

Geloovigen — gij hebt veele uuren van benaauwdheid ondervonden; de ervarenis bevestigde u de waarheid van mijnen text. Wanneer gij riept tot den Heere, zo wierdt gij uitgeholpen: Maar, waar is uwe dankbaarheid? Hebt gij God, zo als het betaamt, geëerd voor zijne wonderbaare hulpe? Helaas! wij moeten ons zelven verfoeien in ftof en in asfche. —— Laat ons verzoening zoeken in Jefus bloed eu in zijn naam, in alle benaauwdheid tot den Vader roepen, niet op menfchen, niet op ons zelven betrouwen, niet moedeloos en ongeduldig zijn, maar pleitende op deze belofte onzen Vader onze nooden klaagen. Hij zal gewislijk helpen en welhaast zal alle benaauwdheid verwisfeld worden met eeuwige blijdfchap!

A M E N.

XVIII.

XVIII.

LEERREDE

OVER

HET GELUK EN HOOGSTE DOEL VAN DEN CHRISTEN, IN ZIJN LEVEN EN STERVEN.

NAAR PHILIPP. I. VS. 21.

In geen tijdſtip blijkt duidelijker de volſtrekte ongenoegzaamheid en ijdelheid, van alle aardſche bezittingen, dan in het uur des doods. Dan wordt op het krachtigst het gezegde van den Zaligmaker geſtaafd „ wat zal het „ den Mensch baaten de ganſche waereld te gewinnen, „ en ſchaade te lijden aan zijne ziele?" Verbeeldt u den grootſten Monarch dezer waereld, nederliggende op zijn ſterfbed en worſtelende met den dood. Wat baaten hem in deze oogenblikken zijne onmetelijke rijkdommen, zijne talrijke onderdaanen, zijne geduchte krijgsmagten? Wat baat hem zijn vorſtelijke praal, en de ootmoedige hulde zijner hovelingen? Dit alles is voor hem van geen waarde, en kan geen oogenblik zijn leven verlengen, of hem eenigen troost aanbrengen, in het vooruitzicht des doods. Verbeeldt u dat hij God niet kent, en dat zijn geweeten ontwaakt bij het naderen van zijn einde. Helaas! hoe verſchrikkelijk is dan zijn toeſtand, en hoe volſtrekt ongenoegzaam zijn alle zijne aardſche voorregten, alle de

te-

tekenen zijner waardigheid en heerſchappij, om hem eenige hulpe aantebieden, om hem eenigen troost te verſchaffen tegen den overgang tot eene ontzachlijke eeuwigheid! — Verbeeldt u van den anderen kant, eenen waaren Christen, arm, gering, veracht in deze waereld, die zijne betrekking tot Jeſus kent, bij het eindigen van zijn leven. Nu is hij aan het einde van zijn ſtrijd, — nu ziet hij voor zig die zaligheid, waar van de voorſmaaken hem hier met eene onuitſpreekelijke blijdſchap vervulden. Hij weet dat zijn Verlosſer leeft, en dat hij eeuwig met Jeſus zal zegepraalen. Hij kan daarom uitroepen „ dood waar is uw prikkel? helle waar is uwe „ overwinning? bezwijkt mijn vleesch en mijn hart, zo „ zijt gij, ô Jeſus, de rotsſteen mijns harten, en mijn „ deel in eeuwigheid." Mogten onzer aller zielen ſterven den dood des rechtvaardigen en ons uiterſte zijn gelijk het zijne; maar zullen wij als Christenen ſterven, dan moeten wij ook als Christenen leeven. Daar toe wilde ik u opwekken in dit uur.

T E X T.

PHILIPP. I: VS. 21. „ *Want het leven is mij Christus,* „ *en het ſterven is (mij) gewin.*"

Na het gewoone opſchrift en zegenwensch, begint de Apostel dezen brief, met de gelovige Philippenzen ter hunner aanmoediging en ten bewijze van zijne liefde te verklaaren, dat hij overvloedige ſtof vondt tot dankzegging voor hunne gemeenſchap aan het Euangelium, blijkbaar in hunnen wandel, alwaarom hij ook met volkomene ze-

zekerheid vertrouwde, dat het goede werk, door Gods genade in hun begonnen, zou voleindigd worden tot op den dag van Christus; terwijl hij, met innerlijke aandoening en deelneeming in hunne belangens, niet alleen God dankte voor de genade aan hun beweezen, maar ook ten allen tijde met blijdschap voor hun bad, dat zij meer en meer, in heilige kennis en liefde mogten aanwassen en overvloedig zijn, in het draagen van vruchten der geregtigheid, die God verheerlijken door Christus Jesus vs. 1—11. Hierop maakt de Apostel hun bekend, op dat zij God daar in zouden verheerlijken, dat zijne gevangenis te Rome, door Gods wonderbaar bestuur, voor de uitbreiding van het Euangelium eer voordeelig, dan nadeelig was, dewijl de oorzaak van zijne gevangenis alom bekend was, en veel opmerking veroorzaakte, en veelen der Broederen daarenboven hier door merkelijk waren opgewekt, om vrijmoedig het Euangelium te verkondigen, en, hoewel ook zommige met verkeerde oogmerken Christus predikten, zo meende hij echter zich te moeten verblijden, daar in, dat Christus op allerlei wijze verkondigd en groot gemaakt wierdt, van vs. 12—18. Hij vertrouwde dan dat zijne gevangenis tot de heerlijkste eindens zou strekken, en zijne zaligheid bevorderen, daar hij ten vollen overtuigd was, dat hij in geen ding beschaamd zou uitkoomen, maar dat Christus, welk ook het einde zijner banden zijn mogt, in hem zou worden verheerlijkt, het zij in zijn leven, het zij in zijn dood, — en hier toe was hij hartelijk gewillig; zonder uitzondering gaf hij zig in de handen van zijnen Heer over, om met hem te doen naar zijn welbehagen; want het leven was hem Christus, en het sterven zou hem gewin zijn. van vs. 19—21.

Onze text behelst dus eene zeer merkwaardige verklaaring van Apostel Paulus, omtrent zijn hoogste doelwit, en onuitspreckelijk geluk, in zijn leven en sterven, het geen beide in Christus was gelegen, al waarom hij vertrouwde nimmer beschaamd te zullen worden, en gewillig was, dat Christus verheerlijkt wierd, het zij in zijn leven, het zij in zijn dood.

Dit geluk, en deze gemoedsgesteldheid, was geen bijzonder voorregt van den Apostel. Een ieder waar Christen heeft zodaanig een doelwit, en geniet deze gelukzaligheid. Paulus mogt in eene ruimere en buitengewoone maate deze keuze en troost ondervinden, het wezen der zaake echter, is gemeen aan allen in welken Jesus leeft.

Wij zullen hierom in het gemeen spreeken, over het hoogste einde, het geen de Christen bedoelt, en zijn onberekenbaar geluk, door zijne vereeniging met Jesus, in het leven en in het sterven, waar van het zalige gevolg is, eene hartelijke gewilligheid, om naar het welbehaagen van zijnen Heer geleid te worden, en alles te ondergaan, waar in Hij kan worden groot gemaakt.

Mogt gij nu ooren hebben om te hooren, en een hart om optemerken. Hoe groot zou uw geluk zijn, wanneer het sterven u gewin ware! Maar zal het sterven u tot gewin worden, dan moet u het leven Christus zijn.
„ De Heilige Geest maake ons allen bekwaam om alle
„ dingen schade te achten, om de uitnemendheid der
„ kennis van Christus Jesus, op dat wij Hem mogen
„ gewinnen en eeuwig door Hem leeven. Amen."

I. In de eerste plaats, zullen wij het hoogste einde, en het voorrecht van den Christen, in zijn leven en sterven, gadeslaan, om daar na, volgens het verband van ons

text-

textvers met het voorgaande, te zien, hoe daar van het gevolg is, eene hartelijke gewilligheid, dat Christus, wat er ook gebeure, in ons worde verheerlijkt.

A. Het geluk en het hoogste goed van den Christen in zijn leven, wordt ons voorgesteld in de woorden: *het leven is mij Christus.* Door deze uitdrukking in haare grootste ruimte genomen, kan worden te kennen gegeven. *Voor eerst*, dat Christus de oorzaak en bron is, van het geestelijk leven der Gelovigen, ja hun leven zelve, om dat Hij in hun leeft; *ten anderen*, dat Christus het hoogste doelwit, en einde is van het leven zijner vrienden, zo dat zij daar na streeven, om alles wat zij leeven, voor Hem te leeven. Of de Apostel voornamelijk het eerste, dan wel het laatste bedoeld hebbe, wil ik niet beslissen. Het zal voor u nuttig kunnen zijn, om in beide deeze opzichten Christus als het leven der Gelovigen te beschouwen.

1. Christus is de oorzaak en bron van het geestelijk leven der Geloovigen, ja hun leven zelve, om dat Hij in hun leeft. De Heere Jesus wordt niet alleen in de Heilige Schrift als het woord des levens, en het brood des levens (*a*) voorgesteld, maar Hij wordt ook het leven, het leven der Geloovigen genoemd; zo leezen wij (*b*) „ want het leven is geopenbaard, en wij hebben „ het gezien, en wij betuigen en verkondigen ul. dat „ eeuwig leven, het welk bij den Vader was, en ons is „ geopenbaard. Hij is de waarachtige God en het eeu- „ wige leven (*c*). Wanneer Hij die ons leven is geo- „ penbaard wordt, zullen wij met Hem geopenbaard „ worden in Heerlijkheid (*d*)." En in de daad, dezen naam

(*a*) 1 *Joh.* 1: 1. *en Joh.* 6: 48. 1 (*b*) *Joh.* 1: 2.
(*c*) 1 *Joh.* 5: 20. (*d*) *Col.* 3: 4.

naam mag Jesus met het hoogste regt draagen. Om nu niet te spreeken van zijn Natuur, daar de Vader Hem heeft gegeeven het leven te hebben in zich zelven, zo zullen wij ons alleen tot zijne betrekking tot de uitverkoorenen des Vaders bepaalen. Hij heeft, *voor eerst*, het leven voor hun verdiend door zijne wetvervulling. Hij werkt, *ten anderen*, bij de wedergeboorte het leven in hun. Hij is, *ten derden*, hun leven zelve; want Hij leeft in hun, en zij in Hem: hun leven is met Christus verborgen in Gode.

Jesus heeft door zijne wetvervulling het leven voor zijn volk verdiend. De wet der liefde Gods, en des Naasten, die aan alle menschen gegeven is, zegt tot allen, *doet dat en gij zult leeven*, en zij bedreigt den dood in geval van overtreeding. Adam heeft met alle zijne nakomelingen deze wet geschonden. Het gansche Menschdom heeft gezondigd en is even daarom van het geestelijk leven beroofd, dood in zonden, en aan het vonnis des eeuwigen doods onderworpen. „De bezol-„ding der zonde is de dood (*a*)." Alle zijn in Adam gestorven (*b*). De uitverkoorenen des Vaders zijn van natuure, gelijk alle andere menschen, dood in zonden en misdaaden (*c*), vervreemd van het leven Gods, zonder God in de waereld (*d*), en even daarom, gebonden onder den vloek der wet, en onder het vonnis van den eeuwigen dood: zij zijn van natuure kinderen des toorns, gelijk ook de andere (*e*). Christus heeft ons verlost van den vloek der wet (*f*) Zij zijn dan in den allerrampzaligsten toestand; hun verstand is verduisterd, de overdenking des vleesches is vijandschap tegen God, onder het

(*a*) *Rom.* 6: 23. (*b*) 1 *Cor.* 15: 22. *Rom.* 5: 12. (*c*) *Eph.* 2: 1. (*d*) *Eph.* 2: 12. (*e*) *Eph.* 2: 3. (*f*) *Gal.* 3: 10, 13.

het vonnis des doods zijn zij gebooren, en zij vergaderen zig dagelijks toorn als een ſchat; zij misſen hier Gods gunst, en het waar leven der ziele, en bij den dood ſtaat hun de eeuwige dood te wachten: zij kunnen niets doen om zig zelven te helpen, zij zijn onbekwaam om zig bij God aan te prijzen, op dat hun het leven worde geſchonken, onmagtig tevens om door zig zelven, of door de hulp hunner evenmenſchen, dit leven in zig te werken. Zij kennen en begeeren het leven niet, maar blijven zorgeloos in het midden van den dood, van God geſcheiden, onder het ijsſelijkst vooruitzicht om eeuwig te ſterven. En dit zou gewis hun lot zijn, zo niet Gods Zoon het woord des levens zich over hun had ontfermd. Hij boodt zig van eeuwigheid aan, om hen uit den dood overtebrengen tot het leven. En om dit met verheerlijking van alle Gods deugden te volbrengen, nam Hij in de volheid des tijds, eene heilige menſchelijke natuur aan, om daar in alle de verpligtingen van zondige menſchen volkomen te vervullen, en alle de verdiende ſtraffen der zonde volkomen te dragen. Hij gehoorzaamde als de Plaatsbekleeder der uitverkorenen aan alle de geboden van Gods heilige wet, en in hunne plaats, droeg Hij de bezolding der zonde, het volle gewigt van Gods verbolgenheid (*a*). Door gadelooze liefde gedrongen, onderging Hij den dood, den dood in alle zijne verſchrikkelijkheid, met zijne ſcherpſte prikkelen gewapend. Met ondraagelijke angſten worſtelende, kroop Hij als een worm in Getſemané: zijne ziele wierdt met doodelijke droefheid omringd, en het gevoel van Gods Richterlijke wraak, perste het bloedig zweet uit zijn ligchaam. Als de grootſte misdadiger wierd Hij ter dood gedoemd, als

(*a*) *Rom.* 5: 19. 8: 3, 4. 2 *Cor.* 5: 21.

als de onwaardigste der menschen geslagen, bespoogen, en met den grievendsten hoon beschimpt: Zijn ligchaam wierd van een gereeten, en met bloedige wonden bedekt door een strenge geesseling: Onmenschelijke wreedheid, paarde men met de hevigste bespotting, wanneer men een kroon van scherpsteekende doornen drukte op zijn gezegend hoofd, en in hetzelve insloeg. Op Golgotha onderging Hij de allersmaadelijkste en smartelijkste straf: aan het kruishout genageld, wierd Hij met eene langduurige duisternis verschrikt, en eene akelige donkerheid vervulde zijne ziele. Hij ondervond het volle gewigt van Gods verbolgenheid tegen de zonde, die Hij op zig had genomen. De angsten der helle deeden Hem uitroepen „ mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij „ verlaaten?" Zo volbragt Hij de verwerving van het leven voor zijn volk: zo stierf Hij op dat zij eeuwig zouden leeven. Door zijne wetvervulling, in zijnen dood volmaakt, verwierf Hij voor zijn volk vrijspraak van den dood, het regt ten leven, en den Geest des levens zelve. Door zijn dood, heeft Hij te niete gedaan, hem, die het geweld des doods had, namelijk den duivel. (*a*) Hij is voor ons gestorven, op dat, het zij dat wij waaken, het zij dat wij slaapen, zamen met Hem leeven zouden (*b*): het brood, zegt Hij (*c*) dat ik geeven zal, is mijn vleesch, het welk ik geeven zal voor het leven der waereld: en daarom verklaart Hij verder, dat, die zijn vleesch eet, en bloed drinkt, het eeuwig leven heeft. De geloovigen zijn met Christus gestorven, en daarom zullen zij met Hem leeven (*d*).

Jesus heeft niet alleen het leven voor zijn volk ver-

wor-

(*a*) *Hebr.* 2: 14. (*b*) 1 *Thess.* 5: 10.
(*c*) *Joh.* 6: 51, 54. (*d*) *Rom.* 6: 8.

worven, maar Hij geeft hun ook daadelijk het geestelijk en eeuwig leven. Bij de wedergeboorte ſchenkt Hij hun, door zijn Geest, het beginzel van een nieuw en heerlijk leven: dit leven wordt door de heiligmaking bewaard en voordgezet, en bij den dood loopt hetzelve uit op het eeuwig leven. Hij geeft de waereld het leven (*a*). Hij geeft zijne ſchaapen het eeuwig leven (*b*). Alle uitverkoorenen worden in Christus leevendig gemaakt (*c*). Zij zijn dood in zonden en misdaaden, maar zij worden leevendig gemaakt met Hem (*d*). Het bad der wedergeboorte, en de vernieuwing des Geestes, wordt over hun uitgeſtort, door Christus Jeſus hunnen Zaligmaaker (*e*). Bij de wedergeboorte, werkt Hij een nieuw leven in hun: hunne oogen worden geopend, om God, zig zelven, en Jeſus, op eene geheel andere wijze dan weleer, te kennen: zij zien zig zelven geheel ſchuldig, onrein, doemwaardig en hulpeloos: zij worden bekwaam gemaakt, om tot Jeſus als tot het leven te vlugten, en Hem aan te neemen door het geloove. Door de vereeniging met Hem zijn zij nieuwe ſchepzelen, waar in het oude is voorbijgegaan en waar in alles is nieuw geworden. Hunne begeertens en aandoeningen zijn nu vernieuwd: zij zoeken nu hun geluk niet in de zonde en in de waereld, maar in God door Christus Jeſus. Het geestelijk leven hunner zielen, vertoont zig in hun gedrag: zij zijn met Christus opgewekt en daarom wandelen zij in nieuwigheid des levens. En dit leven werkzaam in de kennis en liefde Gods, loopt bij den dood uit in het eeuwig leven.

Die in mij gelooft, zegt Jeſus, heeft het eeuwig le-

(*a*) *Joh.* 6: 33. (*b*) *Joh.* 10: 28. (*c*) 1 *Cor.* 15: 22. (*d*) *Eph.* 2: 15. *en Col.* 2: 13. (*e*) *Tit.* 3: 5, 6.

leven (*a*): ik leeve en gij zult leeven; ik ben de opstandinge en het leven, die in mij gelooft zal niet sterven in der eeuwigheid (*b*).

Ja, dat meer is, Jesus is niet alleen de oorzaak, en de bron van het geestelijk en eeuwig leven van zijn volk, maar, Hij is hun leven zelve. Daarom leeven zij, om dat Hij in hun leeft: hun leven is een uitwerkzel van zijn leven in hun binnenste. Deze groote verborgenheid kan zekerlijk niet worden begreepen en doorgrond, maar Gods woord leert dezelve zo duidelijk, en de ondervinding bevestigd dit zo volkoomen, dat wij daar aan niet kunnen twijffelen. De Heere Jesus wordt niet alleen het leven, het eeuwig leven genoemd, maar ook ons leven (*c*). Paulus zegt met nadruk, Gal. 2: 20. „ „ Ik leeve, doch niet meer ik, maar Christus leeft „ „ in mij, en het gene ik nu in het vleesch leeve, dat „ „ leeve ik door het geloof des Zoons Gods." " Zeer duidelijk is ook de verklaaring van Johannes. (*d*) „ En „ dit is het getuigenis, dat ons God het eeuwig leven „ gegeven heeft, en dit zelve leven is in zijnen Zoon. „ Die den Zoon heeft, die heeft het leven, die den „ Zoon Gods niet heeft, die heeft het leven niet." Zo leezen wij: (*e*) „ indien Christus in ul. is, zo is wel „ het ligchaam dood om der zonden wille, maar de geest „ is leven, om der geregtigheid wille." De geloovigen zijn in Christus (*f*) en Hij is in hun, (*g*) Hij woont door het geloof in hunne harten (*h*): hun leven is met Christus verborgen in Gode (*i*). In zig zelven zijn

(*a*) *Joh.* 6: 47. (*b*) *Joh.* 11: 25. (*c*) *Col.* 3: 4.
(*d*) 1 *Joh.* 5: 11, 12. (*e*) *Rom.* 8: 10. (*f*) 1 *Cor.* 1: 30. en 2 *Cor.* 5: 17. (*g*) *Joh.* 17: 23. 15: 4, 5.
(*h*) *Eph.* 3: 17. (*i*) *Col.* 3: 3.

zijn en blijven zij dood, maar het leven van Christus wordt in hun geopenbaard. Alle wijsheid, kracht, troost, alle werkzaamheden des geestelijken levens, leiden zij door het geloof uit Hem af. (*a*) Hij is hun, alles in allen: zonder Hem kunnen zij niets doen, en met Hem vermoogen zij alle dingen. Zo leeft Hij hier in hun, en zo zal Hij eeuwig in hun leeven. De naauwſte vereeniging met Hem, zijn volkomen leven in hunne zielen en ligchaamen, zal hun eeuwig leven en hunne zaligheid zijn. Meer zal ik niet zeggen van dat ondoorgrondelijk geheim, het geen Gods volk bij ondervinding kent, op dat ik den raad niet verduistere door woorden zonder wetenſchap.

2. Het leven is hun, die den Heere kennen, Christus, niet alleen, om dat Hij de oorzaak en bron is van hun geestelijk leven, en hun leven zelve, maar ook om dat Hij het hoofddoel het groote oogmerk is van hun leven. Voor Hem leeven zij, en naar Hem verlangen zij. Hij is het groote doel, dat zij zig ſteeds wenſchen voor te ſtellen. En Hij is het leven van hun leven, de blijdſchap, en de wellust hunner zielen.

Voor eerst, alles wat de Geloovigen leeven, wenſchen zij te leeven voor Christus. Alles, wat aan Hem is, vinden zij zeer begeerlijk. Hij is hun dierbaar geworden. Aanbiddend beſchouwen zij zijne heerlijkheid, en met verwondering bepeizen zij zijne liefde, — eene liefde die ſterker is dan de dood, die de kennis te boven gaat. Het is verre van hun ergens anders in te roemen, dan in het kruis van Christus. Zij hebben niet voorgenomen iets anders te weeten, dan Christus Jeſus, en dien gekruist. Zij achten alle dingen ſchade, om de uit-

(*a*) *Joh.* 13: 1—8.

uitnemendheid der kennisse van Christus. Een leevendig inzien van zijne beminnenswaardigheid, het gevoel van zijne liefde, doet hen uitroepen „ hartelijk zal ik „ u lief hebben, ô mijn Koning, en mijn God!" Zijne liefde dringt hen als die dit oordeelen, dat, indien één voor allen gestorven is, zij dan alle gestorven zijn, op dat zij niet meer zig zelven zouden leeven, maar Hem die voor hun gestorven is en opgewekt (*a*). Zij weeten dat Hij daarom voor hun gestorven is, op dat zij, het zij dat zij waaken, het zij dat zij slaapen, zamen met Hem zouden leeven (*b*). Zij gevoelen dat zij huns zelfs niet zijn: zij zijn duur gekocht, en het eigendom van Christus: hunne zielen en ligchaamen, hunne krachten en vermogens, hunne gaven en voorrechten, alles wat zij bezitten, behoort aan hunnen Heer, en moet in zijnen dienst gebruikt, ter zijner eer aangewend worden. Zij trachten hierom in den naam van Jesus, en door zijne kracht, geheel en al voor Hem te leeven; alles om zijnent wil te verlaaten, alles aan Hem op te offeren, ieder uur voor Hem te besteeden, aanhoudend aan Hem te denken, — ieder oogenblik Hem te begeeren, — bij ieder gelegenheid van Hem te spreeken, — in alle gevallen zijn wille te doen, en in alle hunne betrekkingen Hem te dienen en te verheerlijken. Christus is het groote middenpunt, waar in alle hunne gedachten, begeertens, woorden en daaden zamenloopen. Zijn eer moet in alles hun einde, zijn wet hun richtsnoer, zijne liefde het beginzel hunner handelingen zijn. Zo is hun het leven Christus: alles wat zij leeven, trachten zij voor Hem te leeven.

Ten anderen, het leven is hun Christus, om dat zij, in

(*a*) 2 *Cor.* 5: 14, 15. (*b*) 1 *Thess.* 5: 10.

in alzo voor Hem te leeven, alleen waar genoegen, blijdſchap en zaligheid vinden. Hij is het leven van hun leven, de God der blijdſchap hunner verheuging. Buiten Hem vinden zij geen troost, maar in Hem is de vreugde hunner zielen. Nevens Hem hebben zij niemand in den Hemel, en nevens Hem lust hun niets op Aarde. Tot zijn naam en tot zijne gedachtenis is de begeerte hunner ziele. Hoewel Hem niet ziende, maar in Hem geloovende, verheugen zij zig in Hem, met eene heerlijke en onuitſpreekelijke vreugde. Hij is hun algenoegzaam deel, hun zielverzadigend goed, de fontein huns levens, in wiens licht, zij alleen het licht aanſchouwen —— en ook daarom is het leven hun Christus.

B. Voor den Christen, is het leven Christus; en het ſterven is hem gewin.

De dood is van natuure een Koning der verſchrikking. Hij is gewapend met den prikkel der zonde, en daarom vreeslijk voor hun, die niet in Jeſus zijn, maar Jeſus heeft voor de zijnen den prikkel des doods weggenomen: door zijn dood heeft Hij hem, die het geweld des doods had, te niete gedaan. Het ſterven is voor zijne vrienden gewin.

Voor eerst, als de Christen ſterft, wordt hij verlost van de inwoonende zonde: dan wordt zijne ziele voor Christus geſteld, zonder vlek of rimpel. Bitter klaagde hij met Paulus „ ach ik ellendig mensch, wie zal mij „ verlosſen van het ligchaam dezes doods." Nu wordt zijne weeklaage veranderd in eene reije: het zondig ligchaam wordt afgelegd, de afgeſcheiden geest volkoomen geheiligd, en voor eeuwig van de magt der zonde verlost.

Ten anderen, als de Christen ſterft, wordt hij voor

al-

altoos gesteld buiten het bereik van den Duivel. De strijd met de magten der duisternis veroorzaakte hem hier veele bange uuren: meermaalen moest hij uit den angst zijner ziele met Paulus bidden, tegen een scherpen doorn in het vleesch, en de vuistslagen des Satans. Maar bij den dood wordt hij voor eeuwig verlost van het geweld der helle.

Ten derden, bij zijn sterven wordt hij verlost van eene waereld, die in het booze ligt. Hier moet hij daaglijks met Loth zijne regtvaardige ziele kwellen over de gruwelen, die hem omringen, en met David verdriet het hem, onder dezulken te zijn die trouwlooslijk handelen. Maar dan scheidt hij, voor altoos, van een krom en verdraaid geslachte.

Ten vierden, bij zijn sterven, eindigt alle smart, gebrek, kommer en zorg. Hier worstelt hij dikwerf met ziekten, ligchaamspijnen, allerleie wederwaardigheden en hartbeklemmende zorgen. Meermaalen wierden zijne gedachten in hem vermeenigvuldigd over tegenswoordige zwaarigheden, en donkere vooruitzichten. Maar dan gaat hij over tot de wooningen der gelukzaligheid, daar geene traanen en geene zorgen zijn zullen. „ Zalig zijn „ de dooden die in den Heere sterven, van nu aan, zij „ rusten van haren arbeid."

Ten vijfden, bij zijn sterven wordt hij bevrijdt van alle geestelijke duisternis, verberging van Gods aanschijn, van alle die hinderpaalen die hem beroofden van eene volkomene gemeenschap met God. Hier moet hij dikwerf, met een bitterlijk bedroefde ziele, gelijk Job, David, Asaph en Heman klaagen, en met zijnen Heer uitroepen „ mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij „ verlaaten?" Maar dan zal zijne zon niet ondergaan, en hij geniet verzadiging van vreugde.

Ten

Ten zesden, hij verliest, wel is waar, bij zijn ſterven, het gezelſchap van Godzalige vrienden; maar dit verlies is winst: de dood brengt hem tot de veele duizenden der Engelen, en de gemeente der eerstgeboorenen in den Hemel.

Hij verliest de middelen der genade, maar dit verlies is enkel winst: de dood brengt hem daar, alwaar hij kennen zal gelijk hij gekend is, alwaar hij zien zal van aangezicht tot aangezicht, en wandelen door aanſchouwen.

Hij verliest de werken der natuur, en de gelegenheden, om hier op aarde God te verheerlijken: maar dit verlies is enkel winst. Na den dood zal hij in de heerlijkſte plaats der ſchepping, Gods grootheid beſchouwen, en gelijk de Engelen God volkomen dienen; in alle opzichten is hem dan het ſterven gewin.

Hierom kan de Christen, die zijne betrekking tot Jeſus kent, roemen in het vooruitzicht des doods. Als het ſterven nadert, kan hij met Jacob zeggen, „ op Uwe „ zaligheid wacht ik, ô Heere!" met Job betuigen, „ ik weet dat mijn Verloſſer leeft"; en met Paulus blijmoedig verklaaren, „ het ſterven is mij gewin."

En juist daarom, om dat hem het leven Christus is, is hem het ſterven gewin, Christus is de bron van zijn leven, en zijn leven zelve, en daarom leeft hij in het midden van den dood: hij ſterft niet tot in eeuwigheid. Hij leeft voor Christus, en daarom acht hij het ſterven voor gewin. Hij wenscht ontbonden te worden, en met Christus te zijn: wanneer Christus, die zijn leven is, geopenbaard wordt, dan zal hij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid.

II. Eene hartelijke gewilligheid, om in alles naar het welbehagen van Jeſus geleid te worden, en, wat er ook ge-

gebeure, tot verheerlijking van zijnen naam te ſtrekken, is het zalig gevolg van deeze geſteldheid. De Apostel vertrouwde dat hij in geen ding zoude beſchaamd worden: hij wist en begeerde dat Christus in hem mogt groot gemaakt worden, het zij in het leven, het zij in den dood; want het leven was hem Christus, en het ſterven gewin. Hij, die weet dat Christus zijn leven is, en dat het ſterven hem gewin zal zijn, die alles wat hij leeft, voor Christus wenscht te leeven, wordt even daar door gewillig gemaakt, om zig hartelijk te onderwerpen aan het beſtuur van zijnen Heer, hoedanig ook zijn lot zijn moge: zijn hoogſte doel is Christus, en daarom, als Christus in hem kan worden verheerlijkt, dan heeft hij een welbehagen in zwakheid, ſmaad, allerlei rampen, ja in den marteldood zelven. Hij acht op geen ding, als hij maar, getrouw aan zijnen Heer, zijnen loop met blijdſchap mag volbrengen. Zijn leven is Christus, en de dood zal hem tot Christus brengen. Wat er dan ook gebeure, zijne belangens zijn veilig. Hij weet dat hij nimmer beſchaamd zal uitkoomen. Hij begeert te leeven, om voor Christus te leeven, en hij laat het aan zijnen Heiland over, welk lot hij zal ondergaan, hoe hij zig in hem wil verheerlijken. Hij begeert te ſterven, om met Christus te zijn, en Hem beter te dienen. Bij het naderen des doods, kan hij zeggen „ dood waar „ is uw prikkel; het leven is mij Christus, het ſterven „ mij gewin; kom, Heere Jeſus! ja kom haastelijk."

Dit was het, mijne waarde Toehoorders! het geen ik u thans, over deze gewigtige ſtof wilde voordraagen. Het was mij aangenaam tot u over het geluk en het hoogſte doel van den Christen te mogen ſpreeken, maar veel aangenamer zou het mij zijn, indien ik er nu mogt bij-

bijvoegen, „ zoodanig is uw geluk, zoodanig is het „ doel waar naar gij jaagt. Christus is u alles, het „ leven van uw leven, en in het uur des doods, zal „ Hij de rotsſteen uwes harten zijn."

Maar ach! zou ik dit durven vooronderſtellen. Moet ik niet veeleer u ernſtig afvraagen: hoedanig is uw hoogſte doelwit, en welk is uw geluk, in leven en in ſterven? Is het leven u Christus, is het ſterven u gewin? Gij zult misſchien alle met Bileam wenſchen „ mijne „ ziele ſterve den dood des opregten, mijn uiterſte zij „ gelijk het zijne;" maar wat baaten losſe wenſchen? Is het leven u Christus? Veele uwer zullen misſchien, roekeloos zich zelven vleijen, dat hun het ſterven gewin zal zijn. Maar ook dezen moet ik vraagen, is het leven u Christus? Mogt gij nu nog u zelven beproeven, en ernſtig uwe aandacht bepaalen bij uwe betrekking tot God, en den toeſtand uwer zielen. Hoe kan er gewigtiger onderzoek zijn? Meermaalen bepeinst gij den ſtaat van uwe tijdelijke belangens, meermaalen maakt gij de reekening op van den ſtaat uwer uitwendige zaaken, en zoudt gij dan niet eens een enkel uur beſteeden, om die groote vraag te onderzoeken, waar van uw eeuwig welzijn afhangt, of het leven u Christus is, en of het ſterven u waarlijk gewin zijn zal? Hebt gij ooit u zelven leeren kennen als dood in zonden en misdaaden, onder het vonnis des eeuwigen doods, vervreemd van het leven Gods, geheel ſchuldig, onrein, doemwaardig en hulpeloos? Wierd immer de diepe verdorvenheid uwes harten, en uwe ontelbaare overtredingen van Gods wet op die wijze aan uwe zielen geopenbaard, dat gij u zelven beſchouwdet als daar door liggende midden in den dood, en met de hoogſte regtvaardigheid voor eeuwig onderworpen aan dien dood, die de bezolding is der zonde?

Hebt

Hebt gij het leven leeren zoeken in Christus Jesus den verordenden Middelaar; hebt gij Hem als het woord des levens, het brood des levens, het leven van zondaaren leeren kennen, en als zodanig Hem aangenomen? Is zijne wetvervulling, zijn bloed en lijden, de eenige grond waar op gij om het leven pleit? Verzaakt gij hartelijk alle eigene geregtigheid en kracht, in u zelven, en in anderen, om alleen in Jesus het leven te zoeken, en leevendig gemaakt te worden door zijnen Geest; is dit uwe vuurigste begeerte, uwe ernstige bekommering, dat Jesus in u moge leeven, op dat gij heilig moogt worden gelijk Hij heilig is? Dringt u zijne heerlijkheid, en zijne liefde, om voor Hem te leeven, om Hem te verkiezen, tot het leven van uw leven, om geduurig aan Hem te denken, uwe begeertens tot Hem te verheffen, van Hem te spreeken, naar zijne geboden te wandelen? Is niets u zo dierbaar, het geen gij niet gaarn aan Hem zoudt willen opofferen, is het waarlijk uwe begeerte en pooging, om Hem in alles tot uw hoogste einde te stellen, en u geheel en al met alle uwe krachten, vermogens, gaven en voorregten ieder uur aan Hem toe te wijden?

Laat hier op uw geweeten antwoorden.

Veele onder u zijn ten eenemaal zorgeloos en ongevoelig; zij denken nimmer aan den staat hunner zielen, of komt er eens eenig ernstig denkbeeld bij hun op, zij zoeken zig daar aan te onttrekken, de stem van hun geweeten te smooren, en voort te gaan in hunnen valschen vrede. Het is er zo verre van daan, dat hun het leven Christus zijn zou, dat zij zelden of nooit aan Hem denken, en Hem naauwlijks eenige uiterlijke hulde doen: zij bekommeren zig niet over zijne wetvervulling, of over zijnen Geest: zij versmaaden zijne instel-

stellingen, en overtreeden dagelijks zonder eenigen schroom zijne heilige geboden. Christus is hun niet waardig om ernstig aan Hem en zijnen dienst te denken, veel minder om het leven in Hem te zoeken, en geheel voor Hem te leeven. In de waereld is hun deel en hunne blijdschap, het leven is hun de zonde, en aan het sterven willen zij niet denken.

Anderen, die niet ten eenemaal onbezorgd zijn omtrent den staat hunner zielen, meenen dat zij het leven in zich zelven gevonden hebben. Blind voor de diepe plaagen hunnes harten, en voor de geestelijkheid, strengheid, en het gezach van Gods wet waanen zij door de waarneeming van eenige uiterlijke pligten en Godsdienstoeffeningen te leeven, en erfgenaamen van het eeuwig leven te zijn: zij zien zig zelven niet midden in den dood, en daarom kunnen zij het leven in Jesus niet zoeken: zij belijden zijne wetvervulling, maar dezelve is hun tot dwaasheid. Hun eigen gedrag is de grond hunner hoope. Op zijn hoogst oordeelen zij, dat het gebrekkige van hunne gehoorzaamheid, door Jesus lijden zal vergoed worden. Zij belijden de werkingen des Geestes, maar zij verloochenen dezelve waarlijk, door hunne gewaande heiligheid, als een leven des Geestes aantemerken. Zij belijden voor Christus te leeven, maar zij leeven indedaad voor zig zelven. Hunne eigene geregtigheid is hun toevlugt en vertrouwen, zij bedoelen zig zelven, en in alles, zit bij hun het eigen op den throon: door zig zelven zijn zij regtvaardig, door zig zelven werken zij, door zig zelven leeven zij, en zij verblijden zig in zig zelven. Zij mogen met den mond in Christus roemen, maar met er daad, Christus is hun *niets*, zij zelven zijn *alles*.

Wederom andere, vertoonen zomtijds eenige ernstige

begeerten, om voor Christus te leeven, en zig aan Hem toe te wijden, hun geweeten is ontwaakt, zij hebben iets, misſchien op een zeer gevoelige wijze van hunne zonden, van Gods Regtvaardigheid, van hun gevaar leeren kennen! zij zijn de grove beſmettingen der waereld ontvloden, en hun uiterlijk gedrag is merkelijk veranderd: zij zoeken het gebruik der genademiddelen, en de verkeering met Gods volk. Deze beginzelen zijn prijswaardig, maar ach! wat zullen dezelve u baaten, zo het hier bij blijft? Zal het ſterven u gewin zijn, zo moet het leven u Christus zijn. Gij zijt nog buiten Christus. Hij leeft niet in u, gij leeft niet voor Hem met een volkomen harte. Hij is nog niet uw hoogſte doelwit, uw hoogſte blijdſchap, het leven van uw leven geworden: uwe aandoeningen, ontroeringen, wenſchen, voornemens, Godsdienstoeffeningen zullen u niets baaten, zo gij buiten Christus blijft en niet met Hem vereenigd wordt. Die den Zoon heeft, die heeft het leven, die den Zoon niet heeft, die heeft het leven niet.

En gij allen, wien het leven niet is Christus, hoe groot is uw gevaar, hoe rampzaalig is uw lot? Er is geen waar genoegen voor u in dit leven: de zonde kan u niet gerust ſtellen, de waereld kan uwe zielen geen waare blijdſchap geeven; en wat hebt gij te wachten in het uur des doods? Het ſterven zal u geen gewin maar ſchaade zijn; dan zult gij verliezen alle die genoegens, die gij hier zo vuurig gezogt hebt. Dan zult gij verliezen, alle die goederen en vrienden, om welker wille gij hier Jeſus hebt verſmaad. Dan zult gij voor eeuwig verliezen alle die genademiddelen die gij hier hebt veracht. Dan zult gij worden overgegeven aan den eeuwigen dood, en eeuwig u zelven vervloeken in die plaats

daar

daar weening der oogen is en knersinge der tanden.

O, mogt gij nu nog wijs worden, en medelijden hebben met u zelven! mogt gij nu nog u zelven leeren kennen, als liggende midden in den dood, om alzo te vlugten tot Hem, die het leven is. Bidt Jesus dat Hij uwe oogen opene, overdenkt uwen weg, en uw gevaar. Het is nu nog tijd, maar welhaast zal het voor altoos te laat zijn. Zegt niet, wij zullen in het vervolg van tijd, als de dood nadert, ernstig aan deze dingen denken. Wie verzekert u, dat gij voor uwen dood een langduurig ziekbed zult hebben? Misschien wordt gij door een onvoorzien toeval in een oogenblik weggerukt. Misschien treft u eene beroerte of andere kwaal met zulk een geweld, dat gij, in een punt des tijds, zonder te weeten, wat er geschiedt, naar de eeuwigheid overgaat. Daar en boven, als wordt gij door eene langdurige ziekte gewaarschouwd, wie weet of gij dan niet het gebruik uwer redelijke vermogens zult missen. En, al hebt gij daar van het genot, zo kan het zijn, dat gij u door een aanhoudend gevoel van smarte en benauwdheid buiten staat bevindt, om uwe ernstige aandacht op uwe ziels belangens te vestigen. En, genoomen eens, dit alles had geen plaats, hoe kunt gij verwachten, dat die God, dien gij nu versmaadt, en moedwillig verwaarloost, dan bereid zal zijn, om u die wedergeboorte te schenken, zonder welke niemand Gods Koningrijk kan ingaan. Gij hebt veeleer reden, om te vreezen, dat God u die geduchte taal zal doen hooren „ dewijl ik geroepen heb „ en gijlieden hebt geweigerd, dewijl ik mijne hand heb „ uitgestrekt en er niemand was, die opmerkte, zo zal „ ik ook lagchen in uw verderf, ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt, enz." (Spreuk. I: 24—26) — Stelt dan de zorg voor uwe zielsbelangens geen oogen-

blik uit. Nu leeft gij, maar gij weet niet, of gij morgen zult leeven. Heden, heden, terwijl gij zijne ſtemme hoort, zo verhardt uwe harten niet.

Gij, die den Heere kent en zijnen naam vreest, u is het leven Christus, en het ſterven zal u gewin zijn.

Gij hebt Jeſus als het leven uwer zielen leeren kennen en aanneemen. In zijn dood hebt gij het leven gezocht en gevonden. Hij heeft u opgewekt tot een nieuw leven. Hij zelve leeft in u, — en gij zijt hartelijk gewillig om Hem, waar aan gij alles te danken hebt, tot het hoogſte doel van uw leven te ſtellen.

Klaagt gij, —— en wie die zijn hart recht kent zal daaröver niet klaagen? dat gij nog zo weinig leeft een leven des geloofs door Christus Jeſus, dat gij nog zo weinig voor Hem leeft en ter zijner eere werkzaam zijt; dit verootmoedige u, mijne Broeders! en maake u gering en onwaardig in uwe eigene oogen, dit doe u gedurig gebruik maaken van dat bloed, dat van alle zonden reinigt, en verlangend uitzien naar overvloediger genade, om getrouw te zijn; — maar het neeme uwe vrijmoedigheid niet weg. Steeds zal hier het vleesch ſtrijden tegen den geest, zo dat gij niet doet, het geen gij wildet. Wij hebben een voorſpraak bij den Vader, die eene verzoening is voor alle onze zonden, en die altijd leeft, om voor ons te bidden. —— Terwijl wij dan vrijmoedig onze ongerechtigheden op Jeſus werpen, zo laat ons tevens genade bij Hem zoeken, om meer door Hem en voor Hem te leeven. Hij zij ons hoogſte doel en het leven van ons leven. Hij het voorwerp onzer vuurigſte begeertens, het geliefkoosd onderwerp onzer overdenkingen en geſprekken. Ja waarlijk, mijne Geliefden! — Hij is ons ganſche hart waardig, oneindig waardig. Overweegt van welk een dood Hij u verlost,

tot

tot welk eene zaligheid Hij u verheven, en door welk een middel Hij dit heeft uitgewerkt. Alle onze gedachten moeten omtrent Hem werkzaam zijn — alle onze genegenheden zich tot Hem verheffen — alle onze woorden zijnen lof vermelden — en alle onze daaden, volgens zijnen wil en tot zijne eer, zijn ingericht. Voor het overige, mijne Vrienden! vreest den dood niet, het ſterven zal u gewin zijn. Jeſus is geſtorven en daarom zult gij leven in het midden van den dood. —— De dood heeft voor u geen prikkel, de eeuwigheid geene verſchrikking meer; Amen.

E I N D E.





